

คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์
ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

CULTURAL IDENTITY AND LOCAL ART VALUES AND APPLICATION OF
LOCAL PRODUCTS FOR ECONOMIC AND CULTURAL TOURISM VALUE ADDED
OF THE NORTHEAST THE CENTRAL, AND THE SOUTH
OF THAILAND

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงคุณ จันทจร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิสิษฐ บุษยไชย
ดร. ไพรัช ติตย์ผาด

ผู้ช่วยนักวิจัย

วสุพล คะยอมดอก

ชนิษฐา คำพลงาม

ธิดารัตน์ วันแก้ว

สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

กระทรวงวัฒนธรรม 2552

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์
ท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภาคกลาง และภาคใต้ ครั้งนี้ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
กระทรวงวัฒนธรรม คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิ คณะจารย์ บุคลากร สำนัก
ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัด
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือและสนับสนุน
ให้การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร .อภิรักษ์ โปษยานนท์ ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรม
ร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

ขอขอบพระคุณ นายสมศักดิ์ เขาวินชาดาพงษ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรม
ร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์วิบูลย์ ลีสุวรรณ ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยศิลปากร

ขอขอบพระคุณ อาจารย์นนทิวรรณ จันทนะพะลิน คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ขอขอบพระคุณ นายสามารถ จันทร์สุรย์ ผู้อำนวยการสถาบันศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
กระทรวงวัฒนธรรม

ขอขอบพระคุณ ดร.วิมลลักษณ์ ชูชาติ ผู้อำนวยการศูนย์หอศิลป์ สำนักงาน
ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม

ขอขอบพระคุณ คุณธัญย์ลิตา ชนนปริมพัฒน์ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ
กระทรวงวัฒนธรรม

ขอขอบพระคุณ คุณจารีรักษ์ วีระหงส์ นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ กระทรวงวัฒนธรรม

ผลงานการวิจัยฉบับนี้คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและ
เป็นฐานข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ หากมีข้อบกพร่องประการใดคณะผู้วิจัย
ขอน้อมรับเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

คณะผู้วิจัย

2552

การวิจัยเรื่อง คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทรงคุณ จันทจร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิธิภูษณ์ บุญไชย
ดร. ไพรัช ฤทธิย์ผาด

บทคัดย่อ

การศึกษาคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ เกิดขึ้นจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลง ไป ทำให้คุณค่าอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นในภูมิภาคเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เนื่องจากเทคโนโลยี สมัยใหม่เข้ามามีบทบาทในชุมชน มากยิ่งขึ้น และในภาวะความจำเป็นในการพัฒนาประเทศ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ทำให้ ศิลปวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้กำลังสูญหายไปไม่ได้รับการพัฒนาส่งเสริม อนุรักษ์ และการใช้ประโยชน์ในวิถีชีวิต ของคนในชุมชน ในการศึกษาครั้งนี้เพื่อค้นหาคุณค่าอัตลักษณ์ทาง ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น 59 จังหวัด ของประเทศไทย ประกอบด้วย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด ภาคกลาง 26 จังหวัด และภาคใต้ 14 จังหวัด ที่มีศักยภาพและสามารถส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ

วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นและ แหล่งการผลิตงานศิลปหัตถกรรมในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ 4 ประเภท ได้แก่ เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา ผ้า และการหล่อหลอมโลหะ เพื่อหาแนวทาง ในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ของผลิตภัณฑ์และส่งเสริมกระบวนการผลิตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาพบว่า ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคเป็นภูมิปัญญาและมรดก ทางวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรมที่มีการสืบสานองค์ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญต่าง ๆ ถ่ายทอดมายังกลุ่มชนรุ่นหลัง โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือผลิตภัณฑ์ป ระเภทผ้า เครื่องจักสาน และเครื่องปั้นดินเผาเป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่พบเกือบทุกจังหวัด ส่วนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทการหล่อ หลอมโลหะและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ พบการผลิตในบางท้องถิ่นเท่านั้น

ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคกลาง ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา และผ้า เป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่พบมากที่สุดเกือบทุกจังหวัด ส่วนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภท การหล่อหลอมโลหะและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ พบการผลิตในบางชุมชนเท่านั้น

ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคใต้ ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่พบมากที่สุดเกือบทุกจังหวัด ส่วนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทเครื่องปั้นดินเผา การหล่อหลอมโลหะ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ พบการผลิตในบางชุมชนเท่านั้น

โดยแนวทางในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ต้องมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นเหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบัน สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย พยายามลดต้นทุนในการผลิตด้วยการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นโดยไม่ทำให้คุณค่าและคุณภาพของผลิตภัณฑ์ลดลง มีการส่งเสริมอาชีพให้กับคน ในท้องถิ่น เพื่อสืบทอดภูมิปัญญาไม่ให้สูญหาย มีการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตกระบวนการผลิต การจัดนิทรรศการและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ภายในท้องถิ่น เพื่อเป็นแรงจูงใจและอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับผู้เยี่ยมชม

ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีความเกี่ยวเนื่องด้วยวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของผู้คนในชุมชน ซึ่งทำให้คุณค่าทางอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่น และมีเอกลักษณ์เฉพาะ โดยที่ศิลปหัตถกรรมเหล่านั้นได้ส่งสมคุณค่าความเป็นท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคไว้พร้อมที่จะได้รับการสืบทอดและประยุกต์ใช้ในวิถีการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนแม้กระแสโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทต่อชุมชนและท้องถิ่น

คำสำคัญ : อัตลักษณ์, ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น, ศิลปหัตถกรรม, ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

TITLE : Cultural Identity and Local Art Values and Application of Local Products for economic and cultural Tourism Value Added of the Northeast the Central, And the South

AUTHORS : Asst. Prof. Dr. Songkoon Chantachon
Asst. Prof. Pisit Boonchai
Dr. Pairat Thidpad

ABSTRACT

A study of value and identity of local art and culture and the ways to apply it into local products for economic and cultural tourism value added in northeast, central and south part of Thailand was caused by the changes of economy and society ; these changes caused artistic and cultural changes of value, identity and local wisdom. Thus, modern technology has had serious impacts on the culture of communities and the development of country that based on local culture ; hence local art and culture in northeast, central and south have been fading from its original area if no development, promotion, conservation and use in the way of life of people.

This study aimed to investigate the value and identity of local art and culture of 59 provinces consist of 19 provinces in northeast, 26 provinces in central and 14 provinces in south part of Thailand that had special potential and could promote some concrete economic and cultural value added.

A quality study way use by collecting data concerning local products and the sources of handicrafts in northeast, central and south ; 4 kinds of local products were divided into basketery, pottery, clothes and metalware and then searched the ways to enhance economic value added of products and promote the production process into cultural tourism places.

The study results revealed that local handicrafts of each part of Thailand were local wisdom and cultural heritage of agricultural society that handed down to younger generation. Clothes, basketery and pottery were local handicrafts that found almost in every province but metawere and others found in some provinces in northeast.

The central part of Thailand, basketery, pottery and clothes were local handicrafts that found almost in every province but metalware and others found in some provinces.

In south part of Thailand, clothes, basketery were local handicrafts that found almost in every province but pottery, metalware and others found in some province.

The way to enhance economic value added of local products and promote the source of handicrafts into cultural tourism places can operate by many ways ; for example developing forms or styles of local products into modern products which have various uses, reducing cost of production by using local materials but maintaining the quality of products, enhancing vocations for local people and handing down local wisdom to younger generation and organizing local demonstrative center of handicraft production for exhibition and distribution in order to inspire and facilate the visitors who are fond of cultural tourism.

Local handicrafts of northeast, central and south of Thailand related to the ways of life of local people, so the value and identity of local products of each part had its own outstanding point. This value and identity was collected and handed down to younger generations and applied to use continuously in the way of life of local people among the influence of globalization, scientific and technological progress that affected the culture of local community.

Keywords : Identity, Local art and culture, Handicraft, local product

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
เป้าหมายของการวิจัย	3
คำถามการวิจัย	3
ผลลัพธ์ของการวิจัย	4
การดำเนินการวิจัย	4
ระยะเวลาดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	9
สมมติฐานการวิจัย	10
2 เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
นโยบายการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา	11
อัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทางวัฒนธรรม	12
การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	21
บริบททางสังคมและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
ภาคกลาง และภาคใต้	26
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
3 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์	
เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้	42
คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	117
คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคกลาง	

คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้	196
4 การพัฒนาศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ	
และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้	240
คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้	240
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้	247
แนวทางการพัฒนาศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ	
และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	250
จังหวัดกาฬสินธุ์	250
จังหวัดขอนแก่น	252
จังหวัดชัยภูมิ	254
จังหวัดนครพนม	257
จังหวัดนครราชสีมา	259
จังหวัดบุรีรัมย์	264
จังหวัดมุกดาหาร	267
จังหวัดมหาสารคาม	269
จังหวัดยโสธร	273
จังหวัดร้อยเอ็ด	276
จังหวัดเลย	278
จังหวัดศรีสะเกษ	280
จังหวัดสกลนคร	282
จังหวัดสุรินทร์	286
จังหวัดหนองคาย	289
จังหวัดหนองบัวลำภู	291
จังหวัดอำนาจเจริญ	293
จังหวัดอุดรธานี	295

จังหวัดอุบลราชธานี	299
แนวทางการพัฒนาศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคกลาง	305
กรุงเทพมหานคร	305
จังหวัดกาญจนบุรี	307
จังหวัดฉะเชิงเทรา	308
จังหวัดชัยนาท	311
จังหวัดนครนายก	312
จังหวัดนนทบุรี	314
จังหวัดนครปฐม	317
จังหวัดปทุมธานี	318
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	320
จังหวัดปราจีนบุรี	322
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	324
จังหวัดเพชรบุรี	326
จังหวัดราชบุรี	328
จังหวัดลพบุรี	330
จังหวัดสมุทรปราการ	331
จังหวัดสมุทรสงคราม	333
จังหวัดสมุทรสาคร	335
จังหวัดสระแก้ว	337
จังหวัดสระบุรี	339
จังหวัดสิงห์บุรี	341
จังหวัดสุพรรณบุรี	343
จังหวัดอ่างทอง	345
จังหวัดจันทบุรี	347
จังหวัดชลบุรี	349
จังหวัดตราด	350
จังหวัดระยอง	352

แนวทางการพัฒนาศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ	
และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภาคใต้	354
จังหวัดกระบี่	354
จังหวัดชุมพร	355
จังหวัดตรัง	357
จังหวัดนครศรีธรรมราช	359
จังหวัดนราธิวาส	361
จังหวัดปัตตานี	363
จังหวัดพังงา	365
จังหวัดพัทลุง	366
จังหวัดภูเก็ต	369
จังหวัดยะลา	370
จังหวัดระนอง	372
จังหวัดสงขลา	373
จังหวัดสตูล	375
จังหวัดสุราษฎร์ธานี	377
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	381
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	381
แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	
กับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	383
แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	384
ภาคกลาง	387
แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	
กับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ในภาคกลาง	389
แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคกลาง	389
ภาคใต้	393

แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น	
กับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ในภาคใต้	395
แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคใต้	395
ข้อเสนอแนะ	398
บรรณานุกรม	399

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยเป็นศูนย์รวมของเผ่าไทยมีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและได้มีการหลอมรวมเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมในภาพรวมของชาติอย่างกลมกลืนพร้อมๆ กับการยอมรับความเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นของแต่ละภูมิภาคทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ นอกจากนี้ในแต่ละภูมิภาคยังมีความแตกต่างหลากหลายและยังคงรักษาอัตลักษณ์ของแต่ละภูมิภาคแต่ละท้องถิ่นไว้อย่างต่อเนื่อง

ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการส่งเสริม สืบทอด และพัฒนามาเป็นเวลายาวนานพร้อมๆ กับการตั้งถิ่นฐานรกรากของเผ่าไทยซึ่งปรากฏให้เห็นได้ในรูปของมรดกทางวัฒนธรรมทั้งที่เป็นจิตวิญญาณและผลงานที่สามารถมองเห็นได้และส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่เป็นรูปธรรมเหล่านั้นคือศิลปะและวัฒนธรรมของแต่ละภูมิภาค

ของประเทศไทยซึ่งปรากฏอยู่ในรูปของผลิตภัณฑ์ทางศิลปหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและวิถีความเป็นอยู่ของคนในแต่ละท้องถิ่น ทั้งที่เป็นเครื่องนุ่งห่มที่เป็นสิ่งทอ เครื่องใช้ที่เป็นเครื่องปั้นดินเผา เครื่องใช้ที่เป็นโลหะทั้งเครื่องเงิน เครื่องทอง เครื่องทองลงหิน เครื่องเงิน เครื่องใช้ที่เป็นไม้ เช่น เครื่องแกะสลักและเครื่องจักสานรวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ของท้องถิ่นที่กระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยที่ศิลปะหัตถกรรมเหล่านั้นได้ส่งสมคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมความเป็นท้องถิ่นและความเป็นชาติไทยไว้พร้อมที่จะได้รับการสืบทอดและปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

ปัจจุบันกระแสโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารส่งผลให้การสืบสานทางวัฒนธรรมในภาพรวมขาดความสมดุลระหว่างวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมท้องถิ่น วัฒนธรรมที่อ่อนแอจะค่อย ๆ ถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมที่เข้มแข็งกว่า ซึ่งวัฒนธรรมไทยถูกยอมรับว่ายังมีความเข้มแข็งไม่เพียงพอประกอบกับความเชื่อในการยอมรับความทันสมัยที่ยังไม่ถูกต้องของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลให้การพัฒนาประเทศของไทยขาดความต่อเนื่องในกระบวนการพัฒนา จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ที่เปลี่ยนแปลงแนวคิดจากความทันสมัยที่เน้นเฉพาะทางเศรษฐกิจเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจควบคู่กับสังคม การลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง

การพัฒนาแบบองค์รวมสู่การพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมาโดยลำดับ จุดอ่อนของการพัฒนาที่ผ่านมาที่สำคัญคือ ไม่ได้รับการพัฒนาที่ตรงตามจุดของประเทศหรือไม่ได้พัฒนามนพื้นฐาน

ทางวัฒนธรรมของประเทศและท้องถิ่นอย่างแท้จริง มรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นทุนทางสังคมจึงยังไม่ได้ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและนำมาใช้เป็นจุดแข็งในการพัฒนาอย่างแท้จริง ปัจจุบันการพัฒนาจึงมุ่งเน้นการพัฒนาโดยอาศัยทุนทางวัฒนธรรมมากขึ้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10
พ.ศ. 2550 – 2554 มีดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการจัดการองค์ความรู้ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ
2. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศที่เน้นการสนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ
3. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืนที่ เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 : 13)

ในภาวะความจำเป็นที่ต้องพัฒนาประเทศบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น นดังกล่าว ศิลปวัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ บางส่วนกำลังสูญหายไปไม่ได้รับการฟื้นฟูและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับมนุษย์ในปัจจุบัน อัตลักษณ์ของศิลปหัตถกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นใน 3 ภูมิภาคของประเทศ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ซึ่งเป็นทุนทาง วัฒนธรรมที่สำคัญยังไม่ได้ได้รับการศึกษา การวิเคราะห์ชี้ให้เห็นคุณค่าอัตลักษณ์และชี้แนะแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรมที่เหมาะสมกับ บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นอย่างแท้จริงจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวิเคราะห์และเผยแพร่คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาประเทศโดยใช้ทุนทางวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อค้นหาคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของประเทศไทยในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ที่นำมาต่อยอดใช้ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการนำศิลปวัฒนธรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ผลิตผลงานและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมไทย

เป้าหมายของการวิจัย

3.1 ดำเนินการวิจัยใน 3 ภูมิภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ซึ่งยังไม่มีการศึกษาไว้เป็นการเฉพาะ ใช้เวลาในการวิจัย 12 เดือน คณะทำงานวิจัย 3 ชุด ภูมิภาค ละ 1 ชุด ชุดละ 30 คน กลุ่มเป้าหมาย ผู้รู้ ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง และผู้เกี่ยวข้องทั่วไปที่ให้ข้อมูล การวิจัยและร่วมเสนอแนะแนวทาง ภูมิภาคละ 1,000 คน

3.2 ผลการวิจัยมีคุณภาพถูกต้องและสมบูรณ์เป็นที่ยอมรับและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาประเทศ

3.3 จัดทำรายงานการวิจัย 4 ครั้ง คือ รายงานขั้นต้น (Inception Report) 5 เล่ม รายงานขั้นกลาง (Interim Report) 10 เล่ม ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report) 10 เล่ม และรายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) 15 เล่ม

คำถามการวิจัย

4.1 คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่นำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีเอกลักษณ์เฉพาะและความโดดเด่นแตกต่างกันอย่างไร

4.2 การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน มีแนวทางและกระบวนการอย่างไร

4.3 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีแนวทางในการส่งเสริมอย่างไร

ผลลัพธ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะบังเกิดผลลัพธ์ในด้านการศึกษาคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมและการประยุกต์ผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างคุณค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ ดังนี้

1. ผลการวิจัยจะทำให้ทราบคุณค่าอัตลักษณ์ของศิลปหัตถกรรมทั้งความเป็นมา ลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของศิลปหัตถกรรมที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง

และภาคี เข้าร่วมทั้งทราบแนวทางที่ได้จากการมีส่วนร่วมในการประยุกต์ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว สำหรับเป็นแนวทางในการจัดการทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาความยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. ชุมชนหรือท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาคมีส่วนร่วมในการศึกษาคุณค่าอัตลักษณ์ ทางศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเองและมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ รวมทั้งรับรู้แนวทางในการอนุรักษ์ หวงแหน และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาและการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

3. กระทรวงวัฒนธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมแต่ละภูมิภาคสำหรับการส่งเสริม สนับสนุน การใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศ

4. ประชาชนทั่วไปรับรู้คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นและคุณค่าในการประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาที่จะนำไปสู่การอนุรักษ์ หวงแหน และใช้งบประมาณของแต่ละท้องถิ่น

การดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ หลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลผลิตภัณฑ์และแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมของแต่ละจังหวัด ใน 3 ภูมิภาค คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยการศึกษาเอกสารการจัดส่งแบบสอบถามให้ผู้รู้และผู้เกี่ยวข้องในแต่ละจังหวัด ๆ ละ 50 คน เป็นผู้ตอบและจัดส่งคืนทางไปรษณีย์ จัดสนทนากลุ่มพิจารณาเกณฑ์การคัดเลือกผลิตภัณฑ์เป้าหมายในการศึกษาพร้อมกับรายงานการวิจัยขั้นต้น (Inception Report)

ขั้นที่ 2 ขั้นพิจารณาคัดสรรงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของแต่ละจังหวัดที่มีความโดดเด่นเป็นเป้าหมายการศึกษาโดยร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เกี่ยวข้องในจังหวัดเป็นคณะผู้พิจารณาคัดเลือก

ขั้นที่ 3 ขั้นศึกษาคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านคัดสรรของแต่ละจังหวัด ดำเนินการศึกษาคณะสนทนา สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สังเกต และตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในแต่ละจังหวัด พร้อมทั้งจัดทำรายงานการวิจัยขั้นกลาง (Interim Report)

ขั้นที่ 4 ขั้นศึกษาแนวทางที่เป็นยุทธศาสตร์ในการประยุกต์ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด โดยการสัมภาษณ์ผู้รู้และเจ้าของผลิตภัณฑ์รวมทั้งจัดสนทนากลุ่ม วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์และกำหนดแนวทางการประยุกต์ใช้ผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวพร้อมทั้งตรวจสอบข้อมูลคุณค่าอัตลักษณ์ที่ได้จากขั้นที่ 3

ขั้นที่ 5 ขั้นสังเคราะห์คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นและแนวทางการประยุกต์ใช้เพื่อเสริมคุณค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของแต่ละภูมิภาคและท้องถิ่นพร้อมกับจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ (Draft Final Report)

ขั้นที่ 6 ขั้นตรวจสอบแนวทางการประยุกต์ผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ดำเนินการโดยขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางวัฒนธรรม ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวช่วยตรวจสอบความเป็นไปได้และความถูกต้องพร้อมกับจัดสัมมนาผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น 3 ภาค

ขั้นที่ 7 ขั้นประมวลข้อมูลและจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) สำหรับรายงานสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย จำนวน 15 เล่ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบคุณค่าอัตลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่น 3 ภูมิภาค คือ ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้รวมทั้งแนวทางในการ ประยุกต์ใช้ศิลปกรรมท้องถิ่นเพื่อ เสริมสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ทางสังคมของแต่ละท้องถิ่น
2. ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดการประยุกต์ใช้ศิลปกรรมท้องถิ่นเพื่อสร้าง มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของแต่ละท้องถิ่นแต่ละภูมิภาค
3. กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ส่วนราชการและองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้ ผลการวิจัยในการสนับสนุน ส่งเสริมการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาในแต่ละระดับ
4. ผู้ประกอบการและผู้เกี่ยวข้องทั่วไปสามารถใช้ผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนา ธุรกิจ รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาให้สามารถใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาอย่างเหมาะสม

นิยามศัพท์เฉพาะ

อัตลักษณ์ หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้
วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลม เกลียว รวมถึงรูปแบบของพฤติกรรมอันเกิดจากการเรียนรู้ เป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิด จากระบบ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ

อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะที่แสดงถึงความรู้สึกของกลุ่มหรือ ความเจริญงอกงามที่แสดงออกมาในรูปแบบของภาษา คติ ความเชื่อ ขนบ ประเพณี ศิลปะที่มีการสืบทอด ปฏิบัติและมีการยอมรับในระดับบุคคลและสังคม

หัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง ผลงานที่สร้างสรรค์เพื่อ ประโยชน์ด้านการใช้สอยในชุมชนหรือ ท้องถิ่นนั้น ๆ ตามความต้องการที่จำเป็นในชีวิต แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ ผ้า จักสาน การหล่อหลอม โลหะ และเครื่องปั้นดินเผา

ศิลปหัตถกรรม หมายถึง ผลงานซึ่งเกิดจากฝีมือมนุษย์หรือสิ่งที่ต้องใช้มือในการประดิษฐ์โดยมี ความงามทางศิลปะแฝงอยู่

ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง องค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเรา ผ่านทาง กระบวนการศึกษา การสังเกต การคิดวิเคราะห์จนกระทั่งเกิดปัญญา

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ หมายถึง การทำให้เกิดความเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนรูปแบบ โครงสร้างของสถาบันในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการบริการ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีรูปแบบเฉพาะที่ต้องอาศัยวัฒนธรรมเป็นสื่อ
จูงใจ เป็นการเข้าไปสัมผัสประเพณี คติ ความเชื่อ และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของ
สังคมนั้นๆ

แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ หมายถึง การควบคุมผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งการ
พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

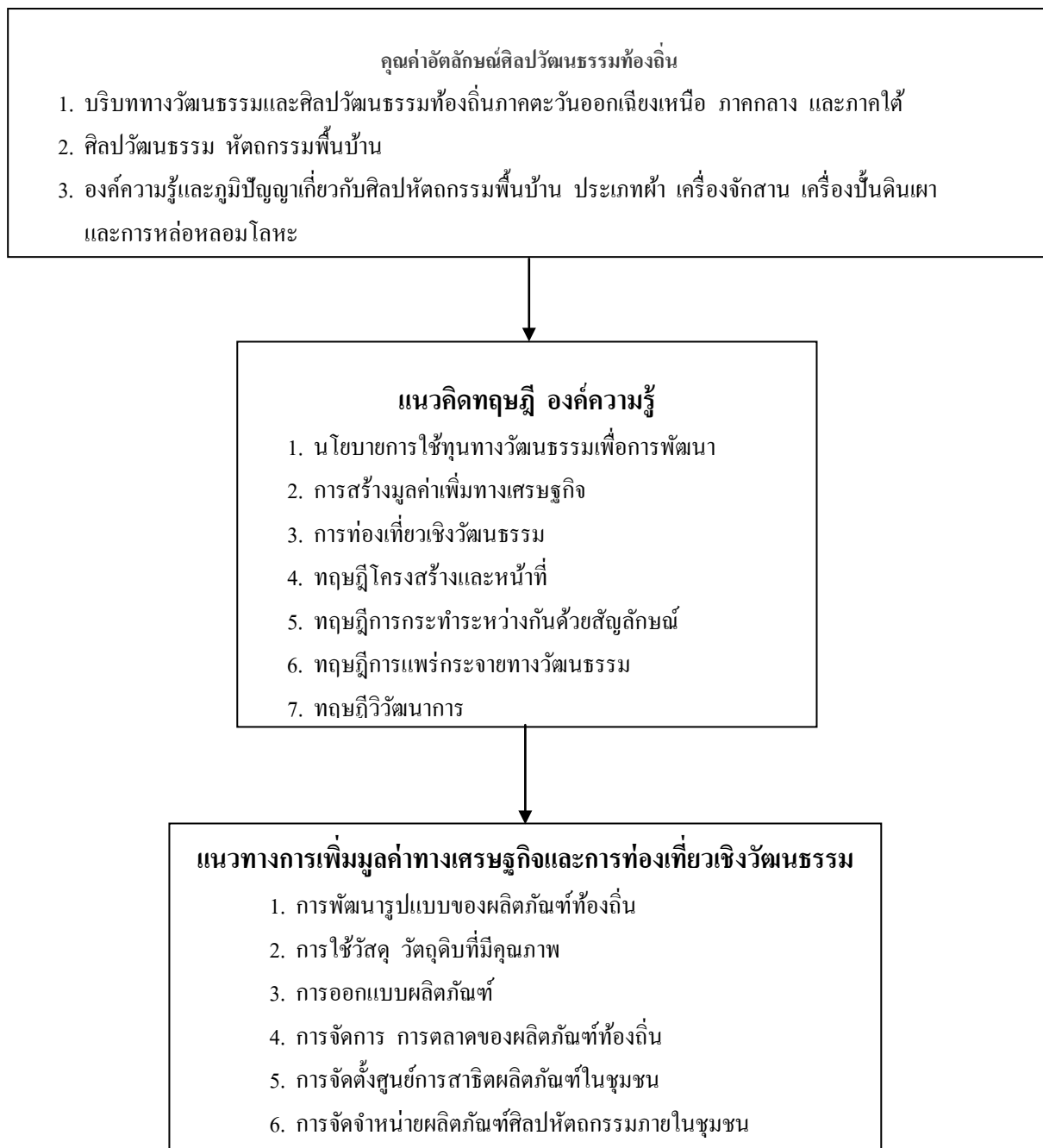
การควบคุมผลิตภัณฑ์ หมายถึง การกำหนดมาตรฐานคุณภาพและการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน
นั้นๆ โดยมีการควบคุมที่เหมาะสม

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน หมายถึง การพัฒนา การฟื้นฟูกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ทั้งทางด้าน
เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การบริการ ด้านการผลิต การบริโภค และการกระจายผลผลิตโดยให้คนใน
ชุมชนมีส่วนร่วม

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น หมายถึง สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา
และการหล่อหลอมโลหะ ที่ผลิตขึ้นภายในชุมชนหรือท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และ
ภาคใต้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีกรอบแนวคิดดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยได้มีการกำหนดสมมติฐาน ดังนี้

คุณค่าอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ มีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและกา รท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
กรณีศึกษา : ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. นโยบายการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา
2. อัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทางวัฒนธรรม
3. การสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
4. บริบททางสังคมและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้
5. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นโยบายการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา

นโยบายการใช้ทุนทาง วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาประเทศนั้นแม้จะมีการกล่าวถึงมานานแต่ยังไม่มี ความชัดเจนในทางปฏิบัติ นโยบายนี้เริ่มมีความชัดเจนและปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมเมื่อมีนโยบาย การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและมีความชัดเจนเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้นเมื่อมี นโยบาย “หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์” (OTOP) ของรัฐบาลพันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นการ ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นการเสริมสร้างอาชีพและรายได้ของ ครอบครัวและชุมชนได้จนกระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 ได้กล่าวถึงบริบทการพัฒนาด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ต่างประเทศเริ่มเห็นสังคมผู้สูงอายุเป็น โอกาส ของประเทศไทยที่จะได้ขยายสินค้าเพื่อสุขภาพและการให้บริการด้านอาหารสุขภาพ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น แพทย์พื้นบ้าน และสถานที่ท่องเที่ยว “นับเป็นโอกาสในการพัฒนาภูมิปัญญา ท้องถิ่นไทยและนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มซึ่งจะเป็นสินทรัพย์ทางปัญญาที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้” ยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้จึงมุ่งเน้นการจัดการองค์ความรู้ทั้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่นและองค์ความรู้สมัยใหม่ตั้งแต่ระดับชุมชนถึงระดับประเทศ

ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศที่เน้น การสนับสนุนการนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืนมุ่งเน้นการเพิ่มผลิตภัณฑ์และคุณค่าของสินค้าและ บริการบนฐานความรู้และความเป็นไทยเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ในส่วนของ

กระทรวงวัฒนธรรมซึ่งรับผิดชอบงานวัฒนธรรม การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารงานวัฒนธรรมเกี่ยวกับการใช้ทุนทางวัฒนธรรม 2 ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณีและต่อยอดภูมิปัญญาสร้างค่านิยม จิตสำนึก และภูมิปัญญาคนไทยและยุทธศาสตร์การนำทุนทางวัฒนธรรมของประเทศมาสร้างคุณค่าทางสังคมและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 : 13)

อาจกล่าวได้ว่านโยบายการพัฒนาประเทศปัจจุบันมุ่งเน้นการพัฒนาบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมหรือการใช้ทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาและการใช้ทุนทางวัฒนธรรมให้เกิดผลในทางปฏิบัติจำเป็นต้องมีการศึกษาคุณค่าอัตลักษณ์และแนวทางการประยุกต์ใช้ศิลปกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพสังคมโดยการมีส่วนร่วมและการยอมรับของท้องถิ่น

อัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นทางวัฒนธรรม

ความหมายและขอบข่ายวัฒนธรรมคำว่า “วัฒนธรรม” หมายความว่า “ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน” เป็นคำที่เกิดขึ้นในภาษาไทยในสมัยที่รัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี คำเดิมเป็นภาษาอังกฤษ คือ “Culture” วัฒนธรรมเป็นส่วนประกอบที่สลับซับซ้อนทั้งหมดของลักษณะอันชัดเจนของจิตวิญญาณวัตถุ สติปัญญา และอารมณ์ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสังคมหรือหมู่คณะ วัฒนธรรมมิได้หมายถึงเฉพาะเพียงศิลปะและวรรณกรรมเท่านั้นแต่หมายถึงฐานนิยมต่าง ๆ ของชีวิต สิทธิพื้นฐานต่างๆ ของมนุษย์ ระบบค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อ วัฒนธรรมจึงแสดงให้เห็นได้ในลักษณะต่างๆ เช่น ความดี ความงาม และความเจริญในชีวิตมนุษย์ซึ่งปรากฏในรูปธรรมต่างๆ และได้ตกทอดมาถึงเราในปัจจุบันเป็นแบบอย่างหรือการดำรงชีวิตของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกเรียนรู้ถ่ายทอดกันไปด้วยการอบรมสั่งสอนทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือความง่าย ๆ ว่าแบบแผน ชีวิตความเป็นอยู่ของชนกลุ่มหนึ่งในขณะใดขณะหนึ่งเป็นวิถีชีวิตการปฏิบัติและสิ่งของที่เป็นผลมาจากการสะสมถ่ายทอดจากกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งไปสู่รุ่นถัด ๆ ไป เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์หรือเครื่องบ่งชี้ความเป็นกลุ่มชนของกลุ่มบุคคลนั้น ๆ เป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคมเป็นแบบแผนการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถแก้ไขและชาวซึ่งร่วมกัน

วัฒนธรรมไทยเป็นวิถีชีวิตที่คนไทยได้เลือกสรรปรับปรุงแก้ไขจนถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและได้ใช้เป็นเครื่องมือ หรือเป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในสังคมซึ่งสังคมจะต้องปรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงาม เกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกันเป็นแนวเดียวกันอย่างต่อเนื่องของสมาชิกในสังคมสืบทอดเป็นมรดกทางสังคมต่อกันหรืออาจเป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้นสร้างสรรค์ขึ้นใหม่หรืออาจรับเอาสิ่งที่เผยแพร่มาจากสังคมอื่น ๆ ทั้งหมดนี้หากสมาชิกยอมรับและยึดถือเป็นแบบแผนประพฤติปฏิบัติร่วมกันก็ย่อมถือว่าเป็นวัฒนธรรมของสังคมนั้น

กล่าวโดยสรุปวัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงามซึ่งเป็นผลมาจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับธรรมชาติ จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ จิตใจ สังคม และ วัตถุ มีการสร้างสมและสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้และก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลิตผลทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอันควรแก่การวิจัยเพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ถ่ายทอด ส่งเสริม เสริมสร้างเจตคติ และแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติซึ่งจะช่วยให้มนุษย์สามารถ ดำรงชีพอย่างมีสันติภาพ สันติสุข และอิสรภาพอันเป็นพื้นฐานแห่งอารยธรรมของมนุษย์

วัฒนธรรมจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุธรรม (Material Culture) เป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นของมนุษย์ที่สามารถนำมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกสบายต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน อันได้แก่ เครื่องมือ เครื่องใช้สอย อาคารก่อสร้าง ที่อยู่อาศัย เครื่องแต่งกาย เครื่องยนต์กลไก งานจิตรกรรม เครื่องมือสมองกล เป็นต้น

2. วัฒนธรรมที่ไม่เป็นวัตถุธรรม (Nonmaterial Culture) เป็นวัฒนธรรมที่ไม่มีรูปร่างเป็นตัวตนเป็นนามธรรมอันประกอบด้วย บรรทัดฐาน ค่านิยม และความเชื่อต่าง ๆ ที่ผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตของมนุษย์

จากความหมายและขอบข่ายดังกล่าววัฒนธรรมจึงมีขอบข่ายครอบคลุมความคิด ความเชื่อ วิถีปฏิบัติ ขนบธรรมเนียมประเพณี การปฏิบัติต่อกันของคน และผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้นและส่งสมทั้งที่เป็นศิลปหัตถกรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน ในการศึกษาครั้งนี้จะเน้นวัฒนธรรมที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละภูมิภาค

หัตถกรรมพื้นบ้าน

ผลงานที่สร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ด้านการใช้สอย อยตามความต้องการที่จำเป็นในชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2529 : 8) เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้สอยเป็นสำคัญ รูปแบบของงานหัตถกรรมจะพัฒนาขึ้นจากความชำนาญของช่างและ การปรับปรุงเพื่อให้สนองประโยชน์ใช้สอยได้ดียิ่งขึ้นจึงต้องใช้เวลาในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและเลือกสรรวัสดุเพื่อให้สนองการใช้สอยได้สมบูรณ์เป็นเวลานานนับร้อยนับพันหรือนับหมื่นปี

หลักฐานการค้นคว้าถิ่นกำเนิดเก่าแก่ที่สุดของหัตถกรรมอาจเริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ นับหมื่นๆ ปีมาแล้วโดยที่มนุษย์พยายามจะสร้างเครื่องมือเครื่องใช้ขึ้นแรกขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการในการใช้สอย เพื่อเป็นเครื่องช่วยให้สภาพการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2532 : 13) จึงมีผู้ให้ความเห็นว่าหัตถกรรมชิ้นแรกของมนุษย์น่าจะ ได้แก่ หินก้อนแรกที่มนุษย์เก็บมาแล้วเอาหินหรือวัสดุอื่นๆ ทบกะเทาะให้หินมีรูปร่างผิดไปจากเดิมเพื่อให้หินที่กะเทาะนั้นมีลักษณะเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ทุบ สับ ตัด สิ่งอื่น ๆ

ได้ตามความต้องการโดยนัยนี้ถือว่าเครื่องมือหินกะเทาะนับเป็น “หัตถกรรมหรือประดิษฐกรรม” ที่เกิดจากฝีมือมนุษย์เป็นครั้งแรกและได้พัฒนาเรื่อยมา

จากการประดิษฐ์คิดค้นที่กระทำสืบทอดกันมาเป็นเวลานานนับร้อยนับพันปีนั้นช่วยให้มนุษย์เกิดความชำนาญและเรียนรู้ในการเลือกสรรวัตถุดิบ เรียนรู้ในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบของหัตถกรรมประเภทต่างๆ ให้สามารถสนองประโยชน์ได้สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้และเมื่อหัตถกรรมนั้นๆ มีความสมบูรณ์ในการใช้สอยแล้วความชำนาญและความชัดเจนในกรรมวิธีจะช่วยให้ช่างหรือผู้สร้าง งานหัตถกรรมประเภทต่างๆ ได้พัฒนาฝีมือให้สูงขึ้นส่งผลให้งานหัตถกรรมมีความงามและมีคุณค่าทาง “ศิลปะ” (Art) เป็นการพัฒนา งาน “หัตถกรรม” (Craft) ไปสู่งาน “ศิลปหัตถกรรม” (Art Craft)

ศิลปหัตถกรรม

ศิลปหัตถกรรม คือ ผลงานซึ่งเกิดจากฝีมือมนุษย์หรือสิ่งที่ต้องใช้มือในการประดิษฐ์ โดยมีความงามทางศิลปะแฝงอยู่ทั้งนี้อาจใช้เครื่องทุ่นแรงช่วยด้วยก็ได้ ส่วนศิลปะพื้นบ้านที่เป็นงานศิลปะตั้งอยู่บนพื้นฐานของชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ และวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่มาจากชีวิตจิตใจของกลุ่มชนเหล่านั้น โดยอาจสนองความเชื่อเพื่อความสุขทางใจหรือเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวันเพื่อซื้อขายแลกเปลี่ยนกันภายในชุมชนเป็นความสามารถที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษมิใช่การลอกเลียนแบบหรือได้รับอิทธิพลจากถิ่นอื่น ศิลปะประเภทนี้จึงมีลักษณะเฉพาะถิ่นของตัวเอง (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2535 : 29) เมื่อรวมเป็นงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไทยจึงเป็นงานที่มีคุณค่าทางศิลปะในตัวเองเพราะช่างพื้นบ้านไทยได้ใช้เครื่องมือสร้างสรรค์งานที่สะท้อนถ่ายทอดความเข้มแข้งของคงาม ประณีต จากจิตใจของคนโดยถ่ายทอดลงในรูปแบบของหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทต่างๆ ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา งานช่างฝีมือ งานตีเหล็ก เป็นต้น งานหัตถกรรมพื้นบ้านเหล่านี้ได้ถ่ายทอดความเจริญในด้านวัฒนธรรมและจิตใจ จะเห็นได้จากลวดลายที่ออกมาจากเนื้องานแสดงถึงคุณค่าและความงามที่สั่งสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จากคำกล่าวนี้จะเห็นว่าสินค้าหัตถกรรมอาจใช้เครื่องจักรทำบางส่วนและทำด้วยมือบางส่วน แต่ส่วนที่เป็นจุดเด่นของสินค้านั้นมักต้องทำด้วยมือ งานศิลปหัตถกรรมไทยที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของไทยมาแต่โบราณกาลเพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตอยู่ของผู้คนทุกระดับแบ่งประเภทตามลักษณะของวัสดุ และเทคนิคการทำ มี 9 ชนิดประกอบด้วย 1. เครื่องไม้ 2. เครื่องจักสาน 3. เครื่องดิน 4. เครื่องทอง 5. เครื่องรัก 6. เครื่องโลหะ 7. เครื่องหนัง 8. เครื่องกระดาษและ 9. เครื่องหิน

หัตถกรรม ศิลปหัตถกรรม และหัตถกรรมพื้นบ้าน หมายถึง การนำวัสดุตามธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประดิษฐ์ด้วยมือเป็นสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันโดยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่นนั้น ๆ อย่างมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สั่งสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษและถ้าสิ่งใด มีเจตนาในการสร้างสรรค์เน้นหนักไปในเรื่องคุณค่าทางความงามก็จะเรียกรวม ๆ กันว่างาน ศิลปหัตถกรรม

การสร้างงานหัตถกรรมต้องสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยมีการพัฒนารูปแบบเรื่อยมาซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกให้สอยได้อย่างเต็มที่มักจะมีรูปแบบหัตถกรรมเฉพาะถิ่นปรากฏอยู่ด้วย

งานหัตถกรรมจะผลิตขึ้นเป็น จำนวนมากเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของผู้คนในท้องถิ่นที่จะใช้ใน ชีวิตประจำวันมีราคาที่เหมาะสมหรือราคาต่ำและมีลักษณะเฉพาะถิ่น (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2527 : 31-37)

กระทรวงศึกษาธิการ (2529 : 2 - 6) ได้แบ่งความสำคัญของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเป็น 2 ยุค คือ

1. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในยุคโบราณเป็นผลงานที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ในยุคก่อนประวัติศาสตร์และยุคประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นซากผลงานในอดีตเหลือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไว้ให้เราได้ศึกษา เกี่ยวกับเรื่องของพวกเขาเหล่านั้นในด้านต่าง ๆ อันเป็นหลักฐานสำคัญทาง ประวัติศาสตร์ แสดงให้เห็นถึง สภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ วัฒนธรรมประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อ ความเป็นเอกลักษณ์แบบเชื้อชาติ และความเจริญหรือความเสื่อมของสังคมเมืองหรือประเทศ

2. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในยุคปัจจุบัน ได้ดัดแปลงทั้งสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ใช้สอยเพื่อ เศรษฐกิจ เพื่อการสืบทอดทางวัฒนธรรม เพื่อผลทางด้านจิตใจ และสร้างสรรค์เพื่อผลในการพัฒนาประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ (2529 : 6 - 7) ได้จำแนกผลงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านตามลักษณะ ของการใช้งาน ดังนี้

1. ประเภทส่วนประกอบของบ้านเรือน ได้แก่ ฟาก ฝ้าเพดาน ฝา จั่ว ซึ่งเป็นงานสานด้วย ไม้ไผ่หรือกะสลักไม้

2. ประเภทเครื่องเรือน ได้แก่ เก้าอี้ ชุดรับแขก ตู้ โต๊ะ เติง แคร่ ชั้นวางของ

3. ประเภทเครื่องใช้สอยในครัวเรือน ได้แก่ หม้อข้าว หม้อแกง โอ่ง ไห หม้อน้ำ ครก ขัน กระบุง กระจาด กระเชอ กระชอน ตะกร้า กระติบ แอบข้าวหรือแอบข้าว เสื่อ สาด หมอน โอ ถ้วย ชาม พัด ไม้กวาด กระต่ายขูดมะพร้าว เขี่ยนหมาก กระโถน มีด

4. ประเภทเครื่องใช้สอยทั่วไป ได้แก่ ปุ้งกี๋ ตะกร้า กระออม กระชู กระเช้า หลัว แขง เกวียน เรือ รัม กระดิ่ง กระพรวน

5. ประเภทเครื่องใช้สอยประจำตัว ได้แก่ เสื้อผ้า ผ้าถุง โสร่ง ผ้าขาวม้า พัด กระเป่าถือ กระเป๋าใส่เสื้อผ้า ตะกร้า งอบ หมวก เครื่องประดับกายต่าง ๆ (สร้อย กำไล แหวน)

6. ประเภทเครื่องใช้ในงานกสิกรรม ได้แก่ กระบุง ตะกร้า แขง ปุ้งกี๋ ชะลอม จอบ เสียม มีดพรว้า ขวาน ไถ คราด

7. ประเภทเครื่องมือจับสัตว์ ได้แก่ ลอบ ไซ สุ่ม ข้อง กระชัง อีจู้ กรงนก กรงดักนก แร้ว ตุ่ม ลัน ชนาง ยอ แห อวน

8. ประเภทเครื่องเล่น ได้แก่ ตะกร้อ ตู๊กตา หม้อข้าวหม้อแกงเด็กเล่น นกหวีด ม้าก้าน กลัวย เครื่องดนตรี ว่าว พวงระย้า ปลาตะเพียน หน้ากาก หน้าตุง หน้าใหญ่

9. ประเภทเครื่องดวงวัด ได้แก่ ป้อย ลีตร แล่ง ทะนาน ถัง สัก เกวียน กระบุง ปุ้งกี๋

10. ประเภทเครื่องมือและอาวุธ ได้แก่ มีดพก ขวาน พรว้า ดาบ ธนู คันกระสุน หอก แหแลน หลาว ฉมวก ไม้ตะพด สนับถือ หน้าไม้

11. ประเภทเครื่องใช้ในพิธีการ ได้แก่ ตู้กตาเรียบกบาล แผ่นยันต์อักษร การแทงหยวก เมรุเผาศพ โลงศพ ปราสาท พายบายศรี โศก และบัวบรรจุกะตุก เครื่องใช้ในพิธีการต่าง ๆ ศาลพระภูมิ เครื่องใช้ในงานบุญต่าง ๆ

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (2535 : 73-84) ได้แบ่งกรรมวิธีการสร้างและการผลิตเป็น 10 ประเภท ดังนี้

1. การปั้นและเคลือบดินเผา ได้แก่ ภาชนะดินเผาธรรมดาและดินเผา เคลือบด้วยน้ำยา
2. การทอผ้าและการเย็บปักถักร้อย ได้แก่ การทอผ้าไหม การทอผ้าฝ้าย และการทอผ้าอื่น ๆ

3. การแกะสลัก ได้แก่ การแกะสลักไม้ และการแกะตัวหนังสือ
4. การทำเครื่องโลหะ ได้แก่ การทำเครื่องเหล็ก เครื่องทองเหล็กและเครื่องทองแดง

5. การจักสาน ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย ย่านลิเภา และกระจูด
6. การก่อสร้าง ได้แก่ สถาปัตยกรรมพื้นบ้าน
7. การเขียนภาพ ได้แก่ จิตรกรรมหรืองานเขียนระบายสี และงานวาดเส้น
8. การปั้นรูปและลวดลายประดับ ได้แก่ พระพุทธรูป รูปเคารพ และตุ๊กตา
9. การทำเครื่องกระดาด ได้แก่ กระดาดสา กระดาดข่อย การทำร่ม การทำว่าวการทำหัวโขน และการทำหน้ากาก

10. การหัตถกรรมเบ็ดเตล็ด ได้แก่ การจัดดอกไม้ การแกะสลักผลไม้ และการทำลูกปัด

หัตถกรรมให้คุณค่าทั้งการใช้สอย (Functional Value) คุณค่าในด้านความงาม (Aesthetic Value) คุณค่าการแสดงออกทางศิลปะและอารมณ์ (Art Expression and Temperamental Expression) การแสดงออกทางศิลปะหัตถกรรมและหัตถกรรมพื้นบ้านปรากฏออกมาในลักษณะนามธรรมที่เป็นโครงสร้าง ลวดลาย และวัสดุของสิ่งนั้นและคุณค่าที่เกิดจากลักษณะเฉพาะถิ่น (Local Characteristics) ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านเปรียบเสมือนสิ่งสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของประชาชนทุกมุมโลกเป็นภูมิปัญญาที่สืบสานของชุมชนของท้องถิ่นของชาติเนื่องจากทำขึ้นจากรูปแบบลักษณะที่แตกต่างกันของแต่ละวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่สั่งสม งานศิลปะหัตถกรรม จึงมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของมนุษย์มากทั้งความเชื่อและวัฒนธรรมระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้งานสามารถเรียกได้ว่าเป็นผลงานทางวัฒนธรรมที่แสดงออกมาโดยกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ ค่านิยมของชุมชน ท้องถิ่น และชาติที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบและลักษณะของผลงาน จะพบว่าภูมิปัญญาและสุนทรียภาพ ศิลปกรรม ความฉลาดหลักแหลมของผู้สร้างทำขึ้นมาโดยได้รับการถ่ายทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษมิใช่จากการลอกเลียนแบบหรือได้รับอิทธิพลจากท้องถิ่นอื่น งานศิลปะหัตถกรรมของแต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละชุมชนจึงมีลักษณะแตกต่างกันไปคงมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นผลให้ใช้คำว่า “ศิลปะพื้นบ้าน” หรือ “ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้าน”

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือที่เรียกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นคำที่ใช้ในความหมายที่ตรงกับภาษาอังกฤษที่ว่า “Folk Wisdom” หรืออาจเรียกว่า “Indigenous Knowledge” ซึ่งมีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่าภูมิปัญญาชาวบ้านไว้ต่าง ๆ นำมาสรุปได้ว่า

ภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษาสังเกตคิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลายๆ เรื่อง ความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาอาจกล่าวได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจัดเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้สมัยใหม่ที่จะช่วยในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการ และการปรับตัวในการดำเนินชีวิตของคนเรา ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคมชุมชนและในตัวของผู้รู้เองหากมีการสืบค้นเพื่อศึกษาและนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกัน เกิดการยอมรับการถ่ายทอดและพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นทั้งองค์ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ และประสบการณ์ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการ ดำรงชีวิตตลอดจนถึงการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับกาลสมัยที่ได้รับการสั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานเพื่อแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตจนเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและสังคมที่อยู่

ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกิดจากการกลั่นกรองประสบการณ์ของชาวบ้านซึ่งเกี่ยวกับ ความเป็นจริงทางสังคมในวิถีชีวิตแบบพื้นบ้านมีมรดกทางวัฒนธรรมเป็นแนวทางพื้นฐานทำให้ชาวบ้านเข้าใจความเป็นจริงของชีวิต

วิชิต นันทสุวรรณ (2528 : 8 - 10) ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะ 3 ประการ คือ

1. การถ่ายทอดประสบการณ์ระหว่างวัย
2. การเกี่ยวข้องกับสถาบันต่างๆ ในหมู่บ้าน
3. การเรียนรู้เชิงประจักษ์

เอี่ยม ทองดี (2542 : 5 - 6) ภูมิปัญญาเป็นนามธรรมประกอบด้วยความคิด ความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม ความเห็น ความสามารถ และความฉลาดไหว

ลักษณะภูมิปัญญา มี 2 ลักษณะ ได้แก่ ภูมิปัญญาที่มีลักษณะที่เป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ ชีวิตทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย คุณค่าและความหมายของทุกสิ่งในชีวิตประจำวันและภูมิปัญญาที่มีลักษณะที่เป็นรูปธรรมเป็นเรื่องเกี่ยวกับเฉพาะด้านต่าง ๆ เช่น การทำมาหากิน การเกษตร หัตถกรรม ศิลปะดนตรี และอื่นๆ

(สามารถ จันทร์สุรย์, 2534 : 12) ซึ่งสะท้อนออกมาเป็น 3 ลักษณะที่สัมพันธ์ใกล้ชิดกัน คือ ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกันคือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับโลก สิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช และธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคมหรือในชุมชน และความสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ทั้งหลาย

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างน้อย 4 ประการ คือ

1. ความรู้และระบบความรู้ที่ชาวบ้านมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ เป็นระบบความรู้ที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์
2. การสั่งสมและการกระจายความรู้ ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมและกระจายความรู้ ซึ่งความรู้นั้น ไม่ได้ลอยอยู่เฉย ๆ แต่ถูกนำมาบริการคนอื่น
3. การถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้แต่มีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อน
4. การสร้างสรรค์และปรับปรุง ระบบความรู้ของชาวบ้านไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่แต่ถูกปรับเปลี่ยนมาตลอดโดยอาศัยประสบการณ์ของชาวบ้านเอง (นิธิ เอียวศรีวงศ์. 2536 : 3)

ประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่นแบ่งได้ 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. คติ ความคิด ความเชื่อ และหลักการเป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่ถ่ายทอดกันมา
2. ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นแบบแผนของการดำเนินชีวิตที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา
3. การประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับกาลสมัย
4. แนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ชาวบ้านนำมาใช้ในชุมชนเป็นอิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มณีนีภา ชุตินุตร (2538 : 21) และนิคม ชมพุลอง (2542 : 131) แบ่งประเภทภูมิปัญญาไว้เป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย

1. ภูมิปัญญาที่เกิดจากการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติและ สิ่งเหนือธรรมชาติ หมายถึง การที่คนในชุมชนท้องถิ่น จัดวางอธิบายตนเองกับธรรมชาติและ สิ่งเหนือธรรมชาติในลักษณะการพึ่งพาพิธีกรรมต่าง ๆ
2. ภูมิปัญญาที่เกิดจากการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับงาน หมายถึง การที่คนประพฤติปฏิบัติตัวกันทั้งในระดับครอบครัวและชุมชนซึ่งแสดงให้เห็นได้ในรูปของคำสอนหรือวิถีประชาของชุมชน
3. ภูมิปัญญาที่เกิดจากการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนกับการทำมาหากิน ได้แก่ การประกอบอาชีพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพ อาทิเช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน การรักษาโรค การใช้น้ำ การอนุรักษ์ป่าไม้ของชุมชน

รัตนะ บัวสนธ์ (2539 : 10) แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับมนุษย์กับมนุษย์
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับมนุษย์กับประสบการณ์

สถาบันราชภัฏนครปฐม (2545 : จ - ข) แบ่งภูมิปัญญาตามอาชีพได้ 10 ด้าน ได้แก่

1. ด้านเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูก การขยายพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์ การเกษตรผสมผสาน การทำไร่นาสวนผสม การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร
2. ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม เช่น การจักสาน (ทอ絲 สานกระด้ง กระติบข้าวแห อวน ฯลฯ) การช่าง (ช่างตีมีด เหล็ก ขวาน ปั่นโอง ฯลฯ) การทอผ้า (ผ้าไหม ผ้าลายจืด การทอผ้ามัดหมี่ ฯลฯ) การแกะสลัก
3. ด้านการแพทย์แผนไทย เช่น หมอสมุนไพร หมอยากลางบ้าน หมอหมวด แผนโบราณ หมอยาหม้อ
4. ด้านการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ชายป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน
5. ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน เช่น ผู้นำในการจัดกองทุนของชุมชน ผู้นำในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษายาบาล ผู้นำในการจัดระบบสวัสดิการและบริการชุมชน
6. ด้านศิลปกรรม เช่น วาดภาพ (จิตรกรรม) การปั้น (ประติมากรรม) นาฏศิลป์ ดนตรี การแสดงและการละเล่นพื้นบ้าน นันทนาการ
7. ด้านภาษาและวรรณกรรม เช่น ความสามารถในการอนุรักษ์ และสร้างผลงานด้านภาษา วรรณกรรมท้องถิ่น การจัดทำสารานุกรมภาษา หนังสือโบราณ การฟื้นฟู การเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่นต่างๆ
8. ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี เช่น ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญาความเชื่อ และประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจ สังคม การถ่ายทอดวรรณกรรม คำสอน การประยุกต์ประเพณีบุญ
9. ด้านโภชนาการ เช่น ความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์และปรุงแต่งอาหารและยาให้เหมาะสมกับความต้องการของร่างกายในสภาวะการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าและบริการส่งออกที่ได้รับความนิยมแพร่หลายมาก
10. ด้านองค์กรชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ศูนย์สาริตการตลาด กลุ่มออมทรัพย์ องค์กรด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มจักสาน กลุ่มทอผ้า กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มตีมีด ตีขวาน เครื่องมือที่ทำจากเหล็ก กองทุนสวัสดิการชุมชน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการถ่ายทอดตามลักษณะผู้ให้และผู้รับได้ 2 ประการ

1. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก
2. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่

สามารถ จันทร์สุริย์ (2534 : 14) แบ่งตามวิธีการถ่ายทอดเป็นแบบลายลักษณ์อักษรกับไม่เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีองค์ประกอบในการถ่ายทอด คือ

1. องค์มคติ (Concepts) ได้แก่ ความเชื่อ ความคิดความเข้าใจ อุดมการณ์ต่าง ๆ

2. องค์พิธีการ (Usage) ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีซึ่งแสดงออกในรูป พิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีการตั้งศพ การแต่งกาย

3. องค์กรวัตถุ (Instrumentary and symbolic objects) ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ที่มีรูปร่างสามารถจับต้องได้ เช่น ผลผลิตทางศิลปกรรม งานฝีมือ และองค์กรวัตถุที่ไม่มีรูปร่างแต่เป็นเครื่องแสดงสัญลักษณ์ความหมายต่างๆ (ศิริพงษ์ นวลแก้ว. 2540 : 44)

การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่ง หมายถึง การทำให้เกิดความเจริญเติบโตและมีการเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างของสถาบันในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการบริการตลอดทั้งค่านิยม ทศนคติ เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยมุ่งขจัดปัญหาความยากจนและความ เหลื่อมล้ำทางรายได้ เป็นการเพิ่มรายได้ต่อคนหรือผลผลิตซึ่งรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างขั้นพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาทางด้านอื่นๆ อีกด้วย

ลักษณะการพัฒนาเศรษฐกิจ มีลักษณะสำคัญ ๆ คือ

1. เป็นการพัฒนาที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ทั้ง ความต้องการด้านวัตถุ การแสดงออก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความเสมอภาคเท่าเทียม ความต้องการที่จะทำความเข้าใจ และควบคุมชะตากรรมของชีวิตตนเอง

2. เป็นการพัฒนาที่เกิดมาจากเนื้อในสังคมนั่นเอง (Endogenous) โดยก่อตัว มาจากระบบคุณค่าและจินตภาพของสังคม นั้นเนื่องจากการพัฒนาไม่ใช่สูตรสำเร็จ ดังนั้นการพัฒนาจึงไม่ใช่สินค้าส่งออกที่จะใช้การได้ในทุก ๆ แห่ง โลกเราต้องมีการพัฒนาหลายรูปแบบตามลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น

3. เป็นการพัฒนาที่มีลักษณะพึ่งตนเอง (Self-reliance) หมายถึง สังคมแต่ละสังคมต้องพึ่งพาความแข็งแกร่งและทรัพยากรของตนเองเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นด้านพลังของผู้คน ทรัพยากรธรรมชาติหรือทรัพยากรทางวัฒนธรรมก็ตาม การพึ่งตนเองนี้มิใช่เรื่องของปัจเจกบุคคลแต่เป็นเรื่องของส่วนรวม(Collective Self-reliance) มิใช่เรื่องของการแยกตัวโดดเดี่ยวด้วยการปิด หมู่บ้านหรือปิดประเทศแต่เป็นการสร้างสรรค์ความสัมพันธที่เสมอภาคกับโลกภายนอก

4. เป็นการพัฒนาที่คำนึงถึงผลกระทบและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถใช้ได้อย่างยั่งยืนยาวนาน ทั้งนี้โดยต้องตระหนักถึงขีดจำกัดที่ระบบนิเวศน์ (Ecosystem) จะสามารถรองรับได้รวมทั้งต้องเป็นการวางแผนพัฒนาที่เอื้อเพื่อต่อสิ่งมีชีวิตอย่างอื่น ๆ ในโลกด้วย

5. เป็นการพัฒนาที่มุ่งด้านการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทั้งในด้านความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจ โดยต้องส่งเสริมเงื่อนไขเพื่อการจัดการด้วยตนเอง (Self Management) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาเศรษฐกิจต้องเป็นการพัฒนาที่มีจุดหมายเพื่อกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจจึงต้องการรัฐบาลที่สามารถชี้แนะในเรื่องการพัฒนาและภาคเอกชนที่สามารถดำเนินงานตามแนวทางที่นำจากภาครัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่สลับซับซ้อน การพัฒนาเศรษฐกิจยังมีความสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ ภายในระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศซึ่งได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสถาบันต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ต่อกันยากที่จะแยกออกจากกันได้ การพัฒนาเศรษฐกิจต้องทำหน้าที่เป็นแกนนำในการพัฒนาประเทศเพื่อยกระดับรายได้และความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น มิเช่นนั้นแล้วการพัฒนาประเทศจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เพราะมีการเปลี่ยนแปลงแบบพลวัตซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาจากสภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจในปัจจุบันไปสู่สภาพการณ์ที่พึงประสงค์ในอนาคต

การเปลี่ยนแปลงของโลกในหลายด้านที่มีผลกระทบทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. การเปลี่ยนแปลงของกระแสเศรษฐกิจและการเงิน โลกที่มีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น
2. การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด
3. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมในเรื่องการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
4. การเคลื่อนย้ายคนและแรงงานอย่างเสรี
5. การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโลก

ซึ่งการขาดแคลนและความเสื่อมโทรมมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งปัจจัยเกื้อหนุนและกดดันก็ได้ เช่น หากสังคมใดประชาชนมีค่านิยมและทัศนคติที่เกื้อหนุนต่อการพัฒนาก็จะทำให้การวางแผนเศรษฐกิจ เป็นไปด้วยความราบรื่นยิ่งถ้าระบบการเมือง โครงสร้างการปกครองและการบริหารงานสอดคล้องต้องการเมืองมีความมั่นคงก็จะส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้บรรลุเป้าหมายได้

อย่างไรก็ตามความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการพัฒนาเศรษฐกิจมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อีก เช่น สภาพเศรษฐกิจภายในประเทศ การเงิน การคลัง การบริหารหนี้สาธารณะ การค้าระหว่างประเทศ การค้าระหว่างเงิน เป็นต้น การพัฒนาเศรษฐกิจทำให้ประชาชนมีมาตรฐานความเป็นอยู่ดีขึ้นมีสินค้าและบริการให้อุปโภคบริโภคมากขึ้นเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับประชาชน ซึ่งจะทำให้เกิดโอกาสเลือกอุปโภคบริโภคได้สะดวกและเหมาะสมกับความต้องการมากขึ้นทำให้เกิดการฟื้นฟูบูรณาการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสมในระยะยาวซึ่งหากไม่มีการวางแผนพัฒนาการใช้อย่างเหมาะสมแล้ว นอกจากทรัพยากรและปัจจัยต่างๆ จะหมดสิ้นไปโดยไม่คุ้มค่าแล้ว อาจส่งผล กระทบเชิงลบกลับคืนมาอีกด้วย ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจประกอบด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ ผู้ประกอบการ ทุน และเทคโนโลยี

ทุนทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาทุนทางสังคม หมายถึง ผลรวมของสิ่งดีงามต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมทั้งในส่วนที่ได้จากการสั่งสมและการต่อยอดซึ่งครอบคลุมถึงการรวมตัวของคนที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวมบนพื้นฐานของความไว้วางใจ สายใยแห่งความผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงาม

ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติและสังคมให้สมบูรณ์และยั่งยืนเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพมีความรู้สติปัญญาและทักษะ มีคุณธรรม มีวินัยและความรับผิดชอบ มีทัศนคติที่ดีในการทำงานและทำประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยครอบคลุมทั้งนักคิดผู้นำปราชญ์บุคคลและบุคคลทั่วไปที่ทำประโยชน์ต่อสังคม

2. ทุนที่เป็นสถาบัน เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ศาสนา การเมือง การปกครองรวมทั้งองค์กรที่ตั้งขึ้นมา เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน สมาคมวิชาชีพ

3. ทุนทางปัญญาและวัฒนธรรม ครอบคลุมถึงระบบคุณค่า เช่น คุณธรรม วินัย จิตสำนึก สาธารณะ ระบบเครือญาติ วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมที่แสดงเอกลักษณ์ไทย

จากข้อบ่งชี้ของการพัฒนาเศรษฐกิจดังกล่าว การสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในภาพรวมจึงครอบคลุมการทำให้เกิดความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างของสถาบันในระบบเศรษฐกิจ สังคม และการบริการตลอดทั้งค่านิยม ทัศนคติ เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้นอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยมุ่งขจัดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในระดับจุลภาคการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจเป็นการเพิ่มรายได้ต่อผลผลิตที่ตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มที่เกิดมาจากสังคมและท้องถิ่น โดยก่อตัวมาจากระบบคุณค่าและจินตภาพของชุมชนต้องพัฒนาหลายรูปแบบตามลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่นที่โดยเน้นการพึ่งตนเองของชุมชนและท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่มีรูปแบบเฉพาะที่อาศัยวัฒนธรรมเป็นสื่อสนใจ การท่องเที่ยวเชิงสังคมและวัฒนธรรมเป็นการเข้าไปสัมผัสกับประเพณี ทัศนคติ และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของสังคมนั้น ๆ เป็นการเดินทางเพื่อศึกษาและเรียนรู้ถึงวิถีทางการดำเนินชีวิต ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และเทศกาลงานประเพณีต่าง ๆ ทั้งที่มีมานานแล้วและที่จัดขึ้นเป็นการเฉพาะโดยอาศัยแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ได้แก่ แหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมที่มีรูปแบบเฉพาะ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต การแต่งกาย ศิลปหัตถกรรม กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่น่าสนใจ เช่น การปลูกชาหรือยางพารา ความแตกต่างระหว่างในเมืองกับชนบท พิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ รวมถึงการบันเทิงและกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจด้วยการส่งเสริมชุมชนให้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องให้ความสำคัญในการให้ชุมชนเป็นแกนกลางในการพัฒนาหรือส่งเสริมในสิ่งที่เป็นของท้องถิ่นนั้นที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตและสิ่งที่เป็นรูปธรรมโดยดึงผู้ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวด้วยเพื่อช่วยในการอนุรักษ์การท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรมโดยมีหน่วยงานของรัฐช่วยสนับสนุน

การสืบทอด วัฒนธรรม พื้นบ้านและพัฒนาไว้เพื่อการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องกันหากเมื่อสังคมมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามสมัยนิยมแล้วงานศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมบางอย่างก็ถูกทำให้ สูญหายด้วย สาเหตุของการใช้ประโยชน์น้อยคือความไม่จำเป็นหรือความไม่สะดวกต่อวิถีชีวิตสมัยใหม่ตลอดจนอิทธิพลของความเจริญหรือความเป็นเมือง แต่เมื่อมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาสู่ท้องถิ่น นั้นก็กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา วัฒนธรรมพื้นบ้านขึ้นมาเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวจึงก่อประโยชน์ขึ้น 2 ทาง คือ การอนุรักษ์หรือสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้าน และการพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญา สร้างสรรค์ เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และวิถีชีวิตผู้คนหรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งต่าง ๆ ในโลกที่มีความเกี่ยวโยงพึ่งพาไม่สามารถแยกออกจากกันได้องค์ประกอบที่เป็นสิ่งดึงดูดใจของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อันได้แก่ โบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ สถาปัตยกรรม สิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง รวมถึงซากปรักหักพังของสิ่งปลูกสร้างในอดีต ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ประเพณี และเทศกาลต่าง ๆ ความน่าสนใจในเรื่องของดนตรีไม่ว่าจะเป็นในรูปของดนตรีคลาสสิก ดนตรีพื้นบ้าน หรือดนตรีร่วมสมัยการแสดง ละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่างๆ ภาษาและวรรณกรรม ประเพณีและความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศาสนา วัฒนธรรมเก่าแก่โบราณ วัฒนธรรมพื้นบ้านหรือวัฒนธรรมย่อย (The European Center for Traditional and Regional Cultures หรือ ECTARC)

จากแนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางของผู้คนหรือกลุ่มคนออกจากสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยประจำไปยังท้องถิ่นอื่นโดยมี วัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ประกอบการเรียนรู้ การสัมผัสการชื่นชมกับเอกลักษณ์ ความงดงามทางวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของกลุ่มชนอื่น ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคม ไม่ว่าจะเป็นในด้านของศิลปะ สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อ ศาสนา จารีตประเพณีล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจที่สำคัญกระตุ้นให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขึ้น

วัฒนธรรมเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดให้กลุ่มคนต่างถิ่นเดินทางมาเยือนเพื่อสัมผัสและชื่นชมกับสิ่งที่ไม่มีในท้องถิ่นของตน จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมของคนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์และเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน การท่องเที่ยวได้ใช้วัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นทรัพยากรในการดำเนินกิจการในขณะเดียวกันชุมชนท้องถิ่นผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรมก็ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวในด้านการสร้างรายได้ การจ้างงาน นำมาซึ่งการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

การจัดแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมให้เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มนั้นจะต้องจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างผสมผสานโดยแหล่งท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เกิดจากสถานที่ (Site) หรือเหตุการณ์ (Events) สถานที่อาจเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น แต่เหตุการณ์ที่น่าประทับใจเกิดจากมนุษย์สร้างเพียงอย่างเดียว

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ความสะดวกสบายทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปถึงสถานที่ได้รวดเร็วปลอดภัยและสะดวกสบายยิ่งขึ้น ดังนั้นการก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน (Construction of Fundamental) เช่น ระบบการขนส่ง ระบบสื่อสาร ระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในแหล่งท่องเที่ยว

3. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีระบบการขนส่ง (Transportation) ซึ่งประกอบด้วยเส้นทาง ยานพาหนะ สถานี และผู้ประกอบการการขนส่งมีวัตถุประสงค์เพื่อลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทาง

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่จะสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวซึ่งจะต้องประกอบด้วย

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attractions)
2. การเข้าถึง (Access)
3. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)
4. บริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมาเอง (Ancillary Service) เช่น การบริการด้านข้อมูลข่าวสาร

ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสินค้าทางการ ท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สืบทอดตามธรรมชาติสามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น

2. ทรัพยากรท่องเที่ยว ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีตและได้สร้างเสริมในปัจจุบันแต่มีผลดึงดูดให้คนไปเยือนหรือท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมาตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่ เช่น สภาพชีวิตในชนบท หมู่บ้านชาวเขา ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก การแสดงสินค้าพื้นบ้านการแข่งขันกีฬา งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ

บริบททางสังคมและวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน

ประกอบด้วย 19 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุรธานี และอุบลราชธานี มีพื้นที่ประมาณ 170,226 ตารางกิโลเมตร หรือ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งประเทศ ตั้งอยู่บนที่ราบสูงโคราช ภูมิประเทศทั้งภาคยกตัวสูงเป็นขอบแยกตัวออกจากภาคกลางอย่างชัดเจนประกอบด้วยเทือกเขาสูงทางทิศตะวันตกและทิศใต้ เทือกเขาทิศตะวันตกมีความสูงเฉลี่ย 500 - 1,000 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล มียอดเขาที่สูงที่สุดในภาคอีสานคือ ยอดภูหลวง มีความสูง 1,571 เมตร และภูกระดึงสูง 1,325 เมตรเป็นแหล่งต้นน้ำของแม่น้ำหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำพอง แม่น้ำเลย แม่น้ำพรม แม่น้ำชี และลำตะคอง ด้านทิศใต้มีเทือกเขาสันกำแพงและเทือกเขาพนมดงรักกั้นระหว่างภาคอีสานของไทยกับกัมพูชาและลาวมีความสูงเฉลี่ย 400-700 เมตร ยอดเขาเขียวเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดอยู่ทางตอนใต้สูงประมาณ 1,292 เมตรส่วนตอนกลางของภาคมีเทือกเขาภูพานทอดตัวจากเหนือลงสู่ทิศใต้

แบ่งภาคอีสานออกเป็น 2 ส่วน คือ แอ่งโคราช คือ บริเวณแถบลุ่มแม่น้ำชีและแม่น้ำมูล มีพื้นที่ 3 ใน 4 ของภาคอีสานทั้งหมด แอ่งสกลนคร คือ บริเวณตอนเหนือของเทือกเขาภูพานและบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขง ชาวอีสานที่อาศัยอยู่ในที่ราบสูงโคราชนี้ประกอบด้วยกลุ่มชนหลายเผ่า เช่น เขมร ส่วย (กวย) แสก ย้อ ผู้ไทย กะโล้ (โซ) รวมทั้งไทยโคราชซึ่งแต่ละเผ่าย่อมมีความแตกต่างกันแต่วิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยึดมั่นอยู่ในจารีตประเพณีที่เรียกว่า "ฮีตบ้านคองเมือง" และ "ฮีตสิบสองคองสิบสี่" สอนให้ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันร่วมกิจกรรมสังคมและงานบุญงานกุศลเป็นประจำทำให้การใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันของกลุ่มชนเหล่านี้มีความสุขตลอดมาด้วยอุปนิสัยขยันขันแข็งและสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์ จิตใจผ่องใสอ่อนโยน และเวลาที่ว่างจากการทำนาจึงคิดสร้างสรรค์งานศิลป์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ผ้าไหมลายสวย ผ้าฝ้ายทอมือที่นับวันจะหายาก ข้าวของเครื่องใช้ เครื่องจักสานและเครื่องปั้นดินเผาต่าง ๆ สร้างรายได้แก่ครอบครัว

อีกทางหนึ่งการค้นพบโครงกระดูกและรอยเท้าไดโนเสาร์บนแผ่นดินทรายที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย และอำเภอสหัชชันท์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หรือแม้แต่ภาพเขียนของมนุษย์โบราณตามผนังถ้ำรวมทั้งวัฒนธรรมบ้านเชียงและซากโบราณวัตถุมากมาย ทำให้การขุดค้นหาร่องรอยอารยธรรมในอดีตของดินแดนอันมั่งคั่งแห่งนี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่รู้จบ นอกจากนั้นด้วยความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติที่สวยงามบนยอดเขาสูงหลายแห่ง แหล่งรวมอารยธรรมโบราณนับพันปีที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ตลอดจนวัฒนธรรมพื้นบ้าน วิถีชีวิตที่เรียบง่ายและความมีน้ำใจของชาวอีสานยังคงเป็นเสน่ห์ที่มัดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนอีสานอย่างต่อเนื่องจวบจนปัจจุบัน

ภาคกลาง

พื้นที่ภาคกลางประกอบด้วย 26 จังหวัดและ 1 เขตการปกครองพิเศษ ได้แก่ จังหวัด กาญจนบุรี ฉะเชิงเทรา ชัยนาท นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ประจวบคีรีขันธ์ ปราจีนบุรี พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระแก้ว สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง และจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ส่วนกรุงเทพมหานครจัดเป็นเขตการปกครองพิเศษเนื่องจากภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มกว้างใหญ่เป็นศูนย์กลางของแม่น้ำสายสำคัญหลายสาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ป่าสัก แม่กลอง ท่าจีน แควน้อย แควใหญ่ ฯลฯ พื้นที่แถบนี้จึงอุดมสมบูรณ์เป็นอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ปลูกข้าว มีสวนผลไม้ และทำไร่ นอกจากนี้

ยังมีกิจการปศุสัตว์เลี้ยงโคพันธุ์เนื้อพันธุ์นม มีฟาร์มไก่ และเลี้ยงปลา ส่วนจังหวัดที่อยู่ติดชายทะเลก็ทำการประมงและนาเกลือรวมไปถึงอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม กิจการพาณิชย์รับราชการ และงานหัตถศิลป์อีกมากมาย จากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ได้กล่าวว่า ภาคกลางเป็นดินแดนแห่งอารยธรรมที่สืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยทวารวดีเมื่อพุทธศตวรรษที่ 11 - 16 ยุคที่ชนชาติมอญครอบครองดินแดนแถบนี้ จากนั้นราวพุทธศตวรรษที่ 16 - 18 ชนชาติขอมหรือเขมรก็เข้ามาเรืองอำนาจโดยมีศูนย์กลางอยู่ที่ลพบุรีและได้ขยายอาณาเขตออกไปยังจังหวัดสุพรรณบุรี เพชรบุรี และสิงห์บุรี เมื่อ พ.ศ. 1893 พระเจ้าอู่ทองทรงสร้างเมืองขึ้นแถบคู่มแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งต่อมาได้ย้ายราชธานีมาอยู่ที่บริเวณตำบลหนองโสนหรือบึงพระราม นับตั้งแต่นั้นมากรุงศรีอยุธยาที่เจริญรุ่งเรืองเป็นบึงแผ่นมีการขยายอาณาเขตและติดต่อค้าขายกับชาวตะวันตก ได้แก่ โปรตุเกส ฝรั่งเศส ฮอลันดา และอังกฤษรวมถึงการรับอารยธรรมตะวันตกด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะศาสนาคริสต์ก็ได้เข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในดินแดนแถบนี้

ด้วยความที่เป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่มีประชากรหลายเชื้อชาติเผ่าพันธุ์จึงก่อให้เกิดงานศิลป์ผสมผสานทั้งงดงามตามวิถีอารามต่างๆ เป็นมรดกของประเทศสืบทอดมาถึงลูกหลานในปี จุฬินและบางแห่งทรงคุณค่าจนได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกของโลกที่ต้องรักษาไว้ซึ่งชมร่วมกันตราบนานเท่านานอีกทั้งวัฒนธรรมประเพณีและการละเล่นต่างๆ ซึ่งยังคงมีให้ชมได้ในหลายพื้นที่ของจังหวัดในภาคกลาง เช่น ระบำชาวไร่ เพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย เพลงอริษฐาน เพลงเหยหยย เพลงแม่ศรี เพลงเดินกำรำเคียว เพลงลำตัด เพลงปรบไก่ เพลงอีแซว กลองยาว และลิเก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแสดงในราชสำนักที่ภายหลังได้นำออกเผยแพร่ทั่วไป เช่น โขน ละคร หนังใหญ่ หุ่นกระบอก และดนตรีไทย เนื่องจากบรรพบุรุษของไทยในดินแดนนี้เป็นนักรบที่กล้าหาญมีความรู้ความสามารถ ฉลาดหลักแหลม มีปฏิภาณไหวพริบดีจึงรู้จักคิดค้นปรับเปลี่ยนท่วงท่าการต่อสู้จนกลายเป็นศิลปะป้องกันตัวที่สร้างชื่อเสียงให้ประเทศ ได้แก่ การฟันดาบ กระบี่กระบอง และการชกมวย นอกจากนี้สภาพภูมิประเทศของภาคกลางยังเอื้ออำนวยต่อกิจการกรรมการท่องเที่ยวมากมาย ได้แก่ ภูเขาใหญ่น้อยหลายแห่งซึ่งเป็นที่ตั้งของถ้ำอันสวยงาม มีพื้นที่ป่าชุ่มชื้นเป็นต้นน้ำลำธารที่ไหลรวมเป็นน้ำตกและมีเกาะแก่งกลางลำน้ำ ด้วยเหตุผลที่ภาคกลางเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงคือ กรุงเทพมหานครจึงเป็นศูนย์กลางการคมนาคมที่สำคัญของประเทศ

ภาคใต้

ประกอบด้วย 14 จังหวัด ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี พื้นที่ภาคใต้ตั้งอยู่บนคาบสมุทรอินเดียนับด้วยท้องทะเลอ่าวไทยทางฝั่งตะวันออกและทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตก มีเนื้อที่รวม 70,715.2 ตารางกิโลเมตร จังหวัดที่ใหญ่ที่สุดคือ สุราษฎร์ธานี และจังหวัดที่เล็กที่สุดคือ ภูเก็ต มีความยาวจากเหนือจดใต้ประมาณ 750 กิโลเมตร ทุกจังหวัดของภาคมีเขตติดต่อกับทะเลยกเว้นจังหวัดยะลา ลักษณะ ภูมิประเทศประกอบด้วยพื้นที่ราบป่าไม้ ภูเขา หาดทราย น้ำตก ถ้ำ ทะเลสาบ และกลุ่มเกาะในท้องทะเลทั้งสองฝั่ง มีเทือกเขาที่สำคัญได้แก่ เทือกเขาตะนาวศรี เทือกเขาภูเก็ต เทือกเขานครศรีธรรมราชโดยมีเทือกเขาสันกาลาคีรีเป็นพรมแดนกั้นระหว่างไทยกับมาเลเซียรวมความยาวของเทือกเขาภาคใต้ทั้งหมดกว่า 1,000 กิโลเมตร มีแม่น้ำสายสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำพุมดวง แม่น้ำตาปี แม่น้ำปัตตานี แม่น้ำท่าทอง แม่น้ำตะกั่วป่า แม่น้ำปากพนัง และแม่น้ำตรัง ชายหาดทางฝั่งอ่าวไทยเกิดจากการยกตัวสูงขึ้นจึงมีที่ราบชายฝั่งทะเลยาวเรียบกว้าง น้ำตื้น ส่วนทางด้านทะเลอันดามันเป็นลักษณะของชายฝั่งยุบต่ำลงมีที่ราบน้อยชายหาดเว้าแหว่งมีหน้าผาสูงชัน ชายฝั่งเป็นโขดหินและป่าโกงกาง สภาพอากาศค่อนข้างร้อนแต่เนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมมรสุมจึงทำให้มีฝนตกชุกตลอดทั้งปีโดยเริ่มจากเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายนเป็นลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งจะทำให้เกิดฝนตกและคลื่นลมแรงทางฝั่ง ทะเลอันดามันและอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ทางฝั่งทะเลอ่าวไทยตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปภาคใต้จึงมีเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนและฤดูฝน

ตามหลักฐานทางโบราณคดีได้ระบุว่าแหลมมลายูเป็นศูนย์กลางการค้าขายมานานและมีเมืองที่เจริญรุ่งเรืองหลายแห่ง เช่น ตักโกละ ลังกาสูกะ ปานพาน ตามพรลิงค์ และศรีวิชัย อาณาจักรศรีวิชัยมีราชธานีอยู่ในเกาะสุมาตรา (ในปัจจุบัน) เป็นอาณาจักรแรกที่มีเรื่องราวเกี่ยวพันกับดินแดนในแหลมมลายูโดยมีประเทศราชบนแหลมมลายูหลายประเทศ คือ ปาหัง ตรังกานู กลันตัน ตามพรลิงค์ (นครศรีธรรมราช) ครหิ (ไชยา) ลังกาสูกะ (อยู่ในประเทศมาเลเซีย) เกตะ (ไทรบุรี) กราตักโกลา (ตะกั่วป่า) และปันพาลา (อยู่ในประเทศพม่า) พลเมืองนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานซึ่งได้เผยแผ่มาในดินแดนแถบนี้ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 13 ภายหลังที่อาณาจักรศรีวิชัยเสื่อมอำนาจลงเมืองตามพรลิงค์ได้แยกตนเป็นอิสระโดยมีศูนย์กลางอยู่ที่แคว้นนครศรีธรรมราช มีอำนาจปกครองเมืองต่าง ๆ ได้แก่ สายบุรี ปัตตานี กลันตัน ปาหัง ไทรบุรี พัทลุง ตรัง ชุมพร บันโทสมอ สงขลา ตะกั่วป่า ถลาง และกระบุรี ในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานีไทยได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแคว้นนครศรีธรรมราชต่อมาเมื่อกรุงศรีอยุธยาใช้อำนาจขึ้นแทนสุโขทัย (พ.ศ. 1893) และได้เมืองปักยัได้ทั้งหมดเป็นเมืองขึ้นจึงได้มอบอำนาจให้เมืองนครศรีธรรมราชปกครองเมืองฝ่ายใต้และหัวเมืองมลายูทั้งหมด

จากสภาพทางภูมิศาสตร์ทำให้ภาคใต้มีความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชียอาคเนย์มาโดยตลอด เช่น ค้าขายกับจีนมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 5 จนถึง 16 สินค้าที่ค้าขาย ได้แก่ ไข่มุก เครื่องแก้ว น้ำหอม อัญมณี และนอแรด ในกลางพุทธศตวรรษที่ 10 - 12 มีการติดต่อกับอินเดียมีการเผยแพร่ศาสนาพุทธและพราหมณ์ซึ่งมีอิทธิพลทางด้านศิลปะเป็นอย่างมากรวมทั้งวรรณคดี ความเชื่อ ประเพณี และกฎหมาย จากนั้นในพุทธศตวรรษที่ 12 - 15 มีการค้าเครื่องเทศกับชาวเปอร์เซียและชาวอาหรับ ซึ่งได้นำศาสนาอิสลามมาสู่เกาะสุมาตราจากนั้นได้ขยายสู่แหลมมลายูถึงประเทศอินโดนีเซียและเลียบมาถึงทางใต้ของไทยในราวศตวรรษที่ 20 ทำให้ชาวพื้นเมืองภาคใต้บางส่วนนับถือศาสนาอิสลาม นอกจากชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมแล้วยังมีกลุ่มชาวพื้นเมืองที่เรียกว่า "ชาวน้ำหรือชาวเล" อาศัยอยู่ตามริมฝั่งทะเลในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา หาดราไวย์และเกาะสิเหร่ จังหวัดภูเก็ต และตามหมู่เกาะต่าง ๆ ของจังหวัดสตูล ชาวพื้นเมืองเหล่านี้เรียกตัวเองว่า "ชาวไทยใหม่" เชื่อว่าเป็นบรรพบุรุษของชนชาติมลายู ชาวน้ำหรือชาวเลมีสีผิวคล้ำ ร่างกายแข็งแรง นิสัยรักสงบ นับถือภูตผีปีศาจ มีประเพณีบวงสรวงบรรพบุรุษและเจ้าเกาะโดยมีพิธีลอยเรือ สะเดาะเคราะห์เป็นบทพิสูจน์ความเชื่ออันนี้ ส่วนอาชีพหลักคือ การทำประมง สำหรับชาวซาไกหรือที่เรียกว่า เงาะป่า นั้นเป็นชนพื้นเมืองอีกเผ่าหนึ่งที่อาศัยอยู่ทาง ภาคใต้โดยเฉพาะที่อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง อำเภอบันนังสตา และอำเภอเบตง ในจังหวัดยะลา ชาวซาไกมีผิวพรรณและรูปร่างคล้ายชาวน้ำแต่อาศัยอยู่ตามป่าเขา มีอาชีพหาของป่าและเก่งในการล่าสัตว์ อุปนิสัยของชาวใต้ส่วนใหญ่จะอดทน เข้มแข็ง ฉลาด มีความมุ่งมั่นสูงและ ปราดเปรียว การแต่งกายจะแตกต่างกันไปตามกลุ่ม คือ ชาวไทยเชื้อสายจีนแต่งกายเป็นแบบจีน ชาวไทยมุสลิมจะแต่งกายคล้ายชาวมลายูสตรีจะนุ่งผ้าปาเต๊ะสวมเสื้อยาวเหยียดเป็นเสื้อแขนกระบอก มีผ้าคลุมศีรษะ ผู้ชายนุ่งโสร่งหรือกางเกงสวมเสื้อแขนยาว โปกศีรษะหรือสวมหมวกปัจจุบันมี การแต่งกายที่เป็นสากลมากขึ้น ส่วนภาษาที่ใช้เป็นภาษาไทยสำเนียงชาวใต้แต่ผู้ที่อยู่ใกล้ชายแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย จะพูดภาษาวิหรือภาษามลายู ถึงแม้ว่าอาหารของภาคใต้จะมีรสจัดแต่ก็เป็นที่นิยมของคนทั่วไป ได้แก่ แกงเหลือง แกงไตปลา แกงส้ม น้ำยาบักขี้ได้ น้ำพริก กุ้งเสียบ น้ำพริกกะปิรับประทานกับผักสดหลายชนิด ข้าวขำ บูดหลน ไก่ก้อ และรวมทั้งอาหารทะเล

ประชากรทางภาคใต้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่กาแฟ มีสวนยางพารา สวนมะพร้าว สวนผลไม้ และมะม่วงหิมพานต์ ทำการประมงน้ำลึกและประมงชายฝั่ง การทำนา กุ้ง เลี้ยง หอยมุก ส่วนผลงานด้านหัตถกรรม ได้แก่ ผ้าเกาะยอ ผ้าไหมพุมเรียง ผ้าทอเมืองนคร ผ้าบาติก เครื่องประดับ เครื่องใช้ประเภทเครื่องเงิน เครื่องทอง ทองเหลือง และเครื่องถม งานฝีมือจักสานย่านลิเภา และเครื่องประดับที่ทำจากเปลือกหอย สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ภาคใต้ยังคงอยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยวนอกเหนือจากธรรมชาติที่สวยงาม

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structural – Functional Theory) (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2536 : 25-26)

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นี้ถือว่าสังคมเหมือนกับสิ่งมีชีวิตอย่างหนึ่ง (Biological Organism) ซึ่งเป็นตัวแบบ (Model) ใช้อุปมา (Analogy) เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์สังคม (Social Analysis) หรือวิเคราะห์ระบบ (System Analysis) โดยมีฐานคติ (Assumptions) เกี่ยวกับสังคมคือ “สังคมเป็นระบบ ๆ หนึ่งที่ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกันมีระบบขอบเขตแน่นอนพร้อมทั้งมีกระบวนการรักษาบูรณาการ (Integration) และอาณาเขตนั้นไว้เสมอ ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นี้มองสังคมส่วนรวมเป็นระบบหนึ่งซึ่งประกอบด้วยส่วนหรือระบบต่าง ๆ ที่ยึดเหนี่ยวและมีความสัมพันธ์กัน การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดหรือเริ่มต้นได้ในทุกส่วนและส่งผลสะท้อนไปยังส่วนอื่นซึ่งต้องถูกระทบกระเทือนไปด้วย สังคมจึงต้องมีโครงสร้างทำหน้าที่ของสังคม ทุกสังคมจะต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ให้สมาชิกปฏิบัติตาม สังคมจะสร้างสถาบันเพื่อให้สถาบันทำหน้าที่สำคัญ ๆ ในการช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ของสมาชิกในสังคม อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่าไม่มีสังคมใดที่สถาบันต่าง ๆ ในสังคมจะทำหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์เสมอไป เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้เกิดความตึงเครียด (Tension) ขึ้นและสังคมจะต้องปรับตัวให้เข้าสู่ภาวะแวดล้อมตามธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น

ลักษณะที่สำคัญของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ ระบบสังคมซึ่งประกอบไปด้วยระบบย่อยต่าง ๆ จะต้องประกอบด้วยหน้าที่ของสังคม (Social Functions) คุณภาพของสังคมหรือระบบ (System Equilibrium and Homeostasis) หรือระเบียบสังคม (Social Order) และการพึ่งพาอาศัยของระบบย่อย (Social Interdependence) (ชนิตา รักษ์พลเมือง. 2525 : 33)

ระบบสังคมมีหน้าที่เพื่อให้สังคมนั้นดำรงอยู่ ซึ่งระบบสังคมที่จะสามารถจะรักษาระบบไว้นั้นจะต้องทำหน้าที่สำคัญ 4 ประการ (สนธยา พลศรี. 2545 : 142)

1. ระบบสังคมจะต้องมีวัตถุประสงค์และดำเนินไป เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ (Goal Attainment) และเพื่อความอยู่รอดแห่งสังคมสมาชิกในสังคมจะได้อยู่อย่างสงบสุข ทำอย่างไรที่จะถ่ายทอดวัตถุประสงค์นี้ของสังคมไปสู่สมาชิกในสังคมได้ การดำเนินการไปสู่เป้าหมายและมีการควบคุมอย่างใดที่จะทำให้สมาชิกได้ปฏิบัติไปสู่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสังคม

2. ระบบสังคมจะต้องมีการปรับตัว (Adaptation) การปรับตัวมีความจำเป็นและสำคัญมากต่อการมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน การที่สมาชิกในสังคมมีความสัมพันธ์และกระทำระหว่างกันนั้นจำเป็นต้องคิดหาเทคนิควิธีการต่างๆ ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของสังคมและเสริมสร้างพลังต่างๆ ภายในระบบให้ดีขึ้น

3. ระบบสังคมจะต้องมีการรวมหน่วย (Integration) หรือการประสานประสานส่วนต่าง ๆ ภายในระบบให้ดีขึ้น

4. ระบบสังคมจะต้องมีการจัดการกับระบบความตึงเครียด (Tension Management or Latency) ภายในระบบสังคมย่อมจะมีความขัดแย้งหรือความตึงเครียดอยู่เป็นธรรมดาจากบุคคล กลุ่มคน สถาบัน หรือชุมชน ระบบสังคม (Social System) จะต้องทำหน้าที่แก้ไขหรือจัดการกับสิ่งเหล่านั้นเพื่อให้เกิดสภาวะสมดุล (Equilibrium) หรือสภาวะราบรื่น (Steady State) ในสังคม

อย่างไรก็ตามดุลยภาพที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นมีลักษณะเป็นดุลยภาพเคลื่อนที่ (Mobile Equilibrium) ทั้งนี้เพราะความเป็นจริงสังคมไม่ได้อยู่นิ่งหรืออยู่กับที่ ความเจริญหรือความเสื่อมของสังคมก็ขึ้นอยู่กับหน้าที่หรือโครงสร้างนี้เอง ถ้าโครงสร้างเพิ่มส่วนประกอบมากขึ้นส่วนประกอบเหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่แตกต่างหรือเฉพาะเรื่องเฉพาะด้านไม่เหมือนกับส่วนที่แยกออกมาที่เรียกว่า สังคมมีความเจริญเติบโตถ้าส่วนต่างๆ ของโครงสร้างหดหายไปโดยไม่ปฏิบัติหน้าที่อันจำเป็นสังคมนั้น ก็เสื่อมลง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2536 : 163)

การวิเคราะห์แนวทางการประยุกต์ใช้ศิลปกรรมท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มครั้งนี้ เพื่อชี้ให้เห็นว่าเมื่อระบบใดระบบหนึ่งในสังคมหากเปลี่ยนแปลงไประบบอื่น ๆ ในสังคมนั้น ๆ ก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยเป็นลักษณะของการปรับตัวเพื่อให้เกิดบูรณาการของระบบในสังคมรวมทั้งการพิจารณาองค์รวมของระบบสังคมในการวิเคราะห์ทางเลือกในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์

ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) เริ่มด้วยความคิดเรื่องการกระทำระหว่างกัน (Interaction) และสัญลักษณ์ (Symbols) ซึ่งเป็นหัวใจแล้วจึงขยายวงออกไปถึงมนุษย์แต่ละคน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคมและสภาพของสังคมมนุษย์ทฤษฎีนี้ นับเป็นทฤษฎีประเภทจุลภาค (Micro) เพราะให้ความสำคัญต่อมนุษย์แต่ละคนเรียกสั้น ๆ ว่าทฤษฎีสัญลักษณ์สิ่งที่ควรทำความเข้าใจเป็นเบื้องต้นคือกระทำการระหว่างกันทางสังคมและการกระทำระหว่างกันทางสัญลักษณ์ การกระทำระหว่างกันทางสังคม (Social Interaction) หมายถึง การกระทำของบุคคลที่มีผลอย่างใดอย่างหนึ่งต่อความคิดหรือการกระทำของบุคคลอีกคนหนึ่งไม่ว่าการกระทำนั้นจะเป็นไปในทิศทางเดียว การกระทำระหว่างกันทางสังคมจึงต้องเป็นการกระทำระหว่างกันทางสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ด้วย

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2545 : 122 - 133) ได้กล่าวถึงการกระทำระหว่างกันของบุคคลหล่อหลอมโครงสร้างทางสังคมได้และในทางกลับกันโครงสร้างทางสังคมมีอิทธิพลหล่อหลอมปัจเจกชนได้เช่นกัน มีฐานคิดที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรกความอ่อนแอทางชีววิทยาของเผ่าพันธุ์มนุษย์เป็นเหตุให้มนุษย์ต้องรวมกันอยู่เป็นกลุ่ม เป็นสังคมเพื่อจะสามารถมีชีวิตรอด ประการที่สองมนุษย์คัดเลือกเก็บรักษาการกระทำระหว่างกันที่ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันซึ่งส่งผลให้ชีวิตอยู่รอดด้วยเอาไว้ขณะเดียวกันก็สละทิ้งการกระทำระหว่างกันที่ไม่ส่งเสริมความสัมพันธ์ไป

จากฐานคติสองประการนี้เพื่อให้เป็นเครื่องระบุหรือทำให้ กิจจิตอัตโนมัติและสังคม จิตมนุษย์มีลักษณะเด่น 3 ประการ คือ จิตมีความสามารถใช้สัญลักษณ์กำหนดสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมทำให้สามารถ “รู้จัก” สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นจิตสามารถฝึกซ้อมแนวการกระทำต่อสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว แนวทางต่าง ๆ ก่อนที่จะได้ลงมือกระทำจริงและจิตสามารถหักห้ามแนวการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมไม่ควรเมื่อพิจารณาได้จากการฝึกซ้อมในใจตามข้อ 2 ก่อนที่จะได้มีการปฏิบัติจริง บุคคลจึงพัฒนาความสามารถ 3 ประการ คือ

1. ความสามารถในการเข้าใจท่าทางตามประเพณีนี้ได้
2. สามารถใช้ท่าทางต่างๆ เหล่านี้เข้าใจท่าทางของคนอื่นได้
3. สามารถฝึกซ้อมแนวทางปฏิบัติตามทางเลือกต่างๆ ในใจได้ เมื่อบุคคลได้ “ภาพตนเอง” (Self – Image) จากสายตาของคนอื่นที่สัมพันธ์กับตนมาระยะหนึ่ง ภาพตนเองที่มีลักษณะชั่วคราวนี้จะค่อย ๆ ผังลึกจนในที่สุดจะกลายเป็น “ความคิดเกี่ยวกับตนเอง” (Self-Conception) ที่เป็นเสมือนวัตถุอย่างหนึ่งที่มีความสม่ำเสมอเป็นบุคคลประเภทหนึ่งที่มีท่าทีความโน้มเอียงที่จะชอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Disposition) ที่ประสานสอดคล้องกันมั่นคงถาวรของตนขึ้นกลายเป็นอัตตาของบุคคลนั้น

กระบวนการพัฒนาอัตตา 3 ขั้นตอน ประการที่ 1 ขั้นการเอาใจเขามาใส่ใจเรา (Role – Talking) ซึ่งการสวมบทบาทของผู้อื่นเป็นขั้นการเล่นบท (Play Stage) ในขั้นนี้เป็นขั้นที่มนุษย์ยังเป็นเด็กทารกมีความสามารถในการเล่นบทได้จำกัดเพียงคนสองคน ภาพของตนเองก็ยังไม่ชัดเจนแต่อย่างใด ประการที่ 2 ขั้นเกมกีฬา (Game Stage) ช่วงนี้ร่างกายของเด็กเจริญวัยใหญ่ขึ้นแล้วสามารถสวมบทบาทของผู้อื่นได้มากขึ้น แล้วบุคคลก็จะสวมบทบาทหรือเอาอย่างคนอื่นมากขึ้น บุคคลที่ทำงานอย่างเป็นระบบมากขึ้นภาพของตัวเองก็จะมีภาพชัดขึ้น ประการที่ 3 เป็นขั้นที่บุคคลสามารถสวมบทบาทของบุคคลทั่วไป (Generalized Other) หรือกลุ่มท่าทีของสังคมขั้นนี้ที่มองเห็นว่าบุคคลสามารถยึดถือปริทรรศน์ทั่วไปของชุมชนหรือความเชื่อทั่วไปค่านิยมบรรทัดฐานของสังคมหนึ่งในการกระทำระหว่างกันด้านต่าง ๆ ได้

บทบาทของสังคม (Network of Roles) แยกได้เป็นประเภทต่าง ๆ คือ

1. Psychosomatic บทบาทเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นทางชีวภาพเป็นบทบาทที่ผู้แสดงไม่รู้ตัวปฏิบัติตัวตามเงื่อนไขของสังคม
2. Psycho Dramatic Role บทบาทตามสภาพสังคม บุคคลแสดงบทบาทตามคาดหวังของสภาพสังคมเฉพาะ
3. Social Role บทบาทที่ปัจเจกชนปฏิบัติตามความคาดหวังทั่วไปของสังคม เช่น กรรมการ ชาวพุทธ แม่ พ่อ เป็นต้น

การกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์มีข้อสรุปสำคัญ คือ

1. จิต อัตตา และสังคมมนุษย์ เป็นกระบวนการแห่งพฤติกรรมมนุษย์และระหว่างมนุษย์
2. ภาษาเป็นกลไกให้เกิดจิตและอัตตา
3. จิต คือ สิ่งนำเข้าสู่ของกระบวนการสังคม คือการกระทำระหว่างกันในตัวมนุษย์
4. มนุษย์สร้างความประพศิกภายในตัวของมนุษย์เองไม่ใช่เป็นการโต้ตอบสิ่งกระตุ้นภายนอกหรือพลังภายใน เช่น แรงขับ ความต้องการจำเป็น หรือมูลเหตุจูงใจ

5. การดำเนินพฤติกรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับค่านิยมสถานการณ์เฉพาะหน้าที่จะต้องกระทำ

6. การขัดเคลาทางสังคมของมนุษย์เป็นทั้งการจับเข้าสังคมมนุษย์และทำให้เขามีอิสระจากสังคม บุคคลที่พร้อมด้วยอัตราไม่เป็นสิ่งที่พึงรับเท่านั้นหากสามารถใช้ประโยชน์อัตราในการกระทำระหว่างกันซึ่งอาจก่อผลเป็นพฤติกรรมที่แปลกไปจากที่กลุ่มกำหนดก็ได้

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์ในการสร้างและยอมรับอัตลักษณ์ของศิลปกรรมท้องถิ่นและการสร้างการยอมรับในการประยุกต์ใช้เพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม (Cultural Diffusion)

การยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมจากสังคมข้างเคียงเป็นผลจากการที่วัฒนธรรมแพร่กระจายออกไป การกระจายทางวัฒนธรรมมีการยืมวัฒนธรรมและการรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ผลก็คือปัจจุบันคนมักจะมีความรู้สึกว่าวัฒนธรรมนั้นเป็นของตนเองสำหรับเมืองไทยวัฒนธรรมตะวันตกที่คนไทยรับมาจนแทบจะยึดถือเป็นของตัวเองก็อยู่ในเรื่องการแต่งตัวในปัจจุบันการนุ่งกางเกงและนุ่งกระโปรงเป็นสิ่งที่คนไทยไม่คิดและไม่มีความรู้สึกว่าเป็นวัฒนธรรมชาวตะวันตกที่เรารับมา

ปัจจัยสำคัญในการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม สิ่งที่แพร่กระจายหรือวัฒนธรรมได้แก่ ความคิดและพฤติกรรมที่ติดตัวบุคคลซึ่งจะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ คือ

1. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ เกื้อกูลเป็นอุปสรรค
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การทำการค้าหรือการกีดกันการค้าย่อมมีผลต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเพราะนอกจากวัฒนธรรมจะติดสินค้าไปแล้วคนยังนำวัฒนธรรมติดตัวไปด้วย

3. ปัจจัยทางสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมย่อมเป็นที่มาของการแพร่กระจายที่สำคัญอย่างยิ่งทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ

4. ปัจจัยการคมนาคมขนส่ง เป็นปัจจัยสำคัญที่อำนวยความสะดวกในเรื่องการแพร่กระจายทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory)

จากแนวคิดของ ชาร์ลส์ ดาร์วิน เป็นผู้เสนอทฤษฎีวิวัฒนาการในหนังสือ “The Origin of Species” ใน ค.ศ. 1859 (พ.ศ. 2402) ซึ่งเป็นทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีววิทยาแต่ต่อมาได้มีผู้นำเอาไปใช้กับวิวัฒนาการทางสังคมซึ่งเกิดเป็นกลุ่มนิยมนิยลัทธิดาร์วินทางสังคม (Social Darwinism) นักทฤษฎีวิวัฒนาการทางสังคมที่สำคัญ เช่น เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์, อิมิล เออร์ไคม์ และวิลเลียม แกรแฮม ชัมเมอร์ เป็นต้น ต่อมาเฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษมองสังคมว่าเป็นอินทรีย์ที่มีความซับซ้อน การเพิ่มพูนความสลับซับซ้อนเกิดขึ้นเมื่อสังคมมีความเจริญขึ้นนั่นคือสมาชิกของสังคมในระยะเริ่มแรก (ยุคแรก ๆ) ไม่มีการควบคุมบังคับที่ชัดเจน ต่อมาก็จะมีกฎเกณฑ์ทั่วไปเกิดเป็นโครงสร้างที่ซับซ้อนเมื่อสังคมมีสมาชิกเพิ่มขึ้น ความแตกต่างในโครงสร้างเกิดขึ้น นั้นย่อมหมายถึงความแตกต่างในหน้าที่และประโยชน์เกิดมีผู้อำนวยการเฉพาะด้านในหน่วยต่าง ๆ ของสังคม การจัดระเบียบสังคมจึงเกิดจากบุคคลเป็นส่วนตัวสังคม การจัดระเบียบสังคมตามแนวคิดนี้จึงเน้นความสำคัญที่บุคคลและอิสรภาพของบุคคลเป็นหลัก

อิมิล เอร์โค้ม นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศสมองสังคมหรือพฤติกรรมของกลุ่มว่ามีอิทธิพลต่อบุคคลการจัดระเบียบสังคมในสมัยโบราณจะมีการแบ่งงานกันอย่างหยาบ ๆ สมาชิกของสังคมจะยึดมั่นในขนบธรรมเนียมอย่างเคร่งครัดโดยมีกฎหมายไว้สำหรับลงโทษ ต่อมาเมื่อสังคมเจริญขึ้นบุคคลในสังคมจะมีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกันเกิดความชำนาญเฉพาะด้านจึงต้องพึ่งพาอาศัยกันและร่วมมือกันเพื่อให้เกิดเสถียรภาพในสังคม (Social solidarity) เขามีความเชื่อว่ากฎหมายและระเบียบ (Law and Order) เป็นเครื่องมือที่ทำให้สังคมมีเสถียรภาพหรือมีระเบียบถ้าชีวิตของบุคคลหรือของกลุ่มขาดการยึดเหนี่ยวกันทางสังคม สังคมนั้นก็จะอยู่ไม่ได้สังคมที่อยู่ได้ต้องมีสิ่งที่สังคมนั้นยึดถือ จากหนังสือของเอร์โค้มเรื่อง “The Elementary Forms of the Religions Life” หรือรูปแบบพื้นฐานของชีวิตทางศาสนา” กลุ่มชนที่อยู่กันเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นพวกเดียวกัน

ได้ก็เพราะความเชื่อและค่านิยมทางศาสนาเป็นผลสะท้อนให้เห็นรูปแบบของสังคมนั้น กฎขั้นพื้นฐานทางสังคมเป็นกฎวิวัฒนาการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ วิวัฒนาการเกิดขึ้นจากการดิ้นรนต่อสู้ของมนุษย์เพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดได้จึงต้องต่อสู้กับธรรมชาติและมนุษย์ด้วยกัน การให้ความสำคัญของระเบียบ ประเพณี และกฎศีลธรรมว่าเป็นสิ่งที่มีประโยชน์เชื่อในวิถีประเพณีที่เกิดจากการกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ยอมรับกันโดยพัฒนาขึ้นมาอย่างไม่รู้ตัวเมื่อวิถีประเพณีมีอำนาจเข้มแข็งก็จะสามารถควบคุมบุคคลและกิจกรรมทางสังคมทั้งหมดและเชื่อในสถาบันซึ่งประกอบด้วยแนวความคิดต่างๆ เช่น ความเข้าใจ หลักการ ความสนใจ ทศนคติ และแนวทางปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกต้องขึ้นจากวิถีประเพณีแล้วก็จะกลายเป็นกฎหมายและสถาบัน ขั้นตอนของการพัฒนาวิถีประชาตามแนวความคิดวิวัฒนาการก็คือวิถีประชาค่อยๆ พัฒนาจากเหตุผลง่าย ๆ ที่บุคคลได้ปฏิบัติซ้ำๆ แล้วก่อให้เกิดนิสัยในตัวบุคคลและเกิดเป็นประเพณีในกลุ่มจนถึงขั้นจริยศาสตร์ (Ethics) ซึ่งเป็นมาตรฐานสำหรับความถูกต้องในการปฏิบัติของกลุ่มในแต่ละกลุ่มนั้นคือ บรรทัดฐานและกฎศีลธรรมยอมมีอิทธิพลเหนือชีวิตมนุษย์เกิดการจัดระเบียบสังคมทำให้กลุ่มเป็นปึกแผ่นและเป็นสังคมที่มีเสถียรภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

อังกูร หงส์ถนาคเราะห์ (2542 : 10) ได้ศึกษากลุ่มหัตถกรรมเครื่องทองลงหิน ชุมชนประดิษฐ์โทรการ ผลการศึกษาพบว่า ชาวชุมชนประดิษฐ์โทรการพื้นเพเดิมเป็นชาวนาในจังหวัดฉะเชิงเทราและปราจีนบุรีหลังจากที่ได้เห็นญาติมิตรรุ่นก่อน ๆ ที่เข้ามาฝึกฝนเป็นช่างทองลงหินมีรายได้มากกว่าเมื่อครั้งที่ยังทำนาโดยอาชีพทำเครื่องทองลงหินในช่วง 50 ปีที่ผ่านมาสามารถทำรายได้ให้แก่ช่างทองลงหินพอเลี้ยงดูครอบครัวได้ตามอัตรภาพและเป็นวิธีการผลิตที่สืบทอดกันมาในครอบครัวโดยสมาชิกจะได้เรียนรู้งานทำเครื่องทองลงหินตั้งแต่อายุน้อยเพราะโรงงานอยู่ในบริเวณบ้าน แต่ในช่วงเวลา 1 – 2 ปีที่ผ่านมาอุปสงค์ความต้องการเครื่องทองลงหินได้ลดลงทำให้ช่างกลุ่มหนึ่งเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่นซึ่งได้แก่ งานรับจ้างทั่วไป นอกจากนี้ปัญหาเรื่องงานลดลงแล้วปัญหาสำคัญและเรื้อรังอีกประการหนึ่งก็คือการขาดอำนาจต่อรองราคากับ

ตลาดทางชุมชนจึงเกิดการรวมกลุ่มกับช่างฝีมือจากชุมชนอื่นๆ ในกรุงเทพฯ จัดตั้งสหกรณ์ศูนย์ส่งเสริมศิลปหัตถกรรมชุมชนกรุงเทพฯ ขึ้นโดยกลุ่มช่างของชุมชนประดิษฐ์โทรการเป็นสมาชิกกลุ่ม ใหญ่ที่สุดมีเป้าหมาย คือ การทำให้อาชีพช่างสาขาต่างๆ ที่มารวมตัวกันมีความสืบเนื่องยั่งยืนโดยสหกรณ์ได้แสดงบทบาทเป็นผู้นำในการหาตลาดใหม่ ๆ และรับคำสั่งซื้อจ่ายงานให้แก่สมาชิกเกิดเป็นพลังต่อรองราคากับตลาดและแหล่งค้าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเพื่อสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่ปัจจุบันตลอดจนคนรุ่นใหม่เลือกประกอบอาชีพนี้ต่อไป แต่การดำเนินงานของสหกรณ์ก็ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้เนื่องจากบทบาทของผู้นำที่มีหลายบทบาทในตัวเองกันทั้งเป็นเจ้าแก๊ว นักการเมือง และประธานสหกรณ์รวมทั้งเป็นการบริหารงานคนเดียวสมาชิกในสหกรณ์ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสมาชิกไม่เกิดการปรับตัวเนื่องจากไม่มั่นใจในระบบสหกรณ์ ดังนั้นการนำเสนอสหกรณ์มาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของชุมชนจึงไม่บรรลุผลในขณะนี้

จรเดช อภิชาติตรากุล (2542 : 7) ได้ศึกษาหัตถกรรมพื้นบ้านปลาตะเพียนโบราณ ชุมชนหัวแหลม ตำบลท่าวาสกรี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า ชาวชุมชนบ้านหัวแหลมส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและยึดการสานปลาตะเพียนโบราณเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมมานานซึ่งงานปลาตะเพียนโบราณเป็นงานจักรสานพื้นบ้านชิ้นหนึ่งที่รู้จักกันมานานในสังคมไทย โดยได้แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานจากการพบเห็นสีสันรูปร่างและความสวยงามตามธรรมชาติของปลาตะเพียน คนสมัยก่อนใช้ปลาตะเพียนโบราณ คือ ใช้แขวนเป็นเครื่องเล่นหรือเปลเด็กแต่เนื่องจากความต้องการของคนต่างถิ่นที่นิยมซื้อหาไปฝากคนรู้จักทำให้บทบาทหน้าที่ปลาตะเพียนโบราณเปลี่ยนแปลงไป เช่น กลายเป็นของขวัญของที่ระลึก เป็นต้น แต่เนื่องจากปลาตะเพียนโบราณมีประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลายขึ้นจึงทำให้ปลาตะเพียนอยู่ในฐานะงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีคุณค่าของสังคมไทยต่อไป

วิษณุ อันสงคราม (2542 : 36) ได้ศึกษากลยุทธ์การตลาดของผู้ผลิตผ้าไหมแพรวา ศึกษากรณีบ้านโพน ตำบลโพน อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ จากประชากร 3 ประเภท คือ ผู้รู้ ผู้ผลิตผ้าไหมแพรวา และผู้บริโภค พบว่า

1. แหล่งผลิตบ้านโพนเป็นแหล่งที่มีการผลิตผ้าไหมแพรวามากที่สุดร้อยละ 28.12 ของผลผลิตรวมทั้งจังหวัดร้อยละ 42.06 ของผลผลิตรวมทั้งอำเภอดำม่วงการแข่งขันมีคู่แข่งชั้น 2 ประเภทคือ คู่แข่งขันที่เป็นผู้ผลิตผ้าไหมแพรวาจากแหล่งผลิตอื่นและคู่แข่งประเภทสินค้าทดแทน ได้แก่ ผ้าพื้นเมืองชนิดต่าง ๆ เช่น ผ้าสามกษัตริย์ ผ้าลายน้ำไหล ผ้าไหมพื้น เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ SWOT พบว่าผ้าไหมแพรวาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคมีความภักดีต่อตัวผลิตภัณฑ์ค่อนข้างสูง ความมีเอกลักษณ์ ความประณีตสวยงามจึงเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะจงซื้อ ปัจจุบันการค้าผ้าไหมแพรวาประสบปัญหาเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศผู้ผลิตส่วนใหญ่จึงพยายามรักษาส่วนแบ่งตลาดผ้าไหมแพรวาเอาไว้ด้วยการเพิ่มรูปแบบผลิตภัณฑ์ การใช้กลยุทธ์ทางการตลาด

โดยเฉพาะกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อจะทำให้ผ้าไหมแพรวาสามารถแข่งขันและรักษาส่วนครองตลาดเอาไว้ได้

3. การกำหนดกลยุทธ์การตลาดโดยใช้ส่วนประสมการตลาดดังนี้ ในด้านผลิตภัณฑ์ผู้ผลิตควรพัฒนารูปแบบและคุณภาพให้สอดคล้องกับรสนิยมของผู้บริโภคเพิ่มการวางตำแหน่งผ้าไหมแพรวา ด้านราคาควรมีการรวมตัวจัดตั้งเป็นองค์กรขึ้นมาเพื่อการบริหารงานของกลุ่มกำหนดราคาและปริมาณการผลิตเป็นมาตรฐานเดียวกัน จัดหาวัสดุมาบริการสมาชิกเพื่อลดต้นทุนการผลิต กลยุทธ์ด้านช่องทางการจำหน่ายลดช่องทางการตลาดให้สั้นลงโดยตัดพ่อค้าคนกลางออก ผู้ผลิตดำเนินการเองและด้านการส่งเสริมการตลาดจัดเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผ้าไหมแพรวาเพื่อนำไปเผยแพร่ในงานแสดงสินค้าที่ทางราชการและเอกชนได้จัดขึ้นโดยเสนอช่องทางการซื้อผ้าไหมแพรวาได้โดยตรงกับผู้ผลิตผ่านทางไปรษณีย์ นอกจากนี้ผู้ผลิตผ้าไหมแพรวาควรพัฒนากลุ่มสตรี ทอผ้าแพรวาให้เป็นองค์กรที่มีรูปแบบดำเนินการที่เอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกอย่างแท้จริง

นพรัตน์ มหิพันธ์ (2545 : 87) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจผลิตภัณฑ์พื้นเมืองร้านเลิศไพบูลย์ อำเภออมลาลัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จากประชากรที่เป็นเจ้าของกิจการ 4 ราย และลูกค้า 19 รายโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นและสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ด้านการผลิต ปริมาณสินค้าไม่สอดคล้องกับปริมาณการขายแนวทางการพัฒนาควรวางแผนกำลังการผลิตด้วยการประเมินผลผลิตและการพยากรณ์ความต้องการของตลาดโดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลการขายในอดีตเพื่อนำมาปรับปรุงปริมาณการผลิตให้สอดคล้องกับเป้าหมายรวมทั้งควบคุมการผลิตให้มีประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุนและสร้างผลกำไร มีการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยและหมอนซิดให้มีความแปลกใหม่อย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการเงินและทุน กิจการมีเงินทุนไม่เพียงพอสำหรับการสำรองสินค้าเพื่อจำหน่ายและการซื้อสินค้าเป็นเงินซื้อทำให้ต้นทุนสูง แนวทางพัฒนาควรมีการจัดทำงบประมาณการขายและงบประมาณการผลิตเพื่อประเมินรายรับและรายจ่ายไว้ล่วงหน้า เพิ่มทุนในการดำเนินงานโดยการกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อใช้จ่ายในด้านการผลิตและการซื้อสินค้าเป็นเงินสดจะมีอำนาจในการต่อรองสูงและควรพัฒนาระบบบัญชีให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับกิจการ

3. ด้านการตลาด คู่แข่งขันมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากและมีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงแนวทางพัฒนาควรนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัยและหมอนซิดในลักษณะที่แปลกใหม่ควบคู่ไปกับผลิตภัณฑ์พื้นเมืองชนิดอื่น เพิ่มคุณค่าผลิตภัณฑ์โดยเน้นประโยชน์ใช้สอยให้มากขึ้นพัฒนาช่องทางการจำหน่ายไปสู่กลุ่มผู้บริโภคระดับกลางถึงระดับสูง ใช้วิธีดึงดูดลูกค้าด้วยการให้ส่วนลดเงินสดและส่วนลดปริมาณเพื่อหลีกเลี่ยงการทำสงครามราคาเน้นการใช้ประโยชน์จากพ่อค้าคนกลางซึ่งมีเครือข่ายลูกค้าที่กว้างจะทำให้สามารถกระจายสินค้าได้อย่างรวดเร็วเพิ่มช่องทางการจำหน่ายโดยตรง โดยการใช้นักงานร่ำขายสินค้าไปตามหมู่บ้านเพื่อทำให้การหมุนเวียนสินค้าได้เร็วขึ้นรักษาความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าเพื่อการทำธุรกิจร่วมกันในระยะยาว

4. ด้านทรัพยากรมนุษย์ ในอนาคตคาดว่าจะประสบปัญหาขาดแคลนแรงงานเนื่องจากแรงงานที่มีอยู่เดิมอายุมากขึ้นอาจเสื่อมสภาพการทำงาน แนวทางการพัฒนาควรวางแผนการใช้แรงงานในระยะยาวโดยการพัฒนาแรงงานให้มีความชำนาญและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเตรียมการสรรหาแรงงานจากแหล่งอื่นมาทดแทน มีการส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวได้พัฒนาความรู้และทักษะในการบริหารจัดการธุรกิจให้สามารถแข่งขันได้

อมรทิพย์ แท้เที่ยงธรรม และคณะ (2545 : 78) ได้ทำการศึกษาสถานการณ์การผลิตการตลาดโอกาสทางการตลาดของสินค้าศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษาเครื่องจักสาน จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดอ่างทอง จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องจักสานในจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 8 กลุ่ม และจากจังหวัดอ่างทองจำนวน 6 กลุ่ม และกลุ่มตัวอย่างจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้ององค์การศึกษาพบว่า ผู้ผลิตเครื่องจักสานส่วนใหญ่ทำเครื่องจักสานเป็นอาชีพเสริมจากการทำการเกษตรโดยได้รับรายได้จากการทำเครื่องจักสานประมาณราย ละ 2,000 - 3,000 บาทต่อเดือน รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษวัตถุดิบที่ใช้ในการทำเครื่องจักสานส่วนใหญ่จะเป็นวัตถุดิบที่หาได้ในท้องถิ่น เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำเครื่องจักสานมักจะเป็นเครื่องมือที่เรียบง่าย ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานที่ผลิตได้จะมีคุณภาพไม่คงที่และปริมาณที่ผลิตได้ก็ไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่ทำการผลิต นอกจากนี้ยังพบว่าผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มผลิตเครื่องจักสานตัวอย่างการผลิตมีชนิด รูปแบบ และขนาดของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย การพัฒนาชนิดและรูปแบบของผลิตภัณฑ์เป็นไปอย่างช้า ๆ ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เน้นการใช้วัสดุจากธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่นและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ราคาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ค่อนข้างต่ำโดยส่วนใหญ่เป็นการขายผ่านพ่อค้าคนกลาง ปัญหาและอุปสรรคที่กลุ่มผู้ผลิตเครื่องจักสานประสบที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาความไม่เพียงพอของเงินทุน การขาดทักษะในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ และการขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ที่แน่นอน ผลการวิเคราะห์โอกาสทางการตลาด พบว่ากลุ่มผู้ผลิตส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมภายในเข้มแข็งในระดับปานกลางและสภาพแวดล้อมภายนอกมีผลต่อกลุ่มผู้ผลิตในระดับปานกลาง ดังนั้นกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มผู้ผลิตจึงได้แก่ กลยุทธ์รักษาฐานะเดิม

สายชล เข้มไธสง (2546 : 44) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดสำหรับน้ำดื่มยูนิเพียวของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบุคลากรมหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 150 คน นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามจำนวน 200 คนและบุคคลทั่วไปจำนวน 50 คน สุ่มแบบเจาะจงโดยมุ่งเน้นเฉพาะผู้ที่รู้จักและบริโภคน้ำดื่มยูนิเพียวการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น และสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภคเห็นว่ารูปแบบและขนาดภาชนะบรรจุน้ำดื่มยูนิเพียวมีความเหมาะสมแล้วแต่ยังขาดความเชื่อมั่นในคุณภาพของน้ำดื่มยูนิเพียวอาจเป็นเพราะว่าผู้บริโภคมีความเอาใจใส่ต่อสุขภาพมากขึ้น

2. ด้านราคา ผู้บริโภคมีความคิดเห็นแตกต่างกันในข้อที่ว่าราคาที่จำหน่ายของน้ำดื่มยูนิเพียวมีความเหมาะสมนี้ อาจเป็นเพราะว่าปัจจัยที่ผู้บริโภคหันมานิยมบริโภคน้ำดื่มบรรจุภาชนะกันมากขึ้น เนื่องจากไม่มั่นใจในความปลอดภัยของน้ำฝนและจากการเพิ่มขึ้นของธุรกิจโรงแรมภัตตาคาร และร้านอาหาร จึงทำให้มีธุรกิจประเภทน้ำดื่มบรรจุภาชนะเกิดขึ้นจำนวนมากมีการแข่งขันทางการค้าสูงจึงทำให้ ผู้บริโภคมีการเปรียบเทียบราคาน้ำดื่มบรรจุภาชนะตามท้องตลาด

3. ด้านการจัดจำหน่าย ผู้บริโภคไม่สามารถพบเห็นน้ำดื่มยูนิเพียวได้ตามร้านอาหารหรือร้านค้าทั่วไปอาจเป็นเพราะว่าการจำหน่ายของน้ำดื่มยูนิเพียวยังมุ่งเน้นการตอบสนองของตลาดภายในมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นส่วนใหญ่ การจัดจำหน่ายไปสู่ตลาดภายนอกยังมีการตอบสนองค่อนข้างจำกัด

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้บริโภคอยากให้มีเอกสารแนะนำเกี่ยวกับน้ำดื่มยูนิเพียวเพิ่มเติมและเห็นว่าการโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่าง ๆ ยังมีน้อยจนอาจทำให้ผู้บริโภคทั่วไปยังไม่รู้จักน้ำดื่มยูนิเพียว

5. แนวทางสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การตลาด สำหรับน้ำดื่มยูนิเพียวของมหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารธุรกิจน้ำดื่มยูนิเพียวในการนำไปพัฒนาและวางแผนกลยุทธ์การตลาดสำหรับน้ำดื่มยูนิเพียว ในด้านผลิตภัณฑ์จะต้องสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพและความปลอดภัยของน้ำดื่มยูนิเพียวให้กับผู้บริโภคด้วยการโฆษณาและประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบการผลิตมากยิ่งขึ้น ในด้านราคาจะต้องมีการเปรียบเทียบราคาน้ำดื่มยูนิเพียวกับน้ำดื่มภาชนะยี่ห้ออื่นที่อยู่ในระดับเดียวกันเพื่อกำหนดราคาที่เหมาะสมและยุติธรรมและอาจใช้กลยุทธ์การปรับราคาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้ส่วนลดกับร้านค้า การให้เครดิตเพื่อช่วยผลักดันค้าไปยังผู้บริโภคให้มากที่สุด ในด้านการจัดจำหน่ายจะต้องเพิ่มการจัดจำหน่ายให้มากขึ้นโดยมีการขายตรงและขายผ่านคนกลางมีการกระตุ้นพนักงานและคนกลางโดยการให้รางวัล โบนัส เป็นต้น และจะต้องมีการโฆษณาถึงช่องทางจัดจำหน่ายให้ผู้บริโภคทั่วไปได้ทราบด้วย ในด้านการส่งเสริมการตลาดจะต้องมีการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับน้ำดื่มยูนิเพียวตามสื่อต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ วารสารหรือหนังสือต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งมีการจัดทำเอกสารและแผ่นพับแนะนำข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตมากยิ่งขึ้นมีการนำน้ำดื่มยูนิเพียวเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและส่วนราชการอื่น ๆ ในจังหวัดมหาสารคามเพื่อให้คนทั่วไปได้รู้จักและประทับใจน้ำดื่มยูนิเพียวมากยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Saul R.L. (1994 : 95) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนกับป่าใน Mid - Hills ของประเทศเนปาลพบว่า การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดการด้านการใช้ประโยชน์จากป่าอย่างเป็นระบบซึ่งทำให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนแต่ยังมีความขัดแย้งในกิจกรรมดังกล่าวนี้ภายในชุมชน

Jannanit Surasin (1996 : 45) ได้ทำการศึกษาการจัดการด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยทำการเก็บข้อมูลใน 2 หมู่บ้านของประเทศไทยพบว่าประชาชนท้องถิ่นยังคงใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่าภูมิปัญญาพื้นบ้านบางอย่างสูญหายไป บางส่วนถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรแบบยั่งยืน

ภูมิปัญญาพื้นบ้านบางส่วนไม่ได้มีการถ่ายทอดไปสู่ลูกหลาน ภูมิปัญญาบางส่วนถูกปฏิเสธจากบุคคลภายนอกชุมชนและที่สำคัญพบว่าองค์กรท้องถิ่นได้ใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการพัฒนาชุมชนและขจัดความขัดแย้งจากการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

Cartledge D. (1996 : 121) โดยได้ศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน Doko Gamo ในประเทศเอธิโอเปีย พบว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้านมีผลต่อการจัดการทรัพยากรแบบยั่งยืนและมีผลต่อความมั่นคงทางสังคมภูมิปัญญาพื้นบ้านที่สำคัญ เช่น การมีบรรทัดฐานในการใช้ทรัพยากร (Social Norms) การให้ความเคารพต่อการใช้ทรัพยากร (Respect for the Resources) การให้ความเคารพต่อผู้นำชุมชน (Respect for Leadership) การให้ความตระหนักต่อระบบนิเวศ (Ecological Awareness) นอกจากนี้ยังพบว่าสังคมมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืน

นอกจากนี้ผลการศึกษาของ Gurung O. P. (1997 : 61) ก็ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในชุมชน Tamari Magyars ทางตะวันตกของประเทศเนปาลโดยพบว่ากระแสแห่งความเจริญหรือการพัฒนาประเทศ อาทิ ความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในคริสต์ศตวรรษที่ 18 - 19 มีผลทำให้ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศเนปาลถูกทำลายไปมาก แต่อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีอีกหลายชุมชนที่มีความเข้มแข็งของระบบจารีตประเพณีและมีการใช้ปัญญาพื้นบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนของตนให้ยั่งยืนอยู่ได้

Hoare T. R. (1995 : 86) โดยได้ทำการศึกษาการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนดั้งเดิม (Aboriginal Communities) กับการวางแผนใช้ที่ดินของรัฐในประเทศแคนาดามีข้อสรุปในทำนองเดียวกันว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้านมีความสำคัญต่อระบบการจัดการทรัพยากรของชุมชน นอกจากนี้ระบบภูมิปัญญาพื้นบ้านยังเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการวางแผนนโยบายและการวางแผนการใช้ที่ดินของรัฐให้ดำเนินไปได้ด้วยดีสำหรับการพัฒนาการเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักดั้งเดิมของชุมชนกับกระแสแห่งการพัฒนาประเทศ

Cizek P. (1993 : 27) ได้ศึกษาการปลูกข้าว (Wild Rice) ของชุมชนดั้งเดิมที่ Mud Lake ในประเทศแคนาดาสรุปว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้านมีความสำคัญต่อกิจกรรมการปลูกข้าว ป่า และสนับสนุนให้รัฐออกกฎหมายคุ้มครองสิทธิการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านของชุมชนเหล่านั้น

Perrot - Maitre D. (1993 : 56) ในการพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ลุ่ม (Lowland) ที่เกาะ Lcyte ของประเทศฟิลิปปินส์พบว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้านเป็นสิ่งมีประโยชน์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเกษตรของรัฐได้เป็นอย่างดีสอดคล้องกับการศึกษาของ Rajasekaram B. (1993 : 36) ได้ศึกษารูปแบบพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่แบบยั่งยืนพบว่า ในการพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่แบบยั่งยืนของอินเดียต้องอยู่บนพื้นฐานของการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านโดยต้องรู้จักและเลือกใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านโดยต้องต้องรู้จักและเลือกใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประกอบการตัดสินใจการขยายงานด้านการพัฒนาการเกษตรต้องเคารพในภูมิปัญญาพื้นบ้านตลอดจนการรู้จักเลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านในการนำมาปรับปรุงใช้ในเรื่องดังกล่าว

Ashley D. T. (1995 : 82) ได้ศึกษาในพื้นที่ประเทศ Sierra Leon พบว่าอุปสรรคสำคัญของระบบราชการต่อการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาพื้นบ้านด้านการเกษตร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐยังขาดความรู้ความเข้าใจภูมิปัญญาพื้นบ้านองค์ความรู้ด้านนี้ยังไม่มีในหลักสูตรการเรียนการสอนและนโยบายของรัฐในการพัฒนาประเทศมักใช้นโยบาย Top – Down แทนที่จะใช้นโยบาย Bottom – Up ก็ต้องคำนึงถึงการใ้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเป็นฐานในการพัฒนา

บทที่ 3

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์

เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการวิจัยโดยการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับคุณค่าอัตลักษณ์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ สำหรับอัตลักษณ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา ผ้า และการหล่อหลอมโลหะ โดยการนำเสนอข้อมูลสามารถแบ่งออกเป็นแต่ละภูมิภาค ดังนี้

คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน เป็นภูมิภาคที่มีทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ กระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัดมีมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่ามั่งคั่งด้วยศิลปวัฒนธรรมที่มีการพัฒนาและได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมอินเดีย อารยธรรมขอมโดยเฉพาะทางด้านศิลปวัฒนธรรมซึ่งผู้คนในภาคอีสานต่างก็ยึดมั่นในจารีตประเพณีดำรงรักษาวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่สะท้อนออกมาในรูปแบบของประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ที่ไม่สามารถพบได้ในภูมิภาคอื่นๆ เช่น ประเพณีผีตาโขน ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีแห่เทียนพรรษา ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง ประเพณีไหลเรือไฟ และประเพณีที่สำคัญอื่นๆ ที่ชาวอีสานยึดมั่นและปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจนกลายเป็นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีศิลปหัตถกรรมที่โดดเด่นและขึ้นชื่อของแต่ละจังหวัด ดังนี้

1. จังหวัดกาฬสินธุ์

กระเป๋าทือสตรี ผลิตภัณฑ์ประดิษฐ์จากใบตองแห้ง และใช้เป็นของที่ระลึก สถานที่ติดต่อ กลุ่มศิลปประดิษฐ์จากใบตองแห้ง เลขที่ 3 หมู่ 2 ต.คอนจาน อําเภอกอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000 ติดต่อ นางสงค์ ศรีศิลป์ โทร : 089-5779135, 043-80122

เครื่องจักสาน เป็นเครื่องจักสานที่ผลิตจากไม้ไผ่มีหลายชนิด เช่น ไช ข้อง ตะกร้า ฝีมื้อ ตะเคียน ประณีตสวยงาม ราคาขึ้นอยู่กับประเภทของผลิตภัณฑ์ วัตถุดิบที่ใช้ ได้แก่ ไม้ไผ่และเชือกในลอน สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มจักสาน คุณต่วน ถิ่นวิไล บ้านเลขที่ 25 หมู่ 5 บ้านสะอาดไชยศรี อ.คอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ 46000 โทร : 043-848942

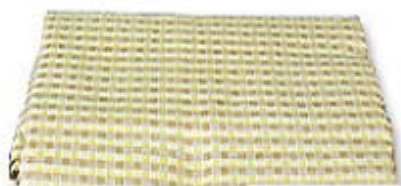
เครื่องปั้นดินเผา เป็นเครื่องปั้นลักษณะรูปร่างต่างๆ มีหลายแบบหลายขนาด สวยงามประณีต วัสดุที่ใช้ ดินเหนียว สามารถติดต่อได้ที่ คุณเสงี่ยม กฤษณสาย กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา เลขที่ 67 หมู่ 2 บ้านสุขเกษม ตำบลกุศปลาแก้ว อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46160 โทร : 043-859123

ทอผ้าสายฝน เป็นผ้าทอใช้สำหรับแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณคำดี โพธิ์ชัย กลุ่มทอผ้า เลขที่ 67 หมู่ 1 บ้านคำเหมือดแก้ว ตำบลคำเหมือดแก้ว อำเภอยุวนาว จังหวัดกาฬสินธุ์ 46170

ผลิตภัณฑ์จักสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากไม้ไผ่และหวาย ทำด้วยความประณีต สวยงาม แข็งแรง ทนทาน มีให้เลือกมากมาย เช่น ตะกร้า กระจิบข้าว ข้อง สวิง ไซ เป็นต้น ปริมาณการผลิต 20 – 40 ชิ้น / เดือน วัตถุดิบที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ไผ่และหวาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณบงทอง กลุ่มจักสาน เลขที่ 21 หมู่ 10 บ้านโพนทอง ตำบลสำราญใต้ อำเภอสำราญใต้ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180

ทอผ้าเกล็ดเต่า ใช้สำหรับการแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณทองสุข เรืองไชย กลุ่มทอผ้าเกล็ดเต่า เลขที่ 16 หมู่ 15 ตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ 46110 โทร : 081-6706178

ผ้าขาวม้าฝ้าย ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม มีขนาด กว้าง 75 เซนติเมตร ยาว 200 เซนติเมตร น้ำหนัก 400 กรัม / ผืน สามารถติดต่อได้ที่ คุณราตรี มหิพันธุ์ กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และหมอนจืด บ้านด่านเหนือ 116 หมู่ 2 บ้านด่านเหนือ ตำบลโพนงาม อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ 46130 โทร : 08-17391434, 043-130141, 081-9656739

ผ้าพื้นเมือง (ผ้าซิ่นทิว) เป็นผ้าที่ใช้เป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณแสงจันทร์ ถนอมสงวน กลุ่มสตรีทอผ้า (ผ้าซิ่นทิว) หรือผ้าพื้นเมือง เลขที่ 47 หมู่ 7 บ้านหนองยางคำ ตำบลเนินยาง อำเภอก้ามวง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180 โทร : 043-813833, 084-7878049

2. จังหวัดขอนแก่น

กระจาด (ใหญ่) ผลิตภัณฑ์กระจาดที่ทำจากเครือเถาวัลย์ ทำด้วยความประณีต สวยงาม แข็งแรง ทนทาน มีให้เลือกมากมาย วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตส่วนมากจะเป็นเครือเถาวัลย์แห้ง หวาย และ แลกกเกอร์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณอนันต์ โนนทิง กลุ่มพัฒนาอาชีพ หมู่ 5 หมู่ 11 บ้านโลกท่า ตำบลหนองคู อำเภอมือเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทร : 043-283054

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 200 ใบ/เดือน

ตะกร้า, ไซ, กระด้ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ สานด้วยความประณีต สวยงาม มีความแข็งแรง ทนทาน และยังมีราคาถูก สามารถติดต่อได้ที่ คุณประสิทธิ์ กลุ่มจักสาน หมู่ 4 บ้านหนองกระรอก ตำบลเวียงใหญ่ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น 40330 โทร : 043-496245

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 30 ใบ/เดือน

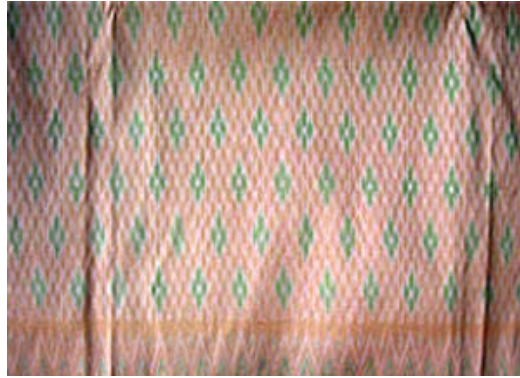

กระติบข้าว ผลิตภัณฑ์กระติบข้าวผลิตจากต้นกกตากแห้งแล้วนำมาสานด้วยความประณีตสวยงาม มีให้เลือกมากมาย ขนาดของผลิตภัณฑ์ กว้าง 10 เซนติเมตร สูง 40 เซนติเมตร สามารถติดต่อได้ที่ คุณเต๋ำ ชิดนอก กลุ่มจักสานกระติบข้าว หมู่ 3 บ้านสว่าง ตำบลโนนธาตุ อำเภอหนองสูงห้อง จังหวัดขอนแก่น 40190 โทร : 043-418061 (อบต.โนนธาตุ)

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 20 ใบ/เดือน

กระเป๋าผ้าไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้าไหม ขนาดของผลิตภัณฑ์ กว้าง 17 เซนติเมตร ยาว 21 เซนติเมตร สูง 4.5 เซนติเมตร น้ำหนัก 220 กรัม เหมาะสำหรับพกพาและเป็นของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุภาณี ภูแสนกี กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านหัวฝาย 46 หมู่ 2 บ้านหัวฝาย ตำบลปอแดง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น 40180 โทร : 081-7296025

ทอผ้าไหมมัดหมี่ เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ใช้ป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่
คุณธมนวรรณ ทองแถม กลุ่มทอผ้าและหัตถกรรมพื้นบ้านบ้านหนองไฮ เลขที่ 177 หมู่ 12 บ้านโพธิ์ทอง
ตำบลโพนเพ็ก อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น 40160 โทร : 087-8643118

ผ้าขาวม้าโทเร เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าที่ใช้ป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณวิไล
ช่วยพันธ์ุ กลุ่มสตรีทอผ้าพื้นเมือง เลขที่ 10 หมู่ 12 บ้านขามป้อม ตำบลข้าวเรียง อำเภอยุมแพ
จังหวัดขอนแก่น 40130 โทร : 086-7163461

ผ้าโสร่งไหม ผลิตภัณฑ์โสร่งไหม เป็นผ้าไหมมัดหมี่ทอด้วยฟืม 2 ตะกอล เป็นผ้าที่ทอด้วยเส้นไหมล้วนๆ ทางเครื่องและทางทอ เนื้อผ้าแน่น ย้อมด้วยสีธรรมชาติ สวยงาม น้ำหนักเบา เหมาะสำหรับการนำไปตัดเสื้อสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี ขนาดของผลิตภัณฑ์ กว้าง 100 เซนติเมตร ยาว 200 เซนติเมตร ส่วนมากวัสดุที่ใช้จะเป็นเส้นไหมและสีย้อมธรรมชาติ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสวย ลวดอุโปป กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองเชียงซุย หมู่ 4, 5, 9 บ้านหนองเชียงซุย ตำบลป่าหายนั่ง อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น 40270 โทร : 043-248088

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 15 ผืน/เดือน

3. จังหวัดชัยภูมิ

กระติบข้าว เป็นผลิตภัณฑ์สานจากไม้ไผ่สีสุก เหล้าเป็นเส้น ๆ สานเป็นรูปทรงกลม มีหลายขนาด ใช้สำหรับบรรจุข้าวเหนียวนึ่งสุกแล้ว สามารถติดต่อได้ที่ คุณหนูกานต์ ลากชัย กลุ่มหัตถกรรมจักสานกระติบข้าว เลขที่ 12 หมู่ 5 บ้านโนนสังข์ ตำบลบ้านเป่า อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ 36120 โทร : 044-823638

กระถางดอกบัว เป็นเครื่องปั้นดินเผาเนื้อดี คงทน แข็งแรง มีให้เลือกมากมายหลายแบบ หลายขนาด สามารถติดต่อได้ที่ คุณจอม ชาติบัวใหญ่ กลุ่มอาชีพปั้นกระถาง เลขที่ 44 หมู่ 8 ตำบลหนองบัวใหญ่ อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ 36130 โทร : 044-840759

หมายเหตุ ใช้เป็นที่ปลูกต้นไม้ อ่างบัว

กระเป๋าผักตบชวา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผักตบชวาที่มีในท้องถิ่นเป็นวัตถุดิบที่ได้จาก
ธรรมชาติ และขนาดของผลิตภัณฑ์ กว้าง 30 เซนติเมตร ยาว 30 เซนติเมตร สามารถติดต่อได้ที่ คุณอุบล
ชาวประทุม กลุ่มอาชีพหัตถกรรมผักตบชวา เลขที่ 46 หมู่ 5 ตำบลโลกสูง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
โทรศัพท์ 089-5782701

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 200 ใบ/เดือน

ข้องใส่ปลา, ตะกร้า, ไช เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ สามารถติดต่อได้ที่ คุณจรัส
ก่องทุ่งมัน กลุ่มหัตถกรรมไม้ไผ่ เลขที่ 3/1 หมู่ 2 บ้านหนองแห่น ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง
จังหวัดชัยภูมิ โทร : 044-822536

เครื่องประดับ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะเงินมาผลิตเป็นเครื่องประดับใช้สำหรับสวมใส่ มีความละเอียด ประณีต สามารถติดต่ได้ที่ คุณบังอร จรุงพรสวัสดิ์ กลุ่มผลิตเครื่องประดับ เลขที่ 95/1 หมู่ 8 ตำบลวังทอง อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ 362360 โทร : 044-828210

บัวรดน้ำ, ฝาโอ่งใหญ่, ฝาโอ่ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากสังกะสี มีคุณภาพดี แข็งแรง ทนทาน น้ำหนักเบา ใช้สำหรับรดน้ำต้นไม้ สามารถติดต่ได้ที่ คุณวนารัตน์ ประสานเนตร กลุ่มผลิตภัณฑ์จากสังกะสี หมู่ 1 บ้านโนน ตำบลโนนสำราญ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โทร : 044-800293, 081-9665682
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 3,000 ใบ/เดือน

ผ้าเกลือเต่า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้สำหรับแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณลำ แสงกุลละละ กลุ่ม
ทอผ้ามัดหมี่โตะที่บ้านกุดชุมแสง 149 หมู่ 9 บ้านกุดชุมแสง ตำบลกุดชุมแสง อำเภอนองบัวแดง
จังหวัดชัยภูมิ 36210 โทร : 044-872396, 081-0744492

ผ้าไหมทอมือ เป็นผ้าไหมทอมือที่มีคุณภาพดี มีความประณีต สวยงาม สามารถติดต่อได้ที่
คุณคำเบ็ง ผลพูล กลุ่มทอผ้าบ้านกุดยาง หมู่ 3 บ้านกุดยาง ตำบลตลาดแร้ง อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

อ่างปลูกบัว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากปูนซีเมนต์ ใช้สำหรับปลูกบัวหรือเลี้ยงปลา มีขนาด กว้าง 60 เซนติเมตร สูง 40 เซนติเมตร น้ำหนักประมาณ 15 กิโลกรัม สามารถติดต่อกับคุณบุญเพ็ง แกมเงิน กลุ่มทำอ่างบัว หมู่ 5 บ้านภูดิน ตำบลหลุบคา อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิโทร. : 044-831567
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 50 ชิ้น/เดือน

4. จังหวัดนครพนม

ผ้าเกลือเต่าข้อมสีธรรมชาติ เป็นผ้าที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้สำหรับเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่ได้ที่ คุณปวี ไชยสุระ กลุ่มทอผ้าข้อมสีธรรมชาติ เลขที่ 43 หมู่ 6 บ้านท่าสะอาด ตำบลโพนบก อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม 48190 โทร : 089-5818256, 089-5770702

ผ้าขาม้าผ้าฝ้าย เป็นผ้าขาม้าที่ผลิตขึ้นเพื่อใช้สำหรับนุ่งห่ม มีขนาด กว้าง 60 เซนติเมตร ยาว 200 เซนติเมตร และมีหนัก 195 กรัม สามารถติดต่ได้ที่ คุณรันดร เหลินต้ายซ้าย เลขที่ 143 หมู่ 9 บ้านหนองผักตบ ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม 48190 โทร : 086-2324622

กระดืบข้าว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นเพื่อเป็นของใช้ ของประดับตกแต่งและของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณฉวี คะมุง กลุ่มจักสานกระดืบข้าวหนองนกทา เลขที่ 7 หมู่ 5 บ้านหนองนกทา ตำบลโพนสว่าง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม 48150 โทร : 042-538070, 087-2369952

กระดืบข้าว เป็นกระดืบข้าวที่มีลักษณะรูปไข่และรูปหัวใจ ขนาดของผลิตภัณฑ์ กว้าง 9 เซนติเมตร ยาว 14 เซนติเมตร สูง 8 เซนติเมตร มีน้ำหนัก 65 กรัม เหมาะสำหรับเป็นเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณทองมาน ตะละดี กลุ่มสตรีบ้านนาคุณใหญ่ เลขที่ 82 หมู่ 2 บ้านนาคุณใหญ่ ตำบลนาคุณใหญ่ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม 48180 โทร : 089-2780847, 089-6837010, 089-9027716

กระติบข้าวจุกดาว เป็นกระติบข้าวที่มีจุกอยู่ด้านบนเหมาะสำหรับเป็นเครื่องใช้ในครัวเรือนของ
ประดับตกแต่งและยังสามารถใช้เป็นที่ระลึกได้ สามารถติดต่อได้ที่ คุณ โสภา หงษ์ชัย กลุ่มไผ่โสภา เลขที่ 81
หมู่ 3 ตำบลขามเต่า อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000 โทร : 089-2737806

จักสานจากต้นกก (ตะกร้า, กระเป๋าสตรี, เสื่อ) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกกมีหลายรูปแบบ
คือ เสื่อกกลวดลายต่าง ๆ กระเป๋าเอกสาร ที่ใส่เอกสาร แฟ้มเอกสาร และกระเป๋าสตรี เป็นต้น สามารถ
ติดต่อได้ที่ คุณพิจิตร คำชนะ กลุ่มหัตถกรรมจากกก เลขที่ 4/1 หมู่ 5 ตำบลเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า
จังหวัดนครพนม 48180 โทร : 042-551096, 089-7109316

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 15 ชิ้น/เดือน

ทอผ้าพื้นเมือง เป็นผ้าทอพื้นเมืองที่ใช้สำหรับแต่งกายในงานประเพณีต่าง ๆ สามารถติดต่อได้ที่
คุณกานาง สุศิวงค์ กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง เลขที่ 148 หมู่ 3 บ้านพันห้า ตำบลนาทม อำเภอนาทม
จังหวัดนครพนม 48140 โทร : 087-8609467

ผ้าไหมมัดหมี่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นไหมเหมาะสำหรับการแต่งกายในงานประเพณีต่าง ๆ
สามารถติดต่อได้ที่ คุณนนต์ ดิยะบุตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรทอผ้าไหมมัดหมี่ เลขที่ 44 หมู่ 10 บ้านสามผง
ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม 48150 โทร : 087-2207961

5. จังหวัดนครราชสีมา

เครื่องปั้นดินเผา ลักษณะของผลิตภัณฑ์มีหลายรูปแบบมีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เช่น แจกัน โอ่ง โถ เป็นต้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาจากส่วนผสมของดินเหนียว สามารถติดต่อได้ที่ คุณชรินทร์ เปลียนกระโทก จะเป็นเจ้าของผลิตภัณฑ์ เลขที่ 131 หมู่ 3 บ้านด่านชัย ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา 30190 โทร : 044-375204, 081-8783224

ผ้าไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นไหม ลักษณะของผลิตภัณฑ์เป็นผืนผ้าสี่เหลี่ยมเหมาะสำหรับการแต่งกายและใช้ในงานประเพณีต่างๆ และยังสามารถผลิตเป็นเครื่องใช้และเครื่องประดับสำหรับใช้เป็นของที่ระลึกได้ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมบัติ ยันจะโปะ เลขที่ 130 หมู่ 4 บ้านนาแค ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา 30150 โทรศัพท์ : 044-441074, 081-4550445

เครื่องหวาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหวาย มีหลายรูปทรงหลายขนาด เช่น ชั้นโตก เตียงนอน จากกัน สามารถติดต่อเจ้าของผู้ผลิตได้ที่ คุณละม่อม ฉายพิมาย เลขที่ 113 หมู่ 16 บ้านหนองน้ำกิน ตำบลรังกาใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 30110 โทรศัพท์ : 044-200182, 081-9557494

เครื่องนอน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากนุ่นและผ้า มีหลายรูปทรงและหลายขนาด เช่น ที่นอน หมอน สำหรับใช้เป็นที่นอนและใช้หนุนในยามพักผ่อน สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ คุณระเบียบ แรมใหม่ เลขที่ 167 หมู่ 1 ตำบลสำนักตะคร้อ อำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา 30210 โทรศัพท์ : 044-227167

เครื่องจักสานจากผักตบชวา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผักตบชวา มีหลายรูปทรงหลายขนาด เช่น กระเป๋า ตะกร้า กระจาด ใช้สำหรับเก็บสิ่งของต่างๆ หรือเป็นภาชนะสำหรับใส่ของ สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ คุณเรศ สวัสดิ์ กลุ่มทำผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา เลขที่ 95 หมู่ 2 บ้านท่า ตำบลชุมพวง อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา 30270 โทรศัพท์ : 044-487326

ผลิตภัณฑ์จากป่านศรนารายณ์ เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากเส้นใยป่านศรนารายณ์ มีหลายรูปทรงหลายขนาด เช่น กระเป๋า หมวก ใช้ได้ตามเอนกประสงค์ตามผลิตภัณฑ์หรือใช้สวมใส่เพื่อความสวยงาม สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ คุณพวงเพชร ศรีวิวัฒน์ เลขที่ 36 หมู่ 1 ตำบลบ้านเก่า อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา 30210 โทรศัพท์ : 044-314610, 081-0683217, 081-4240898

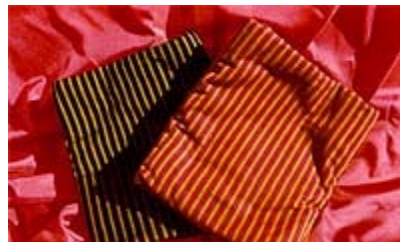
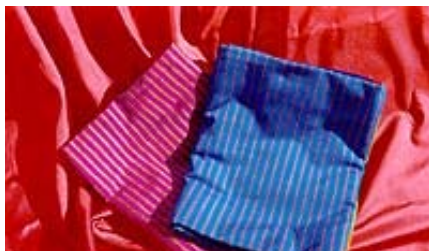
หมีพิมาย มีลักษณะเป็นเส้น ทำจากแป้งข้าวเจ้า จุดเด่นของเส้นมีความเหนียวนุ่ม นำรับประทาน และมีรสชาติอร่อยสามารถเก็บไว้ได้นาน ใช้สำหรับปรุงแต่งอาหารเพื่อรับประทาน สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ คุณประทุม ผลนา กลุ่มทำหมีพิมาย เลขที่ 88/2 หมู่ 1 ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 30110 โทรศัพท์ : 044-287022

เสื้อจันทบูรณ์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากด้ายกทึง ลักษณะเป็นผืนสี่เหลี่ยมผืนผ้า เหมาะสำหรับใช้สอยต่างๆ และยังสามารถใช้เป็นของฝาก สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ คุณปราณีต ด่านพินิจ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรผลิตภัณฑ์จันทบูรณ์มะค่า เลขที่ 187/3 หมู่ 1 ตำบลมะค่า อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 30160 โทรศัพท์ : 044-377044

หมี่ตะคุ เป็นผลิตภัณฑ์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากแป้งข้าวเจ้า มีลักษณะเป็นเส้น โดยมีจุดเด่นของเส้นคือมีความเหนียวนุ่ม นำรับประทานและรสชาติอร่อยและใช้สำหรับปรุงเป็นอาหารเพื่อรับประทาน สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ ธุรกิจเส้นหมี่ตะคุ เลขที่ 127/2 หมู่ 2 ตำบลตะคุ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 30150 โทรศัพท์ : 044-441813

ผ้าซิ่นฉนวน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าฝ้าย มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้สำหรับนุ่งห่มและใช้ตามเอนกประสงค์ของผ้าทอ สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ คุณประไพ ทองจันทิก หมู่ 11 บ้านถนนคต ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 30140 โทรศัพท์ : 081-9677819

6. จังหวัดบุรีรัมย์

กระจาด เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผักตบชวา มีหลายรูปทรงและหลายขนาด เช่น กระจาดทรงกลม กระจาดดาว กระจาดรูปหัวใจ และกระจาดไก่ เป็นต้น ใช้สำหรับใส่ของและยังเป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณแดง ตะนุชนาม กลุ่มพัฒนาอาชีพหัตถกรรมจักสานผักตบชวา เลขที่ 28 หมู่ 2 บ้านโนนมะงา ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ 31150 โทร : 083-3870800, 089-5839220

กระเช้าไวนน์ ตะกร้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่ หวาย และทางมะพร้าวสานเป็นรูปทรงต่างๆ เพื่อเป็นของขวัญของฝากหรือเป็นของที่ระลึกได้ สามารถติดต่อได้ที่ คุณหัน สุนนท์ กลุ่มจักสานบ้านโคกสะอาด เลขที่ 161 หมู่ 8 บ้านโคกสะอาด ตำบลปังกู อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31140 โทร : 081-5798014

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 15 อัน/คน/เดือน

กระติบข้าว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินกกแห้ง เชือกไนล่อนและก้านตาล มีขนาดกว้าง 15 เซนติเมตร สูง 20 เซนติเมตร เหมาะสำหรับใส่ข้าวเหนียว สามารถติดต่ได้ที่ คุณก้องกังวาลย์ คูรัมย์ กลุ่มอาชีพสานกระติบข้าวบ้านหนองตะเคียน เลขที่ 40 หมู่ 12 บ้านหนองตะเคียน ตำบลบ้านกรวด อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 31180 โทร : 089-5824441
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 80-100 ชิ้น/เดือน

กระถางปลูกดอกไม้แขวน กระถางปลูกต้นไม้ขนาดเล็ก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียวมีความคงทน ใช้สำหรับปลูกไม้ดอกไม้ประดับ สามารถติดต่ได้ที่ คุณดาว เคลือวาล เลขที่ 21 หมู่ 3 บ้านเขว้า ตำบลบ้านจาน อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ โทร : 044-611909
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 50 ใบ/เดือน

กระเป่าผักตบชวา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผักตบชวา มีหลายรูปทรงและหลายขนาด เหมาะ
สำหรับเป็นเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง เป็นของฝาก สามารถติดต่อได้ที่ คุณโนมนัส บุตรนันต์
กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา เลขที่ 299 หมู่ 5 บ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลสะแก อำเภอสตึก
จังหวัดบุรีรัมย์ 31150 โทร : 044-782229

ขวาน, มีด, พร้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวานรไถใช้ในการตัดต้นไม้ โค่นต้นไม้ ตัดหญ้า
มีหลายรูปทรงและหลายขนาด สามารถติดต่อได้ที่ คุณเชิดชัย ชิดรัมย์ กลุ่มตีมีดและงานหัตถกรรมเครื่อง
เหล็ก เลขที่ 32 หมู่ 12 บ้านบุดาวงษ์ ตำบลหนองคู อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 31130
โทร : 044-606481

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 100 เล่ม/เดือน

เครื่องนุ่งห่ม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นไหม มีลวดลายที่สวยงาม เนื้อผ้าเนียนเรียบ มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้าใช้สำหรับนุ่ง ห่มและแต่งกายในงานประเพณีต่าง ๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณเยี่ยม ปันประโคน กลุ่มสตรีทอผ้าไหม เลขที่ 19 หมู่ 3 บ้านบัวพระ ตำบลโคกยาง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โทร : 044-671488

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 20 ชิ้น/เดือน

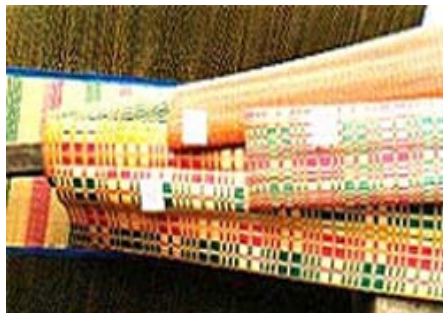

ไซดักปลา กระด้ง ตะกร้า สุ่ม ข้อง เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ที่มีหลายรูปทรง และหลายขนาด เป็นอุปกรณ์ในการประมงและใช้ในครัวเรือน สามารถติดต่อได้ที่ คุณภิญโญ เบญจพรเลิศ กลุ่มอาชีพจักสาน เลขที่ 24 หมู่ 2 ตำบลเมืองฝาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โทร : 044-616957

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 100 ชิ้น/เดือน

ผลิตภัณฑ์ทองเหลือง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากทองเหลือง มีหลายรูปแบบและหลายขนาดเหมาะสำหรับเป็นของฝาก เครื่องประดับตกแต่งและใช้สอยในลักษณะต่าง ๆ ตามประโยชน์ของผลิตภัณฑ์สามารถติดต่อได้ที่ คุณณรงค์ สุรินทร์พันธ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ทองเหลือง บ้านดอนไม้ไฟ หมู่ 7 ตำบลตาเป็ก อำเภอนครหลวงพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

เสื่อกกธรรมดา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกกแห้ง มี 3 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ขนาดของผลิตภัณฑ์ กว้าง 140 เซนติเมตร ยาว 200 เซนติเมตร ใช้สำหรับนั่งและนอนในการพักผ่อนและเป็นของฝาก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสง่า แก้วลาน กลุ่มทำผลิตภัณฑ์จากเสื่อกก เลขที่ 5 หมู่ 12 บ้านจนวน้อย ตำบลคงพลอง อำเภอกันตัง จังหวัดบุรีรัมย์ โทร : 081-9668953

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 30 ผืน/เดือน

7. จังหวัดมหาสารคาม

กล่องข้าว กระเช้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกกมาทอเป็นกล่องข้าวและกระเช้า ใช้สำหรับใส่ข้าวเหนียวและใส่สิ่งของต่าง ๆ เป็นของขวัญหรือของฝาก สามารถติดต่อได้ที่ คุณบัวเฟื่อน ชุมจันทร์ กลุ่มบ้านป่ากุง เลขที่ 55 หมู่ 1 ตำบลราษฎร์พัฒนา อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44110 โทร : 044-448707

กระด้งเลียงไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ ใช้สำหรับเลียงไหมและใช้ได้ตามอรรถาศัย สามารถติดต่อได้ที่ คุณเสถียร สิทธิดา กลุ่มผลิตกระด้งบ้านหนองดุก เลขที่ 43 หมู่ 1 ตำบลมิตรภาพ อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม 44190 โทร : 043-723546

กระติบข้าวเหนียว เป็นกระติบข้าวเหนียวที่จักสานด้วยต้นกกมีความคงทนเก็บความร้อนได้นานข้าวไม่แห้ง เป็นได้ทั้งเครื่องใช้ ของฝากและเครื่องประดับตกแต่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมเดช เสนานิคม กลุ่มจักสานกระติบข้าวเหนียว เลขที่ 113 หมู่ 8 บ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทร : 043-723546

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 600 ใบ/เดือน

กระเป๋าถือ ถังขยะ กระเป๋าเลื้อกก เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากต้นกกมีให้เลือกหลายรูปทรงและหลายขนาด ใช้เป็นเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งเป็นของขวัญของฝากหรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสัมฤทธิ์ ชาญสิ๊ก กลุ่มหัตถกรรมบ้านแพง เลขที่ 46 หมู่ 1 ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 44140 โทร : 043-776022, 081-6762435

ทอผ้าไหมบ้านกำพี้ เป็นงานฝีมือของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านกำพี้ เป็นผ้าไหมทอมือ มีความสวยงาม ประณีต มีให้เลือกมากมาย เช่นผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้นเรียบ หมี่ซ้อ ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มหรือของฝาก สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มสตรีทอผ้าไหมบ้านกำพี้ เลขที่ 5 หมู่ 12 ตำบลกำพี้ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม 44130

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 10 เมตร/เดือน

โคมไฟต้นมะพร้าว เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากหวายและผักตบชวามีหลายรูปทรงและหลายขนาด มีความสวยงาม คงทนและมีความประณีตในการจักสาน ใช้สำหรับเป็นของฝากหรือเครื่องประดับตกแต่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณพรม ลครมูล กลุ่มเครื่องเรือนหวายและผักตบชวา เลขที่ 94 หมู่ 7 บ้านวังไผ่ ตำบลลาดพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

โทร : 043-795038, 089-9437463

จักสานไม้ไผ่ (จ่อ) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่ใช้ในการเลี้ยงไหมเพื่อผลิตเส้นไหม ใช้เป็นที่ทำรังของตัวไหม ขนาดกว้าง 130 เซนติเมตร ยาว 5 เซนติเมตร สามารถติดต่ได้ที่ คุณหนูพิจน์ มาตรฐานแท่น กลุ่มจักสานบ้านโคกสีทองกลาง เลขที่ 59 หมู่ 4 บ้านโคกสีทองกลาง ตำบลโคกสีทองกลาง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ 44120 โทร : 043-799081 (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอลำดวน)

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 1,500 ชิ้น/เดือน

บาตรพระ หม้อจุ่มจิ้ม หม้อน้ำลาวคลาย หม้อน้ำ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ดินเชื้อ ดินดิบ และดินทรายผงในการผลิตเป็นเครื่องใช้สำหรับครัวเรือนและสามารถเป็นเครื่องประดับ ตกแต่งตามบ้านเรือนได้ สามารถติดต่ได้ที่ คุณสมทรง อรหันตา กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา หมู่ 11 บ้านหม้อ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทร : 043-725169

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 800 ใบ/เดือน

ตะกร้าดอกไม้ทางมะพร้าว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากทางมะพร้าวเหมาะสำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณณอม ด้วงคำจันทร์ กลุ่มอาชีพสตรีตำบลท่าตูม หมู่ 3, 9 ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000 โทร : 043 - 793095

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 1,320 ใบ/เดือน

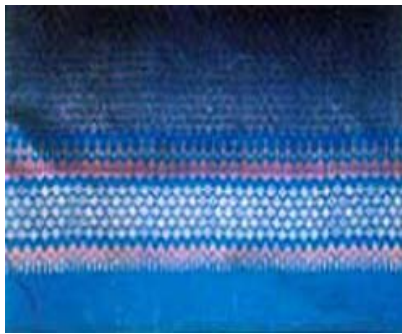

ผ้าเกล็ดเต่า เป็นผ้าที่ผลิตจากเส้นไหม มีความประณีตสวยงาม เหมาะสำหรับใช้ในงาน ประเพณีต่าง ๆ หรือเป็นของขวัญของฝากก็ได้ สามารถติดต่อได้ที่ คุณจันทร์หอม ศรีโยวงค์ กลุ่มทอผ้าฝ้าย ผ้าไหม เลขที่ 133 หมู่ 3 ตำบลหนองปลิง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

โทร : 089-2591540

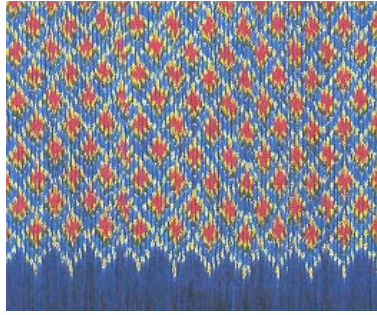

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าฝ้าย ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่อได้ที่
คุณกอง ไชยปัญญา กลุ่มทอผ้าบ้านหนองขอน เลขที่ 31 หมู่ 10 ตำบลวังแสง อำเภอแกดำ จังหวัด
มหาสารคาม 44190 โทร : 087-0091849

ผ้าไหม เป็นผ้าที่ผลิตจากเส้นไหม เป็นผ้าไหมทอมือขนาด 3 ตะกอ มีความประณีตในการทอ
เนื้อผ้าเรียบเนียน คงทน เหมาะสำหรับเป็นเครื่องแต่งกายในงานประเพณีต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณแจ้
ศรีสมภาร กลุ่มสตรีทอผ้าไหม เลขที่ 95 หมู่ 11 บ้านแสน ตำบลนาสีนวน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด
มหาสารคาม 44150 โทร : 089-5740618

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 5 ผืน/เดือน

ผ้าไหมมัดหมี่ (ลายสร้อยดอกหมาก) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอมาจากเส้นไหม เป็นผ้าไหมมัดหมี่ที่เป็นการนำเอาลายโคมห้ามมัดซ้อนกันกับลายโคมเก้าและทำการโอบหมี่แลเงาเพื่อให้ลายแน่นขึ้น ละเอียดขึ้น ทำให้มีคุณสมบัติพิเศษเป็นจุดเด่น คือ เป็นลายเล็กที่มีความละเอียดอย่างยิ่งและที่สำคัญยังเป็นลายผ้าประจำจังหวัดมหาสารคาม เหมาะสำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่มและแต่งกายในงานประเพณีต่าง ๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมจิตร บุรินอก กลุ่มทอผ้าไหมบ้านกุตุรง เลขที่ 69 หมู่ 1 บ้านกุตุรง ตำบลกุตุรง จังหวัดมหาสารคาม 44130 โทร : 087-2149206, 043-728259

8. จังหวัดมุกดาหาร

ไม้กวาดดอกหญ้าหรือไม้ฟอย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดอกหญ้าเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ใช้สำหรับทำความสะอาดบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ กลุ่มหมู่บ้านหนองกะปาด หมู่ 6 ตำบลคำชะอี อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร 49110

ผ้าไหมมัดหมี่ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งไหมจะได้อาจมาจากการเลี้ยงตัวหม่อน ผ้าไหมเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นไหมไม่ได้แปรรูปเป็นเส้นด้าย ลักษณะสีเหลืองม่นผ้า สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ คุณไพลิน สุนทร เลขที่ 58 หมู่ 1 ตำบลร่มเกล้า อำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร 49130

ผ้าข้อมคราม เป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในการใช้วัสดุจากธรรมชาติมาใช้ในการย้อมผ้าเป็นสีครามได้รับการถ่ายทอดมาตั้งแต่สมัย ปู่ ย่า ตา ยาย กรรมวิธีในการทอผ้าข้อมครามซึ่งต้องใช้เวลาในการทำน้ำครามเพื่อเตรียมย้อมผ้าฝ้าย เป็นผ้าถุงสำหรับใส่ของสุภาพสตรี ผ้าพันคอและเสื่อเย็บมือ สามารถติดต่อเจ้าของผลิตภัณฑ์ได้ที่ กลุ่มทอผ้าบ้านนายาง หมู่ 5 ตำบลบ้านบาก อำเภอคอนสาร จังหวัดมุกดาหาร 49120

9. จังหวัดยโสธร

ผ้าฝ้ายทอมือ ย้อมสีธรรมชาติ เป็นผ้าฝ้ายที่ทอด้วยมือทุกขั้นตอนการผลิต ย้อมสีธรรมชาติ
คุณภาพสูง สีไม่ตก คุณภาพส่งออก ทอเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น ผ้าเช็ดหน้า ผ้าเช็ดมือ ผ้าพันคอ
ผ้าขาวม้า ผ้าห่ม ปกคลุมนอน ผ้าคลุมเตียง ผ้าปูโต๊ะ ที่รองจาน กระเป๋าผ้า เป็นต้น ใช้ได้เอนกประสงค์เป็น
เครื่องใช้ของขวัญหรือของตกแต่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณไพลิน กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ
(โครงการวิสาหกิจชุมชน) เลขที่ 70/2 หมู่ 8 บ้านดอนฮี-หนองสมบูรณ์ ตำบลสวาท อำเภอลำดวน
จังหวัดยโสธร 35120 โทร :043-220466,013912042,016435866

เสื่อกก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ คือ ต้นกก มีความทนทานใช้สำหรับปูพื้นรองนั่ง
รับประทานอาหารและนอนพักผ่อน สามารถติดต่อได้ที่ คุณทองจันทร์ เกียงเก่า กลุ่มสตรีบ้านพรหมนิม
หมู่ 7 ตำบลสวาท อำเภอลำดวน จังหวัดยโสธร 35120 โทร : 045-781736

ผลิตภัณฑ์หมอนขวานและที่นอนผ้าจิด เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าฝ้ายมีความสวยงาม แข็งแรง ทนทาน สีสันทนและลวดลายที่เป็นสากลใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่
คุณคำพูนทรัพย์ จันทร์เหลือง กลุ่มพัฒนาสตรีศรีฐาน เลขที่ 30 หมู่ 8 บ้านศรีฐาน ตำบลศรีฐาน อำเภอ
ป่าดิว จังหวัดยโสธร 35150 โทร. : 089-6994723, 045-582002

10. จังหวัดร้อยเอ็ด

หัตถกรรมจากกก ผือ กระติบข้าว กระเป่า และกระจาด เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกกกลม มีหลายรูปแบบและหลายขนาด สามารถใช้ประโยชน์ได้ตามอัธยาศัย สามารถติดต่อได้ที่ คุณเมฆ ยางงาม กลุ่มหัตถกรรมกกผือ เลขที่ 58 หมู่ 5 ตำบลยางคำ อำเภอโพธิ์ทราย จังหวัดร้อยเอ็ด 45240 โทร : 043-611573

ผ้าห่ม ผ้าพันคอ ผ้าขาวม้า ผ้าปูโต๊ะ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าฝ้าย มีมากมายหลายชนิดล้วนแต่สวยงามและประณีต ใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกายและเครื่องตกแต่งภายในบ้าน สามารถติดต่อได้ที่ คุณวงวาส ไชยนาแพง กลุ่มแพร์ฝ้ายโพหนอง เลขที่ 11 หมู่ 13 บ้านโนนศิลา ตำบลนาอุดม อำเภอโพหนอง จังหวัดร้อยเอ็ด 45110 โทร : 089-0380686, 043-534376

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 1,500 ชิ้น/เดือน

หัตถกรรมจากผ้าไหม (ผ้าไหมสาเกต) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาจากเส้นไหม มีความประณีตในการทอ ใช้สำหรับนุ่งห่มหรือแต่งกายในงานประเพณีต่าง ๆ สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มสตรีทอผ้าไหมสาเกต ตำบลเชียงขวัญ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด 45000 โทร : 084-3923405, 085-0135370

กระติบข้าว ผลิตภัณฑ์กระติบข้าวทำจากไม้ไผ่ใช้ใส่ข้าวเหนียว ฝีมือประณีต สวยงาม ราไม่ขึ้น คงทนแข็งแรง สามารถเก็บความร้อนไว้ได้นาน สามารถติดต่อได้ที่ คุณไสว ถินมานัด กลุ่มจักสานกระติบข้าว เลขที่ 2 หมู่ 16 ตำบลขามเปี้ย อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โทร : 043-567077

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 400 ใบ/เดือน

เครื่องปั้นดินเผา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากดินเหนียว (สีดำ) ใช้ความร้อนในการเผา เหมาะ
สำหรับใช้ในครัวเรือนและประดับตกแต่งในการจัดสวน สามารถติดต่อได้ที่ คุณทองสุข เจนวิถิ กลุ่มหม้อ
ดิน เตา บ้านเทอดไทย หมู่ 1 ตำบลเทอดไทย อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด 45170
โทร : 043-5118110

เคียว มีดพร้าโต้ มีดแหลม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากเหล็ก คุณภาพดี คม แข็งแรง ทนทานไม่
บิ่นหรือหักง่าย สามารถติดต่อได้ที่ คุณจิตะวัฒน์ ประตุคำ กลุ่มตีเหล็กบ้านหนองบัวทอง หมู่ 13 ตำบล
เหนือเมือง อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 1,000 เล่ม/เดือน

ตะกร้า กระจาด เป็นผลิตภัณฑ์จักสานที่ได้ทำจากไม้ไผ่ซึ่งมีความสวยงาม คงทน แข็งแรงไม่ขึ้นราไว้สำหรับใส่ของต่าง ๆ มีให้เลือกหลายขนาด หลายแบบ สามารถติดต่อได้ที่ คุณอ่อนจันทร์ นิลทะวงษ์ กลุ่มจักสานไม้ไผ่บ้านป่าเพิ่ม เลขที่ 28/1 หมู่ 11 ตำบลสะอาดสมบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด 45000
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 650 ใบ/เดือน

ไซ กระจาด ตะกร้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่ มีความสวยงาม คงทน เป็นของใช้ที่ใช้ในครัวเรือนและใช้สำหรับดักปลา สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุภาพ พลหนองหลวง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบักคู เลขที่ 30 หมู่ 2 ตำบลโนนสวรรค์ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โทร : 043-511260

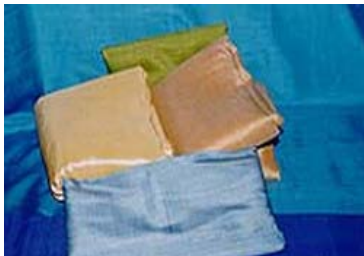
ตะกร้าเส้นพลาสติก เป็นตะกร้าที่สานจากเส้นพลาสติก มีความสวยงาม มีหลายรูปทรงและหลายสีใช้ได้ทนทาน สามารถติดต่ได้ที่ คุณทองนาค ไพรินทร์ กลุ่มจักสานหมวกและตะกร้า บ้านสะอาดดี หมู่ 1 ตำบลพรสวรรค์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โทร : 043-551452
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต /เดือน 1,890 ใบ

ผ้าขาม้า เป็นผ้าขาม้าที่ทอจากผ้าฝ้ายมีความสวยงาม สีสดใส การทอฝีมือประณีต เหมาะสำหรับใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณหนูเล็ก ชูแก้ว กลุ่มทอผ้าฝ้ายด้วยโยธรรมชาติ เลขที่ 45 หมู่ 5 บ้านนาทม ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด 45110 โทร : 043-534376

ผ้าขาวม้า ผ้าโสร่ง เป็นผลิตภัณฑ์บ้านเมืองหงส์ผลิตผ้าขาวม้าและผ้าโสร่งเนื้อนุ่ม สีไม่ตก นุ่มสบาย ซักทำความสะอาดง่ายมีให้เลือกมากมาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณคำสิน หงส์สิงห์ กลุ่มทอผ้า บ้านเมืองสิงห์ หมู่ 15 ตำบลหนองฝือ อำเภอctrพัตตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด 45180 โทร : 043-514296
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 40 - 50 ผืน/เดือน

ผ้าไหม ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าไหมลายสก็อต ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมชุดเป็นการนำเส้นไหมมาทอเป็น ผืน ผีมือประณีต เนื้อผ้าดี สีสันทสวยงาม ใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณเครือวัลย์ วรวิเศษ กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกทม เลขที่ 28 หมู่ 2 ตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โทร : 043-587505

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 100 ชุด/เดือน

11. จังหวัดเลย

กล่องข้าวเก็บความร้อน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่ มีหลายขนาดสามารถเก็บข้าวให้ร้อนนึ่งได้ทั้งวัน สามารถติดต่อได้ที่ คุณสนาม อินหันธ์ กลุ่มหนามป่า เลขที่ 7 หมู่ 3 ตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย 42140 โทร : 086-2339966

ผ้าทอยกจิต เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากฝ้ายและด้ายโทเรทด้วยมือด้วยความประณีต เนื้อผ้าดีสีสันทันและลวดลายสวยงาม มีให้เลือกมากมาย เหมาะสำหรับใช้เป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณหนูหลั่น สอนสุภาพ กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองบ้านปากปวน เลขที่ 180 หมู่ 8 อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย 42130 โทร : 042-850662

ผ้าลายไทย (แบบมีด้น) เป็นผ้าลายพื้นบ้าน เช่น ลายราชวัฒน์ ลายก้างปลา ลายเกล็ดปลา ลายหมากรุกใหญ่ ลายหมากรุกเล็ก ลายดอกแก้ว ลายดอกพิกุล ลายมัดหมี่ และลายพื้นบ้านต่างๆ เป็นการทอที่มีความละเอียดประณีตใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณฉลาด เสาวนนท์ กลุ่มทอผ้าไทยเลยที่กระตุก เลขที่ 177 หมู่ 9 บ้านก้างปลา ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย โทร : 042-835104

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 600 ชิ้น/เดือน

กระเป่า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้นด้วยความประณีต สวยงาม ใช้สำหรับใส่สิ่งของ เป็นได้ทั้งของฝากหรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณแปลง วงษาเสนา กลุ่มหัตถกรรมจักสานไทยเลย เลขที่ 50 หมู่ 1 บ้านกลาง ตำบลหนองหญ้าปล้อง อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย 42130 โทร : 042-842038, 089-9668602, 087-8327645

12. จังหวัดศรีสะเกษ

แจกันดอกไม้ เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ทำมาจากดินเหนียว เป็นแจกันใส่ดอกไม้ สวยงามและมีความคงทนใช้สำหรับเป็นของฝากหรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณบรรหาร ทองสุทธิ กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผา ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านโก หมู่ 3 ตำบลส้มป่อย อำเภอรามันไพร่ จังหวัดศรีสะเกษ 33160 โทร : 081-9826966

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอด้วยเส้นไหม มีความละเอียดประณีตในการทอ มีสีสันสวยงาม หลากหลายและหลายสี ใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณคำไผ่ เสนคำสอน กลุ่มสตรีทอผ้าไหมมัดหมี่ บ้านท่าคล้อ หมู่ 1 ตำบลท่าคล้อ อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โทร : 081 5490231

ผ้าไหมมัดหมี่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นไหม มีความละเอียดและประณีตในการทอ สามารถ
ย้อมสีได้ตามที่ต้องการ มีหลายแบบให้เลือก ใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกายหรือของฝาก สามารถติดต่อได้ที่
คุณชุม สุพงษ์ กลุ่มสตรีทอผ้าไหม เลขที่ 131 หมู่ 4 บ้านกระเบา ตำบลโนนสูง อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรี
สะเกษ 33150 โทร : 045-637061 (สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอขุนหาญ)

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 500 เมตร/เดือน

อ่างล้างปลา อ่างปลูกบัว เป็นอ่างที่ทำด้วยดินเหนียวเผา มีความสวยงาม คงทน มีให้เลือก
หลายรูปทรงหลายขนาด สามารถติดต่อได้ที่ คุณบรรหาร ทองสุทธิ กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผา
หมู่ 3 ตำบลสัมปอ อำเภอรามันศรีสะเกษ 33160 โทร : 081-9826966

13. จังหวัดสกลนคร

จักสานจากกก (เสื่อผืน เสื่อพับ) เป็นเสื่อที่สานมาจากต้นกก มีน้ำหนักเบา แข็งแรง ทนทาน สามารถพกพาไปไหนได้ ทำความสะอาดง่าย สามารถติดต่ได้ที่ คุณบุญเพ็ง รัตนะพันธ์ กลุ่มทอเสื่อกก บ้านหนองบัวบาน เลขที่ 5/1 หมู่ 3 ตำบลหนองบัว อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร 47270

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 100 ผืน/เดือน

จักสานไม้ไผ่ (เปลนอน ไม้มือเสื่อ ไม้กวาดขยะ) เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ มีความเหนียว คงทน แข็งแรง น้ำหนักเบาใช้งานได้เบ็ดเตล็ด สามารถติดต่ได้ที่ คุณประมวล ฤทธิธรรม กลุ่มจักสานบ้านนิคมน้ำอูนพัฒนา เลขที่ 35/1 หมู่ 3 ตำบลนิคมน้ำอูน อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดสกลนคร 47270

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 300 ชิ้น/เดือน

จักสานจากไผ่เตย (หมวก) เป็นผลิตภัณฑ์จักสานหมวกจากไผ่เตยเย็บด้วยมือ มีฝีมือประณีต สวยงาม แข็งแรง ทนทาน มีสีสันทนสวยงามและลวดลายสวยงามใช้สำหรับสวมใส่ สามารถติดต่อได้ที่ คุณกาญจนา ษ์องเสียง กลุ่มจักสานหมวกจากไผ่เตย เลขที่ 41/1 หมู่ 11 ตำบลหลุบเลา อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร 47180 โทร : 042-719006

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 100 ใบ/เดือน

ผ้าไหมประดิษฐ์ย้อมสีเคมี เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากผ้าฝ้ายย้อมไหมประดิษฐ์ (สีเคมี) มีความละเอียดและความประณีตในการทอ มีความสวยงาม เหมาะสำหรับการใช้เป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณบุญจันทร์ เตียงชัย กลุ่มสตรีทอผ้า เลขที่ 161 หมู่ 2 ตำบลชะบัว อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร 47170 โทร : 042-799093 (พัฒนาชุมชน)

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 200 ชิ้น/เดือน

ผ้าไหมหางกระรอก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นไหมแท้ ใช้ความละเอียดและความประณีตในการทอจึงทำให้ผ้าที่ทอออกมานั้นมีลักษณะเด่นและมีความสวยงาม เหมาะสำหรับใช้เป็นเครื่องแต่งกายสำหรับสุภาพสตรี สามารถติดต่อได้ที่ คุณวิภา นิลงาม กลุ่มทอผ้าไหมบ้าน ตาดภูวง เลขที่ 234 หมู่ 3 ตำบลคำบ่อ อำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร โทร : 042-719002

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 40 เมตร/เดือน

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นด้าย ทอเป็นผืน ทอด้วยมือมีความสวยงาม และมีให้เลือกหลากหลาย ใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกายของสุภาพบุรุษ สามารถติดต่อได้ที่ คุณคำมวล ป้องแสนกิจ กลุ่มสตรีทอผ้า เลขที่ 87 หมู่ 9 บ้านกุดจิก ตำบลนาคำ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร 47120 โทร : 042-791345 (พัฒนาชุมชน)

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 4,000 ผืน/เดือน

ผลิตภัณฑ์จักสานเสื่อ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นผือ มีให้เลือกหลายขนาดหลายสี ใช้สำหรับนั่ง และพักผ่อน หรือเป็นของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณเสงี่ยม เพียงเงิน กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านท่าควาย เลขที่ 127 หมู่ 3 ตำบลท่าก้อ อำเภอบางขัน จังหวัดสกลนคร 47170 โทร : 042-790048

ตะกร้าและกระติบข้าวเหนียว เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ให้เป็นผลิตภัณฑ์รูปทรงต่าง ๆ สามารถใช้สอยได้ตามอรรถศาสตร์หรือเป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสิงห์ ผุงที่ กลุ่มจักสาน ไม้ไผ่ เลขที่ 4 หมู่ 8 ตำบลโพนแพง อำเภอบางขัน จังหวัดสกลนคร 47170 โทร : 042-799093 (พัฒนาชุมชน)

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 25 ชิ้น/เดือน

พริ้ว มีด เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากเศษเหล็ก มีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ มีหลายรูปทรง
คม แข็งแรง ทนทาน สามารถติดต่ได้ที่ คุณสมจิตร นันทะแพง กลุ่มตีเหล็ก เลขที่ 106 หมู่ 8
ตำบลจิวค้อน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000 โทร : 042-753579

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 2,300 ด้าม/เดือน

เสื้อกบายบรา เป็นผลิตภัณฑ์ทำจากต้นกก มีหลายขนาดหลายสี สีสดใสสวยงาม คงทน น้ำหนัก
เบา ใช้สำหรับนั่ง นอนพักผ่อนหรือเป็นของฝาก สามารถติดต่ได้ที่ คุณโสม สายกัน กลุ่มทอเสื้อกบายบ้าน
หนองหลวง หมู่ 1 ตำบลหนองหลวง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร 47110 โทร : 089-9406302

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 90 ผืน/1เดือน

อ่างปลูกบัว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียว มีหลายรูปทรงหลายขนาด มีความคงทนใช้สำหรับเลี้ยงปลาและปลูกบัว สามารถติดต่อได้ที่ คุณเปรม บุญตาท้าว กลุ่มอาชีพหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา เลขที่ 263 หมู่ 14 ตำบลเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000 โทร : 042-754196
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 4,500 ใบ/เดือน

14. จังหวัดสุรินทร์

ผ้าไหมยกทอง เป็นผ้ายกทองที่ทำจากเส้นไหมย้อมด้วยสีเคมีและสีธรรมชาติและมีลายที่เป็นลักษณะเด่น คือ ลายครุฑขยุwthขนาด และลายเทพนม มีความประณีตและใช้ระยะเวลาในการทอ ใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุมาลี ตระกูลเงินไทย บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โทร. : 089-2027009

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 1 ผืน/ 3 เดือน

กำไลและสร้อยคอเงิน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโลหะเงินแท้ มีหลายแบบใช้สำหรับสวมใส่ สามารถติดต่อได้ที่ คุณชนู พรหมอยู่ กลุ่มเครื่องประดับ เลขที่ 182 หมู่ 1 ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 32000 โทร : 053-701021

ข้องใส่ปลา, ตะกร้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ มีความประณีตในการจักสาน มีหลายรูปทรงและหลายขนาด เป็นผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับใช้ในครัวเรือนและการประมง สามารถติดต่อได้ที่ คุณสวาท เจริญยิ่ง กลุ่มจักสานไม้ไผ่ เลขที่ 26 หมู่ 4 ตำบลบ้านฝ้อ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ โทร : 081-3937888

ผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นบ้าน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าไหม ผ้าฝ้าย เป็นผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้วซุ้มสีธรรมชาติ มีความละเอียดและความประณีตในทุกขั้นตอนของการทอใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณนภัสวรรณ ฉันท์ทอง กลุ่มสตรีทอผ้าไหม เลขที่ 24 หมู่ 4 บ้านละหุ่ง ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000 โทร : 081-8785119

ผ้าขาม้าไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นไหม ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มทั้งผู้หญิงและผู้ชาย เป็นของขวัญและของฝาก มีลวดลายและสีสันสวยงาม สามารถติดต่อได้ที่ คุณบุญโฮม สืบทอง กลุ่มสตรีทอผ้าไหม เลขที่ 49 หมู่ 9 บ้านหนองบัวแดง ตำบลโพนโก อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
โทร : 044-589195

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 10 ผืน/เดือน

15. จังหวัดหนองคาย

ผ้ามัดหมี่ เป็นผ้าทอทั่วไปทำจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติจากเปลือกไม้ เป็นศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่สืบทอดกันต่อๆ มา ทั้งในด้านเทคนิคการผลิตและลวดลายของผ้าทอ ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มทอผ้าบ้านหนองคาย เลขที่ 62 หมู่ 2 ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย 43120 โทร. : 042-016443, 087-2297351

แจกันมิตรภาพ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียว ลวดลายผลิตมาจากจินตนาการของผู้ทำและมีการพัฒนารูปแบบที่เป็นสากลมากขึ้น ใช้เป็นเครื่องประดับตกแต่งหรือเป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ ร้านอีสาน เลขที่ 55 หมู่ 7 ตำบลโพธิ์ชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000 โทร. : 042-990616, 042-99061356

กระติบข้าว เป็นวิถีชีวิตของชาวอีสานที่ได้นำพืชที่มีในท้องถิ่น คือ ต้นกล้า มาผลิตเป็นกระติบข้าว มีความประณีตในการทำ มีหลายรูปทรงและหลายขนาด สามารถติดต่อได้ที่ ชาวบ้านหนองเคี่ยน อำเภอนุ่งคล้า จังหวัดหนองคาย

พิน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากบรรพบุรุษ ทำจากไม้ขนุน เป็นเครื่องดนตรีหลักของภาคอีสาน สามารถติดต่อได้ที่ คุณทองจันทร์ พาไสย บ้านกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ปราสาทผึ้ง เป็นงานฝีมือที่บ่งบอกถึงความคิดศิลปะของชาวอีสานเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความเชื่อศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผลิตขึ้นเพื่อบูชาพระธาตุกลางน้ำในลำน้ำโขงและผลิตขึ้นเพื่อเป็นปราสาทอุทิศให้ผู้วายชนม์ สามารถติดต่อได้ที่ ทุกชุมชนในจังหวัดหนองคาย

ไม้กวาดแฉม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากดอกแฉมเป็นวิถีชาวบ้านที่นำวัสดุจากธรรมชาติมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ ใช้เป็นอุปกรณ์ภายในบ้าน สามารถติดต่อได้ที่ ชาวบ้านวังน้ำมอก อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

ครก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียว เป็นการนำดินในพื้นที่มาเป็นเครื่องปั้นดินเผา เนื่องจากมีธาตุเหล็กมากทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้แกร่ง จึงเหมาะกับการทำครก มีหลายรูปทรงและหลายขนาด เหมาะสำหรับเป็นเครื่องใช้ในครัว สามารถติดต่อได้ที่ บ้านโพนบก อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

มีด เป็นผลิตภัณฑ์ที่ชาวบ้านนำเหล็กเหนียวชนิดที่เป็นเหล็กเนื้อดีมาถลุงเพื่อเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนและการเกษตร มีหลายรูปแบบหลายขนาด สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มตีมีดบ้านกลางน้อย ตำบลบ้านว่าน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

16. จังหวัดหนองบัวลำภู

ดอกไม้ประดิษฐ์จากดินหอม เป็นการปั้นตาพิมพ์เป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามต้องการ จัดตกแต่งใส่ กระจ่างให้ดูสวยงาม ใช้สำหรับตกแต่งหรือของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณวรรณิ ชาติ กลุ่ม ประดิษฐ์ดอกไม้ดินหอม เลขที่ 97 หมู่ 1 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39000 โทร : 081-9751338

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 200 กระจ่าง/เดือน

ผ้าถุงมัดหมี่ เป็นผ้าที่ทอจากเส้นด้ายระหันฝ้าย มีหลายลาย หลายสี มีความประณีตในการทอ ใช้สำหรับนุ่งห่มสำหรับสุภาพสตรี สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง เลขที่ 73/1 หมู่ 1 บ้านศรี ประเสริฐ ตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู 39180 โทร : 042-353439
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 200 ผืน/เดือน

ผ้าไหม ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม เป็นผ้าไหมมัดหมี่ ทอด้วยความประณีต เนื้อผ้าดี สีสดและ
ลวดลายสวยงาม มีให้เลือกมากมาย ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณสม ลายเมฆ
กลุ่มทอผ้า หมู่ 5 บ้านโลกสะอาด ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู 39140
โทร : 042-314298

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 20 เมตร/เดือน

17 จังหวัดอำนาจเจริญ

เสื่อกกมัดหมี่ เป็นผลิตภัณฑ์ทำจากเส้นกก มัดหมี่เป็นลวดลายต่าง เช่น ลายดอกแก้ว และข้อม
สีน้ำตาลลายคุ่มห้า เหมาะสำหรับเป็นเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณศรีดา
กลมเกลียว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโสกสว่างทอฝัน เลขที่ 11 หมู่ 5 บ้านโสกสว่าง ตำบลหัวตะพาน อำเภอ
หัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37240 โทร : 045-479223, 081-1851298

กระจาด เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นกก หวาย และไม้ไผ่ เป็นกระใส่ผลไม้ มีขนาดใหญ่
กลาง เล็ก จักสานลายไทย สามารถติดต่อได้ที่ คุณทัศนีย์ มูลเพ็ญ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสร้างถ่อ่น้อย
เลขที่ 160 หมู่ 3 บ้านสร้างถ่อ่น้อย ตำบลสร้างถ่อ่น้อย อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ 37240
โทร : 081-0671907

กระติบข้าว เป็นผลิตภัณฑ์จักสานที่ทำจากไม้ไผ่และหวาย ใช้ใส่ข้าวเหนียวเก็บความร้อนได้นานทำให้ข้าวร้อนและนุ่ม สามารถติดต่อได้ที่ คุณหอม สีม่วงงาม กลุ่มจักสานกระติบข้าว เลขที่ 14 หมู่ 3 บ้านป่าหวาย ตำบลไร่สีสุก อำเภอเสนานิคม จังหวัดอำนาจเจริญ 37290 โทร : 085-1665175

กระเป๋าจากผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าจิด เป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าจิด มีหลากหลายรูปทรงและหลายขนาดใช้ใส่สิ่งของต่าง ๆ หรือเป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุวรรณี คณาเสน กลุ่มสตรีทอผ้าพื้นเมือง เลขที่ 288/251-2 ถนนวิจิตรติน ตำบลนุ่ง อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000 โทร : 045-4511821, 045-270619

ข้อง เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ ใช้สำหรับใส่ปลา สามารถติดต่ได้ที่ คุณสุก ศรีระดา
กลุ่มจักสานบ้านเสารีก เลขที่ 12 หมู่ 5 ตำบลพระเหลา อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ 37180
โทร : 045-463503

ผ้าถุงฝ้าย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากฝ้ายมีความสวยงาม มีหลายสีหลายลาย ใช้ความละเอียดและ
ความประณีตในการทอทุกขั้นตอน ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณอ้ว แก้วมาลา กลุ่มทอผ้า
บ้านนาเรือง เลขที่ 65 หมู่ 5 ตำบลนาฝื่อ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000โทร : 045-511910

ผ้าถุงไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นไหมแท้ ฝีมือในการทอประณีต มีลวดลายที่สวยงาม มีหลากสี ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณเสถียร สุรารักษ์ กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหนองบัว เลขที่ 88 หมู่ 2 ตำบลเหล่าพรวน อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000 โทร : 045-511083

ผ้าทอพื้นเรียบ เป็นผ้าฝ้ายทอสีพื้น มีหลายสีให้เลือก มีขนาดกว้าง 70 เซนติเมตร ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม ใช้เป็นผ้าตัดชุด สามารถติดต่ได้ที่ คุณคำพาส อุปรวิงค์ กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านคอนเมย หมู่ 1 ตำบลคอนเมย อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ 37000 โทร : 045-451389

18 จังหวัดอุดรธานี

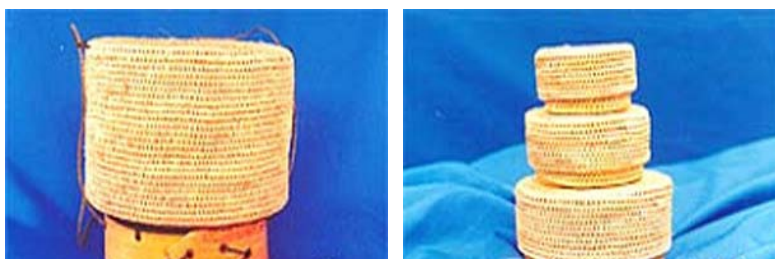
การจักสานไม้ไผ่ เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านซึ่งมีลักษณะเป็นงานจักสานประเภทหนึ่ง ที่นิยมทำกันเกือบทุกหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีตั้งแต่โบราณและมีการถ่ายทอดสืบต่อ ๆ กันมา จากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง เป็นการสร้างงานเพื่อใช้ในครัวเรือนเป็นส่วนมาก วัสดุอุปกรณ์ คือ ไม้ไผ่ก็สามารถหาได้จากไร่ นาที่ปลูกไว้ใช้ประโยชน์ในหลายอย่าง เช่น เป็นอาหารจากหน่อไม้ ลำต้นทำอุปกรณ์ใช้ในครัวเรือน กิ่งก้านทำไม้กวาด เป็นต้น สามารถติดต่อได้ที่ คุณทนง วงษ์ตะลา เลขที่ 188 หมู่ 17 บ้านโนนธงชัย ตำบลบ้านคูดง อำเภอบ้านคูดง จังหวัดอุดรธานี

กระจาด เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ มีหลากหลายลวดลาย หลายสี เหมาะสำหรับใส่สิ่งของหรือผลไม้ สามารถติดต่อได้ที่ คุณศุภลักษณ์ แซ่ตั้ง กลุ่มส่งเสริมอาชีพสร้างหลวง เลขที่ 13/26 ถนนสร้างหลวง ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทร : 042-223019, 086-7132728

กระด้ง เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ มีความประณีต สวยงาม หลายขนาด เหมาะสำหรับใช้ในครัวเรือน สามารถติดต่อได้ที่ คุณณอม สมศรีมี กลุ่มจักสานบ้านโนนสะอาด หมู่ 4 ตำบลเขื่อน้ำอำเภอบ้านฝ่อ จังหวัดอุดรธานี 41160 โทร : 042-251116

กระติบข้าว เป็นการนำต้นกกมาเหลาเป็นเส้นมาตากแดด 3-4 แดด แล้วนำมาถักหรือจักสานเป็นกระติบข้าว ถาดวางผลไม้ และตะกร้า ใช้งานได้เบ็ดเตล็ด สามารถติดต่อได้ที่ คุณเสงี่ยม กาจู้ด กลุ่มจักสาน หมู่ 7 ตำบลหนองหัว อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี โทร : 042-398205

เครื่องปั้นดินเผา เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาเขียนสีลายบ้านเชียงที่มีชื่อเสียงของชาวจังหวัดอุดรธานี มีหลากหลาย สีสันสวยงาม เป็นศิลปะประดิษฐ์ หรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณเสริม ชำรงค์รัตน์ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาเขียนสี ลายบ้านเชียง เลขที่ 88 หมู่ 13 ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี 41130 โทร : 089-9408459

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอมาจากเส้นด้าย เป็นผ้าทอที่กระตุก ทอด้วยความประณีต เนื้อผ้าดี สีสันและลวดลายสวยงาม มีให้เลือกมากมาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณลัดดา พานศรี กลุ่มทอผ้าที่กระตุก (ไหมพรม) หมู่ 4 บ้านสาขาสันติสุข ตำบลหนองบัวบาน อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี 41360 โทร : 081-3924561

19 จังหวัดอุบลราชธานี

ผลิตภัณฑ์ทองเหลืองโบราณ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากทองเหลือง มีความสวยงาม ละเอียด ประณีต มีหลายรูปแบบและหลากหลายรูปทรง เป็นผลิตภัณฑ์ที่มองดูแล้วมีคุณค่าในตัวของผู้ผลิตเอง ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ เป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณทัศนีย์ พรสี กลุ่มวิสาหกิจตำบลปะอ่าว เลขที่ 36 หมู่ 5 ตำบลปะอ่าว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร : 045-344288

กระติบข้าว เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่ มีความประณีต เหมาะสำหรับใส่ข้าวเหนียว สามารถเก็บความร้อนได้นาน สามารถติดต่อได้ที่ คุณสายสมร ลดรวงษ์ กลุ่มจักสานบ้านท่าลั้ง เลขที่ 31 หมู่ 5 ตำบลห้วยไผ่ อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี 34220 โทร : 045-249022 หรือสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโขงเจียม โทร : 045-351153

กระถาง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากดินคุณภาพดี มีฝีมือประณีต สวยงาม แข็งแรง ทนทาน มีให้เลือกมากมายหลายขนาด ใช้สำหรับปลูกไม้ดอกไม้ประดับสำหรับตกแต่ง จัดสวน สามารถติดต่ได้ที่ คุณจิม ขจักษ์ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา เลขที่ 152/1 หมู่ 11 บ้านหนองบก ตำบลปทุม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โทร : 045-265178

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 10,000 ใบ/เดือน

กระบุง เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ มีความละเอียด ประณีตในการทำ เป็นเครื่องใช้ในครัวเรือน สามารถติดต่ได้ที่ คุณคำพูล จรจิตร กลุ่มจักสานไม้ไผ่ เลขที่ 177 หมู่ 11 บ้านทุ่งแสนสุข ตำบลกระโสม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

เครื่องปั้นดินเผา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียวคุณภาพดี มีความละเอียดในการปั้น เป็นเครื่องใช้สำหรับใช้ในบ้านหรือตกแต่ง มีหลายรูปแบบหลายขนาด สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา และกลุ่มเกลือไอโอดีน ตำบลนาพิน อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
โทร : 045-236009

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 300 ใบ/เดือน

เครื่องทองเหลือง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากทองเหลือง ใช้ความละเอียดและความประณีตในการทำ มีความสวยงามใช้สำหรับเป็นเครื่องตกแต่งหรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณบุญนาถ อัครพิพัฒน์ กุล สหกรณ์ศูนย์สินค้าเศรษฐกิจชุมชน เลขที่ 7 (วงเวียนหอนาฬิกา) ถนนแจ้งสนิท ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร : 045-250248-9

ผ้ากาบบัว เป็นผ้าที่จังหวัดอุบลราชธานีค้นคิดขึ้นมาใหม่จินตนาการจากดอกไม้ประจำจังหวัด คือ ดอกบัว นำมาสร้างงานทอผ้าโดยให้พื้นผ้ามีลักษณะเหมือนกลีบบัวเห็นลวดลายเส้นอย่างงดงามเหมาะสำหรับเป็นเครื่องแต่งกายของสุภาพสตรี สามารถติดต่อได้ที่ คุณวงศ์เดือน หลงชิน กลุ่มสตรีทอผ้าฝ้ายบ้านลาดสมดี เลขที่ 12 หมู่ 3 ตำบลกุศกร อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โทร : 045-237096

ผ้าถุงมัดหมี่โบราณ เป็นผ้าที่ทอจากเส้นไหม มีความประณีต ลวดลายสวยงาม ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่อได้ที่ คุณทัศนีย์ พรสี กลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลปะอ่าว เลขที่ 36 หมู่ 5 ตำบลปะอ่าว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร : 081-0761249, 045-344288 โทรสาร : 081-1761249

คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคกลาง

หัตถกรรมพื้นบ้านภาคกลางเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรมที่มีการสั่งสม สืบสานองค์ความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญชำนาญต่าง ๆ ไว้มากมาย ทำให้คุณค่าทาง ศิลปหัตถกรรมของภาคกลางแสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้คนในวัฒนธรรมนั้น ๆ และเมื่อศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านได้รับการพัฒนาส่งเสริม อนุรักษ์ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นย่อมทำให้เกิดคุณค่าทางอัตลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ภาคกลางสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างสรรค์ ศิลปหัตถกรรมไม่ด้อยไปกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย นอกจากนี้ในภาคกลางยังมีหัตถกรรม พื้นบ้านของแต่ละจังหวัดที่โดดเด่น ดังนี้

1. กรุงเทพมหานคร

บาตรพระ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเหล็กที่ทำด้วยฝีมือของคนในชุมชนบ้านบาตร มีที่นี้แห่งเดียวในประเทศไทยซึ่งพระภิกษุใช้บิณฑบาต ผลิตในชุมชนบ้านบาตรซึ่งมีผู้ผลิต 3 ครัวเรือน ผลิตให้พอเพียงกับความต้องการของพระภิกษุและนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศสนใจซื้อไปเป็นจำนวนมาก สามารถติดต่อได้ที่ คุณอารีย์ มลิวัลย์ ชุมชนบ้านบาตร เลขที่ 18 ตรอกบ้านบาตร ถนนบริพัตร เขตป้อมปราบฯ กรุงเทพฯ 10100 โทร : 02-2238093

ตุ๊กตาเครื่องปั้นดินเผาอารมณีดี เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหมาะสำหรับใช้ตกแต่งสถานที่ต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณพรรณวดี อัมพวัน กลุ่มตุ๊กตาเครื่องปั้นดินเผาอารมณีดี เลขที่ 85/113 ซอยลาดพร้าว 94 แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10310 โทร : 02-9351853, 081- 9890921, 086-5376093

โคมไฟเครื่องปั้นดินเผา เป็นโคมไฟที่ทำมาจากดินเผานำมาเขียนลง สีขาวและเขียนลายสีทองเป็นลายแกะสลักและลายไทย ใช้สำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณชนุดม ทหารแก้ว กลุ่มโคมไฟเครื่องปั้นดินเผา เลขที่ 35 ซอยวงส์สว่าง แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800 โทร : 02-5879401, 085-0733659

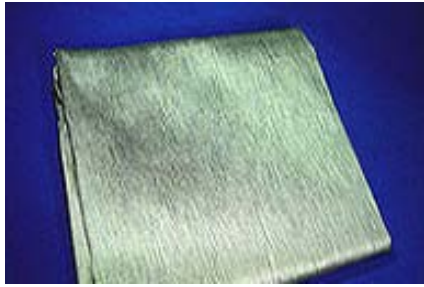
จักสานหมวกพลาสติก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นพลาสติกมีหลายรูปทรงและหลายขนาดมีสีสันสวยงาม ใช้สำหรับสวมศีรษะ สามารถติดต่อได้ที่ คุณอำไพ เกาะเฟือก กลุ่มจักสานหมวกพลาสติก เลขที่ 35/1 หมู่ 1 บ้านท่าตะเคียน แขวงจอมทอง เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

โคมไฟจักสานจากหวาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากหวาย ใช้ความละเอียด และความประณีต จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกมามีความสวยงาม แข็งแรง ทนทาน เหมาะสำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณปาริชาติ บุญโยดม กลุ่มแม่บ้านหัตถกรรมสีดา เลขที่ 20/3 หมู่ 5 ซอยพลาทอง ถนนสุขนครสวัสดิ์ ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร 10230 โทร : 02-9177715, 02-2792201, 081-7520230, 081-6249245

ผ้าไหมทอมือ ผ้าไหมบ้านครัวเนื้อผ้าจะมีคุณภาพสูงเส้นไหมเนื้อแน่นละเอียด สีสดสวย ใช้งานคงทนเป็นที่ถูกใจและเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศเป็นอย่างมากมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องคิดลายผ้าที่สวยงามเน้นเรื่องการใช้สีสันทันมากกว่าที่อื่นๆ อาทิ ผ้าไหมฟูก ผ้าสายฝน ผ้าลายน้ำ ผ้ายืดฟูก ลายสายรุ้ง และสายหินอ่อน ล้วนเป็นเสน่ห์ของผ้าไหมของชุมชน สามารถติดต่อได้ที่ คุณสัมฤทธิ์ สีขันชกบุตร ชุมชนครัวเหนือ เลขที่ 857/3 แขวงถนนเพชรบุรี เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400 โทร : 02-6285540

ผ้าไหม เป็นผ้าไหมคุณภาพดี ผ่านการคัดเลือกเส้นไหมที่เส้นเรียบสีย้อมที่มีคุณภาพจากต่างประเทศซึ่งไม่มีสารตกค้างสู่ธรรมชาติ ราคาไม่แพง คุณภาพการใช้งานยาวนานโดยสีไม่ซีดจางนำไปออกแบบตัดเครื่องแต่งกาย และสามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งของเฟอร์นิเจอร์ สามารถติดต่ได้ที่ คุณสุทธิชัย ชัยฉิรสกุล กลุ่มผ้าไหมพัฒนสิน เลขที่ 146 ซอยพัฒนสิน ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10120 โทร : 02-2862403

2. จังหวัดกาญจนบุรี

เก้าอี้หวาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหวาย มีความละเอียดในการจักสาน แข็งแรง ทนทาน ใช้สำหรับนั่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณอดิศักดิ์ โพธิ์อินทร์ กลุ่มหวายกาญจนฯ เลขที่ 35 หมู่ 9 ตำบลหนองตากยา อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี 71000 โทร : 081-6125439, 034-644110

ชุดพริกไทยสแตนเลส มีรูปแบบเป็นสี่เหลี่ยมคอนโดเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสแตนเลส มีความทนทานใช้งานได้ง่าย ใช้สำหรับใส่เครื่องปรุงอาหาร สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุรศักดิ์ วณิชชนภัทร กลุ่มหัตถกรรมสแตนเลสบ้านห้วยหวาย เลขที่ 24/1 หมู่ 3 ตำบลหนองปลาไหล อำเภอหนองปรือ จังหวัดกาญจนบุรี 71220 โทร : 089-9199033

เข่ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่สานมาจากไม้ไผ่รวมมีความหนาแน่น แข็งแรง ทนทาน สำหรับใส่สิ่งของ
ต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณละออ จี๋อ่อน กลุ่มจักสาน เลขที่ 152 หมู่ 7 ตำบลวังกระแจะ อำเภอไทรโยค
จังหวัดกาญจนบุรี โทร : 09-9132273

ตะกร้าจักสานไม้ไผ่ เป็นตะกร้าที่มีลวดลายดอกพิกุล จักสานด้วยไม้ไผ่ใช้ความละเอียดและ
ความประณีต มีความสวยงามคงทน มีหลายรูปทรงหลายขนาด สำหรับใส่สิ่งของหรือเป็นของฝาก สามารถ
ติดต่อได้ที่ คุณสมบุญ พวงสุวรรณ กลุ่มจักสานตำบลลิ้นถิ่น เลขที่ 21 หมู่ 6 บ้านหนองเจริญ ตำบลลิ้น
ถิ่น อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 71180 โทร : 089-8288970

ตุ๊กตาผ้าใยบัวชุดเจ้าสาว เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าใยบัวมีความสวยงามในการตัดเย็บผ้า ใช้สำหรับตกแต่งหรือของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุกัญญา ทิพย์สุขุม กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านทุ่งก้าง่าง เลขที่ 33/32 หมู่ 3 ตำบลไพรโยค อำเภอไพรโยค จังหวัดกาญจนบุรี 71150 โทร : 081-9435664

3. จังหวัดฉะเชิงเทรา

หมวกกุงเยี้ย จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่มีชาวจีนอาศัยอยู่มากโดยเดินทางเข้ามาทางทะเล เมื่อสมัยก่อนชาวจีนที่เข้ามานำวัฒนธรรมการใส่หมวกที่มีลักษณะเป็นทรงกลม สูง ปลายแหลม มีขอบรอบ หมวกมาสวมใส่ในเวลาทำงานเพื่อป้องกันแสงแดด ฝน และเป็นที่นิยมใส่กันมากจนกลายเป็นวัฒนธรรมในการใส่หมวกกุงเยี้ยและผลิตหมวกกุงเยี้ยเพื่อสวมใส่จนแพร่หลายในสังคมเรื่อยมาซึ่งประชากรส่วนใหญ่ในอำเภอบางคล้าประกอบอาชีพทำสวนเป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง คือ การสานหมวกกุงเยี้ย สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มจักสานหมวกกุงเยี้ย เลขที่ 36/5 หมู่ 8 ตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โทรศัพท์ : 038 – 825144

ผลิตภัณฑ์ทอเหลืองสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากทอเหลืองมีหลายรูปแบบหลายขนาด เช่น กระจาด ตะกร้า แจกกัน ก่องใส่กระดาษชำระ เข่งเทียน เป็นต้น ใช้สำหรับตกแต่งหรือของขวัญของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณวนิด์ ธรรมประทีป เลขที่ 56 หมู่ 13 ตำบลท่าไข่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โทรศัพท์ : 038 - 513857

การทอเสื่อกก การทอเสื่อกกได้ทำมาตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ทวด แล้วครั้งแรกทำไว้ใช้เอง เห็นว่าเสื่อกกใช้ดีและทนทานไม่ขาดง่าย และเหมาะที่จะเป็นของฝากจึงหันมาทำเพื่อจำหน่ายก็ขาย ดีต่อมาได้มีการพัฒนาเอาสีมาข้อมทำให้สวยงามเพิ่มลวดลาย สีสวยงามซื้อคนที่เขามาซื้อบอกต่อกันให้เพื่อนเขามาซื้ออีก นอกจากจะขายแบบผืนแล้วยังนำมาแปรรูปเป็นสื่อพับเหมาะสำหรับการพกพา และแปรรูปเป็นกระเป๋าสวยงามน่าใช้ สามารถติดต่อได้ที่ เขตอำเภอราชสาส์น

ผลิตภัณฑ์ทอผ้าไหมไทย เดิมการทอผ้าที่ทำขึ้นเป็นการทำขึ้นเพื่อใช้ภายในครัวเรือน หรือของฝากให้หมู่ญาติมิตรต่อมาได้มีการพูดคุยกันในกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเสนอความคิดต่อผู้นำชุมชน จึงได้จัดตั้งกลุ่มเป็นกลุ่มทอผ้า สมาชิกเริ่มแรก 10 คน ปัจจุบันมีสมาชิกเพิ่มขึ้น 20-30 คน และเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยผลผลิตที่ทำขึ้นจะมีผู้มารับซื้อโดยจะมีทหารพรานเป็นผู้นำรายได้มามอบให้แก่สมาชิกพร้อมกับรับเส้นผ้าไปส่งพระราชวัง ปัจจุบันการทอผ้าไหมไทยของชุมชนบ้านอ่างเตยได้รับการฟื้นฟูและสนับสนุนจากผู้ใหญ่บ้านและหน่วยงานในท้องถิ่น โดยการจัดหาวิทยากรให้ความรู้เรื่องลายผ้า การย้อมสีไหม การเลี้ยงไหม และสนับสนุนอุปกรณ์สาวไหมที่ทันสมัย ปัจจุบันชุมชนบ้านอ่างเตยกำลังผลิตพัฒนาลายไหมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน สามารถติดต่อได้ที่ ชุมชนบ้านอ่างเตย อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

4. จังหวัดชัยนาท

เสื่อกก การทอเสื่อกกบ้านท่าฉนวนเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในวิถีชีวิตของชุมชน มาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 100 ปี เป็นความภาคภูมิใจของชาวบ้านที่ต้องการอนุรักษ์และมีผู้สืบทอดต่อไป เสื่อกกมีความคงทนในการใช้งานเพราะว่าเสื่อกกที่ใช้ในการทำกนั้นได้มาจากต้นสายพันธุรังกาซึ่งมีคุณสมบัติที่ดี คือ มีความแข็งแรงและมีความทนทานเมื่อนำมาทอเสื่อและแปรรูปจะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีความแข็งแรง ทนทาน มีอายุการใช้งานไม่น้อยกว่า 10 ปี สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุนันทา วงศ์สิทธิ์พรุ่ง เลขที่ 175/1 หมู่ 2 ตำบลท่าฉนวน อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

หุ่นฟางนกเล็ก เอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หุ่นฟางนกเล็กเป็นงานหัตถกรรมที่เลียนแบบท่าทางและลีลาของนกนานาชนิด ซึ่งทุกขั้นตอนต้องใช้ฝีมือที่ประณีตบรรจง ศิลปะประดิษฐ์และเทคนิคผสมผสาน โดยนำเส้นฟางข้าวเลือกให้เหมาะสมกับส่วนต่างๆ ของผลิตภัณฑ์มาจัดเรียง เช่น บริเวณปีก เสื่อกบริเวณต้นข้าวที่ต้องมีขนาดเท่าๆ กันเรียงในรูปของปีกนก โดยการตัดกระดาษเพื่อเป็นแบบและใช้บริเวณรวงข้าวที่

ผ่านขั้นตอนนำเมล็ดออกแล้วนำคัดแยกไว้และมัดรวมเพื่อทำ ขนนกและที่สำคัญที่สุดที่ถือว่าเป็นความสามารถในการใช้ทักษะประยุกต์ที่ผสมผสานกับภูมิปัญญาที่โดดเด่นในงานศิลปหัตถกรรม คือ การประกอบโครงสร้างและการทำลิดาทำทางของนกให้เหมือนจริง สามารถติดต่อได้ที่ คุณนิรันดร์ ชวนคิด เลขที่ 3 หมู่ 12 ตำบลตุ๊ก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

จักสานไม้ไผ่ ลักษณะที่โดดเด่นของจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์มีความประณีต สวยงาม ปราศจากรา มีลวดลายสวยงาม ละเอียดเรียบร้อยแข็งแรง สีและเคลือบเงาสมาเสมอเป็นงานใช้ฝีมือและเป็นภูมิ ปัญญาของท้องถิ่น สามารถติดต่อได้ที่ คุณอำพร อ่อนหวาน เลขที่ 68 หมู่ 3 ตำบลวัดโคก อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท

จักสานผักตบชวา จักสานผักตบชวาเป็นงานหัตถกรรมเกิดจากกระบวนการคิดในการผสมผสานจากธรรมชาติ เอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์คือ การมัดย้อมเส้นใยจากธรรมชาติ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ มีความสวยงาม ใช้งานได้ทนทานและหลากหลาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณจรรยาพร เกิดเสม เลขที่ 16/1 หมู่ 7 ตำบลสรรพยา อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

เครื่องเบญจรงค์ ลวดลายและรูปแบบของเซรามิกเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นดินเหนียวที่มีในพื้นที่ตำบล การปั้นดินเหนียวไม่มีสิ่งเจือปนใดๆ ทั้งสิ้น มีความสวยงามและใช้เป็นของขวัญของฝากหรือของที่ระลึกได้ สามารถติดต่อได้ที่ ชัยนาทเซรามิก หมู่ 5 ตำบลชัยนาท อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

กระถางดินเผา เป็นกระถางที่ทำจากดินที่มีคุณภาพปั้นด้วยมือ มีความแข็งแรง ทนทาน ใช้สำหรับปลูกไม้ดอกไม้ประดับตกแต่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณสังเวียน บัวทอง กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา เลขที่ 59 หมู่ 14 ตำบลหนองแซง อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท 17130 โทร. : 056-448331

5. จังหวัดนครนายก

กระเช้าหวาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหวายมีความแข็งแรง คงทน ใช้สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ เลขที่ 16/1 หมู่ 4 ตำบลปางปลากด อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก

โคมไฟฟ้า ฐานทำจากดินเผาประกอบโคมผ้ามีความสวยงาม มีหลายรูปทรงและหลายขนาด ใช้เป็นของขวัญของฝากหรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณจิระ เหล่าอังกูร กลุ่มโคมพรหมณี เลขที่ C120 หมู่ 1 โรงเรียน จปร. ตำบลพรหมณี อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก 26000 โทร. : 081-4417658, 037-393349

จักสานไม้ไผ่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่มีความประณีตในการจักสาน มีหลายรูปแบบ เช่น ตะกร้า ตะแกรง กระจาด เป็นต้น ใช้สำหรับใส่สิ่งของหรือเป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มสตรีบ้านคลองสีเสียด หมู่ 8 ตำบลหินตั้ง อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

ผลิตภัณฑ์จากกก เป็นสินค้าที่แปรรูปจากเสื่อกกโดยคัดเลือกจากกกชนิดที่มีคุณภาพ ฝีมือการทอประณีต ละเอียด และออกแบบลวดลายที่แปลกสวยงาม ประโยชน์ใช้เป็นที่รองจาน รองช้อนน้ำชาหรืออื่นๆ ตามต้องการ รับรองคุณภาพ สามารถติดต่อได้ที่ คุณระเบียบ มาลี กลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้านแหม่ไค้ัง เลขที่ 22 หมู่ 3 ตำบลท่าเรือ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก 26130 โทร.: 081-9140026

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากฝ้ายแกมไหมมีความละเอียดในการทอมีความสวยงาม มีหลากหลายลวดลาย หลายสี ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณอำภา แฉิ่งทอง กลุ่มผ้าทอมือจิตติภรณ์ เลขที่ 135/1 หมู่ 7 บ้านหัวถนน ตำบลทองหลาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก 26110 โทร : 081-9407489

ผ้าทอ เป็นผ้าทอลายน้ำไหลผลิตจากฝ้ายแกมไหมมีความประณีตในการทอ มีความสวยงามหลากหลาย ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณธีระ ใจสุข หัตถกรรมผ้าทอไทยพวนบ้านใหม่ เลขที่ 9 หมู่ 4 ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก 26130 โทร : 037-399012, 037-398757

ภาพนูนบนโลหะเทียม เป็นพระบรมรูปรัชกาลที่ 5 ลอยองค์ ทำมาจากไฟเบอร์กราสสีโลหะ ใช้ความละเอียด ประณีต และเป็นช่างที่มีความชำนาญในการทำ มีความสวยงาม ใช้สำหรับตกแต่ง หรือ เป็นของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณวิเชียร จุติรัตน์ กลุ่มผลิตภัณฑ์โลหะเทียม เลขที่ 100/72 หมู่ 5 บ้านยั้งโอฟาร ตำบลคลองใหญ่ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120 โทร : 081-9441476

6. จังหวัดนครปฐม

ที่นอนพับจักสานจากเสื่อกก 6 พับ เป็นที่นอนที่ทำจากต้นกกมีเนื้อเนียนเรียบข้างในเป็นฟองน้ำอัด เหมาะ
สำหรับเป็นของขวัญของประดับตกแต่งและของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสิริกุล คุณจักร กลุ่มแปรรูป
เสื่อ เลขที่ 45/23-24 หมู่ 4 ตำบลบางกระพี้ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73210
โทร : 089-1357403, 034-288490

ตะกร้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผักตบชวา มีความละเอียดและประณีตในการทำมีหลายรูปแบบ
หลายรูปทรงเหมาะสำหรับใส่สิ่งของต่างๆ หรือเป็นของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณกัณดา สระทองแยง
กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านจักสานผักตบชวา เลขที่ 12 หมู่ 6 บ้านคลองบางไทร ตำบลไทรงาม อำเภอบางเลน
จังหวัดนครปฐม 73130 โทร : 08-61758716, 086-1704397

7. จังหวัดนนทบุรี

เครื่องปั้นดินเผา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียวเผาทำเป็นรูปหน้าหม้อแบบต่าง ๆ สำหรับใช้ประโยชน์ในครัวเรือน สามารถติดต่อได้ที่ คุณธำรงค์ศักดิ์ ทองวรรณ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา หมู่ 6 ตำบลสวนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 โทร : 02-5267755

เครื่องปั้นดินเผา เป็นเครื่องปั้นที่ทำจากดินเหนียว มีความแข็งแรง ทนทาน มีหลายแบบหลายขนาด เช่น แจกัน คนโท อ่างลอยกุหลาบ ชูดอ่างบัว เป็นต้น มีให้เลือกตามต้องการ สามารถติดต่อได้ที่ คุณวรพงษ์ เต็มสมุทร กลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเกาะเกร็ด เลขที่ 99/2 หมู่ 1 ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โทร. : 02-5845139, 02-5845094

ตะกร้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากวัสดุเหลือใช้ เช่น กระจาดผสมคอตทอนนำมามาจักสานเป็นตะกร้ารูปแบบต่างๆ ได้สวยงามมีความแข็งแรง สามารถใส่สิ่งของต่างและเป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณประทีป จันทร์แจ่ม และคุณบุญเรือน ทองสุข กลุ่มสตรีหมู่ 7 เลขที่ 50/1 หมู่ 7 ตำบลลำโพ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110 โทร : 02-9255714

หัตถกรรมจักสานผักตบชวา เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากผักตบชวามีความละเอียดและประณีตในการจักสาน มีความสวยงาม แข็งแรง ทนทาน ใช้สำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่งบ้านเรือนหรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณอำนาจ พูลวัน กลุ่มจักสานผักตบชวา เลขที่ 29/1 หมู่ 9 ตำบลท่าอิฐ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โทร : 081-3729913

ผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม ทอจากเส้นไหมแท้มีลวดลายที่หลากหลาย มีสีสวยงาม ใช้ความ
ละเอียด ประณีต และช่างที่มีฝีมือทอ ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่อได้ที่ คุณนิชภา
จิตบานชื่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตำบลมหาสวัสดิ์ เลขที่ 122/105 หมู่ 5 ตำบลมหาสวัสดิ์
อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 11130 โทร : 02-4470880, 081-6284861, 081-315 6757
โทรสาร : 02-4467553

8. จังหวัดปทุมธานี

กระจาด เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากผักตบชวามีความสวยงาม แข็งแรง ใช้สำหรับใส่ของใช้ต่างๆ หรือเป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณปราณี พลชัย กลุ่มไร่หญ้า เลขที่ 10/1 หมู่ 4 บ้านคลองสิบสาม ตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150 โทร : 081-2583729

กระจาด ต้นรำพันธ์ก็เป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่สามารถแปรรูปมาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ มีความสวยงาม แข็งแรง ทน เหมือนกับผักตบชวา ใช้สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณอุตตราพร บุญนาค สถานสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งหญิงธัญบุรี เลขที่ 7 หมู่ 2 ถนนรังสิต - นครนายก ตำบลรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110 โทร : 02-5771148 โทรสาร : 02-5773275

กระเป๋าเครื่องวงกลม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผักตบชวามีรูปทรงและขนาดสวยงามมีให้เลือกหลายแบบมีช่างที่มีฝีมือทำให้ความละเอียด ประณีต มีความแข็งแรง ทน เหมาะสำหรับใส่สิ่งของเครื่องใช้ต่างเป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณทิพาพร กล่อมเสนาะ กลุ่มพัฒนาอาชีพเทศบาลสนั่นรักษ์ เลขที่ 88 หมู่ 2 บ้านเทศบาลสนั่นรักษ์ ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลบึงน้ำรักษ์ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12110 โทร : 02-5461290, 081-8277326

ขันพานรอง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยดินเหนียวเผาและแกะสลักลาย มีช่างที่มีฝีมือ ใช้ความละเอียดและประณีตในการทำ ใช้สำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่งหรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ เลขที่ 3 หมู่ 2 ตำบลสามโคก อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี โทร. : 02-3772783 หรือขายตามงานเทศกาลต่างๆ ที่ทางจังหวัดจัดขึ้น

คนโทดินเผาหุ้มผ้าไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเผาและมีการผสมผสานการหุ้มคนโทด้วยผ้าไหมลายบัวมีฝาปิดมีความประณีตในการทำ แข็งแรง ทน เหมาะสำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่งหรือของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณอรรวรรณ บุญชู กลุ่มโองผ้าไหมพาสีน เลขที่ 4/1 หมู่ 1 บ้านพาสีน ถนนปทุม - บางเลน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี 12140 โทร. : 081-8368595

เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียวที่มีคุณภาพเป็นวัตถุที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นๆ สามารถปั้นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ชนิดต่างๆ ได้มีความประณีตในการปั้น สวยงาม มีความแข็งแรง ทน เหมาะสำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่งบ้านเรือน สามารถติดต่อได้ที่ คุณพิศณุ ศรีเจริญประมง กลุ่มอาชีพศิลปะ

เครื่องปั้นดินเผาตกแต่งวัสดุธรรมชาติ เลขที่ 14/5 หมู่ 7 ตำบลคลองพระอุดม อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี 12140 โทร : 02-5814046, 081-3770412

ผ้าพันคอลายบาติก เป็นผ้าพันคอที่ทำจากผ้าไหมลวดลายบาติกมีความละเอียด ประณีตและมีช่างที่มีมาช่วยสอนและทอจึงได้ลายที่มีความสวยงาม ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณสารี คงเขียว กลุ่มอ้อมทรัพย์เพื่อการผลิต เลขที่ 3/18 หมู่ 4 ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150 โทร : 02- 5332638, 089- 9914947

หัตถกรรมจากผ้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าฝ้ายและได้มีการเพ้นท์ลวดลายสีต่าง ๆ ลงบนผืนผ้า มีความสวยงาม มีหลายสีหลากหลายด้วยลวดลาย เหมาะสำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณจิระนันท์ สีฉาพล กลุ่มหัตถกรรมจากผ้าบ้านแอร์วิลล่า เลขที่ 5/178 หมู่ 2 ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12130 โทร : 086-3663645, 081-3767125

9. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กระจาดใส่ผลไม้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากหวายมีความละเอียดในการทำมีหลายรูปแบบหลายขนาด สวยงาม สำหรับใส่ผลไม้และใส่สิ่งของต่างๆ หรือเป็นของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณวิน เกลียงประดิษฐ์ กลุ่มจักสานบ้านห้วยเกรียบ เลขที่ 18/4 หมู่ 4 ตำบลทองมงคล อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77140 โทร : 089-2266808, 084-7215287

กระจาด เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากก้านมะพร้าวเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นอีกอย่างหนึ่งนำวัสดุจากธรรมชาติมาจักสานเป็นผลิตภัณฑ์หรือของใช้ต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสินธุ์ สุขามุรธิน

กลุ่มสตรีพัฒนาทุ่งยาว เลขที่ 25 หมู่ 3 บ้านทุ่งยาว ตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
77110 โทร. : 089-9029811, 086-1379551

กระถางต้นไม้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินที่มีคุณภาพมีความสวยงาม แข็งแรง มีหลากหลาย
รูปทรงและหลายขนาด ใช้สำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่งหรือของฝาก สามารถติดต่อได้ที่ คุณปิยชาติ
กลุ่มชุมชนบ้านคอนทราย เลขที่ 199/5 ตำบลเกาะหลัก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77000
โทร : 081-7369575, 032-550582

กระเป๋าสะพาย เป็นกระเป๋าที่ทำจากต้นผักตบชวามีลักษณะเปิดจากด้านบนยึดติดกันด้วยกระดุม
ตรงกลางภายในบุผ้าป่านใช้สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มสตรีตำบลเกาะหลัก

เลขที่ 212/1 หมู่ 4 บ้านหนองบัว ตำบลเกาะหลัก อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77000 โทร : 081-6521723, 032-611113

หมวกควายอบยบรูขี้ปีกกว้าง เป็นหมวกที่จักสานจากต้นป่านศรนารายณ์และเป็นวัสดุจากธรรมชาติอีกอย่างหนึ่งที่สามารถแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ สำหรับใช้สอยงานต่างๆ ได้ สามารถติดต่อได้ที่ คุณบรรจง จำราช กลุ่มผลิตภัณฑ์ป่านศรนารายณ์ เลขที่ 456 หมู่ 6 บ้านเกตุเอน ถนนประชาสงเคราะห์ 1 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77210 โทร : 089-8882629

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอมาจากผ้าฝ้ายทอด้วยมือ มีหลายสี สวยงาน ใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งการสุภาพบุรุษ สามารถติดต่อได้ที่ คุณละม่อม ขวัญเรือน กลุ่มอนุรักษ์ผ้าทอมือ เลขที่ 225 หมู่ 1 ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77110 โทร : 086-0977471, 032-602938

ผ้าพันคอ เป็นผ้าที่ทอมาจากผ้าป่านมัสลินเป็นเส้นใยธรรมชาติมีหลายสีหลายแบบให้เลือก ตามที่ต้องการ เหมาะสำหรับเป็นเครื่องแต่งกายของสภาพสตรีหรือเป็นของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมใจ แซ่ลิ้ม กลุ่มอาชีพนิคมบาติก เลขที่ 10 หมู่ 7 ตำบลอ่าวน้อย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77210 โทร : 089-1711109

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าฝ้ายและไหมมีความละเอียดและทอด้วยมือ มีหลายสีหลายแบบ สำหรับใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มหรือของฝากของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณอมลวรรณ เขี่ยมสำอางค์

กลุ่มสตรีทอผ้าหมู่บ้านเขาเต่า เลขที่ 54 ถนนเพชรเกษม ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77110 โทร : 089-2600867, 032-572351

10. จังหวัดปราจีนบุรี

หัตถกรรมจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไผ่สานนำไผ่สานมาสานเป็นของต่างๆ มีหลากหลายให้เลือกตัวงานจะมีความละเอียดและคงทนมากมีทั้งหมวก หมวกควายบอย กระเป๋า และของชำร่วยต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณมลตา ราชดีผิว กลุ่มจักสานไผ่สานบ้านทับลาน เลขที่ 525 หมู่ 1 ถนนกบินทร์บุรี - นครราชสีมา ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาคี จังหวัดปราจีนบุรี 25220 โทร : 081-9960036, 089-8313369 โทรสาร : 037-281147

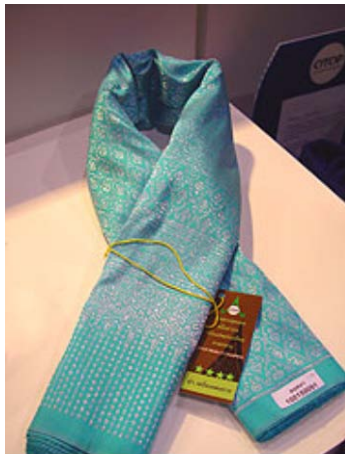

ผลิตภัณฑ์จักสานจากไบลาน ในอดีตที่ผ่านมาชาวบ้านเอาไบลานมาทำประโยชน์ไม่มากนัก ต่อมาทางหน่วยราชการต่างๆ ได้แนะนำให้ชาวบ้านนำไบลานมาทำประโยชน์ได้มากขึ้น เช่น หมวก กระเป๋า สามารถสร้างงานและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนในหมู่บ้าน สามารถติดต่อได้ที่ คุณเพชรวิ มีสุข และคุณเจน มีสุข กลุ่มจักสานไบลานบ้านวังขอนแดง เลขที่ 168 หมู่ 6 ถนน 304 ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาคู จังหวัดปราจีนบุรี 25220 โทร : 037- 19000

กระเป๋าเสื่ออก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกกมีความละเอียดและประณีตในการทอเสื่อ มีลวดลายสวยงาม ใช้สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณประพันธ์ แก้วเขียว ประพันธ์รองทำ เสื่ออก เลขที่ 40 หมู่ 8 บ้านสนามพลี ตำบลบางเคชะ อำเภอมือง จังหวัดปราจีนบุรี 25000 โทร : 086-3590946, 081-2695935

11. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผ้าไหมยกดอก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นไหมคุณภาพเกรด A ย้อมด้วยสีวิทยาศาสตร์ลายผ้า เป็นลายไทยที่ เกิดขึ้นในสมัยอยุธยาและลวดลายตามที่ลูกค้าสั่ง สีไม่ตก และทนต่อการซักрид ใช้เป็น เครื่องนุ่งห่มและแต่งกายในงานประเพณีต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณคนษ พาลีจำ กลุ่มทอผ้ายกอยุธยา 41/3 หมู่ 1 ตำบลพยอม อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13180 โทร.: 035-353764, 035-211344

กระเป๋าสตรี หัตถกรรมจักสานเชือกปอแก้วเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกอย่างหนึ่งที่นำวัตถุดิบจากธรรมชาติมาใช้ให้เกิดการสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบและหลายขนาด สามารถติดต่อได้ที่ คุณมณี พลทรัพย์ กลุ่มกระเป๋ากจากปอแก้ว เลขที่ 6/2 หมู่ 7 ตำบลบ้านซุง อำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13260 โทร : 081-2854195

กระจาขนาดเล็ก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่และหวายใช้ประโยชน์ได้หลากหลาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณณอมศรี คุ่มจั่น กลุ่มจักสานกระจูด เลขที่ 50 หมู่ 2 ตำบลตานิม อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โทร : 035-336541

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 70 ใบ/เดือน

กระชงไม้ไผ่ เป็นกระชงที่จักสานจากไม้ไผ่ เป็นลายที่ละเอียด ตาถี่ เป็นสินค้าที่ใช้สำหรับกรองกะทิ สามารถติดต่อได้ที่ คุณพยอม เปล่งรัสมิ กลุ่มจักสานไทยโบราณ เลขที่ 37 หมู่ 4 ตำบลบ้านม้า อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13220 โทร : 035-381208, 089-2403352

กระเป๋าทอง เป็นกระเป๋าทองของสุภาพสตรีที่ทำด้วยโลหะเงินแท้ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์อีกอย่างหนึ่งของศูนย์ศิลปาชีพบางไทรที่สร้างงานและรายได้ให้กับชุมชน สามารถติดต่อได้ที่ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร หมู่ 4 ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13290 โทร : 035-366252-4 โทรสาร : 035-366092

ผ้าขาม้า เป็นผ้าขาม้าที่ทอด้วยมือมีสีสันที่หลากหลายทอเป็นตาสลับสีตามที่ต้องการ ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่มของสุภาพบุรุษ สามารถติดต่อได้ที่ คุณโสภา แก้วประเพณี กลุ่มอาชีพทอผ้า หมู่ 6 ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โทร : 081-7953235

ผ้าฝ้ายทอมือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากฝ้ายมีการทอลวดลายที่แปลกตาและเป็นลายเฉพาะมีความละเอียดและใช้ความประณีตสำหรับช่างทอที่มีฝีมือ ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่อได้ที่ คุณดารา สิทธิกุล กลุ่มทอผ้าบ้านบึงกระสังข์ เลขที่ 97 หมู่ 2 ตำบลเทพมงคล อำเภอบางซ่าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13270 โทร : 035-292194

ผ้าไหม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นไหมข้อมสีธรรมชาติและสีเคมีผ้าไหมที่มีพื้นสีที่หลากหลายตามที่ต้องการซึ่งผ้าไหมแต่ละผืนจะยาวประมาณ 20 เมตร และกว้าง 40 นิ้ว เหมาะสำหรับตัดชุดใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่อได้ที่ คุณโสภา แก้วประเพณี กลุ่มอาชีพทอผ้า หมู่ 6 ตำบลหนองน้ำใส อำเภอกาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โทร : 081-7953235

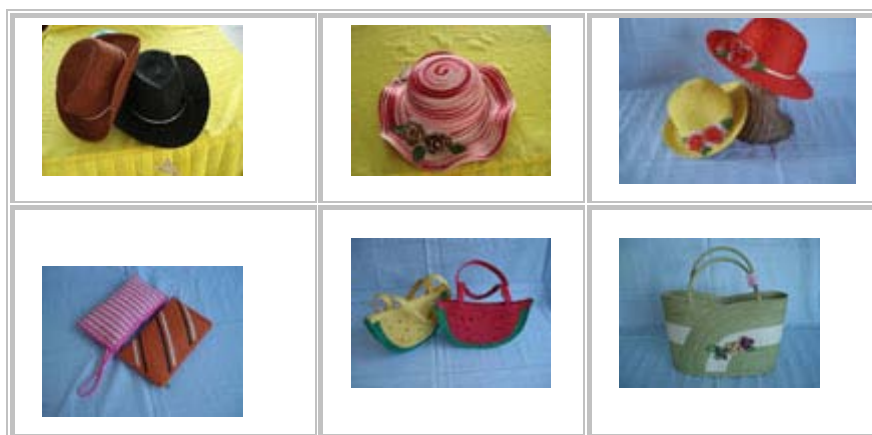

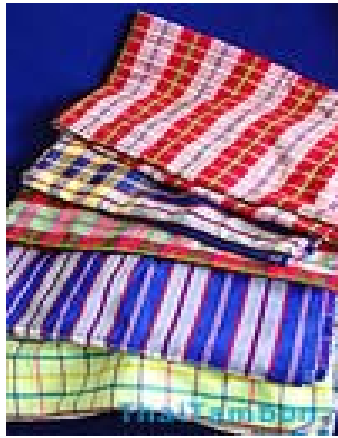
หม้อดินคลองสระบัว เป็นการนำเอาดินเหนียวที่มีในพื้นที่มาปั้นเป็นหม้อและนำไปเผาไฟมีหลากหลายรูปแบบและหลายขนาดตามที่ต้องการ ใช้ในครัวเรือนหรือประดับตกแต่งสถานที่ต่าง ๆ เพื่อความสวยงาม สามารถติดต่อได้ที่ คุณบุญช่วย สีอู่ กลุ่มอาชีพปั้นหม้อดิน เลขที่ 29/1 หมู่ 2 ตำบลคลองสระบัว อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โทร : 035-408428

12. จังหวัดเพชรบุรี

ผลิตภัณฑ์จากป่านศรนารายณ์ ผลิตภัณฑ์จากป่านศรนารายณ์มีหลายแบบให้เลือก เช่น กระเป๋า ทรงต่างๆ หมวก รองเท้า เข็มขัด เป็นต้น ป่านศรนารายณ์ เป็นเส้นใยทำการแปรรูปได้หลายวิธีแต่ละวิธีจะได้เส้นใยที่มีคุณภาพแตกต่างกันเส้นใยที่ได้จากการแปรรูปจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านงานหัตถกรรมในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ป่านศรนารายณ์ เหมาะสำหรับเป็นของขวัญของประดับตกแต่งบ้านและวัสดุใช้สอยอื่นๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณบุญศรี นิยมเงิน กลุ่มสหกรณ์หุบกะพง สาขาศิลปาชีพพิเศษจักสานป่านศรนารายณ์ สหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด ซอย 2 หมู่ 8 ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120 โทรศัพท์ : 032-470603, 032-593173

ผ้าทอบ้านดอนผิงแดค ผลิตเป็นผ้าขาวม้าเป็นการนำฝ้ายหรือไหมมาขัดกันให้เป็นลายที่ หลากหลายโดยจึงเส้นกลุ่มหนึ่งเป็นหลักเรียกว่า “เส้นยืน” แล้วใช้อีกเส้นหนึ่งเรียกว่า “เส้นพุ่ง” สอดตาม ขวางของเส้นยืนเมื่อสานขัดกันก็จะเกิดลวดลายต่างๆ ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่มและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ต่างๆ ที่ทำจากผ้า สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมบุญ น้อยพวง กลุ่มทอผ้าพื้นบ้านบ้านดอนผิงแดค เลขที่ 13 หมู่ 5 ตำบลบางขุนไทร อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โทร : 032-501213

เครื่องเบญจรงค์ เครื่องเคลือบที่มีการวาดสีลงไป 5 สี มีการออกแบบลวดลายต่างๆ ลวดลายที่เป็นที่รู้จักได้แก่ ลายกนก ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายเทพพนม ลายนรสิงห์ รวมตลอดถึงลวดลายดอกไม้ ลายสัตว์ และลวดลายจากเรื่องรามเกียรติ์ เป็นต้น สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมเกียรติ ชูสาย กลุ่มชูสายเบญจรงค์ เลขที่ 56/2 หมู่ 6 ตำบลบางเอี่ยม อำเภอเขาชัย อำเภอบางเอี่ยม จังหวัดเพชรบุรี 76140 โทร : 081-6846867, 081-552 5529

13. จังหวัดราชบุรี

โองม้งกร โองที่มีคุณสมบัติในการกักเก็บน้ำได้ดีไม่รั่วซึมไม่มีสารตกค้าง สามารถใช้สอยได้โดยไม่ต้องแช่น้ำเหมือนโองปูนและมีอายุการใช้งานได้นานมีการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้หลากหลายมากขึ้นเหมาะสำหรับใส่ของต่างๆ หรือเป็นของที่ระลึก เครื่องประดับตกแต่งบ้านเรือน สามารถติดต่อได้ที่ การปั้นโองแบบดั้งเดิม โรงงานรุ่งศิลป์ ตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี การทำเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิก โรงงานเครื่องเคลือบดินเผาถ้ำสิงใต้ ตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

ผ้าจกหรือผ้าทอไทยยวน เป็นผ้าฝ้ายที่ทอด้วยมือและมีการทอไล่ลวดลายโดยการจก ซึ่งจกเป็นเทคนิคการทำลวดลายบนผืนผ้าด้วย นิยมทอเป็นผ้าชิ้นหรือผ้านุ่งสำหรับสตรีมีทั้งที่เป็นผืนและเป็นพับใหญ่ นำมาตัดเป็นชุดทั้งสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี และทำเป็นผลิตภัณฑ์อื่น เช่น ย่ามจก ผ้าขาวม้า หมอนอิง กระเป๋าถือ เป็นต้น โดยยังมีการรักษารูปแบบการทอโดยใช้กี่ไม่อีกทั้งมีการรักษาสืบทอดลวดลายดั้งเดิมของชาวไทยยวนไว้ ทอกันตามบ้านเรือนและนำผลิตภัณฑ์มาจำหน่ายในศูนย์หรือสหกรณ์หรือบางครั้งจะมีผู้มารับไปจำหน่ายตามสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในจังหวัดราชบุรีและต่างจังหวัด ส่วนใหญ่ทอกันตามเรือนชาวไทยยวนในจังหวัดซึ่งจะนำมาขายในแหล่งจำหน่ายใหญ่ คือ

1. สหกรณ์การเกษตรไท-ยวนราชบุรี จำกัด (ผ้าคูบัว)

สถานที่ติดต่อ สหกรณ์การเกษตรไท-ยวนราชบุรี จำกัด (ผ้าคูบัว) เลขที่ 101 หมู่ 1 ตำบลคูบัว อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี 70000 โทร. : 03-717165, 081-7631989 และ 085-2920541

2. ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านวัดนาหนอง (ผ้าคอนแร่)

สถานที่ติดต่อ ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านวัดนาหนอง (ผ้าคอนแร่) วัดนาหนอง หมู่ 2 ตำบลคอนแร่ อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี 70000 โทร. : 032-227889

3. ศูนย์หัตถกรรมผ้าทอพื้นเมืองวัดรางบัว

สถานที่ติดต่อ ศูนย์หัตถกรรมผ้าทอพื้นเมืองวัดรางบัว เลขที่ 97/1 หมู่ 1 ตำบลรางบัว อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี 70150 โทร. : 081-9954544

การแสดงหนังใหญ่วัดขานอน

ตัวหนังใหญ่ เป็นการใช้นั่งวัวมาวาดลวดลายแกะสลักลงสีเป็นตัวละครต่าง ๆ ในเรื่องราวเกียรติมีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่แล้วแต่จะสั่งทำและมีจำหน่ายทั้งใส่กรอบกระจกไว้ติดผนังและทำ

เป็นพวงกุญแจ สามารถติดต่อได้ที่ วัดขนอน ตำบลสร้อยฟ้า อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โทร. : 032-233386 มือถือ : 081-7531230 โทรสาร : 032-354272

ผ้าทอบ้านไร่ เป็นงานหัตถกรรมที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษชาวไทยยวนแต่จะมีความต่างกัน ตรงผ้าทอบ้านไร่ไม่มีการจกจะเป็นการทอสลับลี ทอเป็นผ้าขาวม้า ผ้าถุงนุ่งใช้ในชีวิตประจำวัน ทนทาน ราคาไม่แพง สามารถหาซื้อสวมใส่ได้ทั่วไปในจังหวัด สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มส่งเสริมอาชีพผ้าทอบ้านไร่ ตำบลบ้านไร่ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี โทร. : 032-318708

เปลโบราณ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเชือกในล่อนและไม้เนื้อแข็ง ในการทำเปลหนึ่งหลังจะใช้เวลาประมาณ 7 วัน ซึ่งไม่นับรวมการทำขอบเปลและกระดานเปลที่จะต้องไปจ้างทำซึ่งถ้าใช้ไม้ที่คืดหรือไม้ที่หายากก็จะทำให้ราคาของเปลนั้นสูงขึ้นตามไปด้วย การทำเปลโบราณแบบนี้ในจังหวัดราชบุรีก็มีเพียงป้ามณีเท่านั้นที่ยังคงสืบสานงานช่างฝีมืออันประณีต สวยงามนี้ไว้ การทำเปลโบราณถือเป็นงานหัตถกรรมที่มากด้วยคุณค่าสะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นและยังมีการคิดประดิษฐ์การผูกถาดลายต่างๆ จากเดิมอีกด้วย สามารถติดต่อได้ที่ คุณมณี แดงอรุณ เลขที่ 18 หมู่ 5 ตำบลวัดยางงาม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี โทรศัพท์ : 032-747239

14. จังหวัดลพบุรี

กระเจาดเชือกฟาง เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากเชือกฟางมีความละเอียด สวยงาม คงทน เหมาะสำหรับใส่สิ่งของต่างๆ มีหลายรูปแบบ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสังวาลย์ โสภา กลุ่มกระเป๋าดักจากเชือกฟาง เลขที่ 57 หมู่ 4 ตำบลห้วยขุนราม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี 15140 โทร : 081- 9459284, 089-9940524 โทรสาร : 036-459573

กระถางทรงมะยม เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นที่ทำจากดินที่มีคุณภาพและมีในพื้นที่ มีหลายรูปแบบและหลายขนาด เพิ่มความสวยงามด้วยการปั้นที่ด้วยสีเป็นที่น่าสนใจ เหมาะสำหรับประดับตกแต่งบ้านเรือน ใ้สิ่งของต่างๆ หรือใช้สำหรับเป็นของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมชาย วอนฤทธิ์ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา เลขที่ 62/3 หมู่ 6 บ้านท่ามะกอก ตำบลชัยบาดาล อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี 15230 โทร : 089-0055511, 086-1312906

กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม เป็นกระเป๋ากันที่จักสานจากหวายโดยช่างที่มีฝีมือ มีฝาปิด ล็อกด้วยลูกตะกร้อจิว ตัวกระเป๋าค้นเป็นลายดอกพิกุลสร้างสรรค์ด้วยความประณีต มีหลากหลายขนาด ใช้สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากหวาย เลขที่ 18 หมู่ 9 บ้านท่าโขลง ตำบลเขาสมอคอน อำเภท่าม่วง จังหวัดลพบุรี 15180 โทร : 036-489250 โทรสาร : 036-441605

ครอบครัวหมู เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากทองเหลืองเหมาะสำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่ง
ของขวัญของฝากหรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณอุทัย เกื้อกระโทก ชมรมช่างหล่อทองเหลืองบ้าน
ท่ากระยาง เลขที่ 168 หมู่ 1 บ้านโคกขยาย ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000
โทร. 036-421469, 081-806-0723 หรือ คุณสุวรรณ บุญต่อ โทร. : 081-9911040

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าฝ้ายและไหมมีลวดลาย สีต้นสวยงาม โดยส่วนมากแล้วถ้า
เป็นผ้าขาวม้าจะเน้นเป็นลายสก๊อต เหมาะสำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่มของสุภาพบุรุษ สามารถติดต่อได้ที่ คุณ
สมสิน ศรีแสงไทยสุข กลุ่มผ้าไทยทอมือ เลขที่ 21 หมู่ 2 ตำบลโคกเจริญ อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี
15250 โทร : 036 651155, 081-4347818, 081-9074438 หรือ คุณบัวภา จันทร์เทาว์ เลขที่ 165 หมู่ 4
ตำบลโคกเจริญ อำเภอโคกเจริญ จังหวัดลพบุรี 15250 โทร : 036-651118, 036-651085

ผ้าขาวม้า เป็นผ้าขาวม้าที่ผลิตจากเส้นด้ายของฝ้ายเป็นผ้าขาวม้าลายสองใช้งานได้อเนกประสงค์ มีหลากหลาย สี สีสันสวยงาม สามารถติดต่ได้ที่ คุณภิรมย์ คำดี กลุ่มสตรีทอผ้า ศูนย์วัฒนธรรมตำบลถนนใหญ่ หมู่ 3 บ้านถนนแค ตำบลถนนใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000 โทร : 036-640361, 081-8663557

ผ้าทอ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความละเอียด ความประณีตในการทอ มีสี สีสันสวยงาม มีลวดลายที่หลากหลาย ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณสมหวัง ผาสุขโก กลุ่มทอผ้า ศูนย์แม่บ้าน หมู่ 4 ตำบลไผ่ใหญ่ อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี โทร : 089-2404662

15. จังหวัดสมุทรปราการ

กระเป๋าถายเม็ดมะยม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเส้นใยพืชธรรมชาติ คือ ผักตบชวา มีความ
ประณีต สวยงาม เหมาะสมกับการใช้งาน ผลิตภัณฑ์ทำด้วยมือแรงงานใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เน้นเอกลักษณ์
ลวดลายแบบไทย สามารถติดต่อได้ที่ คุณจุฑาพิมพ์ ผิวเกลี้ยง กลุ่มพัฒนาอาชีพเทวารักษ์ เลขที่ 585/34
หมู่ 1 บ้านเทพานิเวศน์ ถนนเทวารักษ์ ตำบลเทวารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10270
โทร : 086-9008528

กระจาดลูกไม้ธรรมชาติ ผลิตมาจากวัสดุเหลือใช้ตามธรรมชาติ เหมาะสำหรับประดับตกแต่ง
บ้านเรือน สามารถติดต่อได้ที่ คุณชวลี บัวหลวง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางกอบัว เลขที่ 43 หมู่ 10 ตำบล
บางกอบัว อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ 10130 โทร : 02-4610816, 081-5651066,
085-1451236

ขันน้ำทองเหลือง เป็นขันน้ำพร้อมพานรองและช้อนเป็นผลิตภัณฑ์จากทองเหลืองแกะสลักลาย
สวยงาม เป็นเครื่องใช้ในบ้านเรือน หรือของประดับตกแต่งและของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณศิรินาถ
เพชรณีแก้ว ศิรินาถทองเหลือง เลขที่ 1196 หมู่ 6 ซอยเพชรวิฑูรย์ ถนนเทพารักษ์ ตำบลเทพารักษ์
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10270 โทร : 086-0981913

งานผลไม้จิว เป็นผลิตภัณฑ์งานปั้นจากดินที่ต้องใช้ความประณีตอย่างสูงเพราะเป็นการย่อขนาดของผลไม้จริงให้เล็กลง ใช้สำหรับประดับตกแต่งบ้านเรือน สามารถติดต่ได้ที่ คุณคณภา รอดมี กลุ่มงานดินปั้นจิว เลขที่ 19/101 หมู่ 13 หมู่บ้านไทยสมุทร ถนนบางนา-ตราด ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540 โทร : 089-1612954, 02-7402954, 083-7777326

เปลือก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากต้นกกแห้ง มีหลายขนาด และขนาดต่างๆ จะใช้ประโยชน์ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่ได้ที่ คุณกนกอร สวายสีก กลุ่มอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์เปลือก เลขที่ 38 หมู่ 4 บ้านระกาศ ถนนบางนา-ตราด ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 10560 โทร : 02-3376509

16. จังหวัดสมุทรสงคราม

กระจาด เป็นผลิตภัณฑ์จักสานที่ทำมาจากก้านมะพร้าวมีความแข็งแรง คงทน ใช้งานได้ยาวนาน ประสงค์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณอรพิน ประชานิยม กลุ่มอาชีพจักสาน เลขที่ 120/1 หมู่ 3 ตำบลบางช้าง อำเภอบ้านดอน จังหวัดสมุทรสงคราม 75110 โทร : 034-751677, 085-1282618

กระจาดจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์จักสานที่ทำจาก้านมะพร้าวมีความสวยงาม แข็งแรง ใช้งานได้
อย่างเอนกประสงค์ สามารถติดต่อได้ คุณอาวุธ แยมฤกษ์ กลุ่มอาชีพจักสาน เลขที่ 55 หมู่ 3 ตำบลบาง
คนที อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม 75120 โทร. 034-738025, 081-291 2109

ตะกร้าจากสมุดโทรศัพท์ เป็นตะกร้าเอนกประสงค์จักสานจากกระดาดสมุดโทรศัพท์ มีรูปแบบ
ที่สวยงาม มีให้เลือกหลายขนาด สามารถติดต่อได้ที่ คุณวาสนา ฟิ่งสังวาลย์ กลุ่มอาชีพจักสาน หมู่ 4
ตำบลบ้านปรก อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โทร : 034-720273

17. จังหวัดสมุทรสาคร

กระถางรูปทองเหลือง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากทองเหลืองรูปหัวสิงห์มีด้วยกันทั้งหมด 16 ขนาด เริ่มต้นที่ขนาด 3” – 24” ใช้สำหรับปักธูป สามารถติดต่อได้ที่ คุณวาทัญญู คำนวโฒกิจ โรงหล่อ ก.รุ่งเรือง กลการ เลขที่ 254/1 หมู่ 4 ซอยวปอ.11 ถนนเศรษฐกิจ ตำบลท่าไม้ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 74110 โทร : 02-8109282-3, 081-6493728 โทรสาร : 034-471388

กระเป่าถั่ว เป็นกระเป่าถั่วที่ถักจากเชือกและเส้นด้ายมีความละเอียดในการทำ มีหลายขนาด และหลายรูปแบบ ลวดลายสวยงาม ใช้สำหรับประดับตกแต่งและของที่ระลึก สามารถติดต่ได้ที่ คุณอัมพาพร ดวงคำน้อย ชมรมคนตาบอดผู้รักงานฝีมือ เลขที่ 85/713 หมู่ 10 บ้านสินสมบูรณ์ ถนนพุทธมณฑล สาย 4 ตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 74130 โทร : 081-9346968

เครื่องปั้นดินเผา เป็นเครื่องปั้นดินเผาแบบลอยตัวปั้นเป็นรูปบุคคลสำคัญ ใช้สำหรับประดับ ตกแต่งบ้านเรือนหรือเป็นของที่ระลึก สามารถติดต่ได้ที่ คุณชนสินธุ์ พรทิพย์พิทักษ์ ปติมากรรมดินเผา เลขที่ 70/8 หมู่ 3 ตำบลพันท้ายนรสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000

จักสานก้านมะพร้าว เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากก้านมะพร้าวทำมาในรูปของตะกร้าและเครื่องใช้
ต่างๆ มีคุณภาพดี มีฝีมือประณีต สวยงาม แข็งแรง ทนทาน มีให้เลือกหลายรูปแบบหลายขนาด
ใช้ใส่สิ่งของต่างๆ หรือเป็นของฝาก คุณมาลี ชาวไร่อ้อย กลุ่มแม่บ้านสุขสำราญ เลขที่ 19/2 หมู่ 5 บ้าน
เต่าดำ ตำบลชัยมงคล อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000

เสื่อกก ผลิตภัณฑ์จากต้นกกทอเป็นเสื่อกกโดยนำต้นกกมาตากให้แห้งรีดให้แบนย้อมสีแล้ว
นำมาสานเป็นเครื่องใช้ต่างๆ ใช้สำหรับปูนั่งพักผ่อน สามารถติดต่อได้ที่ คุณชูศรี ชาวใต้ กลุ่มสตรีเจ็ดริ้ว
รุ่งเรือง เลขที่ 11/2 หมู่ 3 ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โทร : 034-853357

เครื่องเบญจรงค์ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้เบญจรงค์ตัวผลิตภัณฑ์ใช้ดินคัดคุณภาพสำหรับเครื่องเซรามิกโดยเฉพาะนำมาเขียนลวดลายเบญจรงค์โดยกลุ่มชาวบ้านที่มีประสบการณ์ทำเครื่องเบญจรงค์มา มากกว่า 10 ปี ใช้ทองและสีคุณภาพสูงมีหลายลายและหลายรูปแบบ เช่น ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายไม้เลื้อย ลายจักรี ลายประเพณีไทย ประเพณีสงกรานต์ ลายตลาดน้ำดำเนินและใช้สีแบบต่างๆ เช่น แบบด้าน แบบด้านนูน และแบบมัน เป็นต้น ใช้สำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่งบ้าน สามารถติดต่อได้ที่ คุณอุไร แดงเอียด กลุ่มหมู่บ้านเบญจรงค์คอนไก่อดี เลขที่ 32 หมู่ 1 บ้านกลาง ตำบลคอนไก่อดี อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 74110 โทร. 034-473408

18. จังหวัดสระแก้ว

แจกันปากเล็กสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิก มีชื่อเสียงด้านความละเอียด ประณีตสวยงาม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเซรามิกและใช้ไม้ไผ่จักสานหุ้มอีกรอบหนึ่ง เหมาะสำหรับประดับตกแต่ง สามารถติดต่อได้ที่ คุณมุกด์ ชื่อสัตย์ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรชัยพัฒนา เลขที่ 42 หมู่ 13 บ้านชัยพัฒนา ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 27210 โทร : 089-9369715, 037-251468

ผ้าขาวม้าทอมือ เป็นผลิตภัณฑ์ทอด้วยมือโดยใช้กระตุกส่วนมากผ้าขาวม้าที่ทอจะมีลวดลายคือลายสก๊อตแต่จะมีสีสวยงามให้เลือก ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณหนูลม มีโชค กลุ่มสตรีทอผ้า เลขที่ 57 หมู่ 3 บ้านวังยาว ถนนสระแก้วจันทร์ ตำบลคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 27210 โทร : 037-513118, 089-5077142

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 150 ผืน/เดือน

19. จังหวัดสระบุรี

กระติบข้าว เป็นผลิตภัณฑ์ทรงกลมทำจากไม้ไผ่และหวายมีหลายขนาด มีลวดลายสวยงาม ใช้สำหรับใส่ข้าวเหนียวเก็บความร้อนได้นาน สามารถติดต่ได้ที่ คุณสนั่น ทองโสภา กลุ่มอาชีพจักสานไม้ไผ่ เลขที่ 65 หมู่ 4 ตำบลบ้านโป่ง อำเภอหนองโดน จังหวัดสระบุรี โทร : 036-397255

กระเป๋า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากต้นลานทองซึ่งเป็นต้นลานที่หายากและเป็นหมู่บ้านแห่งเดียวที่มีต้นลานในจังหวัดสระบุรี มีความสวยงาม และคงทน ใช้ช่างที่มีฝีมือจักสานจึงทำให้มีความสวยงาม ประณีตใช้ใส่สิ่งของต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณบานเย็น สอนดี ศูนย์ส่งเสริม หัตถกรรมหมู่บ้านลานทอง เลขที่ 11/3 หมู่ 1 บ้านท่าฤทธิ์ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี 18220 โทร : 081-8526354, 089-6804981

กระเป๋า เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากผักตบชวามีความสวยงาม คงทน เป็นกระเป๋าหูกลมที่ว ลายขัดใส่เปี่ยมมีหลายขนาดและหลายรูปทรง ใช้สำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสายหยุด เทียงดี กลุ่มจักสานผักตบชวา เลขที่ 19 หมู่ 2 บ้านโคกคำ ตำบลเมืองเก่า อำเภอเส้าไห้ จังหวัดสระบุรี 18160 โทร : 036-221020, 089-8284734

กระเป๋าเชือกมัดก้อนฟางดอกทานตะวัน เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากเชือกมัดก้อนฟางแล้วมาทำเป็นกระเป๋ามีความสวยงามถือเป็นภูมิปัญญาของชุมชนอีกอย่างหนึ่งที่สร้างงานและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว ใช้สำหรับสะพายและใส่ของใช้ต่างๆ ตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณกาญจนา กลางชัยเดช กลุ่มถักกระเป๋าจากเชือกมัดก้อนฟาง เลขที่ 72 หมู่ 13 บ้านหนองมะค่าโน ตำบลหนองย่างเสือ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี 18180 โทร : 089-9657260

20. จังหวัดสิงห์บุรี

กระบุงจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากเส้นพลาสติกหลากสีมีความคงทนแข็งแรง มีหลายรูปแบบและหลายขนาด ใช้สำหรับใส่สิ่งของตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณมาลี คุณเขตต์ไพศาล กลุ่มอาชีพหัตถกรรมจักสานตะกร้า เลขที่ 50/3 หมู่ 7 ตำบลจี่วราย อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี 16110 โทร : 089-9052942

กล่องไบลาน เป็นกล่องเอนกประสงค์ ทรงรี ทำจากไบลาน มีลวดลายสีน้ำตาลสวยงาม สามารถติดต่ได้ที่ คุณชาติ งานนอก กลุ่มผลิตภัณฑ์ไบลาน-ไม้ไผ่ เลขที่ 29/3 หมู่ 3 บ้านกลาง ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี 16110 โทร : 087-1191379

โครงออบ เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ ใช้ช่างที่มีฝีมือในการจักสานจึงทำให้ผลิตภัณฑ์มีความละเอียด สวยงาม มีหลายขนาด ใช้สำหรับสวมใส่ คุณสมคิต ช่วยถาวร กลุ่มอาชีพเย็บออบบ้านวัดน้อย เลขที่ 38/1 หมู่ 1 ตำบลจี่วราย อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี 16110 โทร : 089-4105013

ตะกร้าจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่และแปรรูปจากผ้าชนิดต่างๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มีรูปทรงที่หลากหลาย สีสนสวยงาม ใช้เป็นของประดับตกแต่งและของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณ วรวิทย์ จันทรพ่วง กลุ่มจักสานบ้านสวนมะปราง เลขที่ 5 หมู่ 5 บ้านสวนมะปราง ตำบลชีน้ำร้าย อำเภอรินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี 16110 โทร : 086-0737874, 036-585044-5

ตะกร้าจักสาน เป็นตะกร้าเครื่องใช้ที่ได้จากการจักสานเส้นพลาสติกมีลวดลายสีสนสวยงามมีหลายรูปทรงหลายแบบและหลายขนาด เหมาะสำหรับใส่สิ่งของตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณบุญช่วย บุญผาสุก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เลขที่ 48 หมู่ 3 ตำบลประศุก อำเภอรินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โทร : 036-582002

หมายเหตุ ผลิตได้วันละ 50 ใบหรือตามสั่ง

21. จังหวัดสุพรรณบุรี

กันดินเผาหุ้มด้วยผักตบชวาลดลายจิตรกรรมไทยมีลักษณะทรงกลม ทรงรี ทรงสี่เหลี่ยม
ตัวของผลิตภัณฑ์บ่งบอกถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ความผูกพันของชุมชนกับศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมเป็นของใช้
ประดับตกแต่งที่ผสมผสานกันอยู่ ารลงตัวระหว่างงานหัตถกรรมและจิตรกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นไทย
วิถีชีวิตไทยที่สามารถเผยแพร่ไปสู่สากลได้อย่างภาคภูมิใจ ใช้ประโยชน์ตามรูปลักษณะของผลิตภัณฑ์ เช่น
แจกัน ถังไม้กอล์ฟ ถังใส่ผ้า โคมไฟ ที่คั่นหนังสือ กล่องไม้ เป็นต้น สามารถติดต่อได้ที่ คุณณกุล ป้อมสกุล
เลขที่ 60 หมู่ 5 ตำบลพิหารแดงอำเภอเมืองสุพรรณบุรีจังหวัดสุพรรณบุรี

ผ้าทอโบราณลาวซี - ลาวครั้ง มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ผ้าทอโบราณลาวซี- ลาวครั้ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่บ่งบอกเรื่องราวที่ดั่งงามของบรรพบุรุษไทยครั้ง หรือลาวครั้งตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันการนำผ้ามา เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมประเพณี ในท้องถิ่นหรือชุมชน “ผ้า” ถือเป็นปัจจัยหนึ่ง (เครื่องนุ่งห่ม) ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การผลิตผ้าทอโบราณลาวซี - ลาวครั้ง แต่เดิมเป็น การผลิตเพื่อใช้ กันเองภายในครัวเรือนงานทอผ้านี้เป็นงานของผู้หญิงโดยเฉพาะดังคำที่ว่า “ผู้หญิงทอผ้าผู้ชายจักสาน” ดังนั้น ผู้หญิงในสมัยก่อนจะต้องทอผ้าให้เป็นปัจจุบันได้มีการพัฒนามาเป็นการผลิตเพื่อการค้า ส่งผลให้สมาชิกกลุ่ม มีรายได้เพิ่มจากการประกอบอาชีพหลัก (ทำไร่ ทำนา) นอกจากจะทอเป็นผ้าที่นำมาตัดเย็บแล้วยังทอใช้เป็น ที่รองจาน ผ้าคลุมเตียง ส่วนใหญ่เป็นลวดลายเรขาคณิตและ รูปสัตว์อีกด้วย สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมจิตร ภาเรือง เลขที่ 25/1 หมู่ 5 ตำบลป่าสะแก อำเภอเดิมบางนางบวชจังหวัดสุพรรณบุรี

การตัดกระดาษประดิษฐ์ ใช้ในการประดับประดา หน้าต่าง บริเวณภายในบ้าน ในงานมงคลต่าง ๆ เช่น งานสมรส งานบวช ขึ้นบ้านใหม่ หรือแม้กระทั่งงานศพก็มี แต่จะไม่ค่อยได้พบเห็นมากนัก ส่วนใหญ่จะนิยมประดับกระดาษลวดลายต่าง ๆ เนื่องในงานมงคลทั่วไป ปัจจุบันนับว่าจะหาดูได้ยากโดยเฉพาะในเขตชุมชนเมือง ส่วนในชนบทที่ยังพอมืออยู่บ้างแต่ก็ไม่มากนัก สามารถติดต่อได้ที่ คุณช่อง คำหอม เลขที่ 31 หมู่ 5 ตำบลหนองผักนาก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

ไม้กวาดไยมะพร้าว มีลักษณะด้ามยาวปลายบานเป็นผลงาที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่มองเห็นประโยชน์ของไยมะพร้าวเมื่อสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นของใช้ในการทำงานได้น่าจะประดิษฐ์เป็นของใช้ประจำบ้านหรือของใช้หรือของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันได้จึงทดลองนำมาทำความสะอาดเสี้ยนไยมะพร้าวจนสะอาดแล้วนำมาถักเรียงมัดเป็นไม้กวาดโดยใช้ต้นหนามแดงที่มีลำต้นที่เหนียวแข็งแรง ทนทาน ด้ง่าย และยังมีลวดลายที่สวยงามตามธรรมชาติ มาดัดแปลงเป็นด้ามไม้กวาดใช้กวาดบ้านจนถึงปัจจุบันสามารถติดต่อได้ที่ คุณวรพจน์ อ่อนละมุล เลขที่ 9 หมู่ 4 ตำบลบางปลาหม้อ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี

คอนโคตักปลา (ไอ้โง่) ใช้สำหรับเป็นเครื่องดักปลาที่มีความแข็งแรงใช้งานง่าย มีรูปทรงเป็นรูปทรงยาวรี สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมศักดิ์ มาลัยทอง เลขที่ 54 หมู่ที่ 5 ตำบลบางพลับ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาพนูนต่ำ นางสุนันทา เอกคณาปราชญ์ เป็นผู้ผลิตสินค้ากลุ่มศิลปประดิษฐ์และ ของที่ระลึก (ภาพนูนต่ำ) มีความคิดที่สร้างอาชีพและหารายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีรากฐานที่เข้มแข็ง และมั่นคงเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นเพื่อลดภาวะ การว่างงานของคนในท้องถิ่น ปัจจุบัน ใช้เป็นของฝากของที่ระลึกของขวัญ ใช้ประดับตกแต่งบ้าน ลักษณะของงานจะจัดอยู่ในจำพวกกรอบรูปภาพต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ เลขที่ 87 หมู่ 1 ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

งานจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานด้วยมือ เน้นความประณีตสวยและตามความต้องการของ
ลูกค้า รูปแบบลวดลายมีการยกดอกที่หลากหลายของรูปทรงตะกร้าหวาย สำหรับ ใใส่สิ่งของต่าง ๆ
ตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณฉวี สอนง่าย เลขที่ 47/1 หมู่ 2 ตำบลวังลึก อำเภอสามชুক
จังหวัดสุพรรณบุรี

ผ้ามัดหมี่ นางสุก กาพักดี มีความสนใจในการทอผ้ามัดหมี่มาตั้งแต่อายุ 9 ปี และได้รับการสืบทอดมาจากแม่และยาย จากความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลายาวนานจึงเกิดการคิดค้นลายผ้า มัดหมี่ออกมาจากมันสมองของตนเองโดยมิได้ลอกเลียนแบบจากผู้ใดใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุภาพ กาพักดี เลขที่ 43 หมู่ 3 ตำบลบ่อกรู อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

เปลญวน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้เชือกสานให้สำหรับเด็กนอนมีรูปทรงสี่เหลี่ยมสวยงามแข็งแรง สามารถติดต่ได้ที่ คุณเรือนแก้ว สังกะรัตน์ เลขที่ 86 หมู่ 4 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

22. จังหวัดอ่างทอง

หัตถกรรมจักสานจากผักตบชวา ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวาเป็นงานฝีมือที่มีความละเอียด ประณีต สวยงาม ผ่านกรอบและทาเคลือบเงารักษาผลิตภัณฑ์เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเชื้อราทำให้ใช้ประโยชน์ ได้นาน ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสตรีนี้จึงได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) สานเป็น เครื่องใช้ต่าง ๆ มีทั้ง กระเป๋า แจกกัน รองเท้า กระถางต้นไม้ ตะกร้ารินไวน์ เป็นต้น ใช้เป็นภาชนะตกแต่ง ได้ตามต้องการ สามารถติดต่ได้ที่ คุณปราณี จันทวร กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านบางตาแผ่นดิน เลขที่ 19/2 หมู่ 1 ตำบลคลองวัว อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง 14000 โทร : 035-613769, 089-9003474 โทรสาร : 035-613769

กระเป๋าคู่ ตะกร้าหวาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยมือ ใช้ความประณีตเป็นอย่างมากในการที่จะผลิตสินค้าได้หนึ่งชิ้น นำไปใช้ใส่ของหรือถือไปตามงานต่างๆ ประดับความสวยงาม สามารถติดต่อได้ที่ คุณกัลยา อินทร์โต กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรศรีพราน เลขที่ 118 หมู่ 2 ถนนแสวงหา-อ่างทอง ตำบลศรีพราน อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง 14150 โทร : 035-695067,695141, 081-8091053

กระเป๋ามะพร้าว เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่มีความประณีตในการจักสานมีลวดลายที่สวยงามและลักษณะผลิตภัณฑ์ที่โดดเด่น มีการประยุกต์รูปแบบให้เป็นที่ต้องการของตลาดและเป็นสากล ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณเรณู ทองงาม กลุ่มสตรีสหกรณ์ตำบลบางเจ้าฉ่า เลขที่ 10 หมู่ 8 บ้านยางทอง ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง 14120 โทร. : 035-644473

หัตถกรรมจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ มีหลายขนาดใช้งานได้ทั่วไปตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณเกลิอน วงษ์เจียว กลุ่มจักสานไม้ไผ่ เลขที่ 16 หมู่ 2 บ้านบางตาแผ่นดิน ตำบลบ้านแห อำเภอมือง จังหวัดอ่างทอง 14000 โทร : 035-613831

ผ้าทอคอนบ่อ ผ้าทอ 4 ตะกรอ 2 ตะกรอ ผ้าพื้นและทำตัวอักษร ทอมาจากฝ้ายและเส้นไหม ผ้าทอมัดหมี่คูแลร์กข่าง่าย สีไม่ตก ผ้าทอที่ได้อาจจะนำไปอบก่อนตัดจะทำให้ชุดที่ตัดได้เป็นรูปทรงดี สวยงาม สวมใส่สบายไม่ร้อน วิธีซักแบบผ้าธรรมดา เวลารีดใช้ไฟอ่อน สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมศักดิ์ เข้มพราย กลุ่มทอผ้าบ้านคอนบ่อ เลขที่ 59/2 หมู่ 8 ตำบลวังน้ำเย็น อำเภอสว่างหา จังหวัดอ่างทอง 14150 โทร : 081-9020938, 035-611143

ผ้าฝ้ายทอมือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากผ้าฝ้าย ทอด้วยมือ มีหลากหลายลวดลาย สี สันสวยงาม เป็นการสร้างงานให้คนในชุมชนและสร้างรายได้ให้กับครอบครัว เหมาะสำหรับเป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณสง่า เชื้ออินทร์ กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ เลขที่ 6 หมู่ 4 บ้านโตนด ตำบลเทวราช อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง 14140 โทร : 086-3789167

หัตถกรรมจักสานจากหวาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากหวายใช้ความละเอียด ประณีตในการจักสานจึงจะได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมีหลายขนาดหลายรูปแบบ ใช้งานตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณมะลิ แก้วประกาย กลุ่มจักสานหวาย เลขที่ 16 หมู่ 4 บ้านปากคลองโพสะ ตำบลบ้านแห อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง 14000 โทร : 035-614193

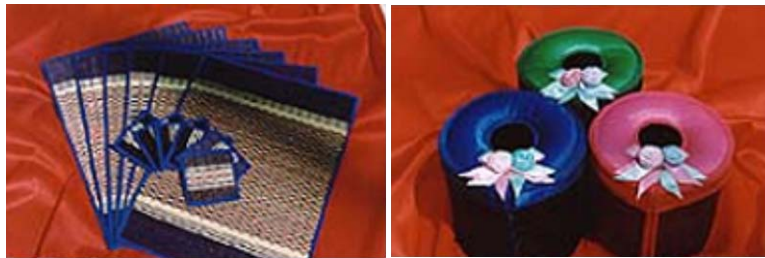
23. จันทบุรี

เครื่องจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานทำจากต้นคลุ้ม จักสานเป็นเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ เช่น กระบุง ตะกร้า มีฝ่มือประณีต สวยงาม แข็งแรง คงทนและไม่ขึ้นรา เป็นภาชนะเหมาะสำหรับใส่ของต่างๆ ตามชนิดของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณเดือนฤดี กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรศรีเรื่อน หมู่ 7 บ้านปึก ตำบลวังแฉ่ม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี โทร : 039-411033

ผลิตภัณฑ์จากเสื่อกก มีหลายรูปแบบหลากสีสันให้เลือก มีทั้งที่รองจาน กระจ่าถือสำหรับ
สุภาพสตรี กระจ่าเอกสาร ที่ใส่ของ ร้องเท้า ของชำร่วย โดยเฉพาะที่รองจานของทางกลุ่มจะเน้นการเย็บ
ริมที่ประดิษฐ์เป็นพิเศษใช้เป็นเครื่อง ใช้และของตกแต่งได้ตามต้องการ สามารถติดต่อได้ที่ คุณจารุวรรณ
เจริญงาม กลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้านเสม็ดงาม เลขที่ 61/1 หมู่ 11 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
22000 โทร : 039-454333, 089-662 0792

ผลิตภัณฑ์และสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ จากเสื่อกก หลากหลายสีตามความต้องการ มีความคงทน
สวยงาม สามารถแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ มากมาย เช่น เสื่อผืน เสื่อพับ เสื่อฟองน้ำ
ที่รองจาน ที่รองแก้ว กระจ่าชนิดต่างๆ หมวก เป็นต้น ใช้งานตามความเหมาะสมของชนิดผลิตภัณฑ์
สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุริยา แก่นจันทร์ กลุ่มทำเสื่อกกสุริยาบางสระแก้ว เลขที่ 6 หมู่ 5 บ้านล่าง
ตำบลบางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี 22130 โทร : 039-450585, 039-458585, 081-4558687
โทรสาร : 039-450585, 039-458585

24. จังหวัดชลบุรี

กระเป๋าจักสานไม้ไผ่ เป็นสินค้าหัตถกรรมที่มีชื่อมากของจังหวัดชลบุรีมาช้านาน ด้วยความประณีตและละเอียดทั้งลายและการคัดเส้นของไม้ไผ่ชนิดที่มีคุณภาพ ภายในกระเป๋าคือเป็นบุผ้าทำให้น่าใช้ยิ่งขึ้น สามารถติดต่อได้ที่ คุณวัฒนา วงศ์ฉวีวรรณ กลุ่มจักสานวงศ์ฉวีวรรณ เลขที่ 751/11 ถนนโพธิ์ทอง เทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี 20000 โทร. 038-275504, 081-8639901, 081-8641400

เครื่องจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่รวนและหวายจักสานเพื่อเป็นเครื่องใช้ชนิดต่าง ๆ เช่น ตะกร้า กระบุง กระเป่า กระเช้าคอมพิวเตอร์ กล่องกระดาษทิชชู เป็นต้น มีหลายชนิดหลายราคาให้เลือกตามความต้องการ ใช้สำหรับใส่สิ่งของหรือใช้ประโยชน์ตามชนิดของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณลำสัน พวงภู่ กลุ่มจักสาน เลขที่ 41 หมู่ 3 ตำบลหนองปรือ อำเภอนับสนิม จังหวัดชลบุรี โทร : 038-463695

เครื่องจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่มีความประณีตในการจักสานจึงทำให้ผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดที่ผลิตมีความสวยงาม แข็งแรง ทนทาน ใช้สอยได้ตามชนิดของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมพิศ ดวงแสง กลุ่มจักสาน ศาลาร่วมใจ หมู่ 2 ตำบลบ้านช้าง อำเภอนับสนิม จังหวัดชลบุรี โทร : 038-269254

จักสานไม้ไผ่ เป็นเครื่องจักสานที่ทำจากไม้ไผ่ ฝีมือประณีต มีหลายชนิดหลายรูปแบบให้เลือก ประโยชน์ในการใช้ขึ้นอยู่กับชนิดของเครื่องจักสานส่วนใหญ่เป็นภาชนะใส่ของ สามารถติดต่ได้ที่ องค์การบริหารส่วนตำบลนาเริก กลุ่มจักสาน หมู่ 10 ตำบลนาเริก อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี 20240 โทร : 038-209337

หัตถกรรมจักสานจากไม้ไผ่ เป็นเครื่องจักสานฝีมือชั้นสูง ประณีต ลวดลายละเอียดมาก ตัวผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋า ถาด แจก้น เป็นต้น ตัวผลิตภัณฑ์มีคุณภาพและความละเอียดมาก โดยทางกลุ่มยึดหลักว่า “การรวมกลุ่มเป็นการสร้างคุณภาพ คุณภาพจะสร้างตลาด” เป็นภาชนะใส่สิ่งของตามความพึงพอใจและเป็นของฝากที่น่าประทับใจ สามารถติดต่ได้ที่ คุณคมกริช บริบูรณ์ ศูนย์ส่งเสริมฝีมือการจักสานด้วยไม้ไผ่ เลขที่ 36 ถนนอินทรอษา ซอย 1 ตำบลพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี 20140 โทร : 038-461313, 081-8994471 โทรสาร : 038 474362

ครกหินอ่างศิลา เป็นผลิตภัณฑ์ทำจากหินแกรนิต หินอ่างศิลา นำมาแกะแบบโดยใช้เครื่องมือ และแรงงานฝีมือให้เป็นรูปร่างที่ต้องการ เป็นเครื่องมือในการประกอบอาหาร สามารถติดต่อได้ที่ คุณยุพา จริยาธรรม กลุ่มอ่างศิลา เลขที่ 55/2 หมู่ 2 ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โทร : 038-715131

25. จังหวัดตราด

งอบ หมวกใบจาก (งอบ) มีหลายรูปทรง ผู้สวมใส่สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการทำงาน หรือเพื่อความสวยงามตามวาระ เช่น รูปทรงกระทะคว่ำ ชาวประมงใส่ออกหาปลา รูปทรงกระดองเต่า รูปทรงสี่เหลี่ยมเป็นปีกเว้าคล้ายกระดองเต่า งอบชนิดนี้เหมาะสำหรับเกษตรกรชาวนา รูปทรงหัวแหลม รูปทรงกรวยแหลมปากกว้าง เหมาะสำหรับชาวสวน ชาวไร่ รูปทรงสมเด็จหรือรูปทรงนเรศวรเป็นงอบที่มี รูปทรงสวยงามออกแบบโดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านน้ำเชี่ยว รูปทรงทหารหรือรูปทรงกะโหลก ใช้สำหรับ สวมใส่ สามารถติดต่อได้ที่ คุณยินดี พานิชสุโข กลุ่มจักสานงอบใบจาก เลขที่ 16/4 หมู่ 2 บ้านท้ายเขา ตำบลน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด 23210 โทร : 081-9837378, 039-532346

26. จังหวัดระยอง

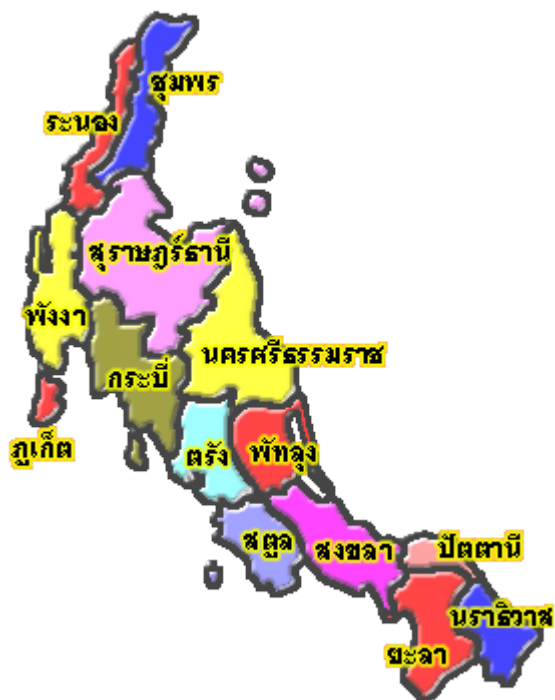

เสื่อกก เสื่อกกเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านมีหลากหลายขนาด มีสีให้เสื่อมากมายทั้งแบบเสื่อ
ธรรมดาและแบบบุฟองน้ำเพื่อความนุ่มสบายในการนั่ง ใช้สำหรับเป็นที่รองนั่ง สามารถติดต่อได้ที่
คุณสุนันท์ มั่นคง กลุ่มแปรรูปอาหารทะเลบ้านเนินซ้อ เลขที่ 56 หมู่ 3 ตำบลเนินซ้อ อำเภอแกลง
จังหวัดระยอง 21110 โทร : 038-866637

ผลิตภัณฑ์จักสานจากต้นกระจูด เป็นภูมิปัญญาของชุมชนอีกอย่างหนึ่งที่สามารถนำวัสดุที่มีในพื้นที่มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ใช้สิ่งของต่าง ๆ ที่ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณมนตรี ยิ้มเขียน กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดบ้านมาบเหลาชะโอน เลขที่ 40/1 หมู่ 5 ตำบลชากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง 21190 โทร : 086-0453938, 081-3514629 โทรสาร : 038-647079

คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคใต้

ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคใต้สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรม และภูมิปัญญาไม่ด้อยไปกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศไทย เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมเกษตรกรรมที่ได้มีการสั่งสมสืบสาน องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้มากมาย ซึ่งทำให้ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้ได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นด้วยความละเอียด ประณีต เป็นการนำเอาทรัพยากร ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้ เกิดประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย

ซึ่งแสดงถึงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นภาคใต้ที่มีการพัฒนามาถึงสังคม และวัฒนธรรมในปัจจุบัน นอกจากนี้ใน
จังหวัดต่างๆ ของภาคใต้ยังมีศิลปหัตถกรรมที่โดดเด่น ดังนี้

1. จังหวัดกระบี่

หัตถกรรมจากผ้าบาติก เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าและยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมมากทั้ง
ชาวไทยและชาวต่างชาติ เนื้อผ้าดี สีสดใสสวยงาม ลวดลายทันสมัย สีไม่ตก มีให้เลือกมากมาย สามารถ
ติดต่อได้ที่ คุณกาญจนา บุตรแขก กลุ่มสตรีและเยาวชนสหกรณ์หาดนพรัตน์ธารา เลขที่ 34 หมู่ 4 บ้านนา
ดิน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ 81000 โทร : 075-637405, 075-611113, 089-2886061
โทรสาร : 075-611112

แจกันจากเชือกกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากวัสดุธรรมชาติ มีความสวยงาม ประณีต มีหลายรูปทรงและหลายขนาด ใช้งานได้เบ็ดเตล็ด สามารถติดต่ได้ที่คุณเสาวนีย์ เนื้ออ่อน กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรบ้านทุ่ง เลขที่ 136 หมู่ 1 ตำบลเขาคราม อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ 81000 โทร : 075-694226, 086-5966595

ผลิตภัณฑ์จากเตยปาหนัน เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น อีกอย่างหนึ่งที่สร้างชื่อเสียงให้กับชาวจังหวัด กระบี่และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กระเป่า หมอนอิง พวงกุญแจ เสื้อ เป็นต้น ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่ได้ที่ คุณช่อลีพะ ละงู กลุ่มผลิตภัณฑ์เตยปาหนัน เลขที่ 88 หมู่ 1 ตำบลเกาะลันตาน้อย อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ 81150 โทร. 075-611066

2. จังหวัดชุมพร

กระจาดหาบคู่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่ ใช้สำหรับหาบของ มีความแข็งแรง ทนทาน ใช้งานได้ง่าย สามารถติดต่ได้ที่ คุณอภิรักษ์ จันทร์ส กลุ่มจักสานไม้ไผ่ เลขที่ 39/3 หมู่ 9 ตำบลนาชะอัง อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โทร : 081-4777171

กระเป๋าติดฝาผนังเชือกกล้วย เป็นการนำเชือกกล้วยมาสานเป็นกระเป๋าไว้สำหรับติดฝาผนังมีหลายขนาดแบบ มีความสวยงาม ใช้ใส่ของได้อเนกประสงค์ สามารถติดได้ที่ คุณชุติมา เมตตาจิตร กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานเส้นใยพืช เชือกกล้วย เลขที่ 32/4 หมู่ 9 ตำบลตากแดด อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โทร : 081-4769178

เช่ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ มีความแข็งแรง ทนทาน มีหลายขนาดใส่ของได้ตามความเหมาะสม สามารถติดได้ที่ คุณพ่ายพ คล้าจิ้น กลุ่มชุมชนบ้านเขาเลี้ยว หมู่ 1 ตำบลเขาไชยราช อำเภอประทิว จังหวัดชุมพร โทร : 089-7298619

ผ้าขาวม้า เป็นผ้าขาวม้าที่ทอด้วยมือมีลวดลายสวยงาม มีความประณีตในการทอ เป็นผ้าผลิต
อาบน้ำหรือใช้สำหรับนุ่งห่มของผู้ชาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณประนอม ทองคนทา กลุ่มอาชีพการทอผ้า
บ้านทรัพย์นคร เลขที่ 2027 หมู่ 12 ตำบลรับร้อ อำเภอบ้านแฮะ จังหวัดชุมพร โทร : 077-547070
(ผู้ใหญ่บ้าน)

ผ้าไหมทอมือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอด้วยมือ เป็นผ้าไหมพื้นเมืองและใช้ช่างที่มีฝีมือประณีตและ
ให้ความละเอียดในการทอผ้าไหมแต่ละชิ้นงาน มีสีสันสวยงาม ใช้สำหรับแต่งกายของสุภาพสตรี สามารถ
ติดต่อได้ที่ คุณพาร สุขเสริม กลุ่มอาชีพผ้าไหมทอมือ เลขที่ 83 หมู่ 11 ตำบลเขาค่าย อำเภอสวี จังหวัด
ชุมพร

3. จังหวัดตรัง

กระจาดผลไม้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่ เป็นหัตถกรรมที่มีความประณีต สวยงาม แข็งแรง คงทน เหมาะสำหรับใส่ผลไม้หรือของใช้ทั่วไป สามารถติดต่อได้ที่ คุณนวล แก้วกล้า กลุ่มจักสานบ้านวังวิเศษ (ศูนย์รวมภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้านวังวิเศษ) เลขที่ 237 หมู่ 7 ตำบลวังมะปรางเหนือ อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง 92220 โทร : 075-262314, 075-296116-7

กระเป๋าจักสานใบเตย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากใบเตยใช้วัตถุดิบที่มีในพื้นที่นำมาจักสาน สีสนสวยงาม มีหลากหลายรูปแบบหลายขนาด ใช้สำหรับใส่สิ่งของต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณดำ หิยาห้าน กลุ่มจักสานใบเตยบ้านไต่ะบัน เลขที่ 144 หมู่ 8 ตำบลบ่อหิน อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง 92150 โทร : 081-3965123

กี เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเหล็กกล้า มีความหนา คม แข็งแรง ใช้งานง่าย ร่องฝักเล็กๆ ใช้สำหรับคายน้ำ สามารถติดต่อได้ที่ คุณประเวช ชิดจันทร์ กลุ่มตีเหล็กบ้านนาป้อ เลขที่ 77/2 หมู่ 3 ตำบลควนปริง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง 92000 โทร : 089-8738750
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 200 เล่ม/เดือน

เสวียนหม้อ เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากก้านจากมาเป็นภาชนะใช้สำหรับรองหม้อหรือเป็น ตะกร้าใส่ผลไม้ สามารถติดต่อได้ที่ คุณพิน กาหยี กลุ่มจักสานก้านจาก เลขที่ 93 หมู่ 3 ตำบลคลองสุข อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง โทร : 075-251919

จักสานจากก้านรูปถาผี เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากก้านรูปถาผี เป็นของใช้ของชาววัยต่าง ๆ เช่น หมวก กระเป๋า กล่องกระดาษทิชชู และกระเป๋าใส่ของชาววัย สามารถติดต่อได้ที่ คุณปานทิพย์ เจียรนัย กลุ่มจักสานก้านรูปถาผีบ้านตลาดใหม่ เลขที่ 179 หมู่ 3 ตำบลบางเป้า อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง 92110 โทร : 075-292110

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากด้ายฝ้าย ทอด้วยมือ เป็นผ้าขาวม้าลายตาหมากรุกมีหลายชนิด มีสีสันสวยงาม ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่มของผู้ชาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณอาชีพ อบแก้ว กลุ่มทอผ้าบ้าน ไสป่อ เลขที่ 128 หมู่ 2 ตำบลนาวง อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง 92130 โทร : 081-7471306, 089-2883115

ผ้าทอนาหมื่นศรี เป็นผ้าทอมือจากที่บ้านที่เรียกว่า “หูก” ประเภทต่าง ๆ เนื้อผ้าดี สวยงาม มีให้เลือกมากมาย เช่น ผ้าพื้น ผ้าลายยกดอก ผ้าขาวม้า ผ้าทอลายหางกระรอก ผ้าเช็ดหน้า ผ้าสะไบ เป็นต้น ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่อได้ที่ คุณกุศล นิลละออ กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี เลขที่ 119 หมู่ 8 บ้านควนสวรรค์ ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง 92170 โทร : 075-299597, 081-4764318

4. จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผ้าอเนกประสงค์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากผ้าฝ้าย ทอด้วยความประณีต สีสดใสสวยงาม ใช้สำหรับเป็นแต่งกายในโอกาสต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณทิมาทร ไชยบุญ กลุ่มลายเทียนบาติกสิริธรรมชาติบ้านศิริวง เลขที่ 112 หมู่ 10 ถนนน้ำตกวงไม้สัก ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช 80230 โทร : 087-2643306, 075-533199

ฝ้ายกเมืองนคร เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นผ้าที่
วิจิตรสวยงาม ทอด้วยไหมเนื้อละเอียด นิยมทอเป็นสี่เหลี่ยมเกือบทั้งผืนสอดแทรกกลายด้วยด้นทองที่
แลดูแผ่วเบาแต่เป็นระเบียบ มีลวดลายที่ประณีต ใช้สำหรับแต่งกายในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม
สามารถติดต่อได้ที่ คุณอำนวย คงสีปาน ศูนย์ศิลปาชีพบ้านเนินธัมมัง หมู่ 1 บ้านคงคาล้อม, หมู่ 2
บ้านบางงู และหมู่ 5 บ้านเนินธัมมัง ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80190
โทร : 081-6787668

เครื่องจักสาน เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากเถาวัลย์ ไม้ธรรมชาติ หวาย ไม้ไผ่ และวัสดุ อื่นๆ
จากธรรมชาติ ประเภทของผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเช้าของขวัญ ตะกร้าผลไม้ หรือของที่ระลึก เป็นภูมิปัญญา
ของคนในชุมชน มีความสวยงาม และประณีต ใช้งานตามประโยชน์ของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด สามารถ
ติดต่อได้ที่ คุณจวน สีทองแก้ว กลุ่มอาชีพทำผลิตภัณฑ์จากวัสดุธรรมชาติ เลขที่ 64 หมู่ 3 บ้านสวนกลาง
ตำบลนบพิตำ อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160 โทร : 075-307001 , 075-307189 (สนง.พัฒนา
ชุมชน กิ่งอำเภอนบพิตำ)

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 200 ชิ้น/เดือน

ผลิตภัณฑ์จักสานย่านลิเภา เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านเป็นเครื่องจักสานที่เป็นเอกลักษณ์มีความ
ประณีต สวยงาม สามารถทำเป็นลวดลายต่าง ๆ ได้หลายลวดลาย หลายรูปแบบ ลูกค้าสามารถออกแบบ
รูปทรงและลวดลายได้ตามความต้องการ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุนีย์ เกียรติกุล กลุ่มจักสานลิเภา
บ้านขวลแหล หมู่ 4 ตำบลโพธิ์เสด็จ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000 โทร : 075-356543
(พัฒนาชุมชนอำเภอ)

5. จังหวัดนราธิวาส

กระบุงกระจูด เป็นผลิตภัณฑ์จักสานลายสองจากกระจูด มีสีส้มสวยงาม แข็งแรง ทนทานใช้
งานได้นาน มีหลากหลายรูปทรง เหมาะสำหรับใส่สิ่งของเครื่องใช้ตามต้องการ สามารถติดต่อได้ที่
คุณพัชรินทร์ บินเจ๊ะมิง กลุ่มกระจูดบ้านทอนอามาน เลขที่ 340/3 หมู่ 11 ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง
จังหวัดนราธิวาส 96000 โทร : 073-565070, 086-2896671

ผลิตภัณฑ์โคมไฟหวาย เป็นอีกภูมิปัญญาหนึ่งของชุมชนที่สามารถแปรรูปจากงานจักสานเป็นเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ เช่น โคมไฟหวาย ที่มีความสวยงาม แข็งแรง มีความประณีตในการใช้งานได้ตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณสนธยา อาแวปู้เต๊ะ กลุ่มผลิตภัณฑ์โคมไฟหวาย เลขที่ 95/1 หมู่ 1 บ้านมะรือโบตก ตำบลมะรือโบตก อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส 96130 โทร : 073-567024, 081-6985476

ผ้าคลุมหมม เป็นผ้าคลุมหมมสตรีมุสลิมที่ได้มีการประดิษฐ์ออกแบบให้เหมาะสม สวยงาม โดยการปักลวดลาย หลากหลายรูปแบบตามยุคสมัย ผลิตจากผ้าวาบา และเป็นประเพณี วัฒนธรรมของชาวมุสลิม เหมาะสำหรับคลุมหมมสตรี สามารถติดต่อได้ที่ คุณชาติตะห์ สือนิ กลุ่มพัฒนาอาชีพปักจักรบ้านไอร์ซือเร๊ะ เลขที่ 128 หมู่ 3 ตำบลช้างเผือก อำเภอจะแนะ จังหวัดนราธิวาส 96220 โทร : 08-62938010, 081-2759874, 081-2777883, 073-589103

ผ้าตัดชุด เป็นผ้าชิ้นสำหรับตัดรูป ผ้าทุกชิ้นจะมีเอกลักษณ์และรูปแบบไม่ซ้ำใคร เหมาะสำหรับใช้เป็นผ้าสำหรับตัดชุดเพื่อใช้แต่งกายในชีวิตประจำวันหรือโอกาสพิเศษต่าง ๆ สามารถติดต่อได้ที่

คุณสุนิจ มีบุญ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าบาติก เลขที่ 12 ตำบลบางนาค อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 96000
โทร : 073-512108

6. จังหวัดปัตตานี

กริช เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเหล็กเนื้อแข็ง มีความแข็งแรง สวยงาม คงทน ใช้เป็นของที่ระลึกของฝากหรือของขวัญ สามารถติดต่ได้ที่ คุณเจ๊แหว เต๊ะลูกา กลุ่มตีเหล็ก เลขที่ 76 หมู่ 6 บ้านโลกอัน ตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 94120 โทร. : 073-431149

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 10 ค้ำ/เดือน

กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยม เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากย่านลิเภาและเป็นอีกภูมิปัญญาหนึ่งของชาวจังหวัดปัตตานีที่นำวัสดุดิบที่มีในพื้นที่มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีสีสันสวยงาม มีความประณีตและใช้ความละเอียดในการผลิตจึงทำให้ผลิตภัณฑ์ออกมามีความสวยงามใช้งานได้ตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณสมจิตร เพชรประวัติ เลขที่ 57 หมู่ 1 บ้านทุ่งศาลา ตำบลบางโกระ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 94120 โทร : 073-315282

กระเป๋าสานย่านลิเภา เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากย่านลิเภาเป็นกระเป๋าทรงแปดเหลี่ยม ทรงกลม สวยงาม ทนทาน ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณจิรภัทร ดามพะวัน กลุ่มหัตถกรรมจักสานย่านลิเภาและไม้ไผ่ เลขที่ 3 หมู่ 11 บ้านคลองปอม ตำบลโคกโพธิ์ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 94120 โทรสาร : 073-315745

จักสานไม้ไผ่ เป็นการนำไม้ไผ่มาจักสานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีความสวยงาม แข็งแรง ทนทาน และใช้งานได้ตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณชื่น แก้วน้อย กลุ่มจักสานไม้ไผ่ เลขที่ 68 หมู่ 5 ตำบลยาบี อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี โทร : 073-437033

จักสานจากรูปถายี เป็นภูมิปัญญาอีกอย่างหนึ่งของชาวจังหวัดปัตตานีที่นำวัสดุที่มีอยู่อย่างมากมายในพื้นที่มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ต้นหญ้าก้านรูปถายี ซึ่งสามารถนำมาจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ เช่น หมวก กระเป๋า เป็นต้น ใช้งานได้ตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณประไพ ทะสา กลุ่มจักสานรูปถายี เลขที่ 33/1 หมู่ 1 ตำบลปิยามูม้ง อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี โทร : 073-336334

ผ้าขาวม้า เป็นผ้าทอที่กระตุกทอด้วยมือด้วยโทะเรทั้งฝืนสีสันสวยงามสามารถใช้งานได้นานกว่า 5 ปี ใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่ได้ที่ คุณเสงี่ยม โชติรัตน์ กลุ่มทอผ้าบ้านตรัง เลขที่ 123 หมู่ 2 ตำบลตรัง อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี 94140 โทร : 075-435737, 081-5435737

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 1,000 ผืน/เดือน

ผ้าไหมทอมือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นไหม ใช้ช่างที่มีฝีมือประณีตและยังใช้ความละเอียดในการทอจึงทำให้ผ้าไหมทอออกมามีสีสัน ลวดลายงดงาม ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่ได้ที่ คุณสมนึก พรหมสุข กลุ่มทอผ้า เลขที่ 93 หมู่ 3 บ้านทรายขาว (พลู) ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี 94120 โทร : 089-298 8495

7. จังหวัดพังงา

กระจาดเล็ก เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากหวายและไม้ไผ่ ใช้ความละเอียดในการจักสานจึงทำให้ผลิตภัณฑ์ออกมามีความสวยงาม แข็งแรง ทนทาน ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณบุญสม มีเกิด กลุ่มอาชีพจักสานบ้านปากพู้ หมู่ 3 ตำบลท่านา อำเภอปะกง จังหวัดพังงา 82150 โทร : 089-2901198

กระเช้าผลไม้ลายขึ้นต้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผิวไม้คลุ้ม ไม้ไผ่ และหวาย มีความสวยงาม แข็งแรงและทนทาน เหมาะสำหรับใส่สิ่งของต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุนีย์ เจริญการ กลุ่มจักสานบ้าน ทับเหรียญ หมู่ 5 บ้านทับเหรียญ อำเภอเมือง จังหวัดพังงา โทร : 076-419616

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 50 ชิ้น/เดือน.

กระเป๋าจักสานจากกระจูด ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากต้นกระจูดมาเป็นเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ กระเป๋า เสื้อ และเครื่องใช้ต่าง ๆ ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณลี สังข์เลขา กลุ่มผลิตภัณฑ์กระจูด เลขที่ 97 หมู่ 10 ตำบลทุ่งมะพร้าว อำเภอท้ายเหมือง จังหวัด พังงา 82120 โทร : 086-2819253

จักสานหมวกเปี้ยว หมวกเปี้ยวเป็นหมวกสานแบบจีนหรือที่เรียกว่าหมวกก๊วยเลี้ยว เป็นหมวกที่สมัยโบราณชาวจีนนิยมใส่กันแดดกันฝนได้ดี สามารถติดต่ได้ที่ คุณมาโนช เข้มชื่น กลุ่มจักสานหมวกเปี้ยว หมู่ 5 ตำบลบางทอง อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา 82120 โทร : 076-412020
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต/เดือน 150 ใบ

ผ้าบาติก เป็นผ้าทอเนื้อดี สามารถทำตามลวดลายที่สั่งได้ เป็นผลิตภัณฑ์สำหรับตัดชุดและยังสามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้อีกด้วย เหมาะสำหรับเป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่ได้ที่ คุณกรรณิการ์ พันธุ์ทิพย์ กลุ่มคลองเกียนบาติก เลขที่ 13/1 หมู่ 1 บ้านคลองเกียน ตำบลคลอง อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา 82130 โทร : 089-5927253, 089-5946017

8. จังหวัดพัทลุง

กระเช้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากต้นกระจูดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น กระเช้า เหมาะสำหรับใส่ผลไม้ เป็นของฝากของที่ระลึกหรือของขวัญ สามารถติดต่อได้ที่ คุณหนูชีพ จันทวิเศษ กลุ่มหัตถกรรมผลิตภัณฑ์จากกระจูด (กลุ่มสตรีสหกรณ์ควนขนุน) เลขที่ 49 หมู่ 3 บ้านหัวลาน บ้านคานพนางตุง ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 93150 โทร : 074-685245, 685078, 685303, 089-9785640

กระบุงกระจูด เป็นผลิตภัณฑ์อีกอย่างหนึ่งที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนของชาวจังหวัดพัทลุง เพราะมีการแปรรูปวัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีทั้งผลิตเพื่อใช้สอยและเพื่อจำหน่าย สามารถติดต่อได้ที่ คุณอำภา แลนด์โคสต์ กลุ่มจักสานกระจูดมะกอกเหนือ เลขที่ 35 หมู่ 1 ถนนควนขนุน - ทะเลน้อย ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 93150 โทร : 02-3732459, 081 854 1247 โทรสาร : 02-3732459

กระเป๋าจักสานกระจูด เป็นอีกผลิตภัณฑ์หนึ่งที่ตั้งรกรากและสร้างรายได้ให้กับชุมชนเพราะถือว่ากระจูดเป็นวัตถุดิบที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาวจังหวัดพัทลุงที่คนในชุมชนสามารถใช้ภูมิปัญญาเพื่อแปรสภาพให้เป็นผลิตภัณฑ์และสร้างรายได้ให้กับครอบครัว สามารถติดต่อได้ที่ คุณอรุณวรรณ วิเชียรบุตร กลุ่มสตรีพัฒนาจักสานกระจูด เลขที่ 232 หมู่ 9 ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 93150 โทร : 074-685320, 08-94633008

ข้อง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากหวาย, ไม้ไผ่ และย่านลิเภา มีความสวยงาม แข็งแรง ทนทาน เหมาะสำหรับเป็นเครื่องใช้สอยตามบ้านเรือนและเป็นอุปกรณ์ในการหาปลา สามารถติดต่อได้ที่ คุณเชื่อน อุตะปะละ กลุ่มอาชีพจักสานไม้ไผ่ - หวาย เลขที่ 169 หมู่ 7 บ้านควนจีแรด ตำบลชะรัด อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง โทร : 074-619002

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 50-100 ใบ/คน

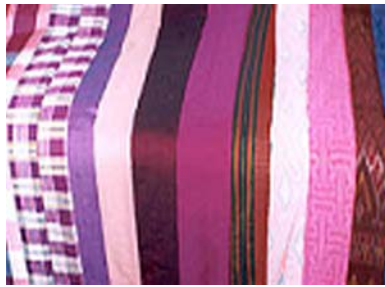

จักสานหวาย ไม้ไผ่ เป็นการนำหวายและไม้ไผ่มาสานเป็นตะกร้าและของใช้ต่าง ๆ มีลวดลายสวยงาม แข็งแรง ทนทานใช้งานได้นาน มีหลายขนาดและหลายรูปแบบ เหมาะสำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ ตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มจักสานหวาย-ไม้ไผ่ เลขที่ 155 หมู่ 9 ตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง 93180

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 15 ใบ/เดือน

ผ้าจีน เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอด้วยมือ เป็นผ้าที่ทอไว้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่มหรือไว้สำหรับตัดชุด สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุภาพร ปิยะศิริกุล กลุ่มผ้าบาติกเทศบาล เลขที่ 206 หมู่ 9 บ้านควนขนุน ตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โทร : 086-9650957, 074-681430

ผ้าทอ เป็นผ้าที่ด้ายด้ายและหมีธรรมชาติ เช่น ผ้าตัดชุด ผ้าขาวม้า ผ้าปูโต๊ะ ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด สามารถติดต่อได้ที่ คุณอุไรวรรณ หนูอินทร์ กลุ่มทอผ้าบ้านคอนชุมภู เลขที่ 72 หมู่ 2 บ้านหนองปรือ ตำบลชุมพล อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง โทร : 074-613701, 089-2989414, 089-8788804

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 1,200 หลา/เดือน

พรว้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยเหล็กกล้าเนื้อดีที่มีความคม คงทน ใช้งานง่าย เหมาะสำหรับใช้สอย
ต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ ที่ทำการกลุ่มตีมีด พรว้าโคกสัก เลขที่ 10 หมู่ 2 ตำบลโคกสัก อำเภอบางแก้ว
จังหวัดพัทลุง โทร. : 081-7667227

9. จังหวัดภูเก็ต

จักสานกก เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากต้นกก เป็นผลิตภัณฑ์ประเภท เช่น กระเป๋า หมวก
กล่องทิชชู กระจาดผลไม้ ถังขยะ เป็นต้น มีความสวยงาม คงทน แข็งแรง มีความประณีตในการทำ
ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณมวด ศรีสมุทร กลุ่มสตรีจักสานกกบ้าน
พรุสมภาร ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอลา้ง จังหวัดภูเก็ต 83110 โทร : 076 313116

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 75 ชิ้น/เดือน

จักสานตะกร้า ผลิตภัณฑ์จักสานตะกร้าจากหวาย มีความคงทน แข็งแรง ฝีมือประณีต สวยงาม มีให้เลือกมากมายหลายแบบ สำหรับใส่สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ สามารถติดต่อได้ที่ คุณยุทธ บำรุงรักษ์ กลุ่มจักสานตะกร้า หมู่ 2 ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดภูเก็ต 83110 โทร : 076-311455

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 25 ชิ้น/เดือน

กระเป่า เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นภูมิปัญญา อีกอย่างหนึ่งที่สามารถแปรรูปวัสดุจากธรรมชาติเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชน และผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณอรุณ ภูมิภูถาวร กลุ่มแม่บ้านกู่กู่วมใจ เลขที่ 9/9 หมู่ 3 ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 83000 โทร : 076-240486, 089-8741658

ผ้า Cotton ลายปลา เป็นผ้าบาติกที่มีลวดลาย สีเส้นสวยงาม และยังสามารถเขียนลายตามสั่งได้ ใช้สำหรับตัดชุดหรือเป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณอดุลย์ พันธุ์ทิพย์ กลุ่มสตรีทำผ้าบาติก เลขที่ 53/8 หมู่ 4 บ้านพารา ถนนป่าคลอง - เมืองใหม่ ตำบลป่าคลอง อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต 83110 โทร : 076-260022

10. จังหวัดยะลา

แจกันดินเผาประดับหอย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียวตกแต่งด้วยเปลือกหอยหลากหลาย เป็นงานศิลปะรุ่นใหม่เหมาะสำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่ง ของฝากของขวัญหรือของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณภัญญา พูลภิญญา กลุ่มหอยประดิษฐ์และของที่ระลึก เลขที่ 12 ซอย 5 ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000 โทร : 089-4633975, 073-211118

ปักจักผ้าคลุมหมม เป็นผ้าปักที่ใช้สำหรับเป็นผ้าคลุมหมมสตรีมุสลิมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแต่งกายและทำผ้าปักสำหรับใช้เป็นผ้าปูโต๊ะกรณีที่ตั้งทำโดยกำหนดขนาดตามที่ถูกค้าต้องการ สามารถติดต่อได้ที่ ทำการกลุ่มปักจักร หมู่ 6 บ้านต้นพิบูล ตำบลลำใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

หมวกกะปิเยาะ เป็นหมวกสีขาวกลมปักลวดลายเป็นลายดอกไม้หลายลวดลาย เป็นหมวกที่ใช้สำหรับสวมใส่สำหรับสุภาพบุรุษของชาวมุสลิมและเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณปิยะ มะแนสากอ กลุ่มเย็บปักเสื้อผ้าสตรีเขื่อนบางลาง เลขที่ 54 หมู่ 1 ตำบลเขื่อนบางลาง อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา 95130 โทร : 073-281059

หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 400 ใบ/เดือน

หัตถกรรมใบเตย เป็นผลิตภัณฑ์จักสานจากใบเตยที่มีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ก่องใส่ กระดาษทิชชู กระเป๋าก่องดินสอ ซองนามบัตร ก่องอเนกประสงค์ เป็นต้น ใช้งานได้เอนกประสงค์ตามผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณรอปิยะ เขาะลีมา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมสันติภาพวังพญา เลขที่ 38 หมู่ 2 ตำบลวังพญา อำเภอรามัน จังหวัดยะลา 95140 โทร : 073-212075, 081-2769371

11. จังหวัดระนอง

กระเช้าของขวัญ เป็นผลิตภัณฑ์ที่นำไม้ไผ่หรือหวายมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณเอนก น้อยชนะ กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสาน หมู่ 2 บ้านย่านยาว ตำบลเข็วเหลียง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง โทร : 077-824068

กระเช้าใส่ผลไม้ เป็นการนำเอาไม้ไผ่และก้านมะพร้าวสานเป็นภาชนะเครื่องใช้ประเภทต่างๆ เหมาะสำหรับใส่ผลไม้เป็นของฝาก สามารถติดต่อได้ที่ คุณลัดดา รัตนจันทร์ กลุ่มหัตถกรรมในครัวเรือน ไม้ไผ่บ้านหลุมพอล่าง เลขที่ 50/1 หมู่ 1 ตำบลปากจั่น อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง โทร : 077-891253, 077-824068

ตะกร้าหวาย เป็นตะกร้าขนาดใหญ่มีรูปทรงสวยงาม เหมาะสำหรับใส่เสื้อผ้า มีให้เลือกหลายลายตามความต้องการ ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณพณี เพชรคง กลุ่มจักสานบางพระใต้ เลขที่ 18 หมู่ 1 บ้านกลาง ตำบลบางพระใต้ อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง 85130
หมายเหตุ ปริมาณการผลิต 100 ชิ้น/เดือน ปริมาณการส่งมอบ 50 ชิ้น/เดือน

ผ้าบาติก เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นวิธีการสร้างสรรค์ลวดลายให้กับผืนผ้า กรรมวิธีการทำผ้าบาติกไม่ซับซ้อน สีลวดลายสวยงามเป็นผ้าเหมาะสำหรับใช้เป็นเครื่องแต่งกาย สามารถติดต่อได้ที่ คุณสำเนียง บัวแก้ว กลุ่มผลิตผ้าบาติก เลขที่ 5 หมู่ 4 ตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง 85120 โทร : 077-897342

12. จังหวัดสงขลา

เครื่องปั้นดินเผา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียวที่มีอยู่ในพื้นที่ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นหม้อ แจกัน กระจ่าง อ่างน้ำเป็น เป็นต้น มีความแข็งแรง ใช้สำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่งและใช้สอยตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณปลื้มใจ เกษตรสุนทร กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา เลขที่ 26 หมู่ 4 ตำบลสทิงหม้อ อำเภอลี้หนคร จังหวัดสงขลา โทร. : 074-481391

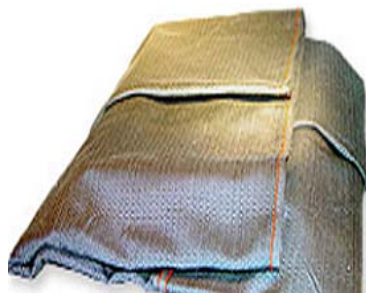
เครื่องปั้นดินเผา เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินเหนียวที่มีอยู่ในพื้นที่นำมาปั้นเป็นรูปต่าง ๆ ใช้สำหรับเป็นเครื่องประดับตกแต่งตามบ้านเรือน มีความสวยงาม แข็งแรง ทนทาน สามารถติดต่ได้ที่ คุณชาญชัย ทิพย์มณี กลุ่มบางกล้าดินเผา เลขที่ 39 หมู่ 1 ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล้า จังหวัดสงขลา 90110 โทร : 074-328308, 086-2985719

จักสานกระจูด เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากต้นกระจูด และเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กระจ่า เป้า หมวก พัด และอื่นๆ มีหลากหลายรูปแบบ สี สันสวยงาม ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่ได้ที่ คุณค่านิ่ง แยมสุวรรณ กลุ่มอาชีพจักสานกระจูด เลขที่ 53/1 หมู่ 3 ตำบลควนลัง อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โทร : 074-251402

ผ้าทอมือ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นด้าย ไหม และฝ้าย เป็นผ้าที่ทอด้วยมือ มีความละเอียด ประณีต มีสีสันและลวดลายที่หลากหลาย ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณยมนา สินธุรัตน์ กลุ่มทอผ้าร่มไทร เลขที่ 53 หมู่ 5 บ้านท่าไทร ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90100 โทร : 074-450204, 074-450262, 089-6589529

ผ้าทอมือเกาะยอ เป็นผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดสงขลา เป็นผ้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงมีความ ประณีตและสีสันสวยงาม โดยมีการทอยกดอกที่ลวดลายอ่อนนุ่ม ถือเป็นสัญลักษณ์หัตถกรรมพื้นบ้านของ ภาคใต้อีกอย่างหนึ่งเหมาะสำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณวิชัย มาระเสนา กลุ่มราชวัตร สว่างส่องหล้าที่ 1 เลขที่ 38 หมู่ 3 บ้านนอก ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90100 โทร : 074-450029, 081-4790653, 086-2917853

ผ้าบาติกเขียนมือ เป็นผ้าบาติกที่มีสีสันสดใส ลวดลายสวยงาม เป็นผ้าชิ้นสำหรับตัดเสื้อ สามารถติดต่อได้ที่ คุณเพลินใจ สุวรรณณี ศูนย์ฝักอาชีพ เลขที่ 16 หมู่ 9 บ้านแหลมชัน ตำบลเกาะใหญ่ อำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา 90270 โทร : 081-9691930

กระบุงจากผิวไม้ไผ่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผิวไม้ไผ่ มีความแข็งแรง ทนทาน ใช้สำหรับใส่ของเอนกประสงค์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณจุฑามาศ อินทองคง กลุ่มทักซิณาหัตถกรรม สงขลา เลขที่ 62/24 หมู่บ้านอิงกมลเขารูปช้าง ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000 โทร : 089-9763225, 074-314426

กระดาษเชือกกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเชือกกล้วย และเป็นอีกภูมิปัญญาอย่างหนึ่งของชาวชุมชนจังหวัดสงขลาที่นำวัสดุที่มีอยู่ในพื้นที่มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนใช้สำหรับใส่ของต่าง ๆ ตามความเหมาะสม สามารถติดต่อได้ที่ คุณสาคร บุญนำ กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากเส้นใยพืช หมู่ 3 ตำบลท่าบอน อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา โทร : 074-454234

13. จังหวัดสตูล

รูปหนังตะลุง รูปว่าวควาย การแกะสลักหนังส่วนมากแกะเป็นรูปหนังตะลุง ผู้แกะสามารถนำมาดัดแปลงแกะเป็นรูปว่าวควาย ว่าวควายเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดสตูลและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมของนักท่องเที่ยวเพื่อซื้อเป็นของที่ระลึก สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุรียา ชูวิจิตร เลขที่ 96/1 หมู่ 6 ตำบลควนกาหลง อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล

การสานผ้าขัดตะ เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ มีด้วยกัน 6 ลาย ได้แก่ ลายลูกแก้วฝูง ลายลูกแก้วดวงเดียว ลายสาม ลายปีกนก ลายดอกพิกุล และลายพรหมสี่หน้า ใช้สำหรับเป็นผ้าบ้านเรือน ที่ปักหรือยู่ข้าว สามารถติดต่อได้ที่ คุณดวงเดือน ไชยสะอาด เลขที่ 73 หมู่ 8 ถนนยนตรการกำธร ตำบลทุ่งน้อย อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล

การทำผ้าบาติก เป็นผืนผ้าที่มีหลายขนาด สามารถนำไปตัดเย็บเป็นกระเป๋า เสื้อผ้า ผ้าเช็ดหน้า สามารถติดต่อได้ที่ คุณสุวรรณา ไชยกุล เลขที่ 25 หมู่ 1 บ้านหัวหิน ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

การทำว่าวควาย เป็นว่าวขนาดใหญ่ ประเภทเสียงดัง ลักษณะพิเศษของควาย คือ มีเขาเหมือนควาย มีแอกที่ทำให้เกิดเสียงดัง ใช้สำหรับการแข่งขันหรือเล่นเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและเพื่อ

จำหน่ายเป็นสินค้าประจำจังหวัดสตูล สามารถติดต่อได้ที่ คุณเหลื่อม ขุนหมอน เลขที่ 86 หมู่ 4 ตำบลคลองขุด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

การทำเสวียนหม้อจากก้านจาก เป็นเครื่องจักสานมีหลายขนาดขึ้นอยู่กับชนิดของผลิตภัณฑ์ ใช้รองหม้อหุงข้าว กระจะทะ และสำหรับใส่สิ่งของต่าง ๆ สามารถถ่ายทอดให้ผู้ที่มีความสนใจนำไปผลิตเป็นสินค้าที่เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เป็นผลงานช่างฝีมือที่ได้รับการสืบค้นเพื่อให้คนในชุมชนได้เห็นคุณค่าและได้เป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไป สามารถติดต่อได้ที่ คุณฮาหว่า อาหน่าย เลขที่ 16 หมู่ 6 ตำบลท่าแพ อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล

14. สุราษฎร์ธานี

กระบุงหูหิ้ว เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากต้นกระจูดใช้ความละเอียดและความประณีตในการจักสานจึงทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีรูปทรง สี สันสวยงาม แข็งแรง ทนทาน ใช้งานได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ สามารถติดต่อได้ที่ คุณศิริทิพย์ พรอมสาร กลุ่มผลิตภัณฑ์กระจูดทรัพย์ทวี เลขที่ 112/1 หมู่ 1 บ้านควนท่าแร่ ตำบลทรัพย์ทวี อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84240 โทร : 089-5891615

กระเป๋า เป็นกระเป๋าสำหรับสุภาพสตรี เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมาจากต้นกระจูด มีหลากหลายรูปแบบ สามารถติดต่อได้ที่ คุณเอื้อน ชัยยศ กลุ่มจักสานกระจูด เลขที่ 49/2 บ้านท่าเรือใต้ หมู่ 3 ตำบลท่าเรือ อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84240 โทร : 077-351200, 077-351226

หมายเหตุ ผลิตได้ตลอดปีปริมาณการผลิต 20 ใบ/เดือน

กระเป๋าเชือกกล้วย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากเส้นใยพืชจากธรรมชาติ เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำวัสดุที่มีอยู่ในพื้นที่มาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ในครัวเรือนและเพื่อจำหน่ายให้กับลูกค้าและนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน สามารถติดต่อได้ที่ คุณอรวรรณ เพชรพรหม กลุ่มผลิตภัณฑ์เชือกกล้วยบ้านควนยูง เลขที่ 240/1 หมู่ 4 ตำบลขุนทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84100 โทร : 089-9705366, 077-211367

แข่งพลาสติก เป็นแข่งที่ทำจากเส้นพลาสติกใช้สำหรับใส่วัสดุสิ่งของต่าง ๆ สามารถติดต่ได้ที่
คุณณรงค์ คุณล้ำ กลุ่มจักสานแข่งพลาสติก เลขที่ 35/1 หมู่ 9 ตำบลช้างขวา อำเภอกาญจดิษฐ์ จังหวัด
สุราษฎร์ธานี โทร : 081-6763493

จักสานก้านมะพร้าว เป็นผลิตภัณฑ์ทำจากก้านมะพร้าวที่ผลิตด้วยมือ เป็นของใช้ชนิดต่าง ๆ
เช่น เสวียนหม้อ ตะกร้าใส่ผลไม้ เป็นต้น ใช้งานได้ตามความเหมาะสม สามารถติดต่ได้ที่
คุณอรศรี จันทรพาโพ กลุ่มจักสานก้านมะพร้าว หมู่ 3 ตำบลลิเต็ด อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทร : 077-491161 หมายเหตุ ผลิตได้ตลอดปี

ผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากเส้นด้าย ไหม และฝ้าย มีลวดลายเป็นลายหมากรุก มีหลากหลายสี ใช้งานง่าย ใช้สำหรับเป็นเครื่องนุ่งห่ม สามารถติดต่ได้ที่ คุณบุญโลม พุดคำ กลุ่มสีลปอาชีพ ทอผ้าบ้านท่านหญิง เลขที่ 100 หมู่ 6 ตำบลตะกุกเหนือ อำเภอวิภาวดี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84180 โทร : 077-292190

ผ้าดอกพิกุล เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอจากฝ้าย มีความละเอียดและประณีตในการทำจึงได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ลวดลาย สี สันสวยงาม เหมาะสำหรับเป็นเครื่องแต่งกายในโอกาสต่างๆ สามารถติดต่ได้ที่ คุณอ้าหว่า หมัดตะเห กลุ่มทอผ้าบ้านในเขา เลขที่ 61 หมู่ 1 ตำบลประสงค์ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84170 โทร : 077-381337

ผ้าทอชนิดต่างๆ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นผ้าไหมและผ้าฝ้ายซึ่งมีลวดลายต่างๆ เช่น ลายดอกพิกุล และลายพื้นเมืองต่าง ๆ ใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกายในแต่ละโอกาส สามารถติดต่อได้ที่ คุณหวันมะ น้อยหมีม กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านพุมเรียง เลขที่ 87 หมู่ 2 ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84110 โทร : 077 - 431359, 081 - 5384533

ผ้าบาติก เป็นผ้าบาติกที่มีสีสันสดใส ลวดลายสวยงาม เป็นผ้าขึ้นสำหรับตัดเสื้อ และรับทำลวดลายตามที่สั่งได้ สามารถติดต่อได้ที่ คุณสำอองค์ สกุตทอง กลุ่มผ้าบาติก เลขที่ 74 หมู่ 2 บ้านสมอทอง ถนนสมอทอง ตำบลสมอทอง อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84170 โทร : 077-262431, 086-2782588

ผ้าฝ้ายผ้าขาวม้า เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทอด้วยมือ ทอด้วยผ้าฝ้าย มีสีอันสวยงาม ลวดลายเป็นลายตาหมากรุกใช้สำหรับเป็นเครื่องแต่งกายสำหรับสุภาพบุรุษ สามารถติดต่อได้ที่ คุณอะ กชสวัสดิ์ กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านท่ากระเจา เลขที่ 131 หมู่ 1 ตำบลท่าชนะ อำเภотаชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84170 โทร : 077-381395

ตะกร้าไวน์ เป็นผลิตภัณฑ์ที่จักสานจากไม้ไผ่ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ใช้ความละเอียดและความประณีตในการจักสานเพื่อให้ได้สินค้าออกมามีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาด สามารถติดต่อได้ที่ กลุ่มจักสานไม้ไผ่ ต.คลองฉนวน อ.เวียงสระ จ.สุราษฎร์ธานี โทร. : 077-272558

บทที่ 4

การพัฒนาศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

การหาแนวทางเพื่อเพิ่มคุณค่าอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ เป็นการส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้แหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการวิเคราะห์หาแนวทางและข้อเสนอแนะในการเพิ่มคุณค่าอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมซึ่งการศึกษาคั้งนี้ใช้ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดของผลิตภัณฑ์ แหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมในแต่ละประเภทที่มีความเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากนั้นจึงเสนอแนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์ที่เป็นศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่นรวมทั้งแนวทางการส่งเสริมให้แหล่งผลิตเหล่านั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

1. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผ้าในสังคมไทยสมัยก่อนถือว่าการทอผ้าเป็นงานของผู้หญิงเพราะต้องใช้ความประณีตและละเอียดอ่อน ใช้เวลานานกว่าจะทอผ้าชนิดนี้เสร็จแต่ละผืน ผู้หญิงซึ่งในสมัยนั้นต้องอยู่กับเหย้าฟ้ากับเรือนอยู่แล้วจึงมีโอกาสทอผ้ามากกว่าผู้ชาย อีกประการหนึ่งคือค่านิยมของสมัยนั้นยกย่องผู้หญิงที่ทอผ้าเก่งเพราะเมื่อโตเป็นสาวแล้วจะต้องแต่งงานมีครอบครัวไปนั้น ผู้หญิงจะต้องเตรียมผ้าผ่อนสำหรับออกเรือน ถ้าผู้หญิงคนใดทอผ้าไม่เป็นหรือไม่เก่งก็จะถูกตำหนิชายหนุ่มจะไม่สนใจเพราะถือว่าไม่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมจะเป็นแม่บ้าน เมื่อมีงานเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ชาวบ้านจะพากันแต่งตัวด้วยผ้าทอเป็นพิเศษไปอวดประชันกัน ผ้าชนิดนี้จะทอขึ้นด้วยฝีมือประณีตเช่นเดียวกัน มีสีสันทัน และลวดลายดอกดวงงดงามเป็นพิเศษ ผ้าบางผืนจะทอกันเป็นเวลาแรมปีด้วยใจรักและศรัทธา เช่น ผ้าลายจก ผ้าตีนจก ผ้าตาด ผ้ายก และผ้าปุม เป็นต้น

คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นประเภทผ้า ผ้าไทยอีสานเป็นสายใยแห่ง ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นมรดกสืบทอดกันมานานมีความงดงามหลากหลายแตกต่างกันไป

ทั้งรูปแบบ ลวดลาย สี สัน โดยเฉพาะแง่มุมมองของความงามจะแตกต่างกันตามกลุ่มวัฒนธรรมและผ้าไทยอีสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่อยู่กับวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมานานแล้ว แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์การจذبนักท่องเที่ยวเป็นลายลักษณ์อักษรว่าเริ่มมีการทอผ้าประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่ยุคสมัยใดซึ่งการทอผ้าของชุมชนอีสานมีวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายเพื่อการใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันและการทอผ้าเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผ้าไทยอีสานจัดได้ว่าเป็นผ้าที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น วิจิตรงดงาม มีลวดลายที่ประณีต และมีชื่อเสียงอย่างมากทั้งผ้าฝ้ายทอ ผ้าไหม ผ้ามัดหมี่ ผ้าจิด ซึ่งสามารถนำมาสรรสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ปัจจุบันผ้าไทยอีสานได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ ให้ก้าวไปประดับสู่สากลและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผ้าไหม เป็นผ้าที่คนไทยอีสานส่วนใหญ่นิยมใช้ทำเป็นเสื้อผ้า ผ้าไหมผลิตมาจากตัวหม่อนชาวบ้านมักชอบเรียกการปลูกหม่อนและการทำผ้าไหมว่า "การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม" ผ้าไหมจะมีความลื่นมันวาว สะท้อนแสงเป็นประกาย และมีลวดลายต่าง ๆ มากมายที่สวยงาม

ผ้าฝ้าย (Cotton) คือ เส้นใยเก่าแก่ชนิดหนึ่งซึ่งใช้ในการทอผ้ามาแต่สมัยโบราณ สิ่งที่ยังบอกให้รู้ว่ามีมนุษย์มีการปลูกฝ้ายและปั่นฝ้ายเป็นเส้นด้ายมานานแล้ว คือหลักฐานทางโบราณคดี ซึ่งขุดพบในซากปรักหักพังอายุประมาณ 3,000 ปี โดยทั่วไปแล้วฝ้ายเป็นพืชเศรษฐกิจที่ปลูกได้ทั่วทุกภาคของประเทศ ฝ้ายเป็นผ้าที่ทุกคนมีความจำเป็นต้องใช้ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายทุกเพศ ทุกวัย และทุกชนชั้นในสังคม

ผ้ามัดหมี่ เป็นผ้าที่ทอจากด้ายหรือไหมที่ผูกมัดแล้วย้อมโดยการบิดผูกให้เป็นลวดลายแล้วนำไปย้อมสีก่อนการทอ ผ้ามัดหมี่มีทั้งที่ทอด้วยฝ้ายและไหมซึ่งทำกันมานานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย วิธีการทำผ้าไหมมัดหมี่มีขั้นตอนต่างๆ คือ ขั้นตอนแรกต้องฟอกไหมให้สะอาดโดยนำลงแช่ในน้ำค้างแล้วใส่หม้อต้ม จากนั้นจึงนำไปล้างน้ำเย็นแล้วผึ่งแดดให้แห้ง ขั้นตอนที่สองคือ การนำเส้นไหมที่ฟอกสะอาดแล้วมาพันใส่หลักหมี่แล้วเอาเชือกกล้วยหรือเชือกฟางมามัดเส้นไหมเป็นตอน ๆ ตามแต่จะต้องการให้เป็นลวดลายเช่นใด จากนั้นจึงนำเส้นไหมที่มัดแล้วนี้ไปย้อมสีเพื่อให้เกิดลวดลายและสีสันที่ต้องการปรากฏบนผืนผ้า เมื่อย้อมสีเสร็จแล้วจึงแกะเชือกที่มัดค้อยอกแล้วนำเส้นไหมมากรอเข้ากับหลอดโดยต้องระมัดระวังลำดับให้ถูกต้องมิฉะนั้นผืนผ้าที่ทอออกมาจะไม่ได้ลวดลายตามที่ต้องการหรือไม่เรียบร้อย ขั้นตอนสุดท้ายคือ การนำเส้นไหมที่ย้อมสีแล้วทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่งมาทอเป็นผืนก็จะเกิดเป็นผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายต่าง ๆ ตามที่ต้องการ เช่น ลายต้นไม้ ดอกไม้ และตัวอักษรต่าง ๆ

ผ้าจิด เป็นผ้าที่ใช้เทคนิคการทอผ้าให้เกิดลวดลายโดยเพิ่มด้ายเส้นพิเศษโดยการพุ่งด้ายจากริมผ้าด้านหนึ่งสู่อีกด้านหนึ่งทำให้เกิดลวดลายตลอดหน้ากว้างของผืนผ้า เมื่อทอเสร็จแล้วจะมีลายนูนยกขึ้นจากผืนผ้า พบมากในผ้าทอของชาวไทยอีสานซึ่งนิยมทอผ้าฝ้ายด้วยเทคนิค "จิด" โดยการทอผ้าจิดเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านของคนไทยที่สืบทอดกันมานานและแพร่หลายทั่วทุกจังหวัดในภาคอีสาน วิธีการทอผ้าจิดจึงเป็นรูปแบบการทอผ้าที่สร้างลวดลายในการทอผ้า

บนก็ (หูก) ผ้าจิดของชาวอีสานส่วนใหญ่นิยมใช้ฝ้ายมากกว่าเส้นใยไหม ในการทอผ้าจิดนิยมทอสำหรับใช้สอยเป็นหมอน ผ้าห่ม ผ้าคลุมไหล่ ผ้าปูที่นอน ส่วนผ้าจิดใหม่จะมีลวดลายที่ละเอียด ประณีตกว่าผ้าจิดฝ้ายและมักทอเป็นผืนสำหรับตัดเสื้อผ้า

ผ้าจก ผ้าจกเป็นผ้าทอผืนแคบ ๆ ซึ่งอาจทอขึ้นจากฝ้ายหรือไหมหรือผสมผสานกันทั้งสองอย่างก็ได้ คำว่า “จก” มีความหมายว่า “ล้วง” หรือ “ควัก” ซึ่งอธิบายให้เห็นว่าการทอผ้าชนิดนี้จะต้องมีการทอและปักไปพร้อม ๆ กัน ผ้าชนิดนี้นิยมใช้เป็นส่วนประกอบตกแต่งผ้า ผืนใหญ่ โดยเฉพาะผ้าชิ้น ซึ่งเมื่อประกอบเสร็จด้วยผ้าจกแล้วก็เรียกว่า ผ้าชิ้นตีนจก ศิลปะการทอผ้าจกจะมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันออกไปทั้งลวดลาย สีสันทัน และการใช้สอย

ผ้าลายน้ำไหล เป็นการทอผ้าโดยใช้เทคนิคเกาะหรือล้วง มีชื่อเรียกกันไปตามลักษณะที่ทอ เช่น ลายทางยาวและเป็นคลื่นเหมือนกับบันไดมองดูเหมือนสายน้ำกำลังไหล เรียกแบบนี้ว่าลายน้ำไหลนับเป็นต้นแบบดั้งเดิม ต่อมาหยักของลายน้ำไหลเป็นลายคล้ายจรวดกำลังพุ่งเรียกกันว่าลายจรวด เมื่อนำลายน้ำไหลมาต่อกันมีจุดช่องว่างตรงกลางเต็มเส้นลายเล็ก ๆ แยกออกรอบตัวมองดูคล้าย ดอกไม้หรือแมงมุม ลายอีกแบบหนึ่งที่เอาลายน้ำไหลมาหักมุมให้ทู่แล้วสอดสัด้วยเหลี่ยมกันเป็นชั้น ๆ เรียกคล้ายเล็บมือ อีกแบบหนึ่งได้นำลายน้ำไหลมาประยุกต์เป็นลักษณะคล้ายเจดีย์เป็นชั้น ๆ มียอดแหลม เรียกว่า ลายธาตุ ส่วนลายที่ใช้เส้นด้ายหลาย ๆ สีทอซ้อนกันเป็นชั้น ๆ เรียกว่าลายกาบ เป็นต้น

ผ้าแพรวา เป็นศิลปะหัตถกรรมของชาวผู้ไทยจังหวัดกาฬสินธุ์ ลักษณะเป็นผ้าสไบมีลวดลายและสีสันทันต่าง ๆ ผสมผสานกันอยู่บนพื้นสีแดงเข้ม การทอผ้าไหมแพรวาเป็นการทอผสมกับการปักไปพร้อม ๆ กันใช้เส้นไหมละเอียดล้วนส่วนที่เป็นลายใช้วิธี สะกิดเอาเส้นไหมสีต่าง ๆ ขึ้นมาเรียกกันว่า การยกขิด ซึ่งมาจากคำว่า “สะกิด” นั่นเอง

ผ้าแพรมน มีลักษณะเช่นเดียวกับแพรวาแต่มีขนาดเล็กกว่า เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสนิยมใช้เช่นเดียวกับผ้าเช็ดหน้าและหญิงสาวผู้ไทยนิยมใช้โพกผม

ผ้าโสร่ง เป็นผ้านุ่งสำหรับผู้ชาย ลักษณะของผ้าโสร่งจะทอด้วยไหมหรือฝ้ายมีลวดลายเป็นตาหมากรุกสลับเส้นเล็ก 1 คู่และตาหมากรุกใหญ่สลับกันกว้างประมาณ 1 เมตร ยาว 2 เมตร เย็บต่อกันเป็นผืน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานเป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์มาแต่โบราณ สังคมอีสานในอดีตจึงเป็นสังคมเกษตรกรรมซึ่งประชากรส่วนใหญ่เลี้ยงชีพด้วยการทำไร่ไถนาและทำประมงเป็นหลัก การประกอบอาชีพของชาวอีสานทั่วไปจะใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่ผลิตขึ้นเองโดยเครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่คนอีสานใช้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ มากมายหลายชนิดและ เครื่องจักสานที่ผลิตขึ้นนั้นมักใช้วัสดุดิบหรือวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป ทำให้เครื่องจักสานที่ทำขึ้นเป็นรูปแบบที่แตกต่างกันตามประเภทของวัสดุและประโยชน์ใช้สอย สภาพการดำรงชีวิต สภาพภูมิ ศาสตร์ ความนิยมตามขนบประเพณี และวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เครื่องจักสานของชาวภาคอีสานมีรูปแบบแตกต่างจากภูมิภาคอื่น

เครื่องปั้นดินเผา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่มีร่องรอย การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์และมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผามาเป็นเวลายาวนาน หลักฐานเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาของภาคอีสานที่เก่าแก่และสำคัญที่สุดก็คือ ที่แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีการค้นพบเครื่องปั้นดินเผาเขียนสีที่มีอายุเก่าแก่ถึงประมาณ 5,600 ปี ปัจจุบันได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก นอกจากนั้นยังมีการขุดพบเครื่องปั้นดินเผาโบราณในที่อื่นๆ เช่น บริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ ทุ่งสำริดจังหวัดนครราชสีมา รวมถึงกลุ่มโนนชัยในเขตจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น สำหรับในยุคปัจจุบันภาคอีสานยังเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศส่วนใหญ่ เป็นผู้ผลิตรายเล็กผลิตสินค้าที่เน้นประโยชน์การใช้สอยเป็นหลัก เช่น หม้อน้ำ กระจ่างดินไม้ แจกกัน เป็นต้น แหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาภาคอีสานที่ขึ้นชื่อเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปทั้งในและต่างประเทศก็คือ เครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัด นครราชสีมา นอกจากนั้นแล้วยังมีอีกหลายหมู่บ้านที่มีงานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านที่น่าสนใจและจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัด อาทิ บ้านโค้งสวรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู บ้านเชียงเครือ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร บ้านหม้อ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นต้น

การหล่อหลอมโลหะ เป็นงานศิลปหัตถกรรมที่คนไทยใช้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ มากมายหลายชนิดและการหล่อหลอมโลหะที่ผลิตขึ้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นมักใช้วัสดุดิบในท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป ทำให้การหล่อหลอมโลหะที่ทำขึ้นเป็น รูปแบบที่แตกต่างกันไปตามประเภทของวัสดุดิบ ประโยชน์ใช้สอย สภาพการดำรงชีวิตและสภาพภูมิศาสตร์ ความนิยมตามขนบประเพณีและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การหล่อหลอมโลหะแต่ละภาคแต่ละถิ่นไทยมีรูปแบบแตกต่างกันไปอย่างน่าสนใจ

2. ภาคกลาง

ผ้า การทอผ้าไหมของไทยเริ่มพัฒนามาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 การทอผ้าจึงเป็นทั้งงานหัตถกรรมและเป็นงานศิลปะที่ทรงคุณค่าสังเกตได้ว่าแต่ละภูมิภาคแต่ละท้องถิ่นต่างมีผ้าทอที่มีรูปแบบแตกต่างกันไป โดยเฉพาะการประดิษฐ์ ลวดลายและการให้สีสันผ้าทอในวันนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงสายใยทางวัฒนธรรมบอกเล่าวิถีชีวิตชุมชนอีกทั้งมีหน้าที่สำคัญบันทึกและถ่ายทอดแง่มุมประวัติศาสตร์ความรุ่งเรืองของแต่ละยุคสมัยได้อย่างชัดเจน มนุษย์เริ่มรู้จักการทอผ้าและนำผ้ามาใช้ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์เพราะจากหลักฐานการค้นพบเศษผ้า ด้าย เส้นใยไหมติดอยู่กับกำไลสำริด ทำให้มั่นใจว่ามนุษย์คนนั้นรู้จักการทอผ้าจากเส้น ใยพืชและไหมเป็นเวลายาวนานหลายพันปีที่การทอผ้าพัฒนาเปลี่ยนรูปแบบไปจากวิธีการง่ายๆ ก้าวสู่อุตสาหกรรมมากขึ้นตั้งแต่การเลือกวัสดุเส้นใย กระบวนการทำเส้นใย การย้อม การสาว การปั่นไปจนถึงการใช้เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ในการทอ กระบวนการเหล่านี้ต้องอาศัยการศึกษาค้นคว้าและทดลองอย่างต่อเนื่องก่อนจะกลายเป็นผืนผ้าทอที่มีเอกลักษณ์เช่นเดียวกับผ้าไหมผืนผ้าที่มีเสน่ห์ความงามในตัวเอง ปัจจุบันผ้าไหมมีหลายประเภทไม่ว่าจะเป็น

ผ้าไหมลูกแก้ว ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าจิด ฯลฯ ซึ่งต่างได้รับความนิยมและเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งสิ้น การทอผ้าไหมทุกขั้นตอนในอดีตการทอผ้าไหมจะทอผ้าพื้นหรือทอลายอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ปัจจุบันเปลี่ยนรูปแบบการทอมีทั้งลวดลายและผ้าพื้นรวมไว้ในผืนเดียวกัน ลายส่วนใหญ่เป็นลายโบราณ ลายพื้นบ้านอีสาน ลายขอลายดอกจอร์ ลายปราสาทและลายที่ประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ บางครั้งได้มีการนำเอาลายผ้าของเขมรมาทอไว้ร่วมด้วย ซึ่งศึกษาแบบจากหนังสือลายผ้าโบราณในพิพิธภัณฑ์และออกแบบขึ้นมาใหม่ ส่วนกรรมวิธีการผลิตจะยึดรูปแบบเดิมไม่ว่าจะเป็นการมัดหมี่ การทอ การย้อม ฯลฯ จะใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาผลิตทุกขั้นตอน ผ้าแต่ละผืนจะมีการสร้างแม่พิมพ์ไว้สำหรับผูกลายไหม ขณะเดียวกันใช้อุปกรณ์สมัยใหม่ อาทิ ใช้สัตวศาสตร์ในการย้อมใช้ผงฟอกสีไหมพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพมากขึ้น ผ้าไหมฝีมือชุมชนที่นี้จึงมีเอกลักษณ์โดดเด่น โดยเฉพาะลวดลาย คุณภาพของเนื้อผ้าไหมและการให้สีซึ่งจะเน้นโทนสีทึบ นอกจากนี้ โทนสีเขียวหยก เทาหรือแม่กระทั้งสีอ่อนอย่างสีครีมขณะนี้กำลังเป็นที่นิยม

เครื่องจักสาน ภาคกลางมีพื้นที่กว้างขวางและอุดมสมบูรณ์มากกว่า ภาคอื่นๆ มีวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำเครื่องจักสานหลายชนิดและเครื่องจักสานภาคกลางส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์ท้องถิ่นและขนบประเพณีของประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ เป็นอย่างคึกคักทางภูมิศาสตร์ของภาคกลางทำให้พื้นที่บริเวณนี้มีความอุดมสมบูรณ์ ที่ดินส่วนใหญ่ใช้ทำการเกษตรจำเป็นต้องใช้เครื่องมือเครื่องใช้จักสานหลายชนิดโดยเฉพาะบริเวณที่ราบลุ่มเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำแม่กลอง ซึ่งเป็นที่โล่งประชาชนนิยมปลูกไม้ไผ่ไผ่ตามบริเวณหมู่บ้านและตามหัวไร่ปลายนา และนอกจากนี้ในบริเวณจังหวัดกาญจนบุรี เพชรบุรี ลงไปจนถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์มีภูเขาตะนาวศรีเป็นแนวเขาที่มีป่าไม้ไผ่อยู่เป็นจำนวนมาก จากลักษณะดังกล่าวทำให้บริเวณภาคกลางมีการทำเครื่องจักสานอย่างแพร่หลาย แต่ก็มีเครื่องจักสานส่วนที่ทำด้วยวัตถุดิบอย่างอื่นบ้าง ได้แก่ ไบลาน ไบตาล หวาย ผักตบชวา เป็นต้น ลักษณะภูมิประเทศของภาคกลางดังกล่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งจำเป็นต้องใช้เครื่องจักสานในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ขนบประเพณี วัฒนธรรม และความเชื่อของท้องถิ่นก็เป็นเครื่องกำหนดรูปแบบของเครื่องจักสานด้วย

เครื่องปั้นดินเผา อาณาจักรอยุธยาสถาปนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1893 เข้าครอบคลุมนพื้นที่ภาคกลางในที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาได้ทั้งหมดในเวลาไม่นานนักก่อนหน้าการสถาปนาอาณาจักรอยุธยาได้มีแคว้นสุวรรณภูมิและแคว้นละโว้เคยปกครองพื้นที่แห่งนี้มาก่อนแล้ว แต่ภายหลังจากการก่อตั้งกรุงศรีอยุธยาเมืองแห่งนี้ได้กลายมาเป็นศูนย์กลางการค้าและความเจริญแทนที่ได้มีการค้นพบและขุดค้นทางโบราณคดีเพื่อศึกษาแหล่งที่ผลิตเครื่องปั้นของภาคกลาง 2 แหล่ง ผลจากการศึกษาทำให้ทราบลักษณะวิธีการผลิตและการแพร่กระจายของเครื่องปั้นจากทั้ง 2 แหล่ง เป็นผลให้เกิดความก้าวหน้าในการศึกษาพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมในสมัยนั้นเป็นอย่างมาก แหล่งผลิตทั้ง 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งแม่น้ำน้อยหรือแหล่งวัดพระปรารักษ์ แหล่งผลิตนี้อยู่ริมแม่น้ำน้อยในเขตวัดพระปรารักษ์ ตำบลเชิงกลัด อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีเตาเผาขนาดใหญ่

เป็นจำนวนมาก เป็นที่คาดหมายว่าผลิตผลจากแหล่งนี้ได้ใช้ในชีวิตประจำวันของชาวอยุธยาและบางส่วนได้ส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียงด้วยและแหล่งบ้านปูน แหล่งผลิตนี้อยุธยาแม่น้ำสุพรรณ (ท่าจีน) ในเขตบ้านปูน ตำบลพิหารแดง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี งานจากแหล่งผลิตแห่งนี้แพร่กระจายอยู่ในชุมชนหลายแห่งในภาคกลางรวมทั้งในเกาะเมืองอยุธยาด้วย เครื่องปั้นจากแหล่งนี้ทำจากดินเนื้อละเอียดเมื่อนำไปเผาเนื้อภาชนะเป็นสีแสด งานที่ผลิตเป็นงานไม่เคลือบมีทั้งที่เผาด้วยไฟแรงสูง เนื้อแกร่ง และเผาไฟแรงต่ำ ภาชนะที่ผลิตมีทั้งชาม อ่าง กุณโท กระปุก ไห ผาภาชนะ รูปสัตว์ต่างๆ เป็นต้น

การหล่อหลอมโลหะ ภาคกลางมีการหล่อหลอมโลหะเพื่อผลิตเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ มากมายหลายชนิดซึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมที่ใช้วัสดุและวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น นอกจากนี้จะมีประโยชน์ใช้สอยเป็นหลักแล้วยังถือเป็นประดิษฐ์ศิลป์ที่ดู สวยงามทำให้ศิลปหัตถกรรมการหล่อหลอมโลหะของภาคกลาง มีคุณค่าและความงามอย่างโดดเด่นทางศิลปะไม่แพ้ชนชาติอื่นๆ

3. ภาคใต้

ผ้า ภาคใต้มีแหล่งทอผ้าที่มีชื่อเสียงหลายแห่งโดยเฉพาะแหล่งทอผ้ายกดินเงิน ดิ้นทองซึ่งสันนิษฐานว่าได้รับอิทธิพลจากชาวมุสลิม ชาวอาหรับที่มาค้าขายตั้งแต่สมัยโบราณและต่อมาผ้ายกเงินยกทองได้กลายเป็นที่นิยมในหมู่ชนชั้นสูงของอาณาจักรไทยในภาคกลาง บรรดาพวกเจ้าเมืองและข้าราชการหัวเมืองภาคใต้จึงสนับสนุนให้ลูกหลานและชาวบ้านทอกันเป็นล่ำเป็นสัน โดยเฉพาะที่เมืองนครศรีธรรมราช เมืองสงขลา และที่ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานีล้วนเคยเป็นแหล่งทอผ้าที่มีชื่อเสียงมากในอดีตเป็นที่กล่าวขวัญถึงและนิยมกันมากในหมู่ชนนางสมัยกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี และกรุงรัตนโกสินทร์ ปัจจุบันผ้ายกเมืองนครมีผู้บริจาคให้แก่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราชและจัดแสดงให้ประชาชนชมอยู่ในห้องผ้าของพิพิธภัณฑสถานจำนวนมาก แต่ช่างทอที่มีชื่อเสียงเสียชีวิตไปแล้วเป็นส่วนใหญ่และมีผู้สืบทอดความรู้ไว้น้อยมากจึงไม่มีการทอกันเป็นล่ำเป็นสันเหมือนสมัยโบราณ

ผ้าบาติก เป็นคำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทอลวดลายผ้าโดยการใช้ เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้สีติดและระบายสีในส่วนที่ต้องการให้สีติด "บาติก" หรือ "ปาเต๊ะ" เป็นคำในภาษาชวามาจากคำว่า "ติติก" หรือ "ติก" มีความหมายว่าเล็กน้อยหรือจุดเล็กๆ โดยใช้การหลอมเหลวของแว๊ก (WAX) หยอดหรือเขียนที่เรียกว่า การเขียนน้ำเทียนเป็นกรรมวิธีที่จะระบายเทียนที่หลอมเหลวให้เข้าไปในเนื้อผ้า จากนั้นนำไปข้อมตามขบวนการการทำสีผ้าบาติกคือ ข้อมในส่วนที่ไม่ปิดแว๊กให้ติดสีข้อมคือแต้มหรือระบายลงไปในส่วนที่ต้องการให้สีติด เมื่อเสร็จกรรมวิธีแล้วจึงลอกเทียนออกด้วยการนำไปต้มในน้ำเดือด ดังนั้นบาติกจึงเป็นการตกแต่งผ้าวิธีหนึ่งที่ทำกันมากในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย รวมถึงประเทศไทยซึ่งมีการนำเสนอลวดลายผ้าที่ออกมาจากความคิดจินตนาการของผู้ทำรวมทั้งเทคนิคในการทำที่แตกต่างกันของกลุ่มชนในแต่ละประเทศที่เป็นเอกลักษณ์แสดงถึงอารยธรรมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ทั่วไป ปืนสถานที่นั้นๆ บาติกเป็นงานฝีมือที่มีประวัติความเป็นมาที่เก่าแก่ประมาณ 2,000 กว่าปีมาแล้วส่วนแหล่งกำเนิดมาจากไหนยังไม่เป็นข้อยุติ นักวิชาการชาวยุโรปหลายคนเชื่อว่ามีในอินเดียนก่อน แล้วจึงแพร่เข้าไปในอินโดนีเซีย

และอีกหลายคนเชื่อว่ามาจากอียิปต์หรือเปอร์เซีย มีการค้นพบผ้าบาติกที่อียิปต์ อินเดีย และญี่ปุ่นแต่ส่วนใหญ่ก็
ยังยืนยันแน่ชัดว่า ศัพท์เฉพาะ ขั้นตอน สี รวมทั้ง ขี้ผึ้งที่ใช้เขียนลาย เป็นของอินโดนีเซีย ไม่เคยมีในประเทศ
อินเดียมาก่อน ถึงจะมีการค้นพบผ้าบาติกในที่ต่างกันแต่ผ้าบาติกของอินโดนีเซียน่าจะเกิดจากประเทศ
อินโดนีเซียเอง เพราะซึ่งมีเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนของชาติอื่นๆ และยังมีผู้ยืนยันระบุอีกว่า การทำผ้าโสร่ง
บาติกมีต้นกำเนิดมาจากอินโดนีเซียแน่นอน จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของผ้าบาติกจึงสามารถสรุป
ได้ว่า ผ้าบาติกมีแหล่งกำเนิดที่ระบุไม่แน่ชัดแต่พบมากในประเทศ อินโดนีเซีย โดยเริ่มมาจากการทำผ้าบาติก
ของสตรีในวังแล้วแพร่หลายไปสู่ประชาชนทั่วไป จากนั้นได้มีการพัฒนาเทคนิคการสืบทอดกันมาจนกระทั่ง
ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ถ้าเป็นบาติกที่เขียนด้วยมือถือว่าเป็นบาติกชั้นสูงมีราคาแพงจึงทำให้
เกิดการเลียนแบบผ้าบาติกด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่สามารถทำให้เกิดเทคนิคในการทำลวดลายให้คล้ายกับผ้า
บาติกแต่จริงๆ แล้วเป็นการพิมพ์แบบสกรีนและไม่เป็นที่นิยมเท่ากับผ้าบาติก ส่วนการทำผ้าบาติกของไทยนั้น
นิยมทำกันเป็นงานฝีมือหรือที่เรียกว่าบาติกแพ้นท์ที่เขียนด้วยมือซึ่งมีเอกลักษณ์แตกต่าง กับศิลปะบาติกของ
ชาติอื่น

เครื่องจักสาน ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานมีความเกี่ยวเนื่องด้วยวัฒนธรรมการดำรงชีวิต คือ
เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนและในการประกอบอาชีพซึ่งภาคใต้มีพื้นที่เป็นคาบสมุทรทำให้มีทรัพยากรทาง
ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์มีวัสดุดิบที่นำมาใช้ทำเครื่องจักสานหลากหลายชนิด โดยเฉพาะย่านลิเภาเป็นวัสดุทาง
ธรรมชาติที่พบมากที่สุดในประเทศไทย และเครื่องจักสานภาคใต้ส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์
ท้องถิ่นและชนบประเพณีของประชาชนเป็นอย่างดี เครื่องจักสานของภาคใต้มีรูปแบบและเอกลักษณ์เฉพาะที่
แตกต่างกัน คือ มีรูปแบบและวิธีการจักสานเป็นของตนเองตามความนิยมของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่
โบราณ เครื่องจักสานที่พบในภาคใต้จากการรวบรวมข้อมูลและการวิจัยพบว่า พื้นที่ภาคใต้มีการใช้วัสดุ
ประเภทไม้ไผ่ หวาย กก ใบเตย ย่านลิเภา ก้านมะพร้าว ก้านรูปถายี กระจูด กก และ วัสดุอื่นๆ ในการจัก
สานทำให้มีเครื่องจักสานที่หลากหลายชนิด ได้แก่ แจกกัน กระจาด กระจ่างรูปแบบต่างๆ เข่ง เสวียนหม้อ
หมวก กระจุง โคมไฟ กระจัง กระจ่า ตะกร้า ข้อง ถังขยะ กล่องกระดาดซำระ ผาขัดตะ เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ถึงแม้ว่าเครื่องปั้นดินเผาในภาคใต้จะไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก
แต่ก็ยังมีเครื่องปั้นอยู่เพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน สถานที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นที่รู้จักกันดี คือ
เครื่องปั้นดินเผาสิงห์หม้อ ตำบลสิงห์หม้อ อำเภอสิงหนคร และที่ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล้า จังหวัด
สงขลา โดยลักษณะการทำเครื่องปั้นดินเผาของภาคใต้แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น ๆ คือ มีการใช้เป็นหมุนและ
การเผาจะไม่เผากลางแจ้งจะใช้เตาเผาจึงทำให้เนื้อแข็งแรงโดยใช้ฟางทำเราเรียกวิธีนี้ว่าการเผาแดด ทางภาคใต้
จะหาดินจากบริเวณใกล้เคียงจากแหล่งที่ผลิตและนำดินมานวดผสมกับทรายที่ เป็นลักษณะของภาคใต้
โดยเฉพาะแต่เป็นที่น่าเสียดายที่ทางภาคใต้มีแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาน้อยมากเนื่องจากความก้าวหน้าทาง
เทคโนโลยีทำให้ผู้คนหันไปใช้ผลิตภัณฑ์อย่างอื่นกันหมด ซึ่งเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตเพื่อเป็นสินค้าและ
ผลิตภัณฑ์ในชุมชนในภาคใต้นั้น ได้แก่ แจกกันดินเผาประดับหอย หม้อ กระจ่าง อ่างน้ำ และเครื่องปั้นดินเผา
ตกแต่งบ้าน เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์การหล่อหลอมโลหะ ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องใช้ เท่านั้น ซึ่งพบได้น้อยมากมีเพียง 2 จังหวัดเท่านั้น คือ ตำบลควนปริง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง (ผลิตกีสำหรับ คายหญา) และตำบลโคกสัก อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง (ผลิตพริ้ว)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

การพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนเหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมและสังคมไทยในปัจจุบันภายใต้ ตั้กระแสของเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นจะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีคุณค่าและความหมายมากกว่าการท่องเที่ยวกระแสหลักที่เป็นที่นิยมในยุคปัจจุบัน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องมี “จิตสำนึกใหม่” จิตสำนึกที่เรียกว่า “การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบพอเพียง” และเชื่อมโยงบริบทของการพัฒนาให้ครอบคลุมหลากหลายมิติบนพื้นฐานของสังคมไทยและสังคมโลกที่นับวันยังมีความสลับซับซ้อนสูงขึ้นไปเรื่อยๆ รูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่นำไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยพระองค์ทรงยึดหลักดังนี้

1. การพัฒนาต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานเดิมของสังคมไทย ดังกระแสพระราชดำริสความว่า “การจะพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างให้เจริญขึ้นนั้นจะต้องสร้างขึ้นจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่ก่อนทั้งสิ้นถ้าพื้นฐานไม่ดีหรือคลอนแคลนบกพร่องแล้วจะเพิ่มเติมเสริมต่อให้เจริญดีขึ้น ไปอีกนั้น ยากนักที่จะทำได้จึงควรเข้าใจให้แจ้งชัดว่านอกจากจะมุ่งสร้างความเจริญแล้วยังจะต้องพยายามรักษาพื้นฐานให้มั่นคง ไม่บกพร่องพร้อมๆ กันด้วย”

2. การพัฒนาต้องตั้งอยู่บนหลักของภูมิสังคม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงยึดถือสภาพความเป็นจริงของภูมิประเทศและสังคมวิทยาเกี่ยวกับประชาชนในพื้นที่พัฒนาเป็นหลักทรงเน้นว่าการพัฒนาอะไรหรือจะทำการอะไรนั้นขอให้ยึดหลักสำคัญคือ ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม สิ่งแรกเป็นลักษณะของภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม ลักษณะธรรมชาติที่อยู่รอบๆ ตัวเราและคำว่าสังคมโดยจะต้องคำนึงถึงสังคมของคนในพื้นที่นั้นเพราะคนในสังคมหนึ่งจะตัดสินใจไปตามวัฒนธรรมค่านิยมทางสังคม สิ่งแวดล้อม ประเพณี การอบรมที่บ่มฝังมาเพราะฉะนั้นในการพัฒนาให้คำนึงถึง 2 สิ่งนี้ตลอดเวลาอย่าไปเปลี่ยนแปลงแปรสภาพหรือทำให้ความเป็นมนุษย์หรือภูมิประเทศตรงนั้นเสียไป

3. ทรงยึดหลักผลประโยชน์ของประชาชนและการได้รับการยอมรับ ทรงเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก

4. ทรงยึดหลักความคุ้มค่ามากกว่าคุ้มทุน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้มีกระแสพระราชดำริว่า “ขาดทุนคือกำไร Our loss is our gain การเสียคือการได้ประเทศชาติจะก้าวหน้าและการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้นเป็นกำไรอีกอย่างหนึ่งซึ่งนับเป็นมูลค่าเงินไม่ได้”

กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. กลยุทธ์ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

1.1 การสงวนรักษา พื้นฟู ควบคุมดูแลทรัพยากรในระบบนิเวศให้คงสภาพไว้เพื่อสามารถนำมาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวได้นานที่สุดหรือตลอดไป

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย โดยป้องกันและลดสาเหตุที่อาจทำให้เกิดปัญหามลพิษ

1.3 เจ้าของพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว สถาบันต่างๆ ในสังคม องค์กรประชาชน และประชาชนในท้องถิ่นต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์ รักษาสภาพไม่ทำลาย หรือสร้างความเสียหายแก่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2. กลยุทธ์ด้านการจัดการ โครงสร้างและบริการการท่องเที่ยว

มีความเข้มงวดในการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม โดยการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานและการบริการการท่องเที่ยวนั้นจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและ สิ่งแวดล้อม เส้นทางการศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม

3. กลยุทธ์ด้านการศึกษาและสื่อความหมายธรรมชาติ

3.1 เป็นสื่อกลางทางการศึกษาและการเรียนรู้ด้านระบบนิเวศของนักท่องเที่ยว เพื่อที่จะสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

3.2 มีการให้ข้อมูลก่อนการท่องเที่ยว การศึกษาระหว่างการท่องเที่ยว

3.3 ให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยตนเองและได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การสื่อความหมายธรรมชาติ การฝึกอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ทัศนศึกษา การเล่นเกม บทบาทสมมติ การอภิปราย

4. กลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

4.1 ให้ความสำคัญแก่ประชาชนในท้องถิ่นในด้านที่จะมีบทบาทในการกำกับดูแลและควบคุมการท่องเที่ยวได้มากขึ้นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี

4.2 ส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเองเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนและระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ร่วมพัฒนาจุดขายต่างๆ ได้แก่ ที่พักอาศัย ภัตตาคาร การนำเสนอลูกค้านักวัฒนธรรม ศิลปะและประเพณีต่างๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

5. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาดและบริการนำเที่ยว

5.1 จัดให้เกิดความสมดุลระหว่างความสามารถในการรองรับของพื้นที่กับปริมาณนักท่องเที่ยวเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทรัพยากรที่มีความอ่อนไหวอาจได้รับผลกระทบได้ง่ายหากมีนักท่องเที่ยวมากเกินไป

5.2 มุ่งส่งเสริมให้พัฒนาเป็นตลาดที่มีคุณภาพไม่ใช่พยายามเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว

5.3 ให้มีการจัดบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์โดยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในกรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการลงทุน

รัฐบาลกลางและหน่วยงานของรัฐจะต้องมีส่วนร่วมสนับสนุนอย่างแข็งขันในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นมากที่สุด

แนวทางการพัฒนาศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. จังหวัดกาฬสินธุ์

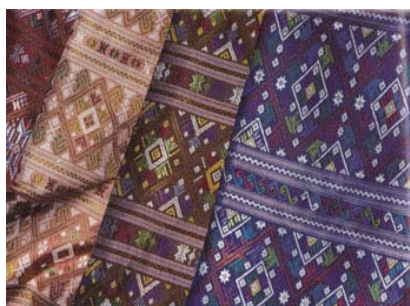
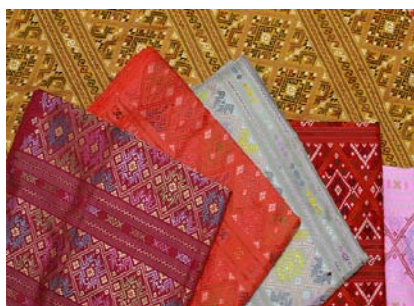
“เมืองฟ้าแดดสงยาง โปงลางเลิศล้ำ วัฒนธรรมผู้ไทย ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน มหาธารลำปาว ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพนงาม บ้านโพนงาม ตำบลโพน

อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ 46180 ติดต่อ : คุณศักดิ์สิทธิ์ ลามุล

โทรศัพท์ 043-856257, 087-922 1163, 083-6668685

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมแพรวา

ผ้าไหมแพรวา จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในการทอผ้าที่โดดเด่นที่สุดโดยเฉพาะผ้าทอของชาวผู้ไทย ซึ่งงานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทผ้าของชาวกาฬสินธุ์ ได้แก่ ผ้าไหมแพรวา ผ้าไหมมัดหมี่ โดยเฉพาะผ้าไหมแพรวาถือเป็นความอสังการของผ้าที่ได้รับการกล่าวขานยกย่องว่าเป็นราชินีแห่งไหม แพรวา มาจากคำสองคำ คือ แพรกับวา แพรเป็นคำที่ชาวอีสานเรียกผ้าวาคือความยาวของผ้า 1 วา (ประมาณ 2 เมตร) แพรวา จึงหมายถึง ผ้าที่มีความยาวโดยประมาณ 1 วา (สำหรับใช้เป็นผ้าห่ม ผ้าสไบ หรือ ผ้าแถบ)

ลักษณะเด่นของผ้าไหมแพรวา เป็นผ้าแพรวาชนิดสีแดงทอด้วยลวดลายต่าง ๆ ในผืนเดียวกัน สลับลายถึง 5 ลาย มากกว่า 5 สี ดังนั้นการทอผ้าแพรวาจึงต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญเป็นอย่างสูง ผ้าแพรวาจะมีลายกั้นกลางระหว่างดอก ช่วงดอก เรียกว่า ดอกอ้อมคั่นลาย จะสลับดอกตามขวางไปเรื่อย ๆ จนเกือบถึงเชิงผ้าจึงจะมีลวดลายปลายเชิงผ้าเรียกว่า ลายช่อนปลายเชิง จากนั้นจะเป็นเชิงผ้า คือ ลายที่อยู่สุดท้ายของปลายผ้า

จุดอ่อน การทอผ้าไหมแพรวาของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นการทอผ้าที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนผู้
ไทยท้องถิ่นอำเภอนาคู อำเภอเขาวง อำเภอกำม่วง อำเภอภูผินารายณ์ อำเภอสหัสขันธ์เท่านั้น ส่วนจังหวัด
อำเภออื่นๆ จะนิยมผลิตหรือทอผ้าประเภทต่างๆ นอกเหนือจากผ้าไหมแพรวา เช่น ผ้าไหมมัด
ผ้าเกล็ดเต่า ผ้าซิ่นทิว เป็นต้น

จุดแข็ง ผ้าไหมแพรวาเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของชาว ผู้ไทยในจังหวัด
กาฬสินธุ์เป็นผ้าทอที่มีความวิจิตรงดงามเป็นที่นิยมในระดับสากล มีการส่งเสริมด้านการตลาดทำให้มีการ
ผลิตและจำหน่ายในระดับอุตสาหกรรมซึ่งผ้าไหมแพรวาถือเป็นราชินีแห่งไหมเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยว
และประชาชนทั่วไปรวมทั้งผู้คนที่นิยมแต่งกายด้วยผ้าไหมแพรวาในเทศกาลต่างๆ

โอกาส การทอผ้าไหมแพรวาของชาวผู้ไทยจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มี
รายละเอียดที่โดดเด่นงดงามบนผืนผ้าสามารถนำผ้าไหมแพรวามาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่ม
ประเภทอื่นๆ ได้หลากหลายทั้งมีการผลิตและจำหน่ายทั้งในระดับครัวเรือน ระดับอุตสาหกรรมท้องถิ่น
มีการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัดและในระดับประเทศทำให้ผ้าไหมแพรวาจัดเป็นสินค้า
หัตถกรรมพื้นบ้านที่ยังมีโอกาสนำไปจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากการทอผ้าไหมแพรวาของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ถือเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่ต้อง
อาศัยระยะเวลา ใช้ความละเอียด ประณีตในทอผ้าแต่ละชิ้น และการทอผ้าไหมแพรวานิยมทอเฉพาะในกลุ่ม
ชาวผู้ไทยเท่านั้นทำให้การผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์สามารถผลิตได้ในปริมาณไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าไหมแพรวา ผ้าไหมแพรวาถือเป็นเอกลักษณ์
ประจำท้องถิ่นของจังหวัดกาฬสินธุ์ทำให้ทราบว่าผ้าไหมแพรวาเป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตร
ประณีต งดงามเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไป สามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่ม
ประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าไหมแพรวาของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์มีมูลค่าทาง
เศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีอยู่มาก เนื่องจากความต้องการผ้าไหมแพรวาของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ยังมี
อยู่มากทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหมแพรวาจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนา
ตลาด คุณภาพของไหม สีเส้นของผ้า การแปรรูปผ้าไหมแพรวาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่น
หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เหมาะสมกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตผ้าไหมแพรวาของจังหวัดกาฬสินธุ์นั้นเดิมชาวผู้ไทยบ้านโพนทอผ้าแพรวา
ขึ้นเพื่อใช้ทำสไบเฉียง ใช้คลุมไหล่ และคลุมหมวกในโอกาสงานเทศกาลงานประเพณีหรืองานสำคัญ ผ้าไหม
แพรวาเป็นผ้าที่แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านและสืบทอดกันมาโดยเฉพาะบ้านโพนและเกือบทุกหมู่บ้านของ
ตำบลโพน อำเภอกำม่วง ปัจจุบันมีการสืบทอดการทอผ้าแพรวาในหลายอำเภอ คือ อำเภอกำม่วง อำเภอ
สหัสขันธ์ อำเภอสามชัย ประมาณ 36 หมู่บ้านเกือบทุกครัวเรือน ผ้าแพรวาแต่เดิมทอไว้ใช้ไม่ได้จำหน่าย
สีเป็นสีแดงครั้ง ทอลวดลายหรือชนิดต่างๆ ไว้ในผืนเดียวกันได้หลายลายส่วนมากเป็นลายสัตว์ ดอกไม้

มาประยุกต์เป็นลายที่วิจิตรสวยงาม เช่น ลายนาคหัวจุ่ม ดอกชาน ดอกหางปลา เป็นต้น อุปกรณ์ที่สำคัญในการทอผ้าไหมแพรวาประกอบด้วย ไหมสีหลา หลอด ไม้ ไม้เก็บลาย พิมพ์ เขาสั้น เขายาว กง ตีนกง กระสวย และกรรไกร การทอผ้าไหมแพรวาจะมีผ้าแม่แบบเป็นตัวช่วยในการเก็บดอกลายต่างๆ เรียกว่า ผ้าแล้ว ได้แก่ ผ้าที่มีพื้นสีขาวใช้ปักหรือขีดด้วยสีดำหรือสีน้ำเงินเพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจน

ปัจจุบันได้มีการเผยแพร่และการจำหน่ายจึงมีมากขึ้น และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านให้ทอเป็นผ้าสำหรับตัดชุดให้มีสีมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมแพรวาที่เผยแพร่และจำหน่าย ได้แก่ ผ้าใบเล็ก ผ้าพันคอ ผ้าคลุมศีรษะ ผ้าสำหรับตัดชุดสุภาพบุรุษ สุภาพสตรี ผ้าปูโต๊ะ และเนกไท เป็นต้น และยังได้มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัยแล้วแต่ความต้องการของตลาด ต้นทุนในการผลิตค่อนข้างสูงเพราะใช้เวลานานและใช้แรงงานมากตลอดจนความละเอียดลออจึงทำให้ราคาผ้าไหมแพรวามีราคาค่อนข้างสูง แต่ในความเป็นจริงผ้าไหมแพรวาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีกำไรค่อนข้างน้อยเมื่อคิดค่าแรงต่อผืนแล้วคนหนึ่งจะมีรายได้ 3,000 – 4,000 บาทต่อเดือน ทั้งนี้ ที่เป็นงานที่ต้องใช้ฝีมือในระดับที่สูง

แม้ว่าการจำหน่ายผ้าไหมแพรวาจะได้กำไรไม่มากนักเพราะต้นทุนในการผลิตค่อนข้างสูงแต่ชาวบ้านโพนและหมู่บ้านใกล้เคียงยังนิยมทอผ้าไหมแพรวาออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง เพราะถือว่าเป็นรายได้ประจำที่พอจะช่วยยังชีพได้อย่างมีความสุข ช่างทอผ้าไหมแพรวาบ้านโพนบางคนได้เป็นครูสอนการทอผ้าไหมในศูนย์ศิลปาชีพบางไทร

2. จังหวัดขอนแก่น

“พระราชอุทยานแก่น เลียงแคนดอกคูณ ศูนย์รวมผ้าไหม ร่วมใจผูกเสี่ยว เทียวเมืองขอนแก่นนครใหญ่ ไคโนเสาร์ลือก้อง เจริญทองมวยโอลิมปิก”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านโนนข่า บ้านโนนข่า ตำบลวังแสง อำเภอชนบท

จังหวัดขอนแก่น 40180

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่ ในด้านการทอผ้าขนแก่นคือแหล่งการผลิตผ้าไหมที่สำคัญที่สุดในปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชนและท้องถิ่นเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจซึ่งแหล่งผลิตผ้าไหมที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่นมีอยู่หลายแห่งที่โดดเด่นที่สุด คือ ผ้าไหมมัดหมี่ของอำเภอชนบทถือเป็นแหล่งการผลิตผ้าไหมที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดขอนแก่น ผ้าไหมมัดหมี่เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวจังหวัดขอนแก่นที่มีการรังสรรค์ลวดลายบนผ้าที่มีความวิจิตร ประณีต โดยการนำเส้นไหมมามัดแล้วย้อมสีต่างๆ ตามที่กำหนดแล้วนำไปทอจะได้ผ้าไหมที่มีลวดลาย สีสันที่สวยงาม กรรมวิธีดังกล่าวนี้เรียกว่า มัดหมี่

จุดอ่อน การทอผ้าเป็นวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวขอนแก่นมานานซึ่งผู้หญิงทุกคนในชุมชนต้องรู้จักการทอผ้าเนื่องจากผ้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิต แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตทำให้แบบแผนการแต่งกายของชาวจังหวัดขอนแก่นเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะการนุ่งห่มด้วยผ้าทอพื้นบ้านและการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดขอนแก่น ในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ต้องอาศัยระยะเวลาในการทอซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีตละเอียดอ่อน ทำให้การผลิตมีต้นทุนที่สูง ดังนั้นจึงทำให้ผ้าไหมมัดหมี่มีราคาเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่เป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร ประณีต มีรายละเอียดบนผืนผ้าที่งดงาม มีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกายได้หลากหลายและสามารถนำผ้าไหมมัดหมี่ไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ต่างๆ ได้อย่างสวยงามเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส สภาพการทอผ้าไหมมัดหมี่ในจังหวัดขอนแก่นมีอยู่ไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนและชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้น อีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นผ้าไหมมัดหมี่จึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร งดงาม มีโอกาสในการผลิตและจำหน่ายได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด ผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดขอนแก่นเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ใช้ระยะเวลาในมาทอยาวนานมีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อย ไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมากๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดขอนแก่นทำให้ทราบว่าผ้าไหมมัดหมี่เป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็ง

ด้านความวิจิตรงดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถนำมาประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เครื่องนุ่งห่มประเภทต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าไหมมัดหมี่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจของ ผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากผ้าไหมมัดหมี่ยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหมมัดหมี่จึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาด คุณภาพของไหม สีสันทของผ้า การแปรรูปผ้าไหมมัดหมี่เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้โดดเด่น หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เหมาะ สำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดขอนแก่นพบว่า แหล่งการทอผ้าไหมมัดหมี่ที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหมมัดหมี่อำเภอชนบท อำเภอบ้านไผ่ อำเภอสีชมพู อำเภอพล อำเภอเวียงน้อย อำเภอเวียงใหญ่ อำเภอหนองสองห้อง อำเภอมัญจาคีรี อำเภอหนองเรือ ทั้งนี้แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนมีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นจำนวนมากที่ยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิต การสาธิตต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวด้วย

3. จังหวัดชัยภูมิ

“ชัยภูมิทิวทัศน์สวย รวยป่าใหญ่ มีช้างหลาย ดอกไม้งาม ลือนามวีรบุรุษ สูดยอดผ้าไหม พระใหญ่ ทวาราวดี”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มสตรีแม่บ้านเขว้า บ้านเขว้า ตำบลบ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัด

ชัยภูมิ 36170 เบอร์โทรศัพท์ : 044 – 839263 คุณกิระ ศรีพิสัย

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่ เรื่องราวผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิ ตั้งแต่อดีตมีการทอผ้าไหมใช้ในชีวิตประจำวัน เพราะเชื่อว่าผ้าไหมผ้าไหมเป็นผ้าที่มีคุณค่าผู้ใส่ผ้าไหมจะมีสง่าราศี หมายถึง ความกินดีอยู่ดี อุดมสมบูรณ์ ชาวจังหวัดชัยภูมิจึงถือว่าผ้าไหมเป็นทรัพย์สินที่ทรงคุณค่า ทุกคนอยากได้อยากสวมใส่โดยเฉพาะในเทศกาล และประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ผ้าไหมจึงมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชัยภูมิ ผ้าไหมทอมือ และผ้าไหมมัดหมี่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร บรรจง ประณีต สวยงามแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีการพัฒนาจากชุมชนชนบทจนกระทั่งกลายเป็นชุมชนการค้าขายแลกเปลี่ยนผ้าไหมขนาดใหญ่

ผ้าไหมบ้านเขว้า บ้านเขว้าเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดชัยภูมิที่มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเป็นชุมชนเก่าแก่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 13 กิโลเมตร บ้านเขว้ามีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขวัญกันทั่วไปว่าเป็นสถานที่ผลิตผ้าไหมจนเรียกติดปากว่า “ผ้าไหมบ้านเขว้า” ทั้งๆ ที่จังหวัดชัยภูมิมีการทอผ้าไหมกันในพื้นที่และหลายหมู่บ้านล้วนมีคุณภาพดีสวยงามไม่แพ้กัน เช่น ผ้าไหมบ้านนาเลี้ยว อำเภอเมืองชัยภูมิ ผ้าไหมอำเภอกอนสวรรค์ แต่ถ้าเป็นผ้าไหมชัยภูมิก็จะเรียกรวมไปว่า ผ้าไหมบ้านเขว้า เหมือนกับคำว่า ส้มเขียวหวานบางมด ส้มโอนครชัยศรี มะขามหวานเพชรบูรณ์ ถิ่นใดถิ่นนั้น มูลเหตุหนึ่งอาจมาจากบ้านเขว้ามีการจัดระบบการผลิต การตลาด และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ต่อเนื่องหลากหลายทันสมัยจนเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายผ้าไหมของจังหวัด แม้จะผลิตจากท้องถิ่นแต่มีการนำมาส่งเสริมด้านการตลาดที่บ้านเขว้าด้วย การทอผ้าไหมโดยทั่วไป จะเป็นงานหัตถกรรมในครัวเรือนสืบทอดเทคนิคต่าง ๆ ในการผลิตจากรุ่นปู่ย่า ตายาย คู่พ่อแม่ลูกหลานเป็นทอดๆ ต่อกันมา เอกลักษณะเฉพาะของลายผ้าไม่ว่าจะเป็นไหมพื้นไหมมัดหมี่ หรือไหมจิดจะเป็นลายดั้งเดิมที่ส่งสมกันมา ซึ่งก็คล้ายกับลายต่างๆ ไปที่ปรากฏในผ้าทออีสานจะแตกต่างกันที่ความประณีตในการทอ ปัจจุบันผ้าไหมบ้านเขว้าแตกต่างจากผ้าไหมแหล่งอื่นโดยมีการประยุกต์ ลวดลายและการใช้เทคนิคการย้อมลายผ้าให้เกิดความหลากหลายและซับซ้อนยิ่งขึ้น มีการประยุกต์นำไปผลิตผลิตภัณฑ์อื่น ๆ นอกจากเครื่องนุ่งห่มโดยยังคงความงดงามและเอกลักษณ์ความเป็นผ้าไหมของชาวอีสานไว้

จุดอ่อน การทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมทอมือ ผ้าเกร็ดเต่าของชาวจังหวัดชัยภูมิ เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการผลิตค่อนข้างน้อยเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตที่ยาวนาน มีความละเอียด ประณีต และยังมีการสืบทอดกันน้อยมีเพียงบางชุมชนเท่านั้นที่มีการทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมทอมือ

จุดแข็ง ผ้าไหมทอมือ ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าเกร็ดเต่าของชาวจังหวัดชัยภูมินั้นมีความวิจิตร งดงาม มีลวดลายและยังมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ทันสมัยตอบสนองความต้องการของตลาดได้เป็นอย่างดีทำให้มีการพัฒนา ส่งเสริมกระบวนการผลิต การประยุกต์ใช้คุณภาพของผ้าไหมให้เป็นผลิตภัณฑ์สิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

โอกาส ผ้าไหมของชาวจังหวัดชัยภูมิมีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งได้มีการประยุกต์ลวดลายที่ทันสมัยเข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันประกอบกับผ้าไหมทอมือ ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าเกร็ดเต่าของชาวจังหวัดชัยภูมิเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่โดดเด่น งดงาม มีความแตกต่างจากผ้าไหมของพื้นที่อื่นอย่างชัดเจนทำให้มีโอกาสทั้งด้านการผลิตและจำหน่ายในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากแหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมทอมือ ผ้าเกร็ดเต่าของจังหวัดชัยภูมียังมีผู้น้อยไม่ก่ชุมชนในจังหวัดทำให้ไม่สามารถผลิตได้คราวละจำนวนมากและผลิตได้ไม่ทันต่อความต้องการของตลาดทั้งที่ผ้าไหมของจังหวัดชัยภูมิมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและมีลวดลายที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ผ้าไหมของชาวจังหวัดชัยภูมิเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น วิจิตร งดงาม สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัด มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาดดังนั้นจึงมีโอกาสในการส่งเสริมและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของผ้าไหมทอมือ ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าเกร็ดเต่า เนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มากซึ่งลวดลายบนผืนผ้าไหมของชาวจังหวัดชัยภูมิมีสีสันที่งดงามและแตกต่างจากลวดลายผ้าไหมในพื้นที่และท้องถิ่นจังหวัดอื่น ๆ โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตผ้าไหมทอมือ ผ้าไหมมัดหมี่ที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมทอมือของจังหวัดชัยภูมิพบว่าแหล่งการทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมทอมือที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้แก่ แหล่งทอผ้าไหมอำเภอเมือง อำเภอภูเขียว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอหนองบัวแดง ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตผ้าทอพื้นเมืองเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอผ้าพื้นเมืองอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่น ของจังหวัดชัยภูมิ แนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตผ้าทอพื้นบ้านซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น เนื่องจากแหล่งการผลิตยังอยู่กระจัดกระจายยากต่อการเข้าไปเยี่ยมชม

4. จังหวัดนครพนม

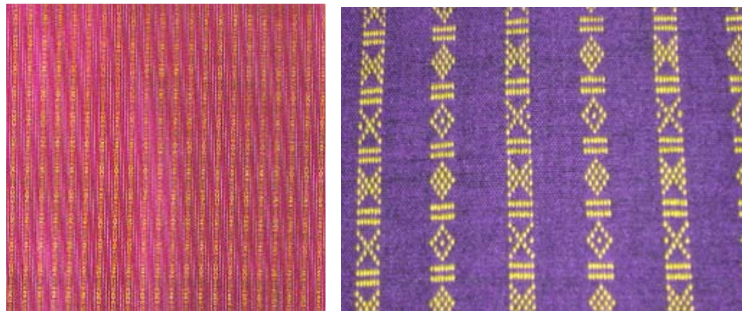
“พระราชูปถัมภ์ค่า วัฒนธรรมหลากหลาย เรณูผู้ไท เรือไทยโสภา งามตาฝั่งโขง”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองคอนแดง บ้านคอนแดง ตำบลธาตุพนมเหนือ

อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม 48110 เบอร์โทรศัพท์ : นางสม ทามนตรี

042- 541739

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่, ผ้าลายมุก

ผ้าไหมมัดหมี่ นครพนมเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในการทอผ้า ซึ่งชาวบ้านสามารถทอผ้าพื้นเมืองได้อย่างวิจิตร งดงาม ประณีต โดยเฉพาะการทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้ายมัดหมี่ ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์เรียกว่า ผ้าลายมุก หรือที่ชาวจังหวัดนครพนมเรียกว่า ผ้ามุก การทอผ้าในจังหวัดนครพนมนั้นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการทอ การย้อมสีรวมถึงลวดลายผ้า เพราะแต่ละท้องถิ่นต่างก็มีประวัติความเป็นมา การดำเนินชีวิต ประเพณี และค่านิยมที่แตกต่างกัน

การทอผ้า การทอผ้าเป็นหัตถกรรมดั้งเดิมคู่สังคมนครพนมมานาน หญิงชาวอีสานส่วนใหญ่มีความรู้ความชำนาญในการทอผ้าไว้ใช้ในครอบครัวด้วยตนเอง ที่นิยมมากได้แก่ ผ้าฝ้าย ผ้าไหมมัดหมี่ และมีไว้เพื่อจำหน่ายสร้างรายได้อีกทางหนึ่งด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์จาก อำเภอเรณูนคร อำเภอนาหว้า สร้างชื่อเสียงให้จังหวัดนครพนมเป็นอย่างดี

กระติบข้าว กระติบข้าวทำจากไม้ไผ่จักสานมี 2 ส่วน คือ ตัวกระติบและฝาปิดเป็นภาชนะใส่ข้าวเหนียวสามารถรักษาอุณหภูมิและความชื้นของข้าวได้เป็นอย่างดี เก็บไว้ได้นานหลายชั่วโมง ไม่บูด ใ ม่เสีย มีขนาดเล็กสำหรับรับประทานคนเดียวจนถึงขนาดครอบครัว ปัจจุบันมีการทำเป็นของที่ระลึกของฝากและมีขนาดตามสั่งได้อีกด้วย เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่พบมากในทุกหมู่บ้านในจังหวัดนครพนมที่ทำเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน พบมากที่บ้านขามเต่า บ้านคอกควาย บ้านชะโงม ในเขตอำเภอเมืองนครพนม

จุดอ่อน การทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้ายมัดหมี่ ที่เรียกว่าผ้าลายมุกของชาวจังหวัดนครพนม เป็นการทอผ้าที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นอำเภอโพนสวรรค์ อำเภอเรณูนคร อำเภอวังยาง อำเภอเมือง อำเภอท่าอุเทน อำเภอนาหว้า และอำเภอศรีสงคราม ที่มีอยู่เพียงบางชุมชนเท่านั้น

ส่วนอำเภออื่นๆ จะผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องจักสานและศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านด้านการทอผ้า มีการผลิตค่อนข้างน้อยเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตที่ยาวนานมีความละเอียด ประณีตและยังมีการสืบทอดกันน้อยมีเพียงบางชุมชนในบางอำเภอเท่านั้นที่มีการทอผ้า ผ้ามุกมีขั้นตอนในการทอที่มีความยุ่งยากพอสมควรเพราะประกอบด้วยหลายขั้นตอนและบางขั้นตอนจะใช้เวลานานพอสมควร โดยเฉพาะการค้นและเก็บลายดอกนั้นต้องใช้เวลาถึงหนึ่งอาทิตย์จึงจะนำไปทอได้ อาจด้วยสาเหตุนี้ทำให้ผู้ทอผ้ามุกลดจำนวนลงเรื่อยๆ และประกอบกับความนิยมในการใช้ผ้ามุกก็ลดลงทำให้ผ้ามุกมีราคาต่ำ

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้ายมัดหมี่ ผ้าลายมุก ถือเป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร ประณีต มีการรังสรรค์รายละเอียดบนพื้นผ้าที่งดงาม มีกรรมวิธีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกายได้อย่างหลากหลาย เป็นผ้าทอที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจึงจัดเป็นผ้าพื้นเมืองของจังหวัดนครพนมที่มีชื่อเสียง และสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ต่างๆ ได้อย่างสวยงามเป็นที่นิยมของคนทั่วไป ผ้ามุกเป็นหนึ่งในลายผ้าโบราณของจังหวัดนครพนม ลักษณะพิเศษของผ้ามุกนี้จะเป็นผ้าลายขวางรอบตัวปกติจะใช้ลายดอกสีขาวโดยตัวลายจะขึ้นอยู่กับจินตนาการของผู้ทอมีดอกเล็ก ดอกใหญ่ คล้ายกับมุกที่เป็นเครื่องประดับ บางลายก็มีลักษณะเป็นสามเหลี่ยมหน้าจั่วคล้ายกับหน้ามุข โบสถ์วิหาร ลายดอกเล็ก ๆ เรียกว่า มุกสาม ลายดอกใหญ่ขึ้น เรียกว่า มุก ลี มุกห้า มุกหก มุกเจ็ด ในอดีตชาวนครพนมจะนิยมนำผ้ามุกมาใส่เป็นผ้าถุง คนที่มีฐานะดีจะนิยมใส่ผ้ามุกไหม

โอกาส ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ลายประยุกต์ ผ้าลายมุก เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครพนมโดยเฉพาะผ้าลายมุกที่เป็นผ้าพื้นเมืองของจังหวัด นครพนมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นผ้าทอพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครพนมจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่อง จากผ้าทอพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครพนมเป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการทอโดยเฉพาะผ้าลายมุกประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการทอผ้าไม่มากนัก ทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ลายประยุกต์ ผ้าลายมุก ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดนครพนมทำให้ทราบว่าผ้าทอพื้นบ้านมีจุดแข็งด้านความวิจิตรตรงงาม ประณีต เป็นที่นิยมในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาดของผ้าทอพื้นบ้าน คุณภาพของไหม สีสันทของผ้า การตัดเย็บให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้าของจังหวัดนครพนมพบว่า แหล่งการทอผ้าที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอเรณูนคร อำเภอวังยาง อำเภอเมือง อำเภอท่าอุเทน อำเภอนาหว้า และอำเภอศรีสงคราม ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการทอผ้าที่มีการส่งเสริมกระบวนการการผลิตในระดับชุมชนยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการทอผ้าทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการทอผ้าลวดลายต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวที่สามารถพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างหลากหลาย

5. จังหวัดนครราชสีมา

“เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มศรีไหมไทย ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา 30150

เบอร์โทรศัพท์ : นางศรีไทย สุวรรณชัยโยชน์ (044- 441588)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมทอมือ, ผ้าไหมโคราช

ผ้าไหมโคราช จังหวัดนครราชสีมา มีแหล่งการผลิตผ้าไหมกระจายตามอำเภอต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง โดยเฉพาะอำเภอปักธงชัยซึ่งผ้าไหมโคราชเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายทั้งภายในและต่างประเทศ เนื่องจากลักษณะของผ้าไหมที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นคือ เนื้อผ้าแน่น ละเอียดยืด มีความมันวาว ซักแล้วสีไม่ตกไม่ซีด เมื่อนำไปตัดเย็บเสื้อผ้าตะเข็บไม่แตกง่าย มีความพิถีพิถันในการทอ ตามคำขวัญประจำจังหวัด คือ "ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน" จากอดีตถึงปัจจุบันผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ผลิตขึ้นได้สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่นและที่ได้สืบทอดการทอผ้าไหมแบบรุ่นต่อรุ่นจนถึงปัจจุบัน ไหมเป็นเส้นใยของตัวหนอนชนิดหนึ่ง ไหมมีหลายชนิด เช่น ไหมน้อย ไหมใหญ่ ไหมไทย ไหมงาม เป็นต้น ไหมแต่ละชนิดมี

ความสวยงามแตกต่างกันไป การทำไหมเป็นกรรมวิธีที่ค่อนข้างยุ่งยากพอสมควรเริ่มตั้งแต่การเลี้ยงไหม การนำเส้นไหมมาฟอก การย้อมไหม การกรอไหมจนไปถึงการทอไหมโดยได้มีการพัฒนาการทอผ้าไหมตั้งแต่กรรมวิธีการทอ การออกแบบลวดลายให้หลากหลาย การย้อมสี ทั้งสีธรรมชาติและสีเคมีแต่ยังมีการอนุรักษ์รูปแบบเดิม ๆ ไว้ จากการทอผ้าไหมเพื่อใช้เองมาเป็นของฝากจนกระทั่งทอเพื่อจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ ผ้าไหมโคราชมีลักษณะกรรมวิธีการผลิตแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1.ประเภทหัตถกรรม ได้แก่ ผ้าไหมหางกระรอก ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ข้อ ผ้าไหมลูกแก้ว ฯลฯ โดยมีแหล่งผลิตได้แก่ อำเภอบัวใหญ่ อำเภอประทาย อำเภอแก้งสนามนาง อำเภอเสิงสาง อำเภอห้วยแถลง อำเภอสีดา และอำเภอบัวลาย เป็นต้น 2. ประเภทอุตสาหกรรม ได้แก่ ผ้าไหมลายประยุกต์ ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผ้าไหมพื้นเรียบ การแปรรูปผ้าไหม โดยมีแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ที่อำเภอปักธงชัย

จุดอ่อน การทอผ้าของชาวจังหวัดนครราชสีมาเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการผลิตค่อนข้างน้อย เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตที่ยาวนาน มีความละเอียด ประณีต มีขั้นตอนในการทอที่มีความยุ่งยากพอสมควรเนื่องจากเป็นลวดลายประยุกต์มีเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ในการทอผ้า

จุดแข็ง ผ้าไหมของชาวจังหวัดนครราชสีมามีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มีความวิจิตร งดงาม โดยเฉพาะผ้าไหมลายประยุกต์ ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผ้าไหมพื้นเรียบ ซึ่งแตกต่างจากผ้าไหมในพื้นที่อื่น ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โอกาส ผ้าไหมลายประยุกต์ ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผ้าไหมพื้นเรียบ เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครราชสีมาที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นผ้าทอพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครราชสีมาจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัด สามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและการส่งออกไปยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากผ้าทอพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครราชสีมาเป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการทอโดยเฉพาะผ้าไหมลายประยุกต์ ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผ้าไหมพื้นเรียบประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการทอผ้าไม่มากนัก ทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้าไหมลายประยุกต์ ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผ้าไหมพื้นเรียบซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาทำให้ทราบว่าผ้าทอพื้นบ้านมีจุดแข็งด้านความวิจิตร งดงาม ประณีต เป็นที่นิยมในสังคมโดยทั่วไป สามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลายของผ้าทอพื้นบ้าน คุณภาพของไหม สีเส้นของผ้า การตัดเย็บให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่น หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะสมกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้าของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า แหล่งการทอผ้าที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอปักธงชัย อำเภอชุมพวง กิ่งอำเภอบัวลาย ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการทอผ้าที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการทอผ้าทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการทอผ้าลวดลายต่างๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวที่สามารถพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้

เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : บ้านด่านชัย ตำบลด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

30190 โทรศัพท์ : 087-9594011 คุณพิกุล สิงห์ทะเล

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : สิ่งของ เครื่องใช้ ,เครื่องประดับตกแต่งบ้านและสวน

เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน มีเอกลักษณ์เฉพาะคือ มีสีฉ่ำมัน เนื้อแกร่ง ทึบ หนาทนทาน ไม่เปราะหรือแตก ปั้นเป็นภาชนะของใช้ในครัวเรือน เช่น โอ่ง อ่าง ไห ครก ปัจจุบันมีรูปแบบมากมายตามความต้องการของผู้ใช้ ชุมชนผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียนอยู่ที่ตำบลท่าอ่าง อำเภอโชคชัย ห่างจากอำเภอนครราชสีมา ประมาณ 15 กิโลเมตร

ประวัติความเป็นมา บริเวณตำบลใกล้เคียงวัดด่านเกวียนเป็นที่อยู่ของกลุ่มคนมีฝีมือในการทำเครื่องปั้นดินเผาจากริมฝั่งมูลนำมาขายกับกองคาราวานเกวียนเพื่อรอเดินทางเข้าหรือออกจากเมืองไปค้าขายยังถิ่นอื่นๆ สินค้าเครื่องปั้นดินเผาเป็นที่นิยมมากผลิตไม่ทันต้องสั่งล่วงหน้า ความนิยมเครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียนได้สืบเนื่องต่อกันมาจนถึงปี พ.ศ. 2500 คณาจารย์ในคณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลนครราชสีมา ได้ออกแบบเครื่องปั้นดินเผาบ้านด่านเกวียนให้มีรูปทรงแปลกไปจากเดิมเพื่อนำมาใช้ตกแต่งภายในสถาบัน เช่น ม้ารองนั่ง ตะเกียงหิน แจกันลวดลายเรขาคณิต นอกจากนั้นยังช่วยกันเผยแพร่เรื่องราวของดินด่านเกวียนไปในหมู่สถาปนิกทั่วประเทศว่ามีลักษณะพิเศษสามารถนำมาใช้งานสถาปัตยกรรมได้มากมายทำให้ชื่อเสียงของด่านเกวียนเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

จุดอ่อน เครื่องปั้นดินเผาของชุมชนด้านเกวียนมีความละเอียด ประณีต มีขั้นตอนในการปั้นที่มีความยุ่งยากพอสมควรเนื่องจากเป็นลวดลายประยุกต์มีเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ

จุดแข็ง เครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดนครราชสีมามีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มีความละเอียด ประณีต สวยงาม โดยเฉพาะเครื่องปั้นดินเผาที่ใช้ในการประดับตกแต่งบ้านเรือนมีวัตถุดิบที่มีคุณภาพซึ่งแตกต่างจากเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อื่นๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โอกาส เครื่องปั้นดินเผาเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครราชสีมา ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในระดับประเทศ ดังนั้นการผลิตเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดนครราชสีมาจึงเป็นสินค้าที่ยังมีความต้องการของตลาดสูง มีการผลิต เฉพาะในชุมชนด้านเกวียนเท่านั้นซึ่งสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและการส่งออกจำหน่ายไปยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดนครราชสีมาเป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการปั้นโดยเฉพาะลวดลายและรูปแบบใหม่ที่ทันสมัยประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการปั้นไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

การพัฒนาเครื่องปั้นดินเผาเมื่อผลิตเครื่องปั้นดินเผาจำนวนมากขึ้นผู้ผลิตจึงคิดค้นวิธีการโดยใช้ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น นำดินจากที่อื่นมาผสมเพื่อลดความเสียหายของผลิตภัณฑ์ที่เผาแล้วแตก นำเครื่องขนาดมาตรฐานแทนการเหยียบทำให้ได้เนื้อดินมีคุณภาพและผลิตได้รวดเร็วขึ้น กระบวนการผลิตมีขั้นตอนที่ละเอียดขึ้น เช่น นำดินมาตากแห้งแล้วอบ ร่อนกรวดออก ผสมสัดส่วนตามความแข็งแรงของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด วิธีขึ้นรูปใช้หลายวิธี เช่น แบบดั้งเดิมใช้ไม้กระดานรองบนพะมอนทำให้ได้ผลิตภัณฑ์จำนวนมากขึ้น การหล่อใช้แบบปูนปลาสเตอร์ การกดพิมพ์ การแกะ การปั้นภาพผนัง การปั้นแบบอิสระ เตาเผาพัฒนาเป็นเตาก่อซึ่งมีความทนทานและประหยัดเชื้อเพลิง การตกแต่งและการเคลือบมีหลายวิธีทำให้ได้สีสวยงาม โดยเฉพาะการย้อมสีแล้วขัดมันเลียนแบบของเก่าได้รับความนิยมเป็นพิเศษ

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องปั้นดินเผาของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผามีเฉพาะ ในพื้นที่ตำบลด้านเกวียน อำเภอโชคชัยเท่านั้นที่มีศักยภาพควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งของเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงและประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการปั้นเครื่องปั้นดินเผาในทุกหมู่บ้านในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตและการจัดจำหน่าย รวมทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมาอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

6. จังหวัดบุรีรัมย์

“เมืองปราสาทหิน ถิ่นภูเขาไฟ ผ้าไหมสวย รวยวัฒนธรรม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มอาชีพทอผ้าไหม บ้านหัวช้าง ตำบลบ้านคู อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์

31230 เบอร์โทรศัพท์ : นางรังษุณี ภูแก้วนอก 081-9678274

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมดินแดง

ผ้าไหมดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์มีชื่อเสียงมานานในเรื่องการถักทอผ้าไหมได้สวยงามกว่าท้องถิ่นอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากผลการประกวดผ้าไหมที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ ผ้าไหมของจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับรางวัลมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ทุกปี ดังสถิติต่อไปนี้

พ.ศ. 2533	ได้	10	รางวัล
พ.ศ. 2534	ได้	16	รางวัล
พ.ศ. 2535	ได้	22	รางวัล
พ.ศ. 2536	ได้	17	รางวัล
พ.ศ. 2537	ได้	13	รางวัล
พ.ศ. 2538	ได้	13	รางวัล
พ.ศ. 2539	ได้	15	รางวัล
พ.ศ. 2540	ได้	15	รางวัล

ที่เป็นดังนี้เพราะจังหวัดบุรีรัมย์เป็นที่ตั้งของศูนย์ศิลปาชีพพิเศษในพระราชูปถัมภ์แห่งองค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยศูนย์ศิลปาชีพดังกล่าวตั้งอยู่ที่อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ สมาชิกของศูนย์ฯ ทุกหมู่บ้านได้รับการพัฒนาฝีมือในด้านการทอ การย้อมสี ตลอดจนการพัฒนาลายมัดหมี่ต่างๆ ตามความเหมาะสมและความต้องการของตลาด หลายคนเคยไปทอผ้าที่สำนักพระราชวัง หลายคนเคยไปทอผ้าที่ต่างประเทศเพื่อเผยแพร่โครงการพระราชดำริและหลายคนได้ไปเป็นครูสอนสมาชิกศูนย์ฯ อื่น ๆ ที่ตั้งขึ้นใหม่จึงไม่น่าแปลกใจที่จังหวัดบุรีรัมย์ได้รับรางวัลมากทุกปี ประกอบกับที่จังหวัดบุรีรัมย์มีแขก

ผู้มาเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศอยู่เนื่องเนิ่นเป็นเหตุให้ผ้าไหมซึ่งเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน กลายมาเป็นสินค้าทำรายได้เสริมแต่ครอบครัวของชาวบุรีรัมย์

มัดหมี่ดินแดงหรือชาวบ้านเรียกว่า ชิ้นดินแดงหรือชิ้นหมี่รวด เป็นผ้าเอกลักษณ์ท้องถิ่นของชาวนา โปธิ์ พุทไธสงโดยแท้ (อำเภอนาโปธิ์เดิมขึ้นกับอำเภอพุทไธสงตั้งอยู่เหนือสุดของจังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งเป็นกิ่ง อำเภอ เมื่อ พ.ศ. 2524 และยกฐานะเป็นอำเภอเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2531) เพราะท้องถิ่นอื่นไม่มี ชิ้นดินแดงแตกต่างจากชิ้นชนิดอื่นที่หัวชิ้นและตีนชิ้นจะข้อมเป็นสี่แดงตรงกลางเป็นพื้นดำ มัดหมี่เล่นสี เหลือง แดง ขาว มีเขียวปนบ้างนิดหน่อยเครื่องชิ้น ด้านหัวชิ้นและตีนชิ้นเป็นสี่แดงกว้างประมาณ 8 หลบ (1 หลบ = ไหม 40 เส้น) ลายที่ใช้ทอส่วนใหญ่เป็นลายเก่าดั้งเดิมและนิยมลายใหญ่ๆ เช่น ลายพินเลื้อย เพราะเส้นใหญ่ทอเสร็จเร็วเห็นลายชัดเจนที่สำคัญสามารถเก็บดินขาวคือ เก็บลายด้วยไหมสีเหมือนผ้าแพรวา เพิ่มเติมที่ตีนชิ้นเพื่อเพิ่มความสวยงามและแสดงฝีมือได้ง่าย แต่เนื่องจากการทำชิ้นดินแดงยุ่งยากกว่ามัดหมี่ ธรรมดาและค่อนข้างไม่ค่อยนิยมทำกัน ชิ้นดินแดงเป็นชิ้นที่นิยมกันในหมู่หญิงสาวต่อมาภายหลังชิ้นดินแดง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นไม่ค่อยเป็นที่นิยมและกำลังสูญหายจึงได้มีการนำชิ้นดินแดงไปแสดงในงาน นิทรรศการสมบัติอีสานใต้ครั้งที่ 2 และทางสถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ได้ใช้ชิ้นดินแดงเป็นเครื่องแต่งกายสำหรับ นักแสดงนาฏศิลป์ตั้งแต่นั้นมา ส่วนในระดับท้องถิ่นก็ได้มีการเชิญชวนให้หันมาผลิตชิ้นดินแดงและนำมาใช้ งานประเพณีของชุมชน เช่น งานบุญบั้งไฟ งานลอยกระทง กิจกรรมหรืองานแสดงของนักเรียน ชิ้นดินแดง จึงกลับมาเป็นที่นิยมชาวนาโปธิ์จึงมีชิ้นดินแดงไว้ใช้แทบจะทุกครัวเรือน นอกจากนี้ชิ้นดินแดงยังกลายเป็น สินค้าที่ทำรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างงดงามอีกด้วย

มัดหมี่คันช้อ ชาวบ้านเรียกว่า ชิ้นคัน เป็นการทอมัดหมี่ลายเล็กๆ สลับไหมสีหรือ ไหมควบ นิยม ทำลายนกล้อย ลายนาคน้อย ลายกีบบักบก ลายโคมต่างๆ ผ้ามัดหมี่ประเภทนี้นิยมใช้นุ่งกันในหมู่หญิง สูงอายุ จะเห็นได้ว่าลายมัดหมี่พื้นบ้านของบุรีรัมย์มีเอกลักษณ์ตรงที่มักใช้ลายเก่าแก่ดั้งเดิมที่สืบทอดต่อกันมาต่อก็ได้มีการพัฒนาลายเพื่อความแปลกใหม่ สวยงาม และตามความต้องการของตลาดอย่างไรก็ตามในการพัฒนาลายหรือประดิษฐ์ลายใหม่ๆ ก็ยังคงใช้ลายเก่าดั้งเดิมเป็นองค์ประกอบสำคัญอยู่นั่นเอง

จุดอ่อน การผลิตผ้าไหมของชาวจังหวัดบุรีรัมย์นั้นมีการทอผ้าไหมที่สลับซับซ้อน เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่ต้องอาศัยความชำนาญในการทอและใช้ระยะเวลาในการทอที่ยาวนาน เนื่องจาก ผ้าไหมของชาวจังหวัดบุรีรัมย์มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดบุรีรัมย์เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น ส่วนใหญ่เป็นผ้าที่ใช้สวมในชีวิตประจำวันของชาวจังหวัดบุรีรัมย์ มีลวดลาย ที่วิจิตร งดงาม ประณีตแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น เช่น ผ้าไหมตีนแดง ผ้าไหมมัดหมี่ลายประยุกต์ ผ้าไหมบาติก เป็นต้น ผ้าไหมเหล่านี้มีความโดดเด่นอย่างมากในบรรดาผ้าไหมลวดลายต่างๆ เป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบัน

โอกาส ผ้าไหมมัดหมี่เป็นศิลปหัตถกรรม พื้นบ้านของชาวจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นผ้าทอพื้นบ้านของชาวจังหวัดบุรีรัมย์จึงเป็นสินค้าที่มีอยู่

อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและการส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดบุรีรัมย์เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการทอประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการทอผ้าไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดบุรีรัมย์เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น วิจิตรงดงาม สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ ของผ้าไหมมัดหมี่เนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มากซึ่งลวดลายบนผืนผ้าไหมของชาวจังหวัดบุรีรัมย์มีสีสันที่งดงามแตกต่างจากลวดลายผ้าไหมในพื้นที่และท้องถิ่นจังหวัดอื่น ๆ โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตผ้าไหมทอมือ ผ้าไหมมัดหมี่ที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพ และมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมทอมือของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าแหล่งการทอผ้าไหมมัดหมี่ที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหมอำเภอ นาโพธิ์ อำเภอพุทไธสง ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตผ้าทอพื้นเมืองเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอผ้าพื้นเมืองอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดบุรีรัมย์ แนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตผ้าทอพื้นบ้าน ซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น เนื่องจากแหล่งการผลิตยังอยู่กระจัดกระจายยากต่อการเข้าไปเยี่ยมชม

7. มุกดาหาร

“เมืองชายโขงงาม มะขามหวานเลิศ ถิ่นกำเนิดลำผญา ผาเทิบพิสดาร กลองโบราณล้ำค่า
วัฒนธรรมไทยแปลผ้า เขามโนรมย์เพลินตา โสกาแก่กระเบา”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองอินทมน บ้านหนองอินทมน ตำบลหนองเอี่ยน
อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร 49110 โทรศัพท์ : นางอุทัย นามบุตร
(089 - 571-5869)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่ ชาวผู้ไทยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งในจังหวัดมุกดาหารที่ยังรักษาและยึดมั่น
ขนบธรรมเนียมประเพณีของตนในด้านต่างๆ ไว้ไม่ว่าจะเป็นประเพณี พิธีกรรม คติความเชื่อ และ
หัตถกรรม การทอผ้าของจังหวัดมุกดาหารมี 2 ประเภท คือ ไหมมัดหมี่และผ้าไหม ในการทอผ้าชาวผู้ไทย
มีความเชื่อว่าการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมควรทำให้ตรงกับวันที่เป็นมงคลจะได้ให้ผลผลิตสูง และทำให้การทอผ้า
ไหมทอได้ตลอดไม่ขาดตอน การย้อมสีผ้าไหมชาวผู้ไทยจะไม่ย้อมสีในวันพระและสถานที่ย้อมจะต้องมีดชีวิต
ส่วนลวดลายของผ้าไหมนั้นเป็นลวดลายเกี่ยวกับศาสนาโดยตรง เช่น ลายปราสาท ลายธรรมาสน์ เป็นต้น
หรือลายไหนที่ชาวบ้านจะใช้โดยทั่วไป นอกจากนี้ยังมีการทอผ้าเพื่อใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น ผ้าของกลุ่ม
สาวใช้สมมา ผ้ารองพานบายศรี ผ้ารองเบาะทารกแรกเกิด จะต้องทออย่างสวยงามไม่มีตำนิ เพราะถ้ามีตำนิ
แล้วจะทำให้ทอได้อย่างไม่สบายใจ

ซิ่นทิวไหม เป็นผ้าไหมสีแดงคล้ำนิยมทอเป็นผ้าซิ่นหรือผ้าถุงสำหรับสตรีนุ่งห่ม ซึ่งชาวบ้าน
เรียกว่า “ซิ่นทิว” หรือ “ซิ่นทิวไหม” เพราะทอมาจากไหมล้วน ๆ ลักษณะเด่นของซิ่นทิวไหม คือ เน้นสี
แดงเข้มเป็นทั้งเส้นยืนและเส้นพุ่ง สีแดงได้จากสีครั้งเป็นหลักและมีสีดำแทรกสลับเส้นยืนโดยตลอด สีดำได้
จากมะเกลือเป็นหลัก ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้จะมีสีเคมีใช้แทนสีจากธรรมชาติก็ตามแต่การทอผ้าซิ่นทิวของชาว
อำเภอหนองสูงและอำเภอคำชะอีก็ยังคงเน้นรูปแบบเดิมไว้ทำให้ผ้าซิ่นทิวยังคงมีสีแดงคล้ำเป็นรูปแบบ
เฉพาะตัวที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้ดียิ่ง

ชิ้นหมี่ใหม่ (ผ้าไหมมัดหมี่) เป็นผ้าไหมที่มีกรรมวิธีการผลิตที่ซับซ้อนขึ้นกว่าผ้าอื่น ๆ แต่ด้วยภูมิปัญญาของชาวบ้านได้สั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมานานก็สามารถผลิตชิ้นหมี่ใหม่หรือผ้าไหมมัดหมี่ออกมาได้ในปริมาณที่เพียงพอกับการใช้ประโยชน์ในครอบครัวตลอดจนมีการผลิตเพื่อจำหน่ายได้อย่างหลากหลาย แต่ถึงอย่างไรก็ดีผ้าชิ้นหมี่ใหม่เมืองหนองสูงก็มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น คือ เป็นผ้าที่ทอจากที่พื้นบ้านใช้ฝ้ายที่ได้มาตรฐาน ความกว้างของผืนผ้าประมาณ 1 เมตร เป็นผ้า 2 ตะกอ เป็นหลัก ผ้าเนื้อแน่นเหมาะสมกับความคงทนของเส้นใย การให้สีจะใช้สีเข้า ส่วนลวดลายนั้นเน้นลายเล็ก ๆ ตลอดผืนผ้า เช่น ลายขอ ลายหมากจับ ลายลูกแก้ว ลายนาคน้อย เป็นต้น

ผ้าโสร่งไหมผู้ไทย โสร่งไหม (ผ้าโสร่ง) เป็นผ้าไหมที่ผลิตมากอีกชนิดหนึ่งเพื่อใช้เป็นผ้าถุงสำหรับผู้ชาย สำหรับพ่อบ้าน หรือชายสูงอายุ เนื่องจากว่าผ้าโสร่งไหมผลิตกันมากในหลายท้องที่ ชาวบ้านในท้องที่อำเภอหนองสูงและอำเภอกำชะอีได้มีการผลิตผ้าโสร่งกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจนเรียกผ้านี้ว่า “ผ้าโสร่งผู้ไทย” ผ้าโสร่งของชาวผู้ไทยมีลักษณะที่โดดเด่นอยู่ที่การให้สีซึ่งเน้นสีเขียว สีคราม สีม่วง และสีขาว เส้นใยที่ใช้ทอผ้าโสร่งนั้นนิยมปั่นเส้นไหมจากไหม 2 สี รวมเป็นเส้นใยเดียวกันที่เรียกว่า “ไหมเงิน” จึงทำให้เส้นไหมมีความวาวระยิบ ดังนั้นผ้าโสร่งผู้ไทยจึงมีลวดลายตาผ้าเป็นสีเขียวและสีม่วงตัดเส้นลายด้วยสีขาวหรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “โสร่งตาเขียวตาม่วง”

จุดอ่อน การทอผ้าเป็นวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวผู้ไทยจังหวัดมุกดาหารมาช้านานซึ่งผู้หญิงทุกคนในชุมชนต้องรู้จักการทอผ้าไหมเนื่องจากผ้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิต แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตทำให้แบบแผนการแต่งกายของชาวผู้ไทยเปลี่ยนแปลงไปด้วยโดยเฉพาะการนุ่งห่มด้วยผ้าทอพื้นบ้าน ซึ่งในการผลิตผ้าไหมของชาวผู้ไทยต้องอาศัยระยะเวลาในการทอ เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ทำให้การผลิตมีต้นทุนที่สูง ดังนั้นจึงทำให้ผ้าไหมของชาวจังหวัดมุกดาหารมีราคาเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่ของชาวผู้ไทยจังหวัดมุกดาหารเป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร งดงาม ประณีต มีรายละเอียดบนผืนผ้า ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกายอย่างหลากหลายและสามารถนำผ้าไหมมัดหมี่ไปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างสวยงามเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส สภาพการทอผ้าไหมมัดหมี่ในจังหวัดผู้ไทยจังหวัดมุกดาหารมีอยู่ไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนและชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้น อีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นผ้าไหมมัดหมี่จึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็น หัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร งดงาม มีโอกาสในการผลิต จำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด ผ้าไหมมัดหมี่ของชาวผู้ไทยจังหวัดมุกดาหารเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ใช้ระยะเวลาในมาทอยาวนานมีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นผู้ไท ยค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

การผลิตผ้าไหมในพื้นที่จังหวัดมุกดาหารนั้นมีมากในกลุ่มชาวผู้ไทย ซึ่งในอดีตชาวบ้านจะเริ่มจากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม สาวไหมเอาเส้นไหมมาผลิตเป็นผ้า ลักษณะการเลี้ยงไหมและการผลิตเป็นแบบพึ่งตนเองโดยใช้แรงงานในครัวเรือน สมาชิกในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการผลิตตามความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งในปัจจุบันนี้ยังมีการผลิตแบบพึ่งตนเองอยู่และทางราชการได้เข้าไปส่งเสริมและพัฒนาในกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือ มีสถานทดลองและวิจัยหม่อนไหมมุกดาหาร มีการส่งเสริมให้มีกลุ่มทอผ้าไหมในชุมชนหมู่บ้านต่าง ๆ หลายท้องถิ่นและที่สำคัญก็คือ ศูนย์ศิลปาชีพบ้านนาโลก กุง-सानแก้ว อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร ทำให้มีการผลิตผ้าไหมในจังหวัดเพิ่มมากขึ้น

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

เนื่องจากผ้าทอท้องถิ่นมุกดาหารหรือผ้าทอจากอำเภอหนองสูงและอำเภอกำชะอีเป็นผ้าทอที่สืบสานภูมิปัญญามาตั้งแต่บรรพบุรุษ มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะตัวประกอบกับชาวบ้านได้มีการทอผ้าเป็นอาชีพควบคู่ไปกับการทำนาและทางราชการก็ได้เข้าไปส่งเสริมเพื่อให้สามารถผลิตผ้าฝ้ายและผ้าไหม เพื่อการจำหน่ายเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวของประชาชนในท้องถิ่น ในปี พ.ศ. 2541 จึงได้จัดสร้าง “ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม – ผ้าฝ้าย อำเภอหนองสูง” ขึ้น ณ ศูนย์ราชการอำเภอหนองสูง ถนนมุกดาหาร – กุฉินารายณ์ เพื่อให้เป็นแหล่งจำหน่ายและเผยแพร่ผ้าทอท้องถิ่นมุกดาหาร โดยเฉพาะผ้าทออำเภอหนองสูงให้แพร่หลายอย่างกว้างขวางต่อไป

8. จังหวัดมหาสารคาม

“พุทธมณฑลอีสาน ถิ่นฐานอารยธรรม ผ้าไหมล้ำเลอค่า ตักสิลานคร”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าไหม (ลายสร้อยดอกหมาก) ศูนย์ทอผ้าไหมมัดหมี่ วัดกลางกุฎรัง

หมู่ที่ 1 บ้านกุฎรัง ตำบลกุฎรัง กิ่งอำเภอกุฎรัง จังหวัดมหาสารคาม 44130

เบอร์โทรศัพท์ : นางสมจิตร บุรีนอก (043-728077)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่ (ลายสร้อยดอกหมาก)

ผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก มหาสารคามมีชื่อเสียงในการทอผ้ามานานแล้วโดยเฉพาะความโด่งดังของชาวบ้านหนองเขื่อนช้างซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ผลิตผ้าไหมเองและรับผ้าไหมจากชุมชนอื่นมาจำหน่ายจนมีชื่อเสียงในการจัดจำหน่ายผ้าไหมทั้งในหมู่บ้านและการจำหน่ายนอกสถานที่ตามเทศกาลต่าง ๆ ผ้าไหมที่ผลิตในจังหวัดมหาสารคามเป็นผ้าไหมที่บ่งบอกถึงการใช้สอยในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ เช่น ผ้าผ้าโสร่ง ผ้าชิ้นมัดหมี่ลายใหญ่ ผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมาก ผ้าลายเกร็ดเต่า ผ้าหางกระรอก ผ้าชิ้นหมี่คั่น แพรวาจิดหมอนจิด ผ้าขาวม้า ผ้าทำเสื่อ และผ้าอื่นๆ ผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากเป็นผ้าไหมมัดหมี่โบราณที่มีมานาน มีลักษณะเด่นคือ มีลวดลายที่เล็กละเอียดอย่างยิ่งมองดูสวยงามระยิบระยับจับตามีคุณค่ามาก

จุดอ่อน การทอผ้าไหมเป็นวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวจังหวัดมหาสารคามมาช้านาน ซึ่งผู้หญิงทุกคนในชุมชนต้องรู้จักการทอผ้าไหมเนื่องจากผ้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตแต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิต ทำให้แบบแผนการแต่งกายก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยโดยเฉพาะการนุ่งห่มด้วยผ้าไหมพื้นบ้านซึ่งในการผลิตผ้าไหมของชาวมหาสารคามต้องอาศัยระยะเวลาในการทอโดยเฉพาะผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากเป็นศิลปะการทอผ้าที่มีความวิจิตร ประณีต งดงามละเอียดอ่อน ทำให้การผลิตมีต้นทุนที่สูง ดังนั้นจึงทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดมหาสารคามมีราคาเพิ่มสูงขึ้น

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่โดยเฉพาะลายสร้อยดอกหมากของชาวจังหวัดมหาสารคามเป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร งดงาม ประณีต มีรายละเอียด และเอกลักษณ์บนพื้นผ้าที่โดดเด่นสะดุดตา ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกายได้อย่างหลากหลาย สามารถนำผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากไปตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มได้อย่างลงตัว สวยงาม สามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้และเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไป

โอกาส การทอผ้าไหมมัดหมี่โดยเฉพาะลายสร้อยดอกหมากในจังหวัดมหาสารคามมีอยู่ไม่มาก มีเพียงชุมชนบ้านกุครึ่ง ตำบลกุครึ่ง กิ่งอำเภอกุครึ่ง เท่านั้นที่ยังคงอนุรักษ์ศิลปะการทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำภายในชุมชนเท่านั้น อีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปะหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากของชาวจังหวัดมหาสารคามจึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร ประณีตงดงาม มีโอกาสในการขยายการผลิตและจำหน่ายได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด ผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดมหาสารคามโดยเฉพาะลายสร้อยดอกหมาก เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต วิจิตร ละเอียดอ่อนใช้ระยะเวลาในการทอที่ยาวนาน มีการสืบทอดภายในชุมชน และท้องถิ่นค่อนข้างน้อย ไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาตามความต้องการของตลาดได้

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของชาวจังหวัดมหาสารคามทำให้ทราบว่าผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากเป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตร ประณีต งดงาม มีลวดลายบนพื้นผ้าที่ละเอียดเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากของชาวจังหวัดมหาสารคามมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมหาศาลอยู่มาก เนื่องจากผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาลวดลาย คุณภาพของไหม สีสันทนของผ้าให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและสภาพของสังคมในยุคปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าไหมมัดหมี่ ลายสร้อยดอกหมากของชาวจังหวัดมหาสารคามพบว่าแหล่งการทอผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากที่มีศักยภาพ ที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหมมัดหมี่อำเภอเมือง อำเภอบรบือ อำเภอกุดรัง อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอนาคู และอำเภอเสิงสาง ทั้งนี้แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชน มีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นจำนวนมากทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิต การสาธิตต่างๆ ซึ่งชาวจังหวัดมหาสารคามสามารถพัฒนาหมู่บ้านของตนเองให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมได้อย่างมีศักยภาพ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวด้วย

เครื่องปั้นดินเผา

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : บ้านหม้อ หมู่ที่ 11 ตำบลเขวา อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

44000

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : เครื่องปั้นดินเผารูปทรงต่างๆ

เครื่องปั้นดินเผาที่บ้านหม้อ ออกจากตัวเมืองมหาสารคามไปทางทิศตะวันออกประมาณ กิโลเมตรเศษ ๆ เลี้ยวซ้ายมือจะเป็นหมู่บ้านที่มีหนองน้ำอยู่ทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านดินที่อยู่ในหนองน้ำ ดังกล่าวนี้นี้เป็นวัตถุดิบอย่างดีให้กับชาวบ้านเพื่อนำมาใช้ในการปั้นหม้อและชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณนี้ได้นำเอา ดินมาทำการปั้นหม้อเป็นอาชีพเสริมจากการทำนา หมู่บ้านดังกล่าวนี้จึงมีชื่อเรียกตามพฤติกรรมของตนเองว่า “บ้านหม้อ” ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ของตำบลเขวาสาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

จุดอ่อน เครื่องปั้นดินเผาเป็นวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวจังหวัดมหาสารคามมาช้านาน เนื่องจากเครื่องปั้นดินเผาเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตซึ่งในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาของชาวมหาสารคาม ต้องอาศัยระยะเวลาในการปั้น ขาดแคลนวัตถุดิบประเภทดินเหนียว ดินดิบ ขาดช่างผู้ชำนาญในการปั้นและ ขึ้นรูป

จุดแข็ง เครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดมหาสารคามมีความประณีต มีรายละเอียดในการปั้นที่สวยงามซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลายส่วนมากเป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันทำให้มีความ ต้องการของท้องตลาด

โอกาส เครื่องปั้นดินเผาในจังหวัดมหาสารคามมีอยู่ไม่มากมีเพียงชุมชนบ้านหม้อ ตำบลเขวาสาน อำเภอเมืองเท่านั้นที่ยังคงอนุรักษ์ศิลปะการปั้นซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำภายในชุมชนเท่านั้น อีกส่วน หนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่นทำให้มีโอกาสในการขยายการผลิตและจำหน่ายได้ทั้งใน ระดับจังหวัดและภูมิภาค

ข้อจำกัด เครื่องจักรปั้นดินเผาของชาวจังหวัดมหาสารคามมีการสืบทอดภายในชุมชนและ ท้องถิ่นค่อนข้างน้อยและไม่สามารถผลิตในปริมาณมากได้

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดมหาสารคามทำ ให้ทราบว่าการปั้นดินเผาที่มีจุดแข็งด้านความประณีต มีความคงทนของวัตถุเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถ ประยุกต์ตลาดต่าง ๆ ที่เป็นสากลได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้เครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัด มหาสารคามมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาขยายตัวอยู่มากเนื่องจากเครื่องปั้นดินเผายัง มีความต้องการสูงในระดับภูมิภาค แนวทางในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาด ความ คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ความทนทาน สีสนของเครื่องปั้นดินเผาให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ประโยชน์ใน ชีวิตประจำวัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดมหาสารคามพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตที่บ้านหม้อ ตำบลเขวาสาน อำเภอเมืองเพียงแห่งเดียวเท่านั้นทั้งนี้แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่ง

ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิตและการสาธิตการปั่นผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ซึ่งชาวจังหวัดมหาสารคามสามารถพัฒนาหมู่บ้านแห่งนี้ให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมได้อย่างมีศักยภาพ

9. จังหวัดยโสธร

“เมืองประชาธิปไตย บั้งไฟโก้ แตงโมหวาน หมอนขวานผ้าขิด แหล่งผลิตข้าวหอมมะลิ”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มสตรีพัฒนาหมอนขิดบ้านศรีฐาน บ้านศรีฐาน ตำบลศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว

จังหวัดยโสธร 35150 ติดต่อ : คุณนุ้ม จันทร์เหลือง โทรศัพท์ : 045-582128,
045-79-4251, 045-79-4092 , 08-1268-2350, 08-1667-2018

โทรสาร : 0-4558-2128

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : หมอนขวาน ผ้าขิด

ผ้าขิด ในด้านหัตถกรรมผ้าไหมเมืองยโสธร จากการสำรวจพบว่า เนื่องจากยโสธรมีความใกล้ชิดกับเจ้านายชั้นสูงของราชวงศ์ล้านช้างทั้งสายเวียงจันทน์ สายพระวอพระตา เมืองหนองบัวลำภู เมืองอุบลราชธานี และสายจำปาศักดิ์ ทำให้วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำโขงมีอิทธิพลอย่างยิ่งในด้านหัตถกรรมผ้าไหม ประจักษ์พยานสำคัญคือ ในช่วงที่เกิดสงครามกับเวียงจันทน์นั้นหนังสือผูกโบราณส่วนหนึ่งได้ถูกนำมาไว้ที่เมืองยโสธร โดยเก็บไว้ที่วัดมหาธาตุในตัวเมืองยโสธร กับที่วัดบ้านนาเวียง อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ณ หอไตรทั้งสองแห่งนี้ค้นพบผ้าห่มคัมภีร์โบราณที่เป็นผ้าที่ช่างทอพื้นบ้านได้นำผ้าชนิดต่าง ๆ ทออย่างงดงามมาห่อคัมภีร์โบราณและได้ตกทอดมายังคนรุ่นปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันหากแบ่งแหล่งทอผ้าที่สำคัญของยโสธรสามารถแยกเป็น 3 แหล่งใหญ่ได้ดังนี้ คือ

1. ผ้าทอหมอนขวานผ้าขิด บ้านศรีฐาน อำเภอป่าติ้ว จังหวัดยโสธร ปรากฏหลักฐานชัดเจนคือ หมอนขิดและหมอนขวานที่ทำขายส่งทั่วประเทศและส่งออกนอก คือ หมอนขิดบ้านศรีฐานมีทั้งแบบดั้งเดิมและแบบประยุกต์ มีทั้งที่นิยมใช้ผ้าฝ้ายทำซึ่งถือว่าคงทน เนื้อแน่น นุ่มสบายกับแบบที่สั่งทำพิเศษด้วยผ้าไหม หมอนขิดบ้านศรีฐานโด่งดังมานานก่อนที่หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จะอุบัติขึ้นพัฒนาไปไกลถึงการสั่งซื้อจากเมืองนอก

2. ผ้าไหมบ้านหัวเมือง อำเภอมหาชนะชัยถือเป็นแหล่งทอผ้าไหมที่สำคัญมีทั้งผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมมัดหมี่ 3 และ 4 ตะกอ ผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้า และผ้าไหมชนิดต่าง ๆ ผ้าไหมที่นำไปใช้ไหมพื้นเมืองและการย้อมสีธรรมชาติ ดังนั้นความงดงามจึงมีสีสันไม่จืดจางสามารถเป็นของฝากได้อย่างดี มีทั้งลายโบราณและลายประยุกต์

3. ผ้าแพรวาบ้านคำเตย อำเภอไทยเจริญ ถือเป็นแหล่งผ้าแพรวาที่ขึ้นชื่อที่สุดของยโสธรและสามารถนำมาประยุกต์เป็นอุปกรณ์ใช้ในองค์กร ห้องอาหารด้วยที่สำคัญผลิตภัณฑ์แห่งนี้ย้อมสีธรรมชาติปลอดจากสารเคมีอย่างสิ้นเชิงเป็นที่นิยมของผู้รักธรรมชาติอย่างยิ่งชื่อลายขิดของยโสธร ลายขิดพื้นฐานจะพบได้จากลวดลายหมอนซึ่งชาวบ้านได้เก็บรักษาไว้สำหรับสร้างแบบลายขิดในปัจจุบันเป็นลายขิดหมอนที่ทอด้วยฝ้ายสีขาวและสีครามให้เป็นลวดลายขิดเป็นแนวยาวตลอดหน้าผ้า ส่วนขอบของลายขิดทอคือเป็นเส้นปะยาวขนานไปกับลายขิดเรียกว่า “เพา” ลายขิดที่ปรากฏนี้มีลักษณะเด่นแตกต่างกัน โดยเฉพาะที่พบลายขิดแบบพื้นฐานในหมู่บ้านศรีฐาน ตำบลศรีฐาน อำเภอป่าดิว ที่มีลักษณะเด่นที่ปรากฏในลายขิดหมอนซึ่งมีจำนวนมากในการทอผ้าขิดใช้ทำหมอนของหมู่บ้านเช่น

1. ขิดดอกสร้อย	2. ขิดดอกแก้ว
3. ขิดบัวพันขัน	4. ขิดช้างขิดม้า
5. ขิดปลา	6. ขิดพระยานาค
7. ขิดดอกพิกุล	8. ขิดชอกาบ
9. ขิดขอแก้ว	10. ขิดขอเครี
11. ขิดขอแมงมุม	12. ขิดดาว
13. ขิดคน	14. ขิดโง
15. ขิดธรรมาสน์	16. ขิดแมงงอด
17. ขิดตะเกาหลงเกาะ	18. ขิดตะขาบ
19. ขิดตา	20. ขิดลายไทย

จุดอ่อน การผลิตหมอนขานผ้าขิดและการผลิตผ้าไหมของชาวจังหวัดยโสธรนั้น มีกระบวนการทำหมอนและการทอผ้าไหมที่สลับซับซ้อนเป็นศิลปหัตถกรรมการทำหมอนและทอผ้าที่ต้องอาศัยความชำนาญและใช้ระยะเวลาในการทำที่ยาวนานทำให้การจำหน่ายไม่ทันต่อความต้องการของท้องตลาด

จุดแข็ง หมอนขานผ้าขิดและผ้าไหมของชาวจังหวัดยโสธรเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น หมอนและผ้าส่วนใหญ่ใช้ในชีวิตประจำวันมีลวดลายที่วิจิตร งดงาม ประณีตแตกต่างจากท้องถิ่นอื่นโดยเฉพาะผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าขิด เป็นต้น ผ้าไหมเหล่านี้มีความโดดเด่นอย่างมากในบรรดาผ้าไหมลวดลายต่างๆ เป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบัน

โอกาส หมอนขานผ้าขิดและผ้าไหมมัดหมี่เป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นของชาวจังหวัดยโสธรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้น

หมอนขวานผ้าจิดและผ้าทอพื้นบ้านของชาวจังหวัดยโสธรจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและการส่งออกไปยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากหมอนขวานผ้าจิดและผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดยโสธรเป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการทอประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการทอผ้าไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

หมอนขวานผ้าจิดและผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดยโสธรเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น วิจิตร งดงาม สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของหมอนขวานผ้าจิดและผ้าไหมมัดหมี่ เนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มากซึ่งลวดลายบนหมอนและผืนผ้าไหมของชาวจังหวัดยโสธรมีสีสันที่งดงามแตกต่างจากลวดลายผ้าไหมในพื้นที่และท้องถิ่นจังหวัดอื่นๆ โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมหมอนขวานผ้าจิดและผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดยโสธร พบว่า แหล่งการผลิตหมอนและผ้าไหมมัดหมี่ที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตหมอนขวานผ้าจิดอำเภอป่าดิว และทอผ้าไหมมัดหมี่อำเภอเมือง อำเภอมหาชนะชัย อำเภอไทยเจริญ อำเภอเลิงนกทา และอำเภอทรายมูล ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตผ้าทอพื้นเมืองเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอผ้าพื้นเมืองอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ของจังหวัดยโสธร แนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับเพิ่มเติมศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตผ้าทอซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากหมอนขวานผ้าจิดและผ้าทอพื้นบ้านในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น เนื่องจากแหล่งการผลิตยังอยู่กระจัดกระจายยากต่อการเข้าไปเยี่ยมชม

10. จังหวัดร้อยเอ็ด

“สิบเอ็ดประตูเมืองงาม เรืองนามพระสูงใหญ่ ผ้าไหมสาเกต บุญผะเหวดประเพณี มหาเจดีย์ชัยมงคล งามน่ายลบึงพลาญชัย เขตกว้างไกลทุ่งกุลา โลกลือชาข้าวหอมมะลิ”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มสตรีทอผ้าไหมสาเกต ตำบลเชียงขวัญ อำเภอเชียงขวัญ จังหวัดร้อยเอ็ด

45000 โทร. 084-3923405, 085-0135370

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมสาเกต

ผ้าไหมสาเกต จังหวัดร้อยเอ็ดเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการส่งเสริมการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั่วในชนบทจะมีกี่ทอผ้าพื้นเมืองแทบทุกหลังคาเรือนชาวบ้านมีฝีมือในการทอผ้าสืบทอดกันมาเป็ นอย่างดีโดยทั่วไปชาวร้อยเอ็ดนิยมทอผ้ามัดหมี่ ทอยกดอกด้วยดินเงินดินทองและทอแบบจิดที่มีลวดลาย สวยงาม ชื่อเสียงของผ้าไหมร้อยเอ็ดเป็นที่รู้จักของชาวไทยและชาวต่างประเทศโดยเฉพาะผ้าไหมที่ทอ โดย นางพยอม สีนะวัฒน์ ซึ่งส่งไปประกวดระดับนานาชาติได้รับรางวัลชนะเลิศ การประกวดที่ประเทศ สหรัฐอเมริกาต่อมานางพยอม สีนะวัฒน์ได้รับคัดเลือกเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์การทอผ้า

ผ้าไหมร้อยเอ็ดมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวโดยเฉพาะผ้าไหมสาเกต เพราะทอด้วยไหมพื้นเมืองซึ่งมีเส้น ใยใหญ่กว่าปกติ ย้อมด้วยสีธรรมชาติและสีเคมี มีความทนทานเป็นเลิศ ผู้ที่ต้องการซื้อผ้าไหมที่มีคุณภาพ จะต้องสั่งจากจังหวัดร้อยเอ็ดนับว่าเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัด

จุดอ่อน การผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้น ผ้าไหมจิดของชาวจังหวัดร้อยเอ็ดนั้นมีกระบวนการทอ ผ้าไหมที่ซับซ้อนเป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องอาศัยความชำนาญในการทอและใช้ระยะเวลาในการทอที่ ยาวนานเนื่องจากผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้น ผ้าไหมจิดของชาวจังหวัดร้อยเอ็ดมีเอกลักษณ์ ลวดลาย และ ความโดดเด่นเฉพาะตัว

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้น และผ้าไหมจิดของชาวจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นศิลปะ หัตถกรรมการ ทอผ้าที่ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นอย่างมาส่วนใหญ่เป็นการทอผ้าไหมที่ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มใน ชีวิตประจำวันของชาวจังหวัดร้อยเอ็ด มีการรังสรรค์ลวดลายที่วิจิตร งดงาม ประณีตแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ซึ่งผ้าไหมของชาวจังหวัดร้อยเอ็ดมีความโดดเด่นอย่างมากในบรรดาผ้าไหมในท้อ งถิ่นอื่นๆ เป็นที่ต้องการ ของตลาดในปัจจุบัน

โอกาส ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้น ผ้าไหมจิด เป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าของชาวจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดังนั้นผ้าไหมทอของชาวจังหวัดร้อยเอ็ด จึงเป็นสินค้าที่มีอ ยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของ ท้องตลาด

ข้อจำกัด เนื่องจากผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้น ผ้าไหมจิดของชาวจังหวัดร้อยเอ็ด เป็น ศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการทอประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ขานาญในการทอผ้าไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้น ผ้าไหมจิด ของชาวจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น วิจิตร งดงาม สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย รวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้น และผ้าไหมจิด เนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มากซึ่งลวดลายบนผืนผ้าไหมของชาวจังหวัดร้อยเอ็ดมีสีสันที่งดงามแตกต่างจากลวดลายผ้าไหมในพื้นที่และท้องถิ่นจังหวัดอื่น ๆ โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตผ้าไหมทอมือ ผ้าไหมมัดหมี่ที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้น ผ้าไหมจิดของจังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า แหล่งการทอผ้าไหมที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหมอำเภอเมือง อำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอโพธิ์ทราย อำเภอเกษตรวิสัย อำเภออาจสามารถ อำเภอจังหาร อำเภอพนมไพร อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอศรีสมเด็จ และอำเภอเสลภูมิ ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตผ้าไหมพื้นเมืองเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอผ้าพื้นเมืองอยู่เป็น จำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดร้อยเอ็ด แนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตผ้าทอพื้นบ้าน ซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้าน ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น เนื่องจากแหล่งการผลิตยังอยู่กระจัดกระจายยากต่อการเข้าไปเยี่ยมชม

11. จังหวัดเลย

“เมืองแห่งทะเลภูเขา สุดหนาวในสยาม ดอกไม้งามสามฤดู”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้าย ตำบลโนนปอแดง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

เบอร์โทรศัพท์ : นายศิลป์ สีแดน (042-818269 042-818225)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าฝ้ายลายน้ำไหล ลายสายฝน

ผ้าฝ้าย อากาศของจังหวัดเลยเย็นสบายในฤดูหนาวค่อนข้างหนาวกว่าจังหวัดอื่นของภาคอีสานฝ้าย จึงเป็นสินค้าที่เหมาะสมที่สุดส่วนไหมมีน้อย จังหวัดเลยมีงานเทศกาล ในฤดูหนาว คือ งานดอกฝ้ายบานมีกลุ่มสตรีทอผ้าบางกลุ่มได้ผลิตผ้าห่มนวมเพื่อจำหน่ายโดยใช้วัสดุจากฝ้ายแต่ปัจจุบันฝ้ายผลิตได้ไม่พอจึงได้มีการสั่งซื้อฝ้ายจากแหล่งอื่น

สำหรับการทอผ้า จะเป็นการแปรรูปผ้าฝ้ายตัดเย็บเป็นกระเป๋าโทรศัพท์ เสื้อ เน้นลวดลายประยุกต์สมัยใหม่และย้อมสีธรรมชาติมีการส่งผลิตภัณฑ์แสดงและออกร้านในโอกาสต่างๆ ของจังหวัดและต่างจังหวัดด้วย

จุดอ่อน การผลิตผ้าฝ้ายของชาวจังหวัดเลยนั้นมีขั้นตอนและกระบวนการทอผ้าฝ้ายที่ซับซ้อนละเอียด ประณีต เป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องอาศัยความชำนาญในการทอและ ต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควรเนื่องจากผ้าฝ้ายของชาวจังหวัดเลยมีเอกลักษณ์ลวดลายและความโดดเด่นเฉพาะตัว

จุดแข็ง ผ้าฝ้ายของชาวจังหวัดเลยเป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นสวยงามอย่างมากส่วนใหญ่เป็นการทอผ้าฝ้ายที่ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันของชาวจังหวัดเลย มีการรังสรรค์ลวดลายที่วิจิตร งดงาม ประณีตแตกต่างจากท้องถิ่นอื่นซึ่งผ้าฝ้ายของชาวจังหวัดเลยมีความโดดเด่นสะดุดตาอย่างมากในบรรดาผ้าฝ้ายในท้องถิ่นอื่นๆ และยังเป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบัน

โอกาส ผ้าฝ้ายเป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้า ของชาวจังหวัดเลยที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัวมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนั้นผ้าทอฝ้ายของชาวจังหวัดเลย

ในรูปแบบและลวดลายต่างๆ จึงจัดเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดในบางชุมชนเท่านั้นทั้งยังสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของท้องตลาด

ข้อจำกัด เนื่องจากฝ้ายของชาวจังหวัดเลยเป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการทอประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการทอผ้าลวดลายต่างๆไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ผ้าฝ้ายของชาวจังหวัดเลยเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น วิจิตร งดงาม สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด มีการผลิตในบางชุมชนเท่านั้น ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของผ้าฝ้าย เนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มากซึ่งลวดลายบนผืนผ้าของชาวจังหวัดเลยมีสีสันที่งดงาม

สะดวกแตกต่างจากตลาดผ้าฝ้ายในพื้นที่และท้องถิ่นจังหวัดใกล้เคียง โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตผ้าฝ้ายทอมือที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพ และมีการออกแบบตลาดที่ทันสมัยเหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าฝ้ายของจังหวัดเลย พบว่า แหล่งการทอผ้าฝ้ายที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าฝ้าย อำเภอเมือง อำเภอผาขาว อำเภอวังสะพุง และอำเภอเชียงคาน ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตผ้าฝ้ายพื้นเมืองเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอผ้าพื้นเมืองอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดเลย โดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตผ้าฝ้ายพื้นบ้านที่มีตลาดเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนภายในจังหวัดซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอที่ บ้านในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

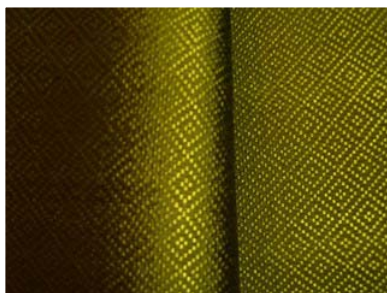
12. จังหวัดศรีสะเกษ

“แดนปราสาทขอม หอม กระเทียมดี มีสวนสมเด็จ เขตดงลำดวน หลากล้วนวัฒนธรรม เลิศล้ำสามัคคี”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนกลาง บ้านโนนกลาง ตำบลเข้ อำเภออุทุมพรพิสัย

73170 จังหวัดศรีสะเกษ เบอร์โทรศัพท์ : นางแก้ว บุญชู (045-640153)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่ ศรีสะเกษเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสานตอนล่างที่มีประวัติความเป็นมายาวนานเคยเป็นชุมชนที่มีอารยธรรมรุ่งเรืองมานับพันปีนับตั้งแต่สมัยของเรื่องอำนาจและมีกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อพยพมาตั้งรกรากในบริเวณนี้ได้แก่ พวกข่า ลาย เขมร และเขอ ศรีสะเกษเดิมเรียกกันว่า เมืองขุขันธ์ เมืองเก่าตั้งอยู่ที่บริเวณบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน ตำบลคอนใหญ่ อำเภอวังหินใน

ปัจจุบัน จังหวัดศรีสะเกษได้รับยกฐานะขึ้นเป็นเมืองเมื่อ พ.ศ. 2302 สมัยกรุงศรีอยุธยาโดยมีหลวงแก้วสุวรรณซึ่งได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาไกรภักดีเป็นเจ้าเมืองคนแรกจึงถึงรัชกาลที่ 5 ได้ย้ายเมืองจันทน์มาอยู่ที่บ้านเมืองเก่า ตำบลเมืองเหนือ อำเภอเมืองศรีสะเกษในปัจจุบันแต่ยังคงใช้ชื่อว่าเป็นเมืองจันทน์จนถึง พ.ศ. 2481 จึงเปลี่ยนเป็นจังหวัดศรีสะเกษตั้งแต่นั้นมา จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่ได้สมญานามว่า “นครแห่งปรางค์ร้อยกู่” ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรมและทอผ้าไหม ปีนอาชีพเสริมมีอยู่ทุกอำเภอทุกหมู่บ้าน ผ้าไหมของแต่ละกลุ่มก็จะมีความโดดเด่นและต่างกันไป เช่น ผ้าไหมลายโคมไฟพญานาค ผ้าไหมลายลูกแก้วสีดอกคำควน เป็นต้น

จุดอ่อน การทอผ้าไหมมัดหมี่ผ้าไหมมัดหมี่ลายโคมไฟพญานาค ผ้าไหมมัดหมี่ลายลูกแก้วสีดอกคำควน ผ้าไหมย้อมสีของชาวจังหวัดศรีสะเกษเป็นการทอผ้าที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มท้องถิ่นในบางอำเภอเท่านั้นส่วนอำเภออื่นๆ จะนิยมผลิตหรือทอผ้าประเภทต่างๆ นอกเหนือจากผ้าไหม เช่น ผ้าฝ้าย ผ้าเกล็ดเต่า เป็นต้น

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่ลายโคมไฟพญานาค ผ้าไหมมัดหมี่ลายลูกแก้วสีดอกคำควน ผ้าไหมย้อมสีเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของชาวจังหวัดศรีสะเกษเป็นผ้าทอที่มีความวิจิตรประณีต งดงามเป็นที่นิยมในระดับสากลมีการส่งเสริมด้านการตลาดทำให้มีการผลิตและจำหน่ายในระดับอุตสาหกรรมซึ่งผ้าไหมมัดหมี่และผ้าไหมย้อมสีถือเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปรวมทั้งผู้คนในชุมชนก็นิยมแต่งการด้วยผ้าไหมลวดลายดังกล่าวในเทศกาลสำคัญๆ

โอกาส การทอผ้าไหมมัดหมี่ลายโคมไฟพญานาค ผ้าไหมมัดหมี่ลายลูกแก้วสีดอกคำควน และผ้าไหมย้อมสีของชาวจังหวัดศรีสะเกษเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีรายละเอียดที่โดดเด่นงดงามบนผืนผ้าสามารถนำผ้าไหมดังกล่าวมาตัดเย็บและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่มประเภทอื่นๆ ได้หลากหลายทั้งมีการผลิตและจำหน่ายทั้งในระดับครัวเรือน ระดับอุตสาหกรรมท้องถิ่น มีการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัดและในระดับประเทศทำให้ผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดศรีสะเกษจัดเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านที่ยังมีโอกาสจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากการทอผ้าไหมมัดหมี่ลายโคมไฟพญานาค ผ้าไหมมัดหมี่ลายลูกแก้วสีดอกคำควน ผ้าไหมย้อมสี ของชาวจังหวัดศรีสะเกษถือเป็นงานศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องอาศัยระยะเวลาใช้ความละเอียด ประณีตในทอผ้าแต่ละชิ้นทำให้การผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมสามารถผลิตได้ในปริมาณไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าไหมมัดหมี่ลายโคมไฟพญานาค ผ้าไหมมัดหมี่ลายลูกแก้วสีดอกคำควน ผ้าไหมย้อมสี เป็นผ้าไหมที่มีเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของจังหวัดศรีสะเกษทำให้ทราบว่าผ้าไหมเป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตรประณีต งดงามเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่มประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าไหมของจังหวัดศรีสะเกษมีมูลค่า

ทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีอยู่มากเนื่องจากความต้องการผ้าไหมยังมีอยู่มากทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหมจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาด คุณภาพของไหม สีสันทของผ้า การแปรรูปผ้าไหมเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่โดดเด่น หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตผ้าไหมไหมมัดหมี่ผ้าไหมมัดหมี่ลายโคมไฟพญานาค ผ้าไหมมัดหมี่ลายลูกแก้วสีดอกคำควน ผ้าไหมย้อมสีของจังหวัดศรีสะเกษนั้นพบว่าแหล่งศิลปหัตถกรรมการทอผ้าไหมที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหม อำเภอห้วยทับทัน อำเภอศรีรัตนะ อำเภอกันทรลักษณ์ อำเภอไพรบึง อำเภอขุขันธ์ อำเภอปรังค์ภู อำเภออุทุมพรพิสัย และอำเภอราศีไศล เนื่องจากแหล่งทอผ้าไหมเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตผ้าขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าไหมเป็นจำนวนมากมีส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนในท้องถิ่นผลิตผ้าไหมสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน ปัจจุบันชุมชนเหล่านี้ก็ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการทอผ้าไหมให้นักท่องเที่ยวได้ชมและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตการทอผ้าและมีการจัดนิทรรศการประวัติความเป็นมาของผ้าไหมในแหล่งการผลิตนั้นๆ รวมทั้งชุมชนดังกล่าวยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสถาปัตยกรรมที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

13. จังหวัดสกลนคร

“พระธาตุเชิงชุมคู่บ้าน พระตำหนักภูพานคู่เมือง งามลือเลื่องหนองหาน แลตระการปราสาทผึ้ง สวยสุดซึ้งสาวภูไท ถิ่นมั่นในพุทธธรรม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าไหมนานิยม ตำบลแพด อำเภอกำตาก้า จังหวัดสกลนคร 33120

เบอร์โทรศัพท์ : นางเกตุ แสงสีบบ (081-7992802)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่ เดิมจังหวัดสกลนครมีชื่อว่าหนองหานหลวงและต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองสกลทวารวปี จังหวัดสกลนครเป็นจังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่หลายกลุ่มแต่ละกลุ่มก็มีผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวผู้ไทยที่อำเภอสว่างแดนดิน อำเภวาริชภูมิ และอำเภอวานรนิวาส นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ญ้อ ชาวโซ่ ชาวกะเลิง อยู่ตามอำเภอต่างๆ ของจังหวัดสกลนคร เดิมชาวบ้านจะทอผ้าใช้ในชีวิตประจำวันมีลักษณะโดดเด่นตามกลุ่มชาติพันธุ์ ลวดลายไม่ซับซ้อนเมื่อมีศูนย์ศิลปาชีพพิเศษตั้งขึ้นมีการส่งเสริมการทอผ้าไหมชาวบ้านเรียกว่า “ไหมหลวง” จึงได้มีการประยุกต์ลวดลายสีสันทันเพื่อการค้ามากขึ้นกับทั้งมีการประกวดผ้าไหมที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศทุกปีทำให้งานการทอผ้าไหมของจังหวัดได้ตื่นตัวด้วยเหตุที่ชาวบ้านมีความรู้ความสามารถดั้งเดิมอยู่ทำให้กิจการทอผ้าไหมของประชาชนในจังหวัดสกลนครมีชื่อเสียงมากยิ่งขึ้น

หัตถกรรมจากศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขาม ศูนย์ศิลปาชีพบ้านกุดนาขามมีกำเนิดมาจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรบ้านกุดนาขาม และได้ชักชวนราษฎรปลูกต้นไม้รักษาป่าตามโครงการปาร์กน้ำและมีพระราชดำริที่จะให้บ้านกุดนาขามเป็นหมู่บ้านตัวอย่างให้ทุกคนในหมู่บ้านได้มีอาชีพเสริมภายหลังเสร็จสิ้นฤดูทำนาจึงทรงจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพขึ้นที่บ้านกุดนาขามเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2526 โดยเริ่มลงมือก่อสร้างเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2526 เป็นต้นมาตั้งอยู่ที่อำเภอเจริญศิลป์ ห่างจากตัวจังหวัดสกลนครประมาณ 98 กิโลเมตร

ปัจจุบันศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพบ้านกุดนาขามแบ่งออกเป็นแปดต่าง ๆ ได้แก่ แพนกเครื่องปั้นดินเผา ดอกไม้ประดิษฐ์ ตัดเย็บเสื้อผ้า ทอผ้าไหม เฟอร์นิเจอร์ และแกะสลักไม้ ดีเหล็กและทำมิด หล่อโลหะ จักสานผักตบชวา ตัดเย็บเครื่องหนัง การเกษตร อาหารขนม เป็นต้น นับเป็นแหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรมที่สำคัญและสวยงาม ฝีมือประณีตของจังหวัดสกลนคร เหมาะที่จะเป็นของฝากหรือของที่ระลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าไหมมัดหมี่ที่มีลวดลายสวยงามไม่ซ้ำแบบใคร

ในส่วนของผ้าไหมนั้นจังหวัดสกลนครเป็นท้องที่หนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีผ้าไหมสวยงามขึ้นชื่อไม่แพ้จังหวัดอื่นทั้งในด้านเนื้อผ้าที่มีความละเอียดและเนื้อแน่นสม่ำเสมอตลอดทั้งผืน สีสวยไม่มีรอยด่างและลวดลายสวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเห็นได้จากผลชนะเลิศการประกวดในเกือบทุกปีที่จัดให้มีการประกวดผ้าไหมในระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้า

พระบรมราชินีนาถ เสด็จแปรพระราชฐานมาประทับแรม ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ในช่วงเดือน พฤศจิกายนของทุกปี

ผ้าไหมของสกจนครเป็นผ้าที่ประชาชนทั่วไปทั้งจังหวัดนิยมทอด้วยมือจึงมีลวดลายที่สวยงาม จำแนกออกเป็น 6 ประเภทดังนี้

1. ผ้าไหมมัดหมี่
2. ผ้าไหมมัดหมี่ซ้อ (มัดหมี่ขิ้น)
3. ผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้างสรรค์
4. ผ้าไหมหางกระรอก (มัดมาย)
5. ผ้าไหมพื้นเรียบ
6. ผ้าไหมลายลูกแก้ว

ผ้าลายมุก คือ ผ้าลายชนิดหนึ่งเป็นผ้าพื้นเมืองของภาคอีสานอย่างหนึ่งมีลายผ้าแบบโบราณและทอใช้กันไม่แพร่หลายแต่เป็นผ้าลาย ชนิดที่แตกต่างจากผ้าอื่น ๆ คือ มีลายขิดยาวไปตามการทอซึ่งไม่เหมือนผ้าลายขิดทั่ว ๆ ไปที่มีลายขิดทางขวางของผืนผ้าอันเป็นผลให้การทอผ้าลายมุกมีความยากในการทอมากกว่าผ้าพื้นเมืองอื่นๆ

เดิมผ้าลายมุกเรียกตามภาษาพื้นบ้านว่า “ผ้าจ่อง” เป็นผ้าที่มีลวดลายใหญ่ผืนหนึ่ง ยาวประมาณ 1.5 – 3 เมตร เป็นผ้าสำหรับห่มของคนหนุ่มสมัยก่อนเวลาไปเที่ยวเรียกว่า ผ้าคู่้ม จากประวัติแล้วเชื่อว่าเป็นผ้าของชาวภูโย (ผู้ไทย) ซึ่งเป็นชนกลุ่มหนึ่งของจังหวัดสกจนครถือเป็นเครื่องชีวิตวัฒนธรรมในการแต่งกายอย่างหนึ่งของชนแต่ละเผ่าที่มีความแตกต่าง นอกจากใช้เป็นผ้าห่มแล้วยังเป็นผ้าที่คนโบราณทอเอาไว้ใช้ใน งานพิธีต่างๆ เช่น งานบุญ เป็นต้น

การทอผ้าลายมุกเป็นผ้าที่ทอด้วยมือถือเป็นผ้าที่ทอยากที่สุด ทั้งทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะพบผ้าชนิดนี้อยู่ 2 แห่ง คือ ที่อำเภอโพธิ์นาแก้ว จังหวัดสกจนครและ ที่จังหวัดนครพนมเท่านั้น ผ้าลายมุกมีอยู่ 2 ชนิด คือ

1. ลายมุกใหญ่ ใช้เขา (เครื่องประดับที่ดึงแยกด้ายหรือไหมให้ยกขึ้นหรือลงเพื่อใช้สอดด้ายให้เกิดลวดลาย) จำนวน 18 เขา
2. ลายมุกเล็ก ใช้เขา 4 เขาการค้นพบผ้าลายมุกเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้จากก ารที่ร้อยตรี ดร.สุณัย ณ อุบล ผู้ว่าราชการจังหวัดสกจนครในขณะนั้นได้ไปเป็นประธานในการวางศิลาฤกษ์ก่อสร้างพระธาตุเจดีย์ 9 ยอด ณ วัดวังปลาเชื่อม หมู่ 5 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอโพธิ์นาแก้ว เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 ได้พบผ้าลายโบราณที่สวยงามชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านนำมาปูโต๊ะต้อนรับให้สมเกียรติ สอบถามแล้ว มีคนทอได้ 2 คนคือ นางดาภิรมย์ราช และนางพันธุ์ พรหมพิลาต จึงได้ให้มีการขยายผลการทอเพื่อสืบสาน ศิลปวัฒนธรรมไทยขึ้นจนในปัจจุบันมีผู้สามารถจำหน่ายโดยนำมาตัดชุดสวมใส่ได้สวยงาม

จุดอ่อน การทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าไหมหางกระรอก ผ้าไหมย้อมสีของชาวจังหวัด สกลนครในกระบวนการผลิตนั้นมีขั้นตอนการทอผ้าไหมที่ซับซ้อน ละเอียด ประณีต เป็นศิลปหัตถกรรม การทอผ้าที่ต้องอาศัยความชำนาญในการทอและต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควร เนื่องจากผ้าไหมของชาวจังหวัด สกลนครมีเอกลักษณ์ ลวดลายและความโดดเด่นเฉพาะตัว

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าไหมหางกระรอก ผ้าไหมย้อมสีเป็นศิลปหัตถกรรม พื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของชาวจังหวัดสกลนครเป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร ประณีต งดงามเป็นที่ นิยมในระดับสากลมีการส่งเสริมด้านการตลาดทำให้มีการผลิตและจำหน่ายในระดับอุตสาหกรรมซึ่งผ้าไหม ของชาวจังหวัดสกลนครถือเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป รวมทั้งผู้คนที่นิยม แต่งการด้วยผ้าไหมลวดลายดังกล่าวในเทศกาลสำคัญ ๆ

โอกาส การทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าไหมหางกระรอก ผ้าไหมย้อมสีของชาวจังหวัด สกลนครเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีรายละเอียดที่โดดเด่นงดงามบนผืนผ้า สามารถนำผ้าไหมดังกล่าวมา ตัดเย็บและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่มประเภทอื่นๆ ได้หลากหลายทั้งมีการผลิตและจำหน่ายทั้งใน ระดับครัวเรือนและระดับอุตสาหกรรมท้องถิ่น มีการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัดและใน ระดับประเทศทำให้ผ้าไหมของจังหวัดสกลนครจัดเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านที่ยังมีโอกาสจำหน่ายได้ทั้งใน ประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากการทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าไหมหางกระรอก ผ้าไหมย้อม สีของชาวจังหวัดสกลนครถือเป็นงานศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องอาศัยระยะเวลาใช้ความละเอียด ประณีต ในทอผ้าแต่ละชิ้นทำให้การผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมสามารถผลิตได้ในปริมาณไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถ กรรมพื้นบ้านผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าไหมหาง กระรอก ผ้าไหมย้อมสี เอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของจังหวัดสกลนครทำให้ทราบว่าผ้าไหมเป็นผ้าทอพื้นบ้าน ที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตรประณีต งดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไป สามารถประยุกต์และแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์หรือ เครื่องนุ่งห่มประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าไหมของจังหวัด สกลนครมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีอยู่มากเนื่องจากความต้องการผ้าไหมยังมีอยู่มากทั้ง ในประเทศและต่างประเทศ แนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหมจึงขึ้นอยู่กับพัฒนา ลวดลาย คุณภาพ ของไหม สีเส้นของผ้า การแปรรูปผ้าไหมเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมพื้นเรียบ ผ้าไหมหางกระรอก ผ้าไหมย้อมสีของ จังหวัดสกลนครนั้นพบว่า แหล่งศิลปหัตถกรรมการทอผ้าไหมที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหม อำเภออากาศอำนวย อำเภวาริชภูมิ อำเภอมโนวิบูลย์ อำเภอส่องดาว

อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอพรรณานิคม อำเภอลำดัก อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอพังโคน อำเภอเจริญศิลป์ และอำเภอบ้านม่วง เนื่องจากแหล่งทอผ้าไหมเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตผ้าขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าไหมเป็นจำนวนมาก มีการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนในท้องถิ่นที่ผลิตผ้าไหมสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนและในปัจจุบันชุมชนเหล่านั้นก็ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการทอผ้าไหมให้นักท่องเที่ยวได้ชมและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตการทอผ้าและมีการจัดนิทรรศการประวัติความเป็นมาของผ้าไหมในแหล่งการผลิตนั้น ๆ รวมทั้งมีศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ บ้านกุดนาขาม อำเภอเจริญศิลป์ ที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในระดับประเทศและระดับสากล

14. จังหวัดสุรินทร์

“สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่ ผ้าไหมงาม ประคำสวย ร่ำรวยปราสาท ผักกาดหวาน ข้าวสารหอม งามพร้อมวัฒนธรรม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : คุณสุมาลี ตระกูลเงินไทย บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ 32000 โทรศัพท์ 089-2027009

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมยกทอง ลายครุฑยุทธานุภาพ, ลายเทพพนม

ผ้าไหมยกทอง ศิลปะการทอผ้าของชาวสุรินทร์ใช้ความประณีตสูงใช้เส้นไหมน้อย (จากรังไหมส่วนในสุด) ซึ่งมีคุณสมบัติทอได้แน่นเรียบสนิทสะท้อนเงาเป็นประกายมีความโดดเด่นเล่าขานนับศตวรรษ มีต้นฉบับของลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ คือ ผ้ายกทอง (ลายครุฑยุทธานุภาพ ลายเทพพนม) เป็นผ้ามัดหมี่ที่มีการข้อมในระวิงซึ่งใช้ในผ้าอัมเปรมและการมัดหมี่แบบทั่วไป

ผ้าไหมสุรินทร์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ผ้าพาดบ่าหรือผ้าขาวม้า ผ้าสไบของสตรีที่ทอเป็นฝ้ายดอก ผ้าปุมเขมรใช้ในหมู่บ้านง ผ้าโสรซึ่งเป็นผ้าลายหลักของช่างสุรินทร์มีหลายแบบสำหรับชายและหญิง ผ้าอันลุนซิมมีลวดลายเกิดจากการนำเส้นไหมมาควดตีเกลียวหรือ “ไหมควบ” ผ้าโสร่งประะห์ที่ใช้ไหมควบ ทอเป็นขอบเล็ก ๆ ผ้าไตรยแสนักหรือ “ลายยอดถั่ว” และผ้าอัมเปรมหรือผ้าจงกราเป็นผ้ามัดหมี่ทั้งเส้นยืน และเส้นพุ่งมีแห่งเดียวในประเทศไทย

จุดอ่อน ฝ้ายกทอง (ประมาณ 600 – 1500 ตะกรอ) และการทอผ้าไหมยกดอกจันทน์ ผ้าไหมลาย ลูกแก้ว ผ้าไหมลายแหวนเพชร ผ้าไหมลายหางกระรอก ผ้าไหมลายดอกพิกุล ผ้าไหมพื้นเรียบของชาว จังหวัดสุรินทร์ ในกระบวนการผลิตนั้นมีขั้นตอนการทอผ้าไหมที่ ซับซ้อน ละเอียด ประณีต เป็น ศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องอาศัยความชำนาญในการทอและต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควรเนื่องจากผ้า ไหมของชาวจังหวัดสุรินทร์มีเอกลักษณ์ ลวดลาย และความโดดเด่นเฉพาะตัว

จุดแข็ง ฝ้ายกทอง ผ้าไหมยกดอกจันทน์ ผ้าไหมลายลูกแก้ว ผ้าไหมลายแหวนเพชร ผ้าไหมลาย หางกระรอก ผ้าไหมลายดอกพิกุล ผ้าไหมพื้นเรียบ เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่น ของชาวจังหวัดสุรินทร์เป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร ประณีต งดงามเป็นที่นิยมในระดับสากลโดยเฉพาะฝ้ายก ทองลายครุฑยุทธนาศเคยถูกนำมาตัดเป็นเสื้อให้กับผู้นำประเทศที่เข้าร่วมประชุม APEC ในวันที่ 20 –21 ตุลาคม 2546 จึงทำให้เกิดการส่งเสริมด้านการตลาดทำให้มีการผลิตและจำหน่ายในระดับอุตสาหกรรมซึ่งผ้า ไหมของชาวจังหวัดสุรินทร์เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป

โอกาส ฝ้ายกทองและผ้ามัดหมี่ ผ้าไหมยกดอกจันทน์ ผ้าไหมลายลูกแก้ว ผ้าไหมลายแหวนเพชร ผ้าไหมลายหางกระรอก ผ้าไหมลายดอกพิกุล ผ้าไหมพื้นเรียบของชาวจังหวัดสุรินทร์เป็นศิลปหัตถกรรม พื้นบ้านที่มีรายละเอียดที่โดดเด่นงดงามบนพื้นผ้าสามารถนำผ้าไหมดังกล่าวมาตัดเย็บและแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่มประเภทอื่นๆ ได้หลากหลาย

ข้อจำกัด เนื่องจากการทอฝ้ายกทอง ผ้าไหมยกดอกจันทน์ ผ้าไหมลายลูกแก้ว ผ้าไหมลายแหวน เพชร ผ้าไหมลายหางกระรอก ผ้าไหมลายดอกพิกุล ผ้าไหมพื้นเรียบของชาวจังหวัดสุรินทร์ถือเป็นงาน ศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องอาศัยระยะเวลา ใช้ความละเอียด ประณีตในทอผ้าแต่ละชิ้นทำให้การผลิตและ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมสามารถผลิตได้ในปริมาณไม่มากนักโดยเฉพาะฝ้ายกทองลายครุฑยุทธนาศที่ ต้องใช้ตะกรอถึง 1,418 ตะกรอ ใช้คนทอ 5 คน ซึ่งใน 1 วันจะผลิตได้ความยาวเพียง 2 เซนติเมตร

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านฝ้ายกทอง ผ้ ้าไหมยกดอกจันทน์ ผ้าไหมลาย ลูกแก้ว ผ้าไหมลายแหวนเพชร ผ้าไหมลายหางกระรอก ผ้าไหมลายดอกพิกุล ผ้าไหมพื้นเรียบ ซึ่งเป็น เอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของจังหวัดสุรินทร์ทำให้ทราบว่าผ้าไหมเป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตร ประณีต งดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั้ ัวไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่ม ประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าไหมของจังหวัดสุรินทร์มีมูลค่าทางเศรษฐกิจของ ผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีอยู่มากเนื่องจาก

ความต้องการผ้าไหมยังมีอยู่มากทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหมจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาลวดลาย คุณภาพของไหม สีสันทของผ้า การแปรรูปผ้าไหมเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตการทอผ้ายกทอง (1,418 ตะกรอ) ผ้าไหมยกดอกจันทน์ ผ้าไหมลายลูกแก้ว ผ้าไหมลายแหวนเพชร ผ้าไหมลายหางกระรอก ผ้าไหมลายดอกพิกุล ผ้าไหมพื้นเรียบของจังหวัดสุรินทร์นั้นพบว่า แหล่งศิลปหัตถกรรมการทอผ้าไหมที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้ายกทองบ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง ผ้าไหมมัดหมี่ อำเภอนาคู อำเภอชุมพลบุรี อำเภอจอมพระ อำเภอปราสาท อำเภอสนม อำเภอศรีขรภูมิ และอำเภอนนารายณ์ เนื่องจากแหล่งทอผ้าไหมเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตผ้าขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าไหมเป็นจำนวนมาก มีส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนในท้องถิ่นผลิตผ้าไหมสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและชุมชนและในปัจจุบันชุมชนเหล่านี้ก็ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการทอผ้าไหมให้นักท่องเที่ยวได้ชมและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าไหม มีการจัดตั้งศูนย์สาธิต การทอผ้าและมีการจัดนิทรรศการประวัติความเป็นมาของผ้าไหมในแหล่งการผลิตนั้น ๆ ที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในระดับประเทศ

15. จังหวัดหนองคาย

“วิถกรรมการรบฮ่อ หลวงพ่อพระใส สะพานไทย-ลาว”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : หมู่ 11 บ้านบูรพา ตำบลอุดมพร กิ่งอำเภอฝาง จังหวัดหนองคาย

เบอร์โทรศัพท์ : นางหนูเรียบ วงศ์คำจันทร์ (081-8253762)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมทอมือ หนองคายเป็นจังหวัดชายแดนไทย - ลาว มีตลาดตามแนวชายแดนขายสินค้าอุปโภคบริโภคเกือบทุกชนิดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มก็เป็นสินค้าหลักที่จำหน่ายบางส่วนเป็นสินค้าที่มาจากประเทศในอินโดจีน ลาว เวียดนาม เขมร แต่ที่โดดเด่นที่สุดคือผ้าที่ผลิตจากภาคอีสาน จังหวัดหนองคาย การทอผ้าไหมไม่ค่อยมีชื่อเสียงเนื่องจากเป็นเมืองท่องเที่ยว ชาวบ้านจะเน้นการให้บริการนักท่องเที่ยวมากกว่า โดยเฉพาะเทศกาลเฉลิมฉลองประเพณีออกพรรษาและปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาคแต่กลุ่มสตรีที่ทอผ้าก็มีบ้าง ลวดลายสีสันไม่ค่อยมีเอกลักษณ์ของจังหวัดเหมือนกับจังหวัดอื่นส่วนใหญ่จะแปรรูปจากผ้าฝ้ายตัดเย็บเป็นเสื้อ กระโปรง กางเกง เน้นการย้อมด้วยสีธรรมชาติ สีพื้น ลายไม่ซับซ้อนเหมือนลายมัดหมี่หรือลายขิด จำหน่ายให้นักท่องเที่ยวในราคาถูก มีกลุ่มทอผ้าที่ดำเนินงานอยู่ขณะนี้ได้แก่ ตำบลศรีชมภู อำเภอพรเจริญ นอกจากนี้มีอำเภออื่นๆ เช่น อำเภอปากคาด อำเภอโพนพิสัย กิ่งอำเภอเฝ้าไร่ และกิ่งอำเภอโพธิ์ตาก เป็นต้น

การถ่ายทอดวิชาการทอผ้าไหมได้ถ่ายทอดให้ลูกหลานรวมทั้งชาวบ้านที่มาขอเรียนด้วยเมื่อเรียนทำได้แล้วก็กลับไปทำด้วยตนเองส่วนใหญ่จะทอเพื่อใช้ในครัวเรือนของตนเองยังไม่กล้าที่จะทอขายเนื่องจากฝีมือยังไม่ได้มาตรฐานที่ดีพอ ผ้าไหมของจังหวัดหนองคายที่นิยมกันมากคือ ผ้ามัดหมี่ ลายน้ำไหล ลายหมี่ขอ ลายหมี่นาคหอม และลายดงน้อย แหล่งทอผ้าไหมที่มีชื่อของจังหวัดหนองคายอยู่ที่ บ้านบูรพา ตำบลอุดมพร กิ่งอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

จุดอ่อน การผลิตผ้าไหมทอมือของชาวจังหวัดหนองคายนั้นไม่มีแม่แพร์ หลาย เป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่มีอยู่ในบางชุมชนหรือท้องถิ่นเท่านั้น การทอผ้าไหมต้องใช้ระยะเวลาในในแต่ละลวดลายและผ้าไหมของชาวจังหวัดหนองคายนั้นไม่ค่อยมีชื่อเสียง

จุดแข็ง ผ้าไหมทอมือของชาวจังหวัดหนองคายเป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นสวยงามอย่างมากส่วนใหญ่เป็นการทอผ้าไหมที่ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวันของชาวจังหวัดหนองคายมีการรังสรรค์ลวดลายที่วิจิตร งดงาม ประณีตแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น

โอกาส ผ้าไหมทอมือเป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าของชาวจังหวัดหนองคายที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ดังนั้นผ้าไหมของชาวจังหวัดหนองคายจึงจัดเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดในบางชุมชนเท่านั้นทั้งยังสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของท้องตลาดเพราะเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อจำกัด เนื่องจากผ้าไหมทอมือของชาวจังหวัดหนองคายเป็น ศิลปหัตถกรรมการทอผ้า ที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการทอประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการทอผ้าลวดลายต่าง ๆ ไม่มากนัก มีการผลิตน้อยมากในบางชุมชนเท่านั้น

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ผ้าไหมทอมือของชาวจังหวัดหนองคายเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น วิจิตร งดงาม สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัด มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาดมีการผลิตในบางชุมชนเท่านั้น ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทาง

เศรษฐกิจ ของผ้าไหมในจังหวัดหนองคายเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดยังมีอยู่มากและจังหวัดหนองคายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตผ้าไหมทอที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าไหมทอมือของจังหวัดหนองคายพบว่า แหล่งการทอผ้าไหมที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหมอำเภอปากคาด อำเภอโพนพิสัย อำเภอโพธิ์ตาก และกิ่งอำเภอเฝ้าไร่เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตผ้าไหมพื้นเมืองเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอผ้าพื้นเมืองและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย โดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตผ้าทอพื้นบ้านที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนภายในจังหวัดหนองคายซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

16. จังหวัดหนองบัวลำภู

“ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช อุทยานแห่งชาติภูเก้า ภูพานคำ แผ่นดินธรรมหลวงปู่ขาว เด่นสกาวถ้ำเอราวัณ นครเขื่อนขันธ์กาบแก้วบัวบาน”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าไหมบ้านชำเสียว บ้านชำเสียว ตำบลฝางแดง อำเภอนากลาง

จังหวัดหนองบัวลำภู เบอร์โทรศัพท์ : คุณสุภาพ สิทธี 089-9407544

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่ หนองบัวลำภูเป็นจังหวัดที่แยกออกจากจังหวัดอุดรธานี ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาทำไร่ การทอผ้าไหมมีน้อยส่วนใหญ่จะทอผ้าฝ้ายลายจิดและนำผ้ามาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ส่งขายให้จังหวัดอื่นโดยเฉพาะจังหวัดอุดรธานี สำหรับจังหวัดที่อยู่ในเขตอีสานเหนือ ก่อนข้างจะโดดเด่นในการทอผ้าฝ้ายและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป๋าถือ เสื้อสตรี เป็นต้น จังหวัดหนองบัวลำภูได้มีโอกาสออกร้านแสดงสินค้าจากผ้าฝ้ายเป็นส่วนใหญ่ แหล่งทอผ้าของจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มทอผ้าบ้านชำเสี้ยว ตำบลฝั่งแดง อำเภอนากลาง และกลุ่มทอผ้าบ้านราษฎร์เกษมศรี ตำบลนาดี อำเภอสุวรรณคูหา

จุดอ่อน การผลิตผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดหนองบัวลำภูนั้นมีไม่แพร่หลาย เป็นศิลปหัตถกรรม การทอผ้าที่มีอยู่ในบางชุมชนหรือท้องถิ่นเท่านั้นเนื่องจากจังหวัดหนองบัวลำภูแยกออกมาจากจังหวัดอุดรธานี และผ้าไหมของชาวจังหวัดหนองบัวลำภูนั้นไม่ค่อยมีชื่อเสียง

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายประยุกต์ของชาวจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นศิลปหัตถกรรม การทอผ้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นส่วนใหญ่เป็นการทอผ้าไหมที่ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวัน มีการรังสรรค์ลวดลายที่วิจิตร งดงาม ประณีตแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น

โอกาส ผ้าไหมมัดหมี่เป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าของชาวจังหวัดหนองบัวลำภูที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัว ดังนั้นผ้าไหมของชาวจังหวัดหนองบัวลำภูจึงจัดเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดในบางชุมชนเท่านั้นยังสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของท้องตลาด

ข้อจำกัด เนื่องจากผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดหนองบัวลำภูเป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการทอประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการทอผ้าลวดลายต่างๆ ไม่มากนัก มีการผลิตน้อยมากในบางชุมชนเท่านั้น

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ผ้าไหมมัดหมี่ของชาวจังหวัดหนองบัว ลำภูเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น วิจิตร งดงาม สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัด มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาดมีการผลิตในบางชุมชนเท่านั้น ดังนั้นจึงมีโอกาสในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของผ้าไหมในจังหวัดหนองบัวลำภูเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดยังมีอยู่มาก โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตผ้าไหมทอที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพ และมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัยเหมาะสมกับยุคสมัยในปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดหนองบัวลำภูพบว่า แหล่งการทอผ้าไหมที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหมอำเภอศรีบุญเรือง อำเภอมือง อำเภอนากลาง อำเภอโนนสัง และอำเภอสุวรรณคูหาเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตผ้าไหมพื้นเมืองเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอผ้าพื้นเมืองและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตผ้าทอพื้นบ้านที่มีลวดลายเป็น

เอกลักษณ์ของชุมชนภายในจังหวัดหนองบัวลำภูซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผ้าทอพื้นบ้านในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มา เยี่ยมชมศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ

17. จังหวัดอำนาจเจริญ

“พระมงคลมิ่งเมือง แหล่งรุ่งเรืองเจ็ดลุ่มน้ำ
งามล้ำถ้ำศักดิ์สิทธิ์ เทพนิมิตพระเหลา
เกาะแก่งเขาแสนสวย
เลอค่าด้วยผ้าไหม ราษฎร์เลื่อมใสใฝ่ธรรม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านศาลา บ้านพนา ตำบลพนา อำเภอพนา จังหวัดอำนาจเจริญ เบอร์โทรศัพท์ : คุณพิสมัย ทองเพ็ญ 081-4060709

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่ เป็นผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดอำนาจเจริญได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผ้ามัดหมี่ มีความสัมพันธ์กับประเพณีของท้องถิ่นโดยมีความเชื่อว่าผ้ามัดหมี่เป็นของสูง ซึ่งความเชื่อนี้อาจเกิดจากการทอผ้ามัดหมี่มีความสลับซับซ้อนต้องใช้ความพยายามในการทอจึงจะสามารถทอเป็นผืนผ้าได้จึงต้องใช้ผ้ามัดหมี่อย่างคุ้มค่าในงานมงคลซึ่งโดยมาก จะทำเป็นหมอน ผ้าโพกหัว ผ้าคลุมไหล่ ผ้ากราบพระ โดยชาวบ้านจะไม่นิยมนำผ้าลายมัดหมี่มาเป็นเครื่องนุ่งห่มที่ต่ำกว่าเอวลงมา ในปัจจุบันคตินิยมเชื่อเหล่านั้นเริ่มเปลี่ยนไปโดยได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนารูปแบบเพื่อจำหน่ายเป็นสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อของจังหวัดอำนาจเจริญโดยแปรรูปเป็นกระเป๋าถือสตรี ผ้าคลุมเตียง ผ้าปูโต๊ะ ที่รองจาน ที่รองแก้วน้ำ กรอบรูป พวงกุญแจ ผ้าคลุมหลังตู้เย็น ผ้าคลุมทีวี เป็นต้น

การทอผ้าไหมมัดหมี่ เดิมชาวบ้านจะย้อมสีฝ้ายจากสีที่ได้จากธรรมชาติ เช่น สีแดงจากครั่ง สีเหลืองจากแก่นขนุน สีครามจากต้นคราม แต่ปัจจุบันวัสดุนั้นเริ่มหายากชาวบ้านจึงได้นำสีเคมีสีทางวิทยาศาสตร์ที่ให้สีสดใสและทนทานกว่ามาย้อมแทนซึ่งกรรมวิธีในการย้อมก็ไม่ยุ่งยากเท่ากับการย้อมสีจากธรรมชาติและที่สำคัญสีจะไม่ตกมากเท่าสีธรรมชาติ การทอผ้ามัดหมี่ชาวบ้านจะทอให้เกิดลวดลายและสำเร็จอยู่

ในศิลปะจะมีหลายลวดลาย เช่น ลวดลายที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ได้แก่ ลายขันหมากเบ็ง ลายธรรมาสัน ลายตะขาบ ลายหงส์ ลายสิงห์ ลายม้า ลายช้าง ลายนาค เป็นต้น ส่วนลวดลายที่เลียนแบบจากธรรมชาติ ได้แก่ ลายดอกบัว ลายดอกแก้ว ลายดอกจัน ลายดอกอินทวา ลายดอกหนามแท่ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังนิยมนำรูปสัตว์มาทอเป็นลวดลายบนผ้าจิดและนำลวดลายที่เห็นจากสิ่งของเครื่องใช้มาทอเป็นผ้าลายจิด เช่น ลายขอ ลายบันได ลายกุญแจไข ลายขันกระหย่อง เป็นต้น

ผ้าลายจิดบ้านคำพระ ผ้าลายจิดเป็นผ้าทอมือที่วิจิตรงดงามมีลักษณะพิเศษหลากหลายประเภทตามประโยชน์ใช้สอย เช่น ผ้าคลุมไหล่ คลุมโต๊ะ ผ้าสไบผืนใหญ่ ผืนเล็ก ชุดรับแขก ผ้าตัดเสื้อ นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์จากผ้าจิด เช่น หมอน กระเป๋า พวงกุญแจ ยาม เป็นต้น ฝีมือนทอผ้าจิดของชาวบ้านคำพระได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลที่ 1 – 3 ประเภทสวยงามจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในการประกวดงานหัตถกรรมที่ศูนย์ศิลปาชีพบางไทรจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2537

ศูนย์รวมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นเมืองบ้านคำพระตั้งอยู่บ้านคำพระ ตำบลคำพระ อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 33 กิโลเมตร

จุดอ่อน การทอผ้าไหมจิดของชาวจังหวัดอำนาจเจริญเป็นการทอผ้าที่จัดอยู่เฉพาะในบางกลุ่มชุมชนหรือท้องถิ่นเท่านั้นส่วนจังหวัดอื่นๆ จะนิยมผลิตหรือทอผ้าประเภทต่างๆ นอกเหนือจากผ้าไหมจิด เช่น ผ้าทอพื้นเรียบ ผ้าฝ้าย ผ้าเกล็ดเต่า ผ้าซิ่นทิว เป็นต้น

จุดแข็ง ผ้าไหมจิดเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวในจังหวัดอำนาจเจริญเป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร ประณีต งดงามเป็นที่นิยมในระดับสากล มีการส่งเสริมด้านการตลาดทำให้มีการผลิตและจำหน่ายในระดับอุตสาหกรรมซึ่งผ้าไหมจิดมีความนิยมเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไป รวมทั้งผู้คนในชุมชนก็นิยมแต่งกายด้วยผ้าไหมจิดในเทศกาลสำคัญต่างๆ

โอกาส การทอผ้าไหมจิดของชาวจังหวัดอำนาจเจริญเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีรายละเอียดที่โดดเด่น วิจิตร งดงามบนผืนผ้าสามารถนำผ้าไหมจิดมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่มประเภทอื่นๆ ได้หลากหลายทั้งมีการผลิตและจำหน่ายทั้งในระดับครัวเรือน ระดับอุตสาหกรรมในท้องถิ่น มีการส่งเสริมจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในระดับจังหวัดและในระดับประเทศทำให้ ผ้าไหมจิดจัดเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านที่ยังมีโอกาสจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากการทอผ้าไหมจิดของชาวจังหวัดอำนาจเจริญถือเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่ต้องอาศัยระยะเวลา ใช้ความละเอียด ประณีตในทอผ้าแต่ละชิ้น และการทอผ้าไหมจิดนิยมทอเฉพาะในกลุ่มเท่านั้นทำให้การผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์สามารถผลิตได้ในปริมาณไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าไหมจิดลายสัตว์หิมพานต์ ลายแมลงตอมดอกไม้ ลายขันหมากเบ็ง ลายคันสน ลายขันหมากเบ็งผสมลายคันสนถือเป็นลายเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของจังหวัดอำนาจเจริญทำให้ทราบว่าผ้าไหมจิดลวดลายดังกล่าวนี้

เป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตร ประณีตงดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์ และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่มประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าไหม จิดของจังหวัดอำนาจเจริญมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีอยู่มาก เนื่องจากความต้องการผ้าไหม จิดของชาวจังหวัดอำนาจเจริญยังมีอยู่มาก โดยแนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหม จิดจึงขึ้นอยู่กับ การพัฒนาตลาด คุณภาพของไหม สีสันทของผ้าให้เหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตผ้าไหมแพรวาของจังหวัดอำนาจเจริญนั้นพบว่า แหล่งศิลปหัตถกรรม การทอผ้าไหมแพรวาที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหม จิดอำเภอเสนาณรงค์ อำเภอเมือง อำเภอลืออำนาจ อำเภอพนา อำเภอปทุมราชวงศา และอำเภอหัวตะพาน เนื่องจาก แหล่งทอผ้าไหม จิดเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตผ้าขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าไหม จิดเป็นจำนวนมากที่มีการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนในท้องถิ่นผลิตผ้าไหมสร้าง รายได้ให้กับครอบครัวและชุมชน และในปัจจุบันชุมชนเหล่านั้นก็ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการทอผ้าไหมให้นักท่องเที่ยวได้ชม และเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตการทอผ้าในแหล่งการผลิตนั้น ๆ

18. จังหวัดอุดรธานี

“นำตกจากสันภูพาน อุทยานแห่งธรรม อารยธรรม 5,000 ปี ธานี ผ้าไหม จิด แคนเนรมิตหนองประจักษ์ เลิศลักษณ์กล้วยไม้หอมอุดรชัน ไชน์”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าไหม จิด บ้านห้วยไร่บูรพา ตำบลอุบลมุง อำเภอหนองวัวซอ

จังหวัดอุดรธานี 41220 เบอร์โทรศัพท์ : นางรำไพ สุขประเสริฐ

(042 250940)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหม จิด

ผ้าหมีจืด จังหวัดอุดรธานีได้รับอิทธิพบทางการค้าชายแดนไทย -ลาวมีแหล่งอารยธรรมและมีเรื่องราวบั้งไฟพญานาคจากจังหวัดหนองคาย แรกๆ ชาวบ้านทอผ้าลายจืดเพื่อใช้เป็นเครื่องสมมาต่อมาโดยการส่งเสริมทางราชการได้ตั้งกลุ่มพัฒนาฝีมือการทอผ้าขึ้นโดยเฉพาะในช่วงระยะเวลาผู้ว่าราชการจังหวัดนายพิศาล มุลศาสตร์สาทร ได้ส่งเสริมให้ประชาชนเอาจริงเอาจึงดำเนินการทอผ้าไหม กลุ่มสตรีที่ตำบลนาข่าอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยคุณยายตู้ อุประโคตร เป็นประธานได้รวมกันเพื่อสร้างงานฝีมือถ่ายทอดความรู้ด้านการทอผ้าไหมกลุ่มเข้มแข็ง ผลิตผลงานด้านผ้าให้ข้าราชการครูและนักเรียนในจังหวัดได้สวมใส่ตอนแรกจำหน่ายเงินเชื่อเพื่อให้คนได้เห็นตัวอย่างก่อน ต่อมาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและหน่วยงานต่างๆ ได้ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ผ้าไหมเป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับสวมใส่กันอย่างกว้างขวาง

ลายผ้าของจังหวัดอุดรธานีมีทั้งลายโบราณ ลายขอ และลายอื่นๆ อีกมากมายแต่ปัจจุบันมีผู้นิยมลายเอกลักษณ์ ผู้ที่จะทอตามความต้องการของตลาด ผู้ซื้อมีหลายกลุ่ม สำหรับกลุ่มวัยรุ่นจะนิยมผ้าสีสันผ้าพื้นท์ ส่วนวัยผู้ใหญ่ยังนิยมผ้าลายดั้งเดิม ความต้องการผ้าไหมยังขึ้นอยู่กับเพศและอายุของผู้ซื้อด้วย

การทอผ้าจืดใหม่ของกลุ่มทอผ้าจืดใหม่ บ้านหนองอ้อ อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานีซึ่งมีนางสุณา ศรีบุตรโคตร เป็นประธานกลุ่ม ได้ตั้งกลุ่มทอผ้าจืดใหม่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ซึ่งการทอผ้าจืดนี้จะต้องใช้คนทออย่างน้อย 3 คนช่วยกันไม่เหมือนกับการทอผ้าชนิดอื่นซึ่งใช้เพียงคนเดียวก็ทอได้ กลุ่มทอผ้าจืดใหม่ของนางสุณา ศรีบุตรโคตร ได้มีการรวบรวมลายผ้าโบราณและสร้างลายจืดขึ้นมาใหม่หลายลายดังนี้

1. ลายดาวประยুক্ত (ลายโบราณ)
2. ลายนายกประยুক্ত
3. ลายใบสลับดอกแก้ว
4. ลายแมงมุม
5. ลายกระดืบข้าว
6. ลายดอกจัน
7. ลายร่มเกล้า
8. ลายร้อยปี ร.5 (ลายพระราชทาน)
9. ลายกระดุมทอง
10. ลายการฉบา
11. ลายมรดกโบราณ
12. ลายห่วง
13. ลายดอกพิกุล(ลายพระราชทาน)
14. ลายไทยโบราณ
15. ลายคุณหญิง
16. ลายผีเสื้อ
17. ลายนาคโบราณ
18. ลายคองโบราณ
19. ลายกุญแจประยুক্ত
20. ลายแมลงป่อง
21. ลายดอกจิก
22. ลายดอกแก้ว
23. ลายขอหลง

จุดอ่อน การทอผ้าหมีจืดเป็นอารยธรรมและวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวอุดรธานีมานาน ซึ่งผู้หญิงทุกคนในชุมชนต้องรู้จักการทอผ้าเนื่องจากผ้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตแต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตทำให้แบบแผน การแต่งกาย

ของชาวอุดรธานีเปลี่ยนแปลงไป ไปด้วยโดยเฉพาะการนุ่งห่มด้วยผ้าทอพื้นบ้านและการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ของชาวอุดรธานีต้องอาศัยระยะเวลาในการทอเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ทำให้การผลิตมีต้นทุนที่สูง ดังนั้นจึงทำให้ผ้าไหมมัดหมี่มีราคาเพิ่มสูงขึ้น ไปด้วย

จุดแข็ง ผ้าไหมมัดหมี่เป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร ประณีต มีรายละเอียดบนผืนผ้าที่งดงาม มีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกายได้หลากหลายและสามารถนำผ้าไหมมัดหมี่ไปตัดเย็บแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ต่างๆ ได้อย่างสวยงามเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส สภาพการทอผ้าไหมมัดหมี่ในจังหวัดอุดรธานีมีอยู่ไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนและชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้นอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นผ้าไหมมัดหมี่จึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร งดงาม มีโอกาสในการผลิตและจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด ผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดอุดรธานีเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ใช้ระยะเวลาในมาทอยาวนาน มีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมากๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดอุดรธานีทำให้ทราบว่าผ้าไหมมัดหมี่เป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตรงดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าไหมมัดหมี่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากผ้าไหมมัดหมี่ยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางในการเพิ่มมูลค่าจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาด คุณภาพของไหม สีเส้นของผ้า การแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าไหมมัดหมี่ของจังหวัดอุดรธานี พบว่าแหล่งการทอผ้าไหมมัดหมี่ที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่แหล่งทอผ้าไหมมัดหมี่อำเภอหนองวัวซอ อำเภอกุฉินชัย อำเภอโนนสะอาด อำเภอศรีธาตุ อำเภอหนองแสง และอำเภอกุมภวาปี ทั้งนี้แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่นี้คิดกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนมีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่เป็นจำนวนมากทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิต การสาธิตต่างๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวด้วย

เครื่องปั้นดินเผาเขียนสีบ้านเชียง

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง บ้านพิพิธภัณฑ

ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เบอร์โทรศัพท์ :

นายพนม สุทธิบุญ ((042) 261162)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : เครื่องปั้นดินเผาเขียนสีลายบ้านเชียง

เครื่องปั้นดินเผาเขียนสีลายบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานีมีแหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญมีความสวยงามที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นโดยเฉพาะ คือ เครื่องปั้นดินเผาเขียนสีลายบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหานที่มีชื่อเสียงทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศเนื่องจากลักษณะของเครื่องปั้นดินเผาเขียนสีลายบ้านเชียงสะท้อนถึงอารยธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมีการสืบทอดการปั้นแบบรุ่นต่อรุ่นจนถึงปัจจุบัน

จุดอ่อน เครื่องปั้นดินเผาเขียนสีลายบ้านเชียงต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและชำนาญในการเขียนสีบนเครื่องปั้นดินเผาทำให้มีการสืบทอดกันน้อย มีรายละเอียดที่ซับซ้อนใช้ความอดทนในการเขียนลายแต่ละลายภาพที่นาน

จุดแข็ง เครื่องปั้นดินเผาเขียนสีลายบ้านเชียงมีความสวยงามซึ่งสามารถผลิตเป็นผลิตภัณฑ์เป็นของที่ระลึก เครื่องตกแต่งบ้านเรือน หรือเครื่องใช้ต่างๆ ได้อย่างหลากหลายและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

โอกาส เครื่องปั้นดินเผาเขียนสีลายบ้านเชียงเป็นหนึ่งในหัตถกรรมชุมชนระดับประเทศที่มีชื่อเสียงของจังหวัดอุดรธานีและชุมชนที่มีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาดังกล่าวอยู่ใกล้กับแหล่งอารยธรรมบ้านเชียงทำให้ผลิตภัณฑ์จากเครื่องปั้นดินเผามีโอกาสในการผลิตและจำหน่ายได้ ในปริมาณมากและมีเพียงชุมชนเดียวเท่านั้นที่มีการสืบทอดภูมิปัญญาการเขียนสีบนเครื่องปั้นดินเผา

ข้อจำกัด เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียด ใช้ระยะเวลาในการเขียนสีนาน ไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

แนวทางในการเพิ่มมูลค่าจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาตลาด ความคุณภาพของวัตถุดิบ สี สัน การแปรรูป เครื่องปั้นดินเผาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาของจังหวัดอุดรธานีพบว่า แหล่งการผลิตที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งการผลิตที่ตำบลบ้านเชียง อำเภอบ้านเชียง ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนอยู่ใกล้กับแหล่งอารยธรรมบ้านเชียงที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญระดับประเทศทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิต การสาธิตกรรมวิธีการเขียนสีและยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวด้วย

19. จังหวัดอุบลราชธานี

“เมืองดอกไม้งาม แม่น้ำสองสี มีปลาแซบหลาย หาดทรายแก่งหิน ถิ่นไทยนักปราชญ์
ทวยราษฎร์ใฝ่ธรรม งามล้ำเทียนพรรษา ผาแต้ม ก่อนประวัติศาสตร์”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มอาชีพทอผ้าบ้านคำแย บ้านคำแย ตำบลม่วงสามสิบ อำเภอ

ม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เบอร์โทรศัพท์ : นางพิสมัยจึงจิตรักษ์/

นางบัวทอง ไชยมงคล (045-489101)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าลายกาบบัว ผ้ามัดหมี่ ผ้าลายขิด

ผ้าไหมเมืองอุบล ศิลปหัตถกรรมการทอผ้าของชาวจังหวัดอุบลราชธานีถือเป็นวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและราชวงศ์ล้านช้างซึ่งก่อให้เกิดงานผ้าเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่นๆ ซึ่งก่อให้เกิดประเภทของผ้าไหมเมืองอุบลราชธานีดังนี้

1. ผ้าชิ้นไหมเงินไหมคำ เป็นผ้าชิ้นที่ใช้ไหมเงินไหมคำมาทอร่วมกันกับไหมธรรมชาติ โดยส่วนที่ยกดอกจะใช้ไหมเงินไหมคำซึ่งเป็นกรรมวิธีการทอแบบโบราณของราชสำนักหลวงพระบางเป็นผ้าสำหรับบุคลลชั้นเจ้านายใช้ในสมัยกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ได้เสด็จฯ มาเป็นข้าหลวงใหญ่เมืองอุบลราชธานี หม่อมเจียงคำซึ่งเป็นพระชายาที่สืบเชื้อสายจากพระธิดาของเจ้าเมืองอุบลราชธานีก็ทรงผ้าชิ้นไหมคำในงานบุญต่างๆ เป็นประจำ ลายที่พบในผ้าชนิดนี้ ได้แก่ ลายสร้อยดอกหมาก ลายสร้อยดอกพริ้ว จิดดอกแก้ว และจิดดอกพิกุล เป็นต้น ลักษณะการทอแบบโบราณพบในผ้าเก่าของตระกูลเจ้านายเก่าเมืองอุบลราชธานีปัจจุบันผ้าดังกล่าวยังมีปรากฏให้เห็นที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดอุบลราชธานีและที่นายบำเพ็ญ ณ อุบล ลูกหลานตระกูล เจ้าเมืองอุบลราชธานี นอกจากนั้นร้านค้าปูน ซึ่งเป็นร้านผ้าไหมที่ได้อนุรักษ์และพัฒนาผ้าไหมอุบลราชธานีให้ได้รับการยอมรับในระดับชาติได้พยายามอนุรักษ์การทอผ้าแบบนี้ไว้และมีจัดแสดงให้เห็นชิ้นไหมคำที่เรือนคำปูนซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ส่วนตัวและร้านผ้าไหมที่ดีที่สุดของจังหวัดอุบลราชธานี

2. ผ้าชิ้นมุก เป็นผ้าชิ้นลายคันสลับกดอกสีขาวคล้ายมุกเป็นผ้าอีกชนิดหนึ่งที่หายาก เพราะมีขั้นตอนในการทำที่เรียกว่า “มุก” ซึ่งเป็นการสร้างลวดลายที่เส้นยืนซึ่งจะต้องใช้เขาช่วยในการทำให้เกิดลวดลายปัจจุบันไม่มีการทอแต่สามารถดูตัวอย่างได้ที่พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจังหวัดอุบลราชธานี

3. ผ้าชิ้นมัดไมหรือมัดม้าย เป็นผ้าชิ้นที่ใช้เส้นไหมตั้งแต่สองเส้นเกี่ยวพันให้แน่นเส้นเดียวกัน ดังนั้นเวลาทอจึงต้องใช้เส้นไปมามากกว่าปกติและเนื้อผ้าจะหนองและสวแยกจากธรรมชาติ การใช้เส้นไหมสองเส้นเกี่ยวพันกันก็ให้เกิดความเงาวาวและเกิดลวดลายอย่างอัศจรรย์บนผืนผ้าคล้ายลูกคลื่นฟองคลื่นทะเลแล้วแต่การควบหรือการมัดม้ายสีให้กลมกลืนกัน ดังนั้นช่างทอที่เก่งสามารถจะมัดม้ายไหมเล็กผสมเส้นไหมสองสีให้ดูโดดเด่นได้เป็นอย่างดี

4. ผ้าชิ้นทิว เป็นผ้าชิ้นลายขวางที่มีจังหวัดลายสม่าเสมอเป็นช่วง ๆ ผู้ทอต้องมีความแม่นยำในการนับเส้นพุ่งจึงทำให้ลายสม่าเสมอเป็นผ้าสำหรับวัยกลางคน

5. ผ้าชิ้นมัดหมี่หรือผ้าหมี่ การมัดหมี่คือการมัดเส้นด้ายพุ่งให้เป็นลวดลายตามที่ต้องการแล้วข้อมก่อนนำมาทอ การมัดและการข้อมอาจทำหลายครั้งในลวดลายเดียวกันเพื่อให้สีสันหลากหลายลวดลายที่นิยมได้แก่ หมี่โคม หมี่นาค หมี่วง

6. ผ้าเบี่ยง อาจทำจากไหมและฝ้ายนิยมทอลายจิดและลายจก เทคนิคการทออาจจะสลับสีและตกแต่งลวดลายอย่างสวยงามตามความนิยมของท้องถิ่น

7. ผ้าห่ม แถบอำเภอขามานิยมทอผ้าแบบขกลายมีลายแปดตะก้อ ลายก้างปลาและชายชักสอง นอกจากนี้ยังนิยมทอผ้าม่านกันประตูห้องหอบ่าสาวโดยทอเป็นลายขัดหลายลายต่อกันเป็นช่วง ๆ เรียกภาษา

พื้นเมืองว่าแพรกั้นส้วม (ห้องนอน) หรือผ้ากั้นห้องพี่สาวและพี่เขย เพราะธรรมเนียมอุบลนั้นเจ้าบ่าวจะต้อง
ออกเรือนมาอยู่กับครอบครัวเจ้าสาว เรือนในสมัยก่อนไม่มีห้องจึงต้องใช้ผ้ากั้นไว้ให้มิดชิด

8. ผ้าลายกาบบัว เป็นผ้าที่จังหวัดอุบลราชธานีค้นคิดขึ้นมาใหม่จินตนาการจากดอกไม้ประจำ
จังหวัดคือดอกบัวนำมาสร้างงานทอผ้าโดยให้สีผ้ามีลักษณะเหมือนกลีบบัวเห็นลวดลายเส้นอย่างงดงามมีทั้ง
แบบสองเส้นไหมคำหรือไหมเงินเข้าไปด้วย ส่งผลให้ผ้ามีความสว่างระยิบระยับเป็นช่วง ๆ เมื่อกระทบกับ
แสงผ้าลายกลีบบัวหรือกาบบัวได้พัฒนาจนกลายเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับทั่ว
ประเทศจัดได้ว่ามีการพัฒนาที่สามารถเข้าสู่ตลาดผ้าในเศรษฐกิจปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

จุดอ่อน การทอผ้าเป็นอารยธรรมและวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวอุบลราชธานีนี้มานาน ซึ่งเนื่องจาก
ผ้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตแต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาท
สำคัญในการดำรงชีวิตทำให้แบบแผนการแต่งกายของชาวอุบลราชธานีเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะการนุ่ง
ห่มด้วยผ้าทอพื้นบ้าน และการผลิตผ้าห่มจี๊ดของชาวอุบลราชธานีต้องอาศัยระยะเวลาในการทอเป็นหัตถกรรม
พื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ทำให้การผลิตมีต้นทุนที่สูง ดังนั้นจึงทำให้ผ้าไหมมีราคาเพิ่มสูงขึ้น

จุดแข็ง ผ้าจีนไหมเงินไหมคำ ผ้าจีนมุก ผ้าจีนมับไม ผ้าจีนทิว ผ้าไหมมัดหมี่ลายกาบบัว ลายหาง
กระรอก ลายลูกแก้ว ผ้าไหมพื้นเรียบและผ้าไหมเกร็ดเต่า เป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร ประณีต มีรายละเอียดบน
ผืนผ้าที่งดงามมีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกายได้ หลากหลายและสามารถนำผ้า
ลวดลายต่างๆ ดังกล่าวไปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม

โอกาส การทอผ้าไหมในจังหวัดอุบลราชธานีมีอยู่ไม่มากนัก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำใน
ระดับครัวเรือนหรือชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้นอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น
ดังนั้นผ้าจีนไหมเงินไหมคำ ผ้าจีนมุก ผ้าจีนมับไม ผ้าจีนทิว ผ้าไหมมัดหมี่ลายกาบบัว ลายหางกระรอก
ลายลูกแก้ว ผ้าไหมพื้นเรียบ และผ้าไหมเกร็ดเต่า จึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็น
หัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร งดงามมีโอกาสในการผลิตจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด ผ้าจีนไหมเงินไหมคำ ผ้าจีนมุก ผ้าจีนมับไม ผ้าจีนทิว ผ้าไหมมัดหมี่ลายกาบบัว
ลายหางกระรอก ลายลูกแก้ว ผ้าไหมพื้นเรียบ และผ้าไหมเกร็ดเต่าของจังหวัดอุบลราชธานีเป็นหัตถกรรม
พื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ใช้ระยะเวลาในมาทอยาวนาน มีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่น
ค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าจีนไหมเงินไหมคำ ผ้าจีนมุกผ้าจีนมับไม ผ้าจีน
ทิว ผ้าไหมมัดหมี่ลายกาบบัว ลายหางกระรอก ลายลูกแก้ว ผ้าไหมพื้นเรียบและผ้าไหมเกร็ดเต่า ซึ่งเป็นผ้าที่
มีเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานีทำให้ทราบว่าผ้าไหมดังกล่าวเป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มี
จุดแข็งด้านความวิจิตรงดงามเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไป สามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์
เครื่องนุ่งห่มประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลายดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าจีนไหมเงินไหมคำ ผ้าจีนมุก ผ้าจีนมับ
ไม ผ้าจีนทิว ผ้าไหมมัดหมี่ ลายกาบบัว ลายหางกระรอก ลายลูกแก้ว ผ้าไหมพื้นเรียบ และผ้าไหมเกร็ดเต่า

มีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางในการเพิ่มมูลค่าจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาด คุณภาพของไหม สี สันของผ้า การแปรรูปผ้าเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าขึ้นไหมเงินไหมคำ ผ้าขึ้นมุก ผ้าขึ้นมับไม ผ้าขึ้นทิว ผ้าไหมมัดหมี่ลายกาบบัว ลายหางกระรอก ลายลูกแก้ว ผ้าไหมพื้นเรียบ และผ้าไหมเกร็ดเต่าของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า แหล่งการทอผ้าที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหมมัดหมี่อำเภอเมือง อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอสำโรง อำเภอบุณฑริกอำเภอโขงเจียม อำเภอเดชอุดม อำเภอวังสามสี อำเภอนาตาล อำเภอพิบูลมังสาหาร และอำเภอตระการพืชผล ทั้งนี้แหล่งการผลิตผ้าไหมดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าเป็นจำนวนมากที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิต การสาธิตต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสถาปัตยกรรมที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวด้วย

ผลิตภัณฑ์ทองเหลือง

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มเครื่องทองเหลือง หมู่ 5 บ้านปะอาว ตำบลปะอาว อำเภอเมือง

จังหวัดอุบลราชธานี คุณทอง ล้อมวงค์ โทรศัพท์ 045-243813

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : เครื่องทองเหลือง

ผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลืองมีมากมายหลายชนิด เช่น กระดิ่ง ลูกพรวน เขียนหมาก แจกั้น ผอบ เป็นต้น ใช้ประโยชน์ได้ตามความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ซึ่งหมู่บ้านปะอาว ตำบลหนองขอน (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นตำบลปะอาว) จังหวัดอุบลราชธานีเป็นหมู่บ้านที่มีอาชีพอันเป็นเอกลักษณ์ประจำหมู่บ้านซึ่งได้รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษคือ การทำเครื่องทองเหลืองซึ่งมีกรรมวิธีการผลิตแบบโบราณดั้งเดิมมากกว่า 200 ปีเศษ

โดยจากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่นี้เล่าว่า วิชาकरणงานด้านช่างหล่อโลหะนั้นมิขึ้นก่อนที่จะมีการตั้งหมู่บ้านปะอาว โดยมีการสันนิษฐานว่าอาจจะได้รับการถ่ายทอดมาจากชุมชน

หนองบัวลุ่มภูซึ่งมีอาณาบริเวณใกล้กับชุมชนบ้านเชียงหรืออาจจะมาจากชุมชนลาวที่อพยพเข้ามาจากฝั่งโขง คือ เวียงจันทน์ อย่างไรก็ตามถ้าหันกลับมาดูหลักฐานที่บ้านเชียง น่าจะเป็นศูนย์กลางของการเผยแพร่ วัฒนธรรมการทำหัตถกรรมหล่อทองเหลืองโดยวิธีขึ้นไฟในภูมิภาคนี้

สำหรับผลิตภัณฑ์ ทองเหลืองและสำริดที่ชุมชนบ้านปะอานนั้นปัจจุบันอยู่ในความดูแลของกลุ่มหัตถกรรมหล่อทองเหลืองบ้านปะอาน ผลิตภัณฑ์ทองเหลืองที่นี่ผลิตโดยกรรมวิธีแบบโบราณ ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษเรียกกรรมวิธีนี้ว่า วิธีการหล่อแบบขึ้นไฟซึ่งหาวิธีดังกล่าวเป็นวิธีเดียวกับที่ใช้ในการหล่อสำริดในยุคบ้านเชียง อุดรธานี และที่ชุมชนบ้านก้านเหลือง จังหวัดอุบลราชธานีและพื้นที่อื่น ๆ อีกมากมาย ในบริเวณพื้นที่ราบสูงของภาคอีสาน ตัวผลิตภัณฑ์บางชิ้นเหมือนกันกับที่ทำขึ้นที่บ้านปะอาน เช่น ลูกกระพรวนสำริด เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าซึ่งมีเฉพาะชุมชนบ้านปะอานเท่านั้นที่ยังสืบสานงานสำริดโดยวิธีโบราณนี้ไว้อยู่ในปัจจุบัน

จุดอ่อน เป็นงานหัตถกรรมที่ใช้ฝีมือและความชำนาญสูงขาดการสืบทอดจากอนุชนรุ่นหลังและไม่ให้ความสำคัญในการสืบทอด

จุดแข็ง มีรูปแบบที่หลากหลาย มีความละเอียด ประณีต สามารถใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ

โอกาส เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความโดดเด่น มีชื่อเสียงในระดับภูมิภาคดังนั้นการผลิตเครื่องทองเหลืองของชุมชนปะอานจึงเป็นสินค้าที่ยังมีความต้องการของตลาดสูง

ข้อจำกัด ผลิตได้จำกัดครั้งละจำนวนไม่มากเนื่องจากยังขาดช่างฝีมือในการผลิตเครื่องทองเหลือง

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องทองเหลืองบ้านปะอานทำให้ทราบว่า จุดเด่นของการผลิตคือ มีความละเอียด สวยงาม ประณีต ซึ่งมีเพียงหมู่บ้านปะอานเท่านั้น ที่ผู้คนในชุมชนยังประกอบอาชีพการผลิตเครื่องทองเหลือง ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการภายในประเทศสูง ซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาช่างฝีมือรุ่นใหม่ในท้องถิ่นรวมทั้งคุณภาพของวัตถุดิบ

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตเครื่องทองเหลืองของชุมชนบ้านปะอานพบว่า แหล่งการผลิตมีเฉพาะในหมู่ที่ 5 ตำบลปะอานเท่านั้นที่มีศักยภาพควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งนี้การผลิตเครื่องทองเหลืองดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีชื่อเสียงและประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการผลิตเครื่องทองเหลืองในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิต และการจัดจำหน่ายรวมทั้ง ยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

แนวทางการพัฒนาศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคกลาง

1. กรุงเทพมหานคร

“กรุงเทพมหานครอมรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพนพรัตน์ ราชธานี

บุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์ มหาสถานอมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยะวิษณุกรรมประสิทธิ์ ๑”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : ชุมชนบ้านบาตร ตรอกบ้านบาตร ถนนบริพัตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

กรุงเทพมหานคร 10100 คุณอารีย์ มลิวัลย์ เบอร์โทรศัพท์ : 02-2238093

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : บาตรพระ

บ้านบาตร แหล่งชุมชนที่ผลิตบาตร เป็นชุมชนที่คนทั่วไป รู้จักกันเป็นอย่างดีเนื่องจากมีชื่อเสียงทางด้านการทำบาตรพระมาตั้งแต่อดีตโดยที่หน้าบ้านของชุมชนดังกล่าวในแต่ละหลังจะมีอุปกรณ์ และเครื่องมือการทำบาตรพระตั้งวางอยู่แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าในระยะหลังนี้การผลิตในชุมชนได้ลดน้อยลงเป็นจำนวนมากซึ่งขณะนี้เหลือเพียง 3 ครอบครัวที่ยังคงยึดอาชีพการทำบาตรอยู่นับตั้งแต่ที่ประเทศไทยมีกรุงเทพมหานครเป็นราชธานีโดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกซึ่งอดีตทรงเป็นทหารหลวงในกรุงศรีอยุธยา นั้นทรงมีพระราชประสงค์จะให้พระราชธานีแห่งนี้เป็นศูนย์กลางประเทศเป็นเมืองอยู่ช้าวอน้ำที่มั่งคั่งสมบูรณ์ไม่แพ้กรุงศรีอยุธยาเมื่อครั้งรุ่งเรืองนั้นชาวบ้านที่อพยพมาจากกรุงเก่าและชาวบางกอกเดิมนั้น ต่างก็ต้องปรับตัวให้ตนอยู่รอดมากที่สุด ดังนั้นชุมชนเดิมๆ ที่รวมกลุ่มเป็นหมู่บ้านแบบเฉพาะถิ่นคนอาทิ กลุ่มชาวนา กลุ่มพ่อค้า กลุ่มชาวจีน ชาวยวน หรือแม้แต่กลุ่มอาชีพดั้งเดิมก็ถูกปลูกให้เกิดขึ้นและที่ถนนบำรุงเมืองหลังวัดสระเกศใกลี้ๆ กับเมรุปูนนั้นมีชอยย่อยๆ ที่ตั้งใกลี้ๆ กันอยู่ยาวทั่วทั้งถนนซึ่งในอดีตนั้นที่ถนนแห่งนี้เคยเป็นแหล่งชุมชนคนทำกินอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชาวบ้านได้ตลอดทั้งปี ยานี้เราเรียกกันว่า "บ้านบาตร" แนวคิดการทำ "หนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบล" ของรัฐบาลทักษิณมิใช่เรื่องใหม่เพราะนับตั้งแต่ 2 ศตวรรษมาแล้วที่ชาวบ้านจากกรุงเก่าชาวบางกอกเดิรวมทั้ง

ชาวสวนอพยพพากันมาตั้งถิ่นฐานใกล้ๆ กับวัดสระเกศนี้เคยเป็นหมู่บ้านที่ชาวบ้านแทบทุกคนประกอบอาชีพคล้าย ๆ กันจนเรียกอาชีพส่วนใหญ่ของแต่ละถิ่นนั้นเป็นชื่อหมู่บ้านไป ที่ย่านถนนบำรุงเมืองนี้ก็มีลักษณะของหมู่บ้านตามอาชีพเช่นกันอย่างชุมชนบ้านดอกไม้ที่อยู่ข้างวัดสระเกศ

ฝั่งคลองโอง่างก็เป็นหมู่บ้านทำดอกไม้ไฟ พลุ ตะไล และหมู่บ้านบ้านบาตรดังที่เกริ่นไว้ในข้างต้นก็ทำธุรกิจผลิตและจำหน่ายบาตรพระเช่นเดียวกันหมดด้วยเหตุที่ทำให้ที่ตั้งอยู่ใกล้วัดหลวงอยู่หลายแห่งทำให้ ชาวบ้านมีรายได้จากการทำผลิตภัณฑ์ซ้ำๆ กันเพียงอย่างเดียวได้อย่างไม่ขัดสน ซึ่งจะว่าไปแนวคิดที่ว่ามาทั้งหมดนี้เคยเกิดขึ้นในยุคกรุงศรีอยุธยาไปแล้วในปัจจุบันยังมีชาวบ้านในย่าน

บ้านบาตรทำบาตรพระให้เห็นอยู่บ้าง 3-4 แห่ง

จุดอ่อน มีขั้นตอนในการหล่อหลอมที่มีความยุ่งยากพอสมควรเนื่องจากใช้ระยะเวลาในการขึ้นรูปบาตรใช้ความอดทนสูง

จุดแข็ง มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมีความละเอียด ประณีต สวยงาม มีเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่ยังมีการผลิต

โอกาส เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในระดับประเทศ ดังนั้นการผลิตบาตรจึงเป็นสินค้าที่ยังมีความต้องการของตลาดสูงมีการผลิตอย่างต่อเนื่องและมีความหลากหลายซึ่งสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ในประเทศ

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการขึ้นรูปบาตรประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการปั้นไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทการหล่อหลอมโลหะของบ้านบาตรทำให้ทราบว่าจุดเด่นของการผลิตบาตรพระนั้นคือมีความละเอียด สวยงาม ประณีต เหลือเพียงหมู่บ้านแห่งนี้เพียงแหล่งเดียวที่ผู้คนในชุมชนประกอบอาชีพการทำบาตรพระ ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการในประเทศสูงซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาช่างฝีมือรุ่นใหม่ในท้องถิ่น คุณภาพของวัตถุดิบ

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตบาตรพระชุมชนบ้านบาตรของกรุงเทพมหานครพบว่า แหล่งการผลิตมีเฉพาะในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่ายเท่านั้นที่มีศักยภาพควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้แหล่งการผลิตบาตรพระดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีชื่อเสียงและประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการผลิตบาตรพระในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิต และการจัดจำหน่ายรวมทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

2. กาญจนบุรี

“แคว้นโบราณ ด้านเจดีย์ มณีเมืองกาญจน์ สะพานข้ามแม่น้ำแคว แหล่งแร่เหล็ก”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มจักสาน ไม้ไผ่หนองเจริญ บ้านหนองเจริญ ตำบลลิ้นถิ่น อำเภอ

ทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 71180 คุณบุญสม พวงสุวรรณ โทรศัพท์ :

089-8288970

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระเช้าไม้ไผ่

เครื่องจักสาน จังหวัดกาญจนบุรีถือว่าเป็นแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญของภาคกลางที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชนและท้องถิ่นเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าและผลิตภัณฑ์ ซึ่งแหล่งผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรีมีอยู่หลายแห่งที่โดดเด่นที่สุดคือ อำเภอท่าม่วง อำเภอไทรโยค และอำเภอทองผาภูมิถือเป็นแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดกาญจนบุรี

จุดอ่อน เครื่องจักสานถือเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ผลิตได้จำนวนไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นผู้จักสานดังนั้นจึงผลิตไม่ทันตามความต้องการของท้องตลาด

จุดแข็ง มีความประณีต ลวดลายสวยงาม มีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถจักสานเพื่อประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส การจักสานส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนและในชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้นอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนมากและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีตงดงาม มีโอกาสในการผลิตและจำหน่ายได้ทั้งภายในจังหวัดและระดับภูมิภาค

ข้อจำกัด เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดใช้ระยะเวลาในจักสานยาวนาน มีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือ ปริมาณมากๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดกาญจนบุรีทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความประณีต งดงามเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น กระเป๋า เครื่องใช้ต่างๆ ดังนั้นโอกาสที่ทำให้เครื่องจักสานมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการใช้ในวิถีชีวิตของชุมชน แนวทางการเพิ่มมูลค่าของเครื่องจักสานจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาด คุณภาพของวัสดุที่ใช้ สีสันทนของเครื่องจักสาน การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่น หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะ

เหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่ง ผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดกาญจนบุรีพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตเครื่องจักสานอำเภอท่าม่วง อำเภอไทรโยค และอำเภอทองผาภูมิ ทั้งนี้แหล่งการผลิตเครื่องจักสานดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนมีชาวบ้านประกอบอาชีพการจักสานเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิตและการสาธิตภายในชุมชนและมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน

3. จังหวัดฉะเชิงเทรา

“เมืองธรรมมะ พระศักดิ์สิทธิ์ ชิดเมืองหลวง มะม่วงหวาน ข้าวสารขาว มะพร้าวหอม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มจักสานหมวกก๊วยเลี้ย ตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

24110 โทรศัพท์ 038-825144

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : หมวกก๊วยเลี้ย

เครื่องจักสาน ตั้งแต่อดีตมีการจักสานเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นเนื่องจากจังหวัดฉะเชิงเทรา มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ชาวจังหวัดฉะเชิงเทราถือว่าเครื่องจักสานเป็นทรัพย์สินที่ทรงคุณค่า ดังนั้นเครื่องจักสานจึงมีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวฉะเชิงเทราเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต สวยงามแห่งหนึ่งของภาคกลางที่มีการพัฒนาในระดับชุมชน

การสานหมวกก้วยเล็กที่อำเภอบางคล้า หัตถกรรมช่างฝีมือที่มีชื่อเสียงทางด้านสานหมวกคือ หมวกก้วยเล็ก หมวกก้วยเล็กใช้เรียกหมวกแบบจีน โดยการนำวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการผลิต หมวกก้วยเล็กถือว่าเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงศิลปะและวัฒนธรรมทางชนชาติอีกชิ้นหนึ่งของหัตถกรรมพื้นบ้านที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านอำเภอบางคล้าอย่างแท้จริง

ผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลืองสาน

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : ตำบลท่าไข่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผลิตภัณฑ์ทองเหลือง

เครื่องทองเหลืองสาน เป็นงานศิลปะทางด้านการจักสานด้วยลวดทองเหลืองของครอบครัวนาย วนิตย์ นางสร้อย ธรรมประทีป และบุตรสาว นางสาวฉนิษาภัทร ธรรมประทีป หมู่ 3 ตำบลท่าไข่ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000

ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานทองเหลืองเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวโดยใช้เส้นทองเหลืองที่สั่งซื้อมาจากโรงงานนำมาสานขึ้นรูปเป็นภาชนะต่างๆ ตามที่ต้องการ ความยากง่ายอยู่ที่การดึงเส้นทองเหลืองที่มีความแข็งมากให้ดึงและเรียบคนที่ไม่ชำนาญอาจจะถูกบาดมือได้ ช่างแต่ละคนจึงต้องมีเทคนิคเฉพาะตัวของตัวเองนับเป็นงานฝีมือที่ต้องใช้ความอดทนอย่างมากและต้องมีเงินที่ใช้ในการลงทุนสูงพอสมควร

ผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลืองสานที่ผลิตขึ้นมีหลายรูปแบบ เช่น กระจาด ตะกร้า กระบุง แจกัน ของที่ระลึก และของชำร่วยในงานมงคลต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งที่เป็นแบบไทยและแบบสากล

ลูกค้าที่ซื้อสินค้านี้มีทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศแต่คนไทยส่วนใหญ่จะซื้อเก็บหรือเอาไปไว้โชว์มากกว่าการเอาไปใช้ ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ครอบครัวธรรมประทีปทำส่งบริษัทห้างร้านที่สั่งซื้อไม่ได้ทำเพื่อจำหน่ายเอง

จุดอ่อน เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการผลิตค่อนข้างน้อยเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตที่ยาวนาน มีความละเอียด มีการสืบทอดกันน้อยมีเพียงบางชุมชนเท่านั้นที่มีการผลิต เครื่องจักสาน

จุดแข็ง มีความประณีต งดงาม มีลวดลายและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ทันสมัยตอบสนองความต้องการของตลาดได้เป็นอย่างดีทำให้มีการพัฒนา ส่งเสริมกระบวนการผลิต และการประยุกต์ใช้รวมทั้งคุณภาพของวัตถุดิบ

โอกาส มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง และมีการประยุกต์ลวดลายที่ทันสมัยเหมาะสมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน เครื่องจักสานของชาวจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่โดดเด่น งดงาม มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นอย่างชัดเจนทำให้มีโอกาสด้านการผลิตและจำหน่ายที่สูง

ข้อจำกัด เนื่องจากแหล่งการผลิตเครื่องจักสานของจังหวัดฉะเชิงเทรายังมีอยู่น้อยไม่กีชุมชนในจังหวัดทำให้ไม่สามารถผลิตได้คราวละจำนวนมากและผลิตได้ไม่ทันความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องจักสานของชาวจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น งดงาม สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัด มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสด้านการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของเครื่องจักสานเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มากโดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตเครื่องจักสานที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพ และมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตเครื่องจักสานอำเภอบางคล้าและอำเภอราชสาส์นทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตเครื่องจักสานพื้นเมืองเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอื่นของจังหวัดฉะเชิงเทรา แนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตเครื่องจักสานซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นเนื่องจากแหล่งการผลิตยังอยู่กระจัดกระจายยากต่อการเข้าไปเยี่ยมชม

4. จังหวัดชัยนาท

“หลวงปู่ศุขลือชา เขื่อนเจ้าพระยาลือชื่อ นามระบือสวนนก สัมโถกขาวแดงกวา”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : ตำบลตลุก อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท 17150 คุณนิรันทร์ ชวนคิด

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : หุ่นฟางนกเล็ก

เครื่องจักสาน ชัยนาทเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งชาวบ้านสามารถจักสานได้อย่างงดงาม ประณีต โดยเฉพาะการจักสานหุ่นฟางนกที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะสามารถพบได้ที่จังหวัดชัยนาทเพียงแห่งเดียวเท่านั้นซึ่งมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการจักสาน การย้อมสีวัตถุดิบรวมถึงการออกแบบลวดลายของเครื่องจักสาน

จุดอ่อน เป็นการจักสานที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นอำเภอสรรพยาที่มีอยู่เพียงชุมชนเดียวทำเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการจักสานและมีการสืบทอดกันน้อย

จุดแข็ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดชัยนาทที่มีการรังสรรค์รายละเอียดของเครื่องจักสานที่งดงามมีกรรมวิธีการผลิตอย่างต่อเนื่องเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดชัยนาทและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปทั้งในระดับจังหวัดและภูมิภาค

โอกาส ถือเป็นสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดชัยนาทที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลาง ดังนั้นเครื่องจักสานของชาวจังหวัดชัยนาทจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของตลาด

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีตในการจักสานโดยเฉพาะการจักสานลวดลายใหม่ ๆ ประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมาก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดชัยนาททำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความวิจิตร งดงาม ประณีต ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลายของเครื่องจักสาน คุณภาพของวัตถุดิบ สีสนของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดชัยนาทพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่

อำเภอสุรพญาเท่านั้นทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจัดสานที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจัดสานทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการจัดสาน ลวดลายต่างๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

5. จังหวัดนครนายก

“นครนายก เมืองในฝันที่ใกล้กรุง ภูเขางาม น้ำตกสวย รวยธรรมชาติ”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้านเขม โคน้ำ ค่ำบลดทำเรือ อำเภอปากพลี จังหวัด

นครนายก 26130 โทรศัพท์ 081-9140026

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : เสื่อกก

เครื่องจักสาน นครนายกเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งชาวบ้านสามารถจักสานได้อย่างงดงาม ประณีตโดยเฉพาะการจักสานเสื่อกกที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ การจักสานในจังหวัดนครนายกนั้นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการจักสาน การคัดเลือกวัสดุ การย้อมสีวัสดุ รวมถึงการออกแบบลวดลายของเครื่องจักสาน

การทอเสื่อกก ค่ำบลดทำเรือ อำเภอปากพลี เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ทำด้วยมือเรียบง่ายมุ่งประโยชน์ใช้สอยมากกว่าคุณค่าด้านศิลปะ เป็นงานฝีมือช่างของคนในท้องถิ่นหนึ่งโดยการถ่ายทอดวิธีการและรูปแบบมาจากบรรพบุรุษมีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตของชาวบ้านทั้งในทางตรงและทางอ้อม

การทอเสื่อเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ปูลาดและแลกเปลี่ยนซื้อขาย จังหวัดนครนายกมีแหล่งทอเสื่อที่ตำบลโพธิ์แทนและตำบลศิระกระบือ อำเภอองครักษ์ ซึ่งทอเสื่อเป็นลำเป็นต้นมานานหลายสิบปีแล้วโดยเริ่มทำเสื่อที่ตำบลศิระกระบือก่อน ต่อมาประมาณ 40 - 50 ปีที่แล้วตำบลโพธิ์แทนจึงนำพันธุ์กกจากตำบลศิระกระบือมาปลูกและทอเสื่อทั้งนี้จะเริ่มปลูกกกประมาณเดือนเมษายนของทุกปี ใช้เหง้าปลูก วิธีการทำเหมือนค่านาข้าว ควรมีน้ำมาก ๆ เพื่อช่วยเลี้ยงลำต้นประมาณเศษสามส่วนสี่ของต้นกกเพื่อพุงลำต้นให้น้ำน้อยกยกย้อมหักปลูกประมาณ 3 เดือนจึงตัดได้ หลังจากนั้นอาจสลักเส้นกกคือ

เลือกเส้นกตามขนาดความยาวต่อจากนั้นจึงจัดเส้นกตกแดดจัด ๗ สัก 2 วัน นำบางส่วนมาข้อมสีแล้วนำไปใช้เป็นเส้นทอ

จุดอ่อน เป็นการจักสานที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นอำเภอองครักษ์ อำเภอเมือง และอำเภอปากพลี ส่วนอำเภออื่นๆ จะผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องปั้นดินเผาและการทอผ้าเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการจักสานมีความละเอียด ประณีต และยังมีการสืบทอดกันน้อย

จุดแข็ง เครื่องจักสานถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครนายกที่มีภา รรังสรรค์รายละเอียดของเครื่องจักสานทั้งงดงามมีกรรมวิธีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างหลากหลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดนครนายกและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปทั้งในระดับจังหวัดและภูมิภาค

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดนครนายกโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากกก เช่น กระเป่าและเครื่องใช้สอยต่างๆ ถือเป็นสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดนครนายกที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลาง ดังนั้นเครื่องจักสานของชาวจังหวัดนครนายกจึงเป็นสินค้าที่ มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของตลาด

ข้อจำกัด เนื่องจากเครื่องจักสานของชาวจังหวัดนครนายก เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียดและประณีตในการจักสานโดยเฉพาะการจักสานลวดลายใหม่ ๆ ประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนไม่มาก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดนครนายกทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความงดงาม ประณีต เป็นที่ยอมรับในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสานประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้น โอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลายของเครื่องจักสาน คุณภาพของวัตถุดิบ สีสนของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดชัยนาทพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอองครักษ์ อำเภอเมือง และอำเภอปากพลีเท่านั้นทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจักสานที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจักสานทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการจักสานลวดลายต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

6. จังหวัดนนทบุรี

“พระตำหนักสง่างาม ลือนามสวนสมเด็จ เกษะเกีรต์แหล่งดินเผา วัดเก่านามระบือ เลื่องลือทุเรียนนนท์ งามน่ายลศูนย์ราชการ”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาเกาะเกีรต์ ตำบลเกาะเกีรต์ อำเภอ

ปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โทรศัพท์ 02 584-5139, 02 584-5094

(คุณวรพงษ์ เคี่ยมสมุทร)

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : เครื่องปั้นดินเผารูปแบบต่างๆ

เครื่องปั้นดินเผา ของชาวจังหวัดนนทบุรีมีการสืบทอดติดต่อกันมานานจากบรรพบุรุษซึ่งการปั้นของชาวจังหวัดนนทบุรีได้รับการส่งเสริม จากหน่วยงานต่างๆ ทำให้กิจกรรมเครื่องปั้นดินเผาได้เริ่มมีการขยายตัวตามชุมชนและท้องถิ่นอำเภอเมือง เครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดนนทบุรีส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันที่มีความโดดเด่นและสวยงามมีชื่อเสียง

เครื่องปั้นดินเผาบ้านเกาะเกีรต์ เป็นเครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงทั้งในด้านความงามของรูปทรง การตกแต่งลวดลายและความทนทานเป็นที่รู้จักกันดีมาตั้งแต่โบราณ

หมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา ตั้งอยู่บริเวณสองข้างทางเดินรอบเกาะเกีรต์ทั้งด้านซ้ายและด้านขวาของวัดปรมย์อิกาวาสเป็นหมู่บ้านที่ทำเครื่องปั้นดินเผาขายของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กระถาง ครก อ่างน้ำ เป็นต้น

เกาะเกีรต์ เป็นชื่อตำบลหนึ่งของอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ชาวบ้านส่วนใหญ่บนเกาะนี้เป็นคนมอญที่สืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษที่ได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายและสมัยธนบุรี

เครื่องปั้นดินเผาของบ้านเกาะเกีรต์แบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ประเภทเครื่องใช้ในประจำวัน เช่น โอ่ง อ่าง ครก กระปุก โอ่งพลู กระปุกใส่น้ำตาล เป็นต้น เครื่องปั้นประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมีรูปทรงสวยงามหรือคุณลักษณะอื่นๆ ให้เหมาะสม แก่วัตถุประสงค์ที่ใช้แต่ไม่เน้นลวดลายเพียงแต่ขัดผิวให้เรียบหรือถ้าจะทำลวดลายก็เป็นลายง่าย ๆ ผิวมันธรรมชาติ

2. เครื่องปั้นดินเผาประเภทสวยงาม มีขนาดเล็กกว่าประเภทแรกแต่มีรูปทรงลวดลายตกแต่งที่สวยงามประณีตเป็นพิเศษส่วนใหญ่จะเป็นโอ่งใส่น้ำซึ่งมีหลายรูปแบบ นอกจากนั้นเป็นเครื่องปั้นดินขนาดเล็กที่มีลวดลายสวยงามส่วนใหญ่ช่วงปั้นมีได้ทำเพื่อการค้าแต่ทำด้วยใจรักและมักจะทำให้ผู้ที่ตนเคารพนับถือ เครื่องปั้นประเภทนี้จึงมีความสวยงามเป็นพิเศษ

จุดอ่อน การผลิตเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดนนทบุรีเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่ต้องอาศัยความชำนาญในการปั้นและใช้ระยะเวลาในการปั้นยาวนาน

จุดแข็ง เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นส่วนใหญ่เป็นสิ่งของและเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันมีความงดงาม ประณีต มีความโดดเด่นอย่างมากในบรรดาเครื่องปั้นดินเผาในท้องท้องถิ่นอื่น ๆ

โอกาส มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลาง ดังนั้นเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดนนทบุรีจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและการส่งออกไปยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดนนทบุรีเป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียดและประณีตในการปั้นประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการปั้นไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดนนทบุรีเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น และสวยงามสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มากโดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตที่ละเอียด และ ประณีตใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดนนทบุรีพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ตำบลส่วนใหญ่ตำบลไทรมา อำเภอมะนัง ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตเหล่านี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพนี้อยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมของชาวจังหวัดนนทบุรี โดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น

7. นครปฐม

“ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น พุทธมณฑลคู่ธานี
พระปฐมเจดีย์เสียดฟ้า”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : หมู่ 4 ตำบลบางกระพิก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73210

คุณสิริกุล คุณจักร โทรศัพท์ : 089-1357403, 034-288490

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : เสื่อกก, ที่นอนพับจากเสื่อกก

เครื่องจักสาน ในด้านหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดนครปฐม จากการสำรวจพบว่ามีเพียงการผลิตที่นอนพับจากเสื่อกกในอำเภอสามพรานเท่านั้นซึ่งผลิตเครื่องจักสานประเภทนี้เพียงท้องถิ่นเดียวภายในจังหวัดซึ่งการทอเสื่อกกเริ่มมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย แต่ก่อนนั้นกมมืออยู่มากตาธรรมชาติชาวบ้านนั้นก็มักมาทอเป็นเสื่อไว้ใช้ในบ้านเรือนซึ่งก็ได้ทำต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน

งานช่างสานนั้นเป็นศิลปหัตถกรรมที่อยู่คู่กับสังคมชาวอำเภอสามพรานที่ส่วนใหญ่ตั้งบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำนครชัยศรีตั้งนั้นจึงมีวัสดุ ได้แก่ ต้นเตย การสานเสื่อจัดเป็นงานช่างพื้นฐานที่มักทำกันทั่วไปในเกือบทุกครัวเรือนที่อยู่ใกล้ริมน้ำเพราะสามารถหาวัสดุได้ง่ายและเสื่อที่ได้นำมาใช้ในครัวเรือนถ้ามีมากเกินไปจำหน่ายกลายเป็นอุตสาหกรรมภายในบ้านพอเลี้ยงครอบครัวได้ วัสดุที่สำคัญในการสานเสื่อเตย ได้แก่ ใบเตย การสานก็ลายซัดธรรมดาแต่คุณภาพจะอ่อนนุ่มและมีความมันเงางามอีกด้วยปัจจุบันความนิยมลดน้อยลงจึงคงเหลือทำเฉพาะสำหรับใช้ในครัวเรือนเท่านั้น

จุดอ่อน มีแหล่งการผลิตแห่งเดียวเท่านั้นและมีการผลิตเครื่องจักสานประเภทเสื่อกกเพียงอย่างเดียวเท่านั้นไม่มีผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานรูปแบบอื่น

จุดแข็ง เป็นศิลปหัตถกรรมการจักสานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น คือ ที่นอนพับจากเสื่อกก เป็นของเครื่องใช้ของประดับตกแต่งและเป็นของที่ระลึกที่มีลวดลายแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ ทำให้สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ทั้งภายในจังหวัดและภูมิภาค

โอกาส ที่นอนพับจักสานจากกกเป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นของชาวจังหวัดนครปฐมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ดังนั้นจึงจัดเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัด มีศักยภาพในการผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่าย

ได้โดยไม่มีคู่แข่งในจังหวัดเนื่องจากมีเพียงชุมชนเดียวเท่านั้นที่มีการผลิตเครื่องจักสานประเภทที่นอนพับจากเสื่อกก

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด และประณีตในการจักสานประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องจักสานประเภทที่นอนพับจากเสื่อกกของชาวจังหวัดนครปฐมเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมีการผลิตเพียงในพื้นที่ท้องถิ่นอำเภอสามพรานเท่านั้นทำให้มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มากโดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตที่ละเอียด และประณีตใช้วัสดุและวัตถุดิบที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดนครปฐมพบว่าแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตที่นอนพับจากเสื่อกกในอำเภอสามพราน ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตแห่งนี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอผ้าพื้นเมืองอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครปฐม แนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตซึ่งอาจมี การจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น

8. จังหวัดปทุมธานี

“ถิ่นบัวหลวง เมืองรวงข้าว เชื้อชาวมอญ นครธรรมะ พระตำหนักรวมใจ สดใสเจ้าพระยา ก้าวหน้าอุตสาหกรรม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : บ้านคลองสามสิบ ตำบลบึงคอไห อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี 12150

คุณปราณี พลชัย โทรศัพท์ : 081-2583729

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระจาดผักตบชวา

เครื่องจักสาน ปทุมธานีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งชาวบ้านสามารถจักสานได้อย่างสวยงามและประณีตโดยเฉพาะการจักสานกระจาดจากต้นลำพันจากผักตบชวาที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ การจักสานในจังหวัดปทุมธานีนั้นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการจักสาน การคัดเลือกวัสดุ การย้อมสีวัตถุดิบ รวมถึงการออกแบบลวดลายของเครื่องจักสานเพราะแต่ละท้องถิ่นต่างก็มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและแตกต่างกัน

จุดอ่อน เป็นการจักสานที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นอำเภอลำลูกกาและอำเภอธัญบุรี ส่วนอำเภออื่นๆ จะผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องปั้นดินเผา และหัตถกรรมจากผ้าเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการจักสานซึ่งมีความละเอียด ประณีต และยังมีการสืบทอดกันน้อย

จุดแข็ง มีการรังสรรค์รายละเอียดของเครื่องจักสานที่งดงามมีกรรมวิธีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจึงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดปทุมธานีและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปทั้งในระดับจังหวัดและภูมิภาค

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดปทุมธานีโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากผักตบชวา ต้นลำพัน และต้นกกถือเป็นสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดปทุมธานีที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลางดังนั้นเครื่องจักสานของชาวจังหวัดปทุมธานีจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของตลาด

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียดและประณีตในการจักสานโดยเฉพาะการจักสานลวดลายใหม่ ๆ ประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมาก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานีทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความงดงาม และประณีตเป็นที่นิยมในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสานประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลายของเครื่องจักสาน คุณภาพของวัตถุดิบ สีสันทนของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดปทุมธานี พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอลำลูกกาและอำเภอธัญบุรีเท่านั้น ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจักสานที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจักสานทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการจักสานหลากหลายต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

9. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

“สืบประรดหวาน น้ำตาลขาว มะพร้าวหอมน้ำผึ้งเคื่อน้ำ น้ำปลากลมกล่อมน้ำทะเลใส น้ำใจโอบ อ้อมอารีย์”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มจักสานบ้านห้วยเกียบ ตำบลทองมงคล อำเภอบางสะพาน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77140 ติดต่อกุณวิน เกลียงประดิษฐ์
โทรศัพท์ 089-2266808, 084-7215287

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระจาดหวาย

เครื่องจักสาน ประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นอย่างมากของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งชาวบ้านสามารถผลิตเครื่องจักสานได้อย่างสวยงาม ประณีตโดยเฉพาะการจักสานกระจาดจากก้านมะพร้าว ผลิตภัณฑ์จากหวาย กระเป่าสะพาย หมวกรูปแบบต่าง ๆ และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มีลวดลายสีสันทันเป็นเอกลักษณ์ การจักสานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์นั้นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการจักสาน การคัดเลือกวัสดุ การย้อมสี วัสดุดิบ รวมถึงการออกแบบลวดลายของเครื่องจักสาน เพราะแต่ละท้องถิ่นต่างก็มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและแตกต่างกัน

จุดอ่อน เป็นการจักสานที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นอำเภอบางสะพาน อำเภอหัวหิน และ อำเภอเมืองเท่านั้นส่วนอำเภออื่น ๆ จะผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภท

เครื่องปั้นดินเผาและหัตถกรรมจากผ้าเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการจักสานนานกว่าจะได้ผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้นงานและยังมีการสืบทอดกันน้อยในชุมชน

จุดแข็ง เครื่องจักสานถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีการรังสรรค์รายละเอียดของเครื่องจักสานที่งดงาม มีกรรมวิธีการผลิตที่ประณีตซึ่งสามารถประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นเป็นที่นิยมของคนทั่วไปทั้งในระดับจังหวัดและภูมิภาค

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากหวาย ก้านมะพร้าว ผักตบชวา และกก ซึ่งถือว่าเป็นสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลาง ดังนั้นเครื่องจักสานของชาวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์จึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรม พื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของตลาด

ข้อจำกัด เนื่องจากเครื่องจักสานของชาวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียดและความประณีตในการจักสานโดยเฉพาะการจักสานลวดลายใหม่ ๆ ประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนไม่มาก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความงดงาม และความประณีตเป็นที่นิยมในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสานประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้น โอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลายของเครื่องจักสาน คุณภาพของวัตถุดิบ สีสันทนของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นหลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอบางสะพาน อำเภอหัวหิน และอำเภอเมืองเท่านั้นทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจักสานที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจักสานทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการจักสานลวดลายต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

10. จังหวัดปราจีนบุรี

“ศรีมหาโพธิ์คู่บ้าน ไม้ตงหวานคู่เมือง ผลไม้ลือเลื่อง เขตเมืองทวารวดี”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มจักสานไบลานบ้านทับลาน หมู่ 1 ถนนกบินทร์บุรี-

นครราชสีมา ตำบลบุพราหมณ์ อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี 25220

คุณมลชลา ราชศิริวิ โทรศัพท์ : 089-8313369, 037-281147

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น: ผลิตภัณฑ์จักสานจากไบลาน

เครื่องจักสาน จังหวัดปราจีนบุรีมีแหล่งการผลิตเครื่องจักสานกระจายตามอำเภอต่าง ๆ ที่มีชื่อเสียงหลายแห่งซึ่งถือว่าเป็นเครื่องจักสานเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายภายในประเทศเนื่องจากลักษณะของเครื่องจักสานมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น คือ ใช้วัสดุในการจักสานจากไบลานและต้นกก ทำให้ผลิตภัณฑ์มีรายละเอียดที่ประณีต สวยงาม ทนทานกว่าวัสดุประเภทอื่น ช่างฝีมือยังมีความพิถีพิถันในการจักสานโดยผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานที่ผลิตขึ้นได้สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่นและการสืบทอดการจักสานแบบรุ่นต่อรุ่นจนถึงปัจจุบันซึ่งมีแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญคือ อำเภอนาดีและอำเภอเมือง

หมวกไบลานนาดีเป็นผลงานการจักสานของชาวอำเภอนาดีซึ่ง มีทำกันมากที่หมู่ 1 และหมู่ 6 ตำบลบุพราหมณ์ ชาวบ้านได้สืบทอดศิลปะการจักสานมาตั้งแต่บรรพบุรุษและที่อำเภอนาดีมีอุทยานแห่งชาติทับลานซึ่งมีต้นลานอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงได้นำไบลานมาเป็นวัตถุดิบในการจักสานนอกจากจะสานเป็นหมวกรูปแบบต่างๆ แล้วยังสานเป็นพัดอีกด้วย

จุดอ่อน มีการผลิตไม่แพร่หลายเท่าที่ควรเป็นศิลปหัตถกรรมการจักสานที่ต้องอาศัย ความชำนาญ ใช้ระยะเวลาในการจักสานนาน ผลิตขึ้นใช้ในชุมชนเท่านั้น

จุดแข็ง เป็นศิลปหัตถกรรมการจักสานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นอย่างมาส่วนใหญ่เป็นการจักสานกระเป๋ากจากเสื่อกกและไบลานซึ่งไบลานจะเป็นวัสดุธรรมชาติที่พบมากที่สุดในประเทศจึงมีการประยุกต์ใช้วัสดุธรรมชาติมาผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมในท้องถิ่น มีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และสินค้าอย่างอื่นที่หลากหลาย สวยงาม ละเอียด ประณีต

โอกาส เป็นศิลปหัตถกรรมของชาวจังหวัดปราจีนบุรีที่ผลิตขึ้นภายในชุมชนจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของท้องตลาดสูง

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด และ ประณีตในการจักสานประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนไม่มากตามความต้องการ ของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องจักสานของชาวจังหวัดปราจีนบุรีเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็น สินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัด มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด มีการใช้วัสดุในการผลิตที่แตกต่างจากแหล่งอื่นๆ ในประเทศ ดังนั้น จึงมีโอกาสในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มาก โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดปราจีนบุรีพบว่า แหล่งการจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอนาดีและอำเภอเมือง ทั้งนี้เนื่องจากทั้ง 2 อำเภอเป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพอยู่เป็นจำนวนมากโดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตซึ่ง อาจมีการจัดตั้งศูนย์การสาธิต การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเครื่องจักสานและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากโบราณและส่งเสริมให้มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นเหล่านั้น

11. จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

“ราชธานีเก่า อู่ข้าวอู่น้ำ เลิศล้ำกานท์กวี คนดีศรีอยุธยา”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้ายกอยุธยา หมู่ 1 ตำบลพะยอม อำเภอวังน้อย จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา 13180 คุณกณเษ พาลีจำ โทรศัพท์ 081-9460948,

035-353764, 035-211344

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมทอยกดอก

ผ้าไหมยกดอก ในอดีตกว่า 400 ปีที่ผ่านมาการทอผ้าถือเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทั้งยังเป็นตลาดกลางในการจำหน่ายวัตถุดิบเพื่อการผลิตเช่น ไหมดิบ ฝ้าย ฯลฯ แต่ดูเหมือนในระยะที่เกิดการเสียกรุงความรู้เรื่องการทอผ้าที่เคยรุ่งเรืองมากก็กระจัดพลัดพรายไปในปี พ.ศ. 2537 จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าอยุธยาขึ้นเพื่อศึกษาค้นคว้าวิธีการทอผ้าตามแบบภูมิปัญญาดั้งเดิมขึ้น โดยเริ่มระดมผู้มีความรู้ในแต่ละครัวเรือนมาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และกระจายกันผลิตในแต่ละครัวเรือน

จุดอ่อน การทอผ้าเป็นวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวพระนครศรีอยุธยา มานานซึ่งผู้หญิงทุกคนในชุมชนต้องรู้จักการทอผ้าเนื่องจากผ้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตแต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตทำให้แบบแผนการแต่งกายเปลี่ยนแปลงไปด้วย โดยเฉพาะการนุ่งห่มด้วยผ้าทอพื้นเมืองและการผลิตผ้าไหมทอ ยกดอกของชาวพระนครศรีอยุธยาต้องอาศัยระยะเวลาในการทอเป็นหัตถกรรมพื้นเมืองที่มีความประณีต ละเอียด วิจิตร งดงาม ทำให้การผลิตมีต้นทุนที่สูง ดังนั้นจึงทำให้ผ้าไหมทอยกดอกมีราคาเพิ่มสูงขึ้น ไปด้วย

จุดแข็ง ผ้าไหมทอยกดอกเป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร ประณีต มีรายละเอียดบนผืนผ้าที่งดงามมีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกายได้หลากหลายและสามารถนำผ้าไหมไปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ต่างๆ ได้อย่างสวยงามเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส สภาพการทอผ้าไหมทอยกดอกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอยู่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้นอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นผ้าไหมจึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร งดงาม มีโอกาสในการผลิต สามารถจำหน่ายได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ใช้ระยะเวลาในการทอยาวนานมีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๑ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าไหมทอยกดอกซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาทำให้ทราบว่าผ้าไหมเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตร งดงามเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่อง นุ่งห่มประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าไหมมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากผ้าไหมยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหมจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาตลาด คุณภาพของไหม สีสันทของผ้า การแปรรูปผ้าไหมทอยกดอกเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าไหมทอยกดอกของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า แหล่งการทอผ้าไหมที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าไหมอำเภอภาชีและอำเภอลำสนธิ ทั้งนี้แหล่งการผลิตผ้าไหมดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชน มีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าไหมเป็นจำนวนมากทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิต การสาธิตต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวด้วย

12. จังหวัดเพชรบุรี

“เขาวังคู่บ้าน ขนมหวาน เมืองพระ เลิศล้ำศิลปะ แดนธรรมะทะเลงาม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มสหกรณ์หุบกะพง สาขาศิลปาชีพพิเศษจักสานป่านสรนารายณ์

สหกรณ์การเกษตร หุบกะพง จำกัด ตำบลเขาใหญ่ อำเภอชะอำ

จังหวัดเพชรบุรี 76120 คุณบุญศรี นิยมเงิน

โทรศัพท์ 0-3247-0603, 0-3259-3173

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผลิตภัณฑ์จากป่านสรนารายณ์

เครื่องจักสาน เพชรบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งชาวบ้านสามารถจักสานได้อย่างงดงาม และประณีตโดยเฉพาะการจักสานผลิตภัณฑ์รูปแบบต่างๆ จากป่านสรนารายณ์ซึ่งมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ การจักสานในจังหวัดเพชรบุรีนั้นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการจักสาน การคัดเลือกวัสดุ วัตถุดิบ การย้อมสีวัตถุดิบรวมถึงการออกแบบลวดลายของเครื่องจักสาน

จุดอ่อน เป็นการจักสานที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นอำเภอ หนองชะอำที่มีอยู่เพียงชุมชนเดียวเท่านั้นส่วนอำเภออื่นๆ จะผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านด้านการทอผ้า การจัก

สาน และเครื่องปั้นดินเผาเนื่องจากการจักสานต้องใช้ระยะเวลา มีความละเอียด ประณีต และที่สำคัญยังมีการสืบทอดกันน้อย มีเพียงบางชุมชนเท่านั้น

จุดแข็ง มีการรังสรรค์รายละเอียดของเครื่องจักสานที่งดงามมีกรรมวิธีการผลิตอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์มีความคงทน ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้วัตถุดิบจำพวกป่านศรนารายณ์มาประดิษฐ์และจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นที่นิยมของคนทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดเพชรบุรีโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากป่านศรนารายณ์เป็นสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดเพชรบุรีที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลาง ดังนั้นเครื่องจักสานจากป่านศรนารายณ์จึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและการส่งออกไปยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความอดทน ความละเอียด ประณีต ในการจักสาน โดยเฉพาะการจักสานลวดลายใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบันทั้งยังเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้ตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานจากป่านศรนารายณ์ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรีทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความงดงามและความ ประณีต ทั้งยังเป็นที่ยอมรับในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสานประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมาก เนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาผลผลิตของเครื่องจักสาน คุณภาพของวัตถุดิบ สีสันทนของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่น หลากหลาย และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดเพชรบุรีพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ ตำบลเขว้าใหญ่ อำเภอชะอำ ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจักสานที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนและยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจักสาน ทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการจักสานผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม อันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

13. จังหวัดราชบุรี

**“คนสวยโพธาราม คนงามบ้านโป่ง เมืองโอ่งมังกร วัดขนอนหนังใหญ่ ต้นใจถ้ำงาม ตลาดน้ำดำเนิน
เพลินค้ำควาร้อยล้าน ย่านยี่สกปลาดี”**

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : การทำเครื่องปั้นดินเผาและเซรามิกส์ โรงงานเครื่องเคลือบดินเผาเก้าองไถ่
ตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี 70000

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : โอ่งมังกร

โอ่งมังกรและเครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อเสียงทำให้จังหวัดราชบุรีเป็นที่รู้จักกันทั่วไปก็คือ โอ่งมังกร กล่าวกันว่าเป็นโอ่งที่มีคุณภาพสวยงามส่วนใหญ่เป็นลายมังกร จึงมีเรียกกันทั่วไปว่าโอ่งมังกรหรือโอ่งราชบุรี ในจังหวัดราชบุรีมีโรงงานผลิตโอ่งมังกรถึง 42 แห่ง ซึ่งถือว่ามากที่สุดในประเทศไทยมีปริมาณมากเพียงพอที่จำหน่ายในประเทศและส่งไปจำหน่ายต่างประเทศอีกด้วย

ความเป็นมาของการทำโอ่งมังกรนั้นเริ่มจากช่างจีนซึ่งมีความชำนาญในการทำเครื่องเคลือบชื่อนายจื่อเหม็ง แซ่อึ้ง ได้รวบรวมเงินทุนกับพรรคพวกตั้งโรงงาน “เก้าเซ่งหลี ” ขึ้นใน พ.ศ. 2476 เป็นโรงงานขนาดเล็กในระยะแรกโรงงานนี้ผลิตเฉพาะภาชนะสำหรับใส่เครื่องคองของเค็มประเภทไห กระปุกและโอ่งบ้างเล็กน้อย ต่อมาเมื่อกิจการรุ่งเรืองความต้องการของตลาดมากขึ้น โรงงานจึงได้ขยายกิจการและผลิตโอ่งเพิ่มมากขึ้นหุ้นส่วนหลายคนได้แยกตัวไปเปิดโรงงานของตนเองทั่วจังหวัดราชบุรีและกระจายไปเกือบทุกภาคของประเทศ ในวันหนึ่ง ๆ มีโอ่งมังกรถูกลำเลียงไปขายยังท้องตลาดทั่วประเทศและในปัจจุบันตลาดยุโรปและอเมริกาให้ความสนใจมากแต่นิยมชนิดที่ไม่เคลือบมากกว่าเพื่อนำไปเป็นเครื่องประดับตกแต่งตามสวนและระเบียงเป็นการนำมาซึ่งรายได้ให้แก่ประเทศปีละหลายสิบล้านบาท

จุดอ่อน การปั้นโอ่งมังกรเป็นวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวจังหวัดราชบุรีมาช้านานเนื่องจากเครื่องปั้นดินเผาเป็นปัจจัยสำคัญในการเก็บกักน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคของคนในท้องถิ่น ซึ่งในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาของชาวราชบุรีต้องอาศัยระยะเวลาในการปั้นเนื่องจากผลิตภัณฑ์มีขนาดใหญ่และปริมาณมาก

จุดแข็ง มีความประณีต มีรายละเอียดที่สวยงามซึ่งมีความแข็งแรง ทนทาน ส่วนมากเป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันทำให้มีความต้องการของท้องตลาด

โอกาส มีอยู่ไม่มากมีเพียงตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมืองเท่านั้นที่ยังคงอนุรักษ์ศิลปะการปั้นโอ่งมังกร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำภายในชุมชนอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่นทำให้มีโอกาสในการขยายการผลิตและจำหน่ายได้ทั้งในระดับจังหวัดและภูมิภาค

ข้อจำกัด มีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อย

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดราชบุรี ทำให้ทราบว่าเครื่องปั้นดินเผาที่มีจุดแข็งด้านความประณีต มีความคงทนของวัสดุเป็นที่นิยมทั่วไป สามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้เครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดราชบุรีมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสขยายตัวอยู่มากเนื่องจากเครื่องปั้นดินเผายังมีความต้องการสูงในระดับภูมิภาค แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาหลากหลายคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ความทนทาน สีสนของเครื่องปั้นดินเผาให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาของชาวจังหวัดราชบุรี พบว่าแหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตที่ตำบลเจดีย์หัก อำเภอเมืองเพียงแห่งเดียวเท่านั้นทั้งนี้แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิตและการสาธิตการปั้นผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ในชุมชนซึ่งชาวจังหวัดราชบุรีสามารถพัฒนาหมู่บ้านแห่งนี้ให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมได้อย่างมีศักยภาพ

14. จังหวัดลพบุรี

“วังนารายณ์คู่บ้าน ศาลพระกาฬคู่เมือง ปรางค์สามยอดลือเลื่อง เมืองแห่งดินสอพอง แผ่นดินทอง สมเด็จพระนารายณ์”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มจักสานผลิตภัณฑ์จากหวาย หมู่บ้านท่าโหล่ง ตำบลเขาสมอคอน

อำเภอท่าเรือ จังหวัดลพบุรี 15180 โทรศัพท์ : 036-489250

โทรสาร : 036 441605

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระเป่าถั่ว

เครื่องจักสาน เป็นศิลปะพื้นบ้านที่มีอยู่ทุกอำเภอในจังหวัดลพบุรีเป็นงานที่อาศัยความประณีต ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยการนำวัสดุจากธรรมชาติ คือ ไม้ไผ่ หวาย ต่อกก ผักตบชวา ที่ขึ้นอยู่ในท้องถิ่นมาดัดแปลงเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในรูปแบบต่างๆ เช่น ตะกร้า กระบุง กระเช้า เสื่อ มีสถานที่จำหน่ายสินค้าประเภทนี้อยู่ที่ตลาดท่าโพธิ์ อำเภอเมือง และอำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี งานจักสานในจังหวัดลพบุรีมีหลายแห่งแต่ละแห่งจะใช้วัสดุที่แตกต่างกันออกไป

งานจักสานที่จังหวัดลพบุรีที่เป็นผลงานเข้าขยับถึงขั้นงานหัตถศิลป์ยังสามารถเสาะหาได้เช่นกัน เช่น การสานตะกร้า หมูบ้านท่าโหลง ตำบลเขาสมอคอน อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี

จุดอ่อน เนื่องจากการจักสานต้องใช้ระยะเวลา มีความละเอียด ประณีต และที่สำคัญยังมีการสืบทอดกันน้อยมีเพียงบางชุมชนเท่านั้น

จุดแข็ง มีการรังสรรค์รายละเอียดของเครื่องจักสานที่งดงามมีกรรมวิธีการผลิตอย่างต่อเนื่อง ผลิตภัณฑ์มีความคงทนและจักสานเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างหลากหลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดลพบุรีเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลาง ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและการส่งออกไปยัง ต่างประเทศ

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความอดทน ความละเอียด ประณีต ในการจักสาน โดยเฉพาะการจักสานลวดลายใหม่ๆ ที่ทันสมัยเหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบันทั้งยังเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนัก ทำให้ไม่สามารถผลิตได้ตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องจักสานของชาวจังหวัดลพบุรีเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัด มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาดมีการใช้วัสดุในการผลิตที่แตกต่างจากแหล่งอื่น ๆ ในประเทศ ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มาก โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีการผลิตที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุ ที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดลพบุรีพบว่า แหล่งการจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอเมืองและอำเภอท่าเรือ ทั้งนี้เนื่องจากทั้ง 2 อำเภอเป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพอยู่เป็นจำนวนมากโดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิต ซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์การสาธิต การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเครื่องจักสานและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จากโบราณและส่งเสริมให้มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นเหล่านั้น

15. จังหวัดสมุทรปราการ

“ป้อมยุทธนาวี พระเจดีย์กลางน้ำ ฟาร์มจระเข้ใหญ่ งามวิไลเมืองโบราณสงกรานต์พระประแดง ปลาสดแห่งรสดี ประเพณีรับบัว ครบถ้วนทั่วอุตสาหกรรม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์เปลือกก บ้านระกาศ ถนนบางนา – ตราด ตำบลบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 10560 คุณกนกอร สวดยลิก โทรศัพท์ : 02-3376509 จำหน่าย ณ ศูนย์ประสานงานของกลุ่มทอเปลือกกบ้านระกาศ

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : เปลือกก

เครื่องจักสาน ในด้านการจักสานจังหวัดสมุทรปราการคือ แหล่งการผลิตเครื่องจักสาน ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลางที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชนและท้องถิ่นเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจซึ่งแหล่งผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญของจังหวัดสมุทรปราการมีอยู่หลายแห่งที่โดดเด่นที่สุด คือ แหล่งการผลิตเครื่องจักสานอำเภอเมือง อำเภอพระประแดง และอำเภอบางบ่อ ถือเป็นแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดสมุทรปราการ

การทอและจักสานเสื่อกกเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านในการทำงานศิลปหัตถกรรมจากการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ของชาวสมุทรปราการกล่าวคือ การสานเสื่อกกนั้นไม่ได้ใช้เครื่องมือแต่ใช้มือเป็นหลักเน้นผลงานหรือศิลปะจากฝีมือถือเป็นผลงานหัตถกรรมด้วยการนำกตังต้นที่ตากแห้งและรีดให้แบนสานให้เป็นลายขัดหรือลายตะแกรง ผลงานประเภทนี้ชาวบ้านทำขึ้นใช้เองในบ้าน ความทนทานมีมากเพียงแต่เป็นงานที่ไม่ประณีตเท่ากับงานทอเสื่อจะนั้นผลงานจากภูมิปัญญาของชาวสมุทรปราการในเรื่องการทอเสื่อ – สานเสื่อจึงเป็นผลงานแห่งความภูมิใจที่ได้มีเสื่อไว้ใช้เองและเป็นของฝาก

ที่บ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ยังมีผู้ทำมาหากินอยู่กับการปลูกกก ก้านกลมสำหรับสานเสื่อ เดิมปลูกกกก้านกลมควบคู่กับการปลูกบ่อเพื่อการทอเสื่อปัจจุบันประหยัดเวลาการเตรียมวัสดุด้วยการใช้เชือกฟางยสังเคราะห์เป็นเส้นยืนแทนเส้นใยปอแม้คนกลุ่มนี้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็พอใจที่จะดำเนินอาชีพและดำรงชีวิตเช่นนี้ที่โรงเรียนชุมชนวัดบ้านระกาศกำลังดำเนินการเพื่อพัฒนาและอนุรักษ์วิธีการทอเสื่อด้วยกกและสานเสื่อด้วยกกของชาวบ้านระกาศ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการให้มีโอกาสได้รักษาผลงานอันทรงคุณค่าจากภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีท้องถิ่นให้คงอยู่ต่อไป

จุดอ่อน ศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานของชาวสมุทรปราการนั้นต้องอาศัยระยะเวลาในการจักสานเป็นหัตถกรรมที่ผลิตได้จำนวนไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุในชุมชน หรือท้องถิ่นเป็นผู้จักสาน ดังนั้นจึงผลิตไม่ทันตามความต้องการของท้องตลาด

จุดแข็ง มีความประณีต ลวดลาย สวยงาม คงทนซึ่งสามารถจักสานเพื่อประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส การจักสานในจังหวัดสมุทรปราการมีอยู่ไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนชุมชน ชนบทบางแห่งเท่านั้นอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายใน ท้องถิ่น ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความงดงาม มีโอกาสในการผลิตและจำหน่ายได้ภายในชุมชนและภูมิภาค

ข้อจำกัด เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต และละเอียดใช้ระยะเวลาในจักสานยาวนานมีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดสมุทรปราการทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความประณีต งดงามเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น กระเป๋า เสื่อ กระดาษใส่ผลไม้ เป็นต้น ดังนั้นโอกาสที่ทำให้เครื่องจักสานมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากเครื่องจักสานยังมีความต้องการใช้ในวิถีชีวิตของชุมชน แนวทางในการเพิ่มมูลค่าของเครื่องจักสานจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลาย คุณภาพของวัตถุดิบ สีสันทนของ

เครื่องจักสาน การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์ เฉพาะเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตเครื่องจักสานอำเภอเมือง อำเภอพระประแดง และอำเภอบางบ่อ ทั้งนี้แหล่งการผลิตเครื่องจักสานดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนมีชาวบ้านประกอบอาชีพการจักสานเป็นจำนวนมากทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน

16. จังหวัดสมุทรสงคราม

“เมืองหอยหลอด ยอดลิ้นจี่ มีอุทยาน ร.2 แม่กลองไหลผ่าน นมัสการหลวงพ่อบ้านแหลม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มอาชีพจักสาน ตำบลบางช้าง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

75110 โทร : 034-751677, 085-1282618

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ฝาชี กระจาด กระจ้า

เครื่องจักสาน หัตถกรรมพื้นบ้านเป็นงานฝีมือที่ทำขึ้นจากวัสดุต่าง ๆ ในท้องถิ่นหรืออาศัยวัสดุจากที่อื่นมาประดิษฐ์ด้วยรูปแบบอันแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่นลักษณะเฉพาะตัว หรือรูปแบบที่คล้ายคลึงกันในชุมชนใกล้เคียงหรือภาคเดียวกันเป็นงานที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในครัวเรือนในลักษณะทำไว้ใช้เอง โดยใช้เวลาว่างจัดทำเป็นงานฝีมือที่ถ่ายทอดกันมาแต่บรรพบุรุษหรือในลักษณะ “ครูพักลักจำ ” แต่บางครอบครัวก็จัดทำเป็นอาชีพเสริมหลังจากว่างเว้นการประกอบอาชีพหลัก เช่น ทำนา ทำสวน แต่มีไม่น้อยที่ทำเป็นอาชีพในครัวเรือนหรือเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน จังหวัดสมุทรสงครามมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าชายเลนและพืชพันธุ์ไม้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากมาย เช่น แสม ตะบูน โดยเฉพาะต้นจากซึ่งขึ้นอยู่ตามชายคลองขยายพันธุ์ง่ายพบอยู่ทั่วไป

จุดอ่อน เครื่องจักสานของชาวจังหวัดสมุทรสงครามเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการผลิตค่อนข้างน้อยเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตนานมีความละเอียด และมีการสืบทอดกันน้อยมีเพียงบางชุมชนเท่านั้นที่มีการผลิตเครื่องจักสาน

จุดแข็ง มีความประณีต งดงาม มีลวดลายและเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ทันสมัยตอบสนองความต้องการของตลาดได้เป็นอย่างดีทำให้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบต่าง ๆ มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์

โอกาส มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งมีการประยุกต์ลวดลายที่ทันสมัยเหมาะสมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน เครื่องจักสานของชาวจังหวัดสมุทรสงครามเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่โดดเด่นและงดงามมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นอย่างชัดเจนทำให้มีโอกาสทั้งด้านการผลิตและจำหน่ายที่สูง

ข้อจำกัด เนื่องจากแหล่งการผลิตเครื่องจักสานของจังหวัดสมุทรสงครามยังมีอยู่น้อยไม่กีชุมชนในจังหวัดทำให้ไม่สามารถผลิตได้คราวละจำนวนมากและผลิตได้ไม่ทันความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องจักสานของชาวจังหวัดสมุทรสงครามเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ ที่โดดเด่นและงดงามสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริม เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของเครื่องจักสานเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มาก โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตเครื่องจักสานที่ละเอียดและประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดสมุทรสงครามพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตเครื่องจักสานอำเภออัมพวาทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตเครื่องจักสานพื้นเมืองเหล่านี้เป็นแหล่งผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอ ผ้าพื้นเมืองอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัดสมุทรสาคร แนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตเครื่องจักสานซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นเนื่องจากแหล่งการผลิตยังอยู่กระจัดกระจายยากต่อการเข้าไปเยี่ยมชม

17. จังหวัดสมุทรสาคร

“เมืองประมง ดงโรงงาน ลานเกษตร เขตประวัติศาสตร์”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มหมู่บ้านเบญจรงค์คอนไก่อดี บ้านกลาง ตำบลคอนไก่อดี

อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 74110

คุณอุไร แดงเอี่ยม โทรศัพท์ : 034-473408

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : เครื่องเบญจรงค์

เครื่องปั้นดินเผา จังหวัดสมุทรสาครนอกจากจะมีศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังเป็นดินแดนศิลปปั้นแขนงต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะศิลปะพื้นบ้านบางอย่างที่เคยมีชื่อเสียงมาตั้งแต่ในอดีต และนับวันจะสูญหายถ้าขาดการอนุรักษ์และส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นอย่างแท้จริง ชาวบ้านบางคนที่มีใจรักและเห็นความสำคัญจึงสร้างผลงานขึ้นมา บางท่านทำด้วยใจรักและกลายเป็นอาชีพมีรายได้พอเลี้ยงครอบครัว บางท่านแม้จะมีรายได้น้อยแต่ก็สามารถสานงานต่อไปจนเป็นผลสำเร็จอย่างเด่นชัด ซึ่งบางท่านก็ประสบความสำเร็จจนได้รับเกียรติยศสูงส่งเป็นบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ บุคคลและผลงานต่อไปนี้นี้ นับว่ามีคุณประโยชน์สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดสมุทรสงคราม และบางอย่างสร้างชื่อเสียงระดับประเทศ คือ การทำเครื่องถ้วยเบญจรงค์และลายน้ำทอง การแสดงหุ่นกระบอก การแกะสลักลายมะพร้าวขอ และการแสดงหนังใหญ่ เป็นต้น

การทำเครื่องเบญจรงค์และลายน้ำทอง ลายเบญจรงค์และลายน้ำทองเป็นชื่อเรียก เครื่องถ้วยชนิดหนึ่งที่มีใช้ในประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ เครื่องถ้วยเหล่านี้เดิมเป็นของที่ทำพิเศษจากประเทศจีนโดยช่างไทยเป็นผู้ออกแบบให้ลาย ให้สี ตารสนิยมของศิลปะไทยแล้วส่งแบบลายไปให้ช่างจีนผลิตในประเทศจีนจึงเป็นถ้วยชามที่มีรูปลักษณ์ ของไทยโดยเฉพาะ สำหรับใช้ในราชสำนักไม่ใช่เครื่องถ้วยชามที่มีจำหน่ายในท้องตลาดสำหรับสามัญชนทั่วไปซื้อได้

จุดอ่อน เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการผลิตค่อนข้างน้อยเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตนานมีการสืบทอดกันน้อยมีเพียงบางชุมชนเท่านั้นที่มีการผลิตเครื่องเบญจรงค์

จุดแข็ง เครื่องเบญจรงค์จะอยู่ที่การเขียนลายเก่าโบราณเหมือนของจริงทุกประการ และศิลปะการใช้สีเน้นให้เห็นลายชัดเจนเป็นที่ดึงดูดสายตาคนไทยและชาวต่างประเทศที่มาชมและสั่งทำไม่เว้นแต่ละวัน ปัจจุบันสามัญชนนิยมสะสมเบญจรงค์ไว้ประดับบ้านได้ทั้งนี้เพราะมองเห็นคุณค่าของศิลปะไทย

โอกาส การผลิตเครื่องเบญจรงค์มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งมีการประยุกต์ลวดลายที่ทันสมัยเหมาะสมกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่โดดเด่น และงดงาม มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่นอย่างชัดเจนทำให้มีโอกาสทั้งด้านการผลิตและจำหน่ายที่สูง

ข้อจำกัด แหล่งการผลิตยังมีอยู่น้อยไม่กีชุมชนภายในจังหวัดทำให้ไม่สามารถผลิตได้ คราวละจำนวนมากและผลิตได้ไม่ทันความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องเบญจรงค์ของชาวจังหวัดสมุทรสาครเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ ที่โดดเด่นและงดงามสามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มาก โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่า ทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตเครื่องเบญจรงค์ที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพและมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องเบญจรงค์ของจังหวัดสมุทรสาครพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องเบญจรงค์ที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตบ้านกลาง ตำบลดอนไก่อี อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตเครื่องเบญจรงค์เหล่านี้เป็นแหล่งผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของจังหวัดสมุทรสาคร โดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นเนื่องจากแหล่งการผลิตยังอยู่กระจัดกระจายยากต่อการเข้าไปเยี่ยมชม

18. จังหวัดสระแก้ว

“ชายแดนบึงบูรพา ป่าแกมน้ำตกสวย มากด้วยรอยอารยธรรมโบราณ ย่านการค้าไทย – เขมร”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรชัยพัฒนา บ้านชัยพัฒนา ตำบล หุ่นมหาเจริญ

อำเภอ วังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 27210

คุณมุด ชื่อสัตย์ โทรศัพท์ : 08 9936 9715, 037 251468

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : แจกกันจักสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิก

เครื่องจักสาน ในด้านหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดสระแก้วจากการสำรวจพบว่า มีเพียงการผลิตแจกันปากเล็ก กสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิกในอำเภอวังน้ำเย็นเท่านั้นซึ่งผลิตเครื่องจักสานประเภทนี้ มีเพียงท้องถิ่นเดียวภายในจังหวัดที่มีชื่อเสียง และเอกลักษณ์โดดเด่นของจังหวัดและเครื่องจักสานไม้ไผ่มีแหล่งผลิตอยู่ที่บ้านชัยพัฒนา ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เป็นงานฝีมือที่ใช้วัสดุในท้องถิ่น ได้แก่ ไม้ไผ่ เภาวัลย์ เภามะกรูด เภากระเต็ง และหวาย ในการทำจะมีเทคนิคแฝงลวดลายที่งดงามไว้ในตัว และมีการรมควันไฟเพื่อป้องกันมอด

จุดอ่อน การผลิตเครื่องจักสานของชาวจังหวัดสระแก้วนั้นมีแหล่งการผลิตแห่งเดียวเท่านั้นและมีการผลิตเครื่องจักสานจากไม้ไผ่เพียงอย่างเดียว

จุดแข็ง เป็นศิลปหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นคือแจกันปากเล็กสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิกซึ่งมีลวดลายที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่นทำให้สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ทั้งภายในจังหวัดและภูมิภาค

โอกาส แจกันปากเล็กสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิกเป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นของชาวจังหวัดสระแก้วที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ดังนั้นแจกันปากเล็กสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิกของชาวจังหวัดสระแก้วจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีศักยภาพในการผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้โดยไม่มีคู่แข่งในจังหวัด เนื่องจากมีเพียงชุมชนเดียวเท่านั้นที่มีการผลิตเครื่องจักสาน

ข้อจำกัด เนื่องจากแจกันปากเล็กสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิกของชาวจังหวัดสระแก้ว เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการจักสานประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนัก ทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องจักสานประเภทแจกันปากเล็กสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิกของชาวจังหวัดสระแก้ว เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมีการผลิตเพียงในพื้นที่ท้องถิ่นอำเภอวังน้ำเย็นเท่านั้นทำให้มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มาก โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพ และมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดสระแก้วพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตแฉกปากเล็กสานไม้ไผ่หุ้มเซรามิกในอำเภอวังน้ำเย็น ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตแห่งนี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพอยู่เป็นจำนวนมากและอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ของจังหวัดสระแก้ว โดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น

19. จังหวัดสระบุรี

**“พระพุทธบาทสูงค่า เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ฐานผลิตอุตสาหกรรม เกษตรนำล้ำแหล่งเที่ยว หนึ่งเดียว
กระหรีปั่นนมดี ประเพณีตักบาตรดอกไม้งาม เหลืองอร่ามทุ่งทานตะวัน ลือลั่นเมืองชุมทาง”**

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : ศูนย์ส่งเสริมหัตถกรรมหมู่บ้านลานทอง บ้านท่าฤทธิย์ ตำบลวังม่วง

อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี 18220

คุณบานเย็น สอนดี โทรศัพท์ : 081-8526354, 089-6804981

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระเป๋าจากต้นลานทอง

เครื่องจักสาน จังหวัดสระบุรีคือแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญในภาคกลางที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชนและท้องถิ่นเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นซึ่งแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญของจังหวัดสระบุรีมีอยู่หลายแห่งที่โดดเด่นที่สุด คือ อำเภอหนองโดน อำเภอวังม่วง อำเภอเสาไห้ และอำเภอมวกเหล็ก ถือเป็นแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดสระบุรี

“ลาน” เป็นต้นไม้ในตระกูลปาล์มที่คล้ายกับต้นตาลสูงเท่ากับต้นมะพร้าว ที่บ้านท่าฤทธิย์ ตำบลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี จะมีต้นลานขึ้นอยู่ทั่วไปตามธรรมชาติเป็นต้นลานชนิด “ลานทอง”

ในราวปี 2521 เกิดปัญหาน้ำท่วมชาวบ้านไม่สามารถประกอบอาชีพได้และพบว่าไบลานนั้นนำมาใช้ประโยชน์มากมายจึงเกิดการรวมตัวกันขึ้นเป็นกลุ่มจักสานไบลานบ้านท่าฤๅษีขึ้นที่ 11/3 หมู่ 1 บ้านท่าฤๅษี ตำบลวังม่วง อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสระบุรี และมีนางบานเย็น สอนดี เป็นเจ้าของบ้านและประธานกลุ่ม

ประวัติความเป็นมาของกลุ่มจักสานไบลานบ้านท่าฤๅษี จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2521 โดยได้รับความสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอและได้รับความช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมาฝึกอบรมผลิตหมวกขึ้นแต่ไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร ต่อมากรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ส่งวิทยากรมาอบรมเพิ่มเติมทำให้สมาชิกมีความรู้เพิ่มเติมทำให้สมาชิกมีความรู้เพิ่มขึ้นสามารถผลิตผลิตภัณฑ์ เครื่องจักสานได้หลายรูปแบบ สวยงาม คงทน ตรงตามความต้องการของตลาด วัตถุดิบที่ใช้ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย ไบลาน อื่น ๆ ที่สามารถนำมาผลิตเป็นเครื่องใช้ได้ และจังหวัดสระบุรีถือได้ว่ามีวัตถุดิบในการผลิตเครื่องจักสานที่ยังคงเหลืออยู่ คือ ต้นลานที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในเขตพื้นที่บ้านท่าฤๅษีและเป็นต้นลานพันธุ์ดี (ลานทอง) ผลผลิตที่ได้ คือ หมวก พวงกุญแจ เข็ม การ์ตูนใส่ซองจดหมาย พัด กระเป๋า และของที่ระลึกต่าง ๆ แต่ที่นิยมมากคือ หมวกควาบอย

จุดอ่อน การผลิตเครื่องจักสานของชาวสระบุรีผลิตได้จำนวนไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นผู้จักสาน ดังนั้นจึงผลิตไม่ทันตามความต้องการของท้องตลาด

จุดแข็ง มีความทนทาน แข็งแรงอีกทั้งฝีมือยังมีความประณีตเพราะงานแต่ละชิ้นใช้เวลาทำไม่ต่ำกว่า 7 วัน เพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ที่สุดใช้ไบลานทองเป็นวัตถุดิบและได้ออกแบบเฉพาะ โดยมีลายที่เป็นที่นิยมนำมาจักสาน

โอกาส การจักสานในจังหวัดสระบุรีมีอยู่ไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้นอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มี จำนวน ไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความงดงาม มีโอกาสในการผลิตและจำหน่ายได้ภายในชุมชนและภูมิภาค

ข้อจำกัด เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีตละเอียดใช้ระยะเวลาในจักสาน มีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดสระบุรีทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความประณีต งดงาม ทนทาน แข็งแรงเป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น กระเป๋ารูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นโอกาสที่ทำให้เครื่องจักสานมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากเครื่องจักสานยังมีความต้องการ ใช้ในวิถีชีวิตของชุมชนแนวทางในการเพิ่มมูลค่าของเครื่องจักสานจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาด คุณภาพของวัตถุดิบ สีล้นของ

เครื่องจักสาน การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดสระบุรี พบว่า กลุ่มจักสานบ้านท่าฤๅษีนับเป็นมรดกตกทอดที่มีคุณค่ายิ่งต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น สะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาชาวบ้านที่สามารถนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาผลิตเป็นเครื่องใช้สนองความต้องการของชุมชนนำไปสู่รูปแบบเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างเหมาะสม

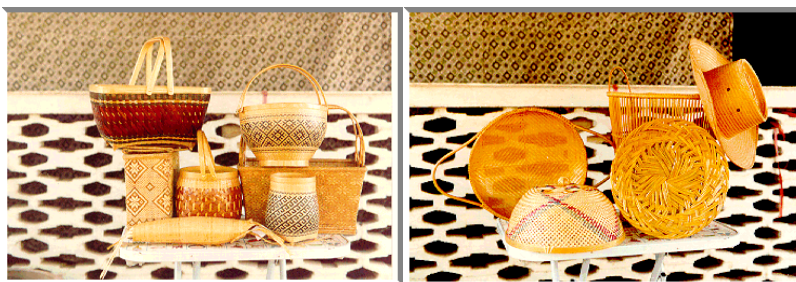
20. จังหวัดสิงห์บุรี

“อินวีรชนคนกล้า คู่หล้าพระนอน นามกระฉ่อนปลาแม่ลา ย่านการค้าภาคกลาง”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มแม่บ้านจักสานวัดระนาม ตำบลชีน้ำร้าย อำเภออินทร์บุรี

จังหวัดสิงห์บุรี 16110 นางบัวลอย จันทร์พ่วง โทรศัพท์ : 081-9915818

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น: ตะกร้า, หมวก, กอบ

เครื่องจักสาน การจักสานบ้านระนาม จากลักษณะพื้นที่ของจังหวัดสิงห์บุรีที่เหมาะสมแก่การเกษตรกรรมอาชีพหลัก คือ การทำนา สิ้นสุดจากการทำนาแล้วจะมี เวลาว่างชาวบ้านระนาม ตำบลชีน้ำร้าย อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยนางบัวลอย จันทร์พ่วง ได้รวมกลุ่มของชาวบ้านร่วมกันประกอบอาชีพเสริมเพื่อการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นโดยนำวัสดุตามธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ไม้ ผักตบชวา ใบลาน หวาย มาสานเป็นเครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็น เช่น กระบุง ตะกร้า กอบ หมวก ฝาชี กระเป๋ เป็นต้น การจักสานของชาวบ้านระนามจะดำเนินการเป็นกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่ตามความเหมาะสมและความถนัดทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลผลิตเป็นที่พึงพอใจของผู้บริโภค

ปัจจุบันผลผลิตด้านจักสานของชาวบ้านระนามเป็นที่นิยมของชาวสิงห์บุรีและจังหวัดใกล้เคียงจึงทำให้ชาวบ้านระนามทำเป็นอาชีพเสริมที่สามารถสร้างรายได้เพียงพอแก่การดำรงชีวิต

จุดอ่อน เครื่องจักสานของจังหวัดสิงห์บุรีเป็นการจักสานที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นตำบลชีน้ำร้าย อำเภออินทร์บุรี ที่มีอยู่เพียงบางชุมชนเท่านั้นเนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการจักสานนาน มีความละเอียด ประณีต และยังมีการสืบทอดกันน้อย

จุดแข็ง ผลงานด้านจักสานของชาวบ้านระนามจะมีลักษณะเฉพาะตัว คือ ความสวยงามของลวดลาย ความประณีต และรูปแบบที่ทันสมัย มีการพัฒนา วิธีการผลิตอย่างต่อเนื่อง เช่น นำฝักตบชวามาผ่านการอบก่อนที่จะนำไปจักสานเพื่อป้องกันการเกิดรา นำไม้เนื้อแข็งมาเป็นส่วนประกอบของโครงผลผลิตต่างๆ เพื่อความคงทนและความแข็งแรง

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดสิงห์บุรีโดยเฉพาะกระบุง ตะกร้า ก่องใบลานเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลาง ดังนั้นเครื่องจักสานของชาวจังหวัดสิงห์บุรีจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในระดับจังหวัดและภูมิภาค

ข้อจำกัด ใช้ความละเอียด ประณีต ในการจักสานโดยเฉพาะการจักสานลวดลายใหม่ ๆ ประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมาก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ประจำท้องถิ่นของจังหวัดสิงห์บุรีทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความงดงาม ประณีตเป็นที่นิยมในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสานประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการของตลาดสูง โดยแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลายของเครื่องจักสานคุณภาพของวัตถุดิบ สีสนของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดสิงห์บุรีพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ อำเภออินทร์บุรีทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่ง การจักสานที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจักสานทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการทอผ้าลวดลายต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

21. จังหวัดสุพรรณบุรี

“เมืองยุทธหัตถี วรรณคดีขึ้นชื่อ เลื่องลือพระเครื่อง รุ่งเรืองเกษตรกรรม สูงล้ำประวัติศาสตร์ แหล่ง
ปราชญ์ศิลปิน ภาษาถิ่นชวนฟัง”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้าพื้นเมืองลายโบราณลาวชี-ลาวครั้ง ตำบลป่าสะแก

อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี 72120

คุณสมจิตร ภาเรือง โทรศัพท์ : 089-9262864

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าทอลาวชี-ลาวครั้ง

ตำนานผ้าทอโบราณ จก ชิด ลาวชี ลาวครั้ง ลาวชี ลาวครั้ง เป็นชนชนชาติไทยที่อพยพมาจาก
เวียงจันทน์ส่วนหนึ่งมาตั้งถิ่นฐานอยู่ตำบลป่าสะแก ตำบลบ่อกรู และตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอเดิมบางนาง
บวช จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเองโดยเฉพาะวัฒนธรรมการแต่งกายที่โดดเด่น
เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ คือ ผ้าฝ้ายที่ทอด้วยมือ ย้อมสีจากธรรมชาติ มีการตัดเย็บผ้าด้วยมือทอไว้ใช้กันใน
ครัวเรือนเป็นผ้าชิ้นดินแดง ผ้าขาวม้า ผ้าโพกหัวนาค ผ้าพื้น หมอนหนุน หมอนท้าว ผ้าบังหน้ามุ้ง
มุ้ง ผ้าขาวม้า 5 สี

ตำนานทุ่งบ้านก้านเหลืองจากคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ที่ยังมีชีวิตอยู่เล่ากันว่าเมื่อหลายสิบปีก่อน
บริเวณที่ตั้งบ้านเรือนนี้เดิมทีมีบ่อน้ำใหญ่มีต้นไม้ใหญ่ที่มีชื่อว่าต้นก้านเหลืองอยู่กลางทุ่ง จึงเรียกชื่อหมู่บ้านนี้
ว่าบ้านทุ่งก้านเหลือง ซึ่งมีบรรพบุรุษเป็นลาวชี ลาวครั้ง หมู่บ้านนี้น่าจะตั้งมากกว่า 200 ปีโดยประมาณ
ปัจจุบันบ้านทุ่งก้านเหลืองมีถนน รพช. ผ่านไปตำบลป่าสะแกตั้งอยู่หมู่ที่ 5 มีวัดอยู่ 1 แห่งซึ่งเป็นวัดเก่าแก่
ชื่อวัดขวางเวฬุวัน โดยส่วนใหญ่ประชากรมีอาชีพทำนาทำไร่อ้อย เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และประกอบอาชีพพรอง
ได้แก่ ทอผ้า ย้อมผ้า เย็บผ้า ปลูกคาม เป็นต้น

กลุ่มไทยครึ่งหรือลาวครึ่งโบราณมีการทอผ้าสีบทอมาจากบรรพบุรุษใช้นุ่งห่มในชีวิตประจำวัน
กันทุกครัวเรือนทั้งผ้าซิ่น ผ้าขาวม้า ย่อม ผ้าโพกหัวนาค หมอนเท้า หรือที่รู้จักกันว่าหมอนสามเหลี่ยม
ผ้าห่ม เป็นต้น หากสนใจหาความรู้เพิ่มเติมสามารถเดินทางไปดูสินค้าและขั้นตอนการผลิตได้ที่กลุ่มทอผ้า
พื้นเมืองลายจกโบราณลาวซี้ - ลาวครึ่ง ตำบลป่าสะแก อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี 72120

จุดอ่อน การทอผ้าจกลายโบราณลาวซี้ - ลาวครึ่งไม่มีการสืบทอดซึ่งผลิตได้จำนวนไม่มาก
และส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุในชุมชนหรือท้องถิ่นดังนั้นจึงผลิตไม่ทันตามความต้องการของท้องตลาด

จุดแข็ง การทอผ้าจกลายโบราณลาวซี้ - ลาวครึ่งเป็นภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษสืบทอดให้ไว้และเป็น
ผ้าทอที่มีลวดลายเฉพาะซึ่งสามารถบ่งบอกความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างจากที่อื่น ๆ ตรงสีสันของผ้า
ที่ให้ความรู้สึกถึงความเคลื่อนไหว

โอกาส ผ้าทอมือของลาวซี้ - ลาวครึ่งได้เป็นตัวแทนของจังหวัดสุพรรณบุรีในการร่วมโครงการทอ
ผ้าเทิดไถ้ทหารราชินีด้วยการทอผ้าลายมะเขือผ้าโพกความยาว 4 เมตร เย็บเชื่อมต่อกับอีก 75 จังหวัดทั่ว
ประเทศถวายพระราชินีและจะทำเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นวิถีชีวิตลาวซี้ ลาวครึ่งซึ่งจะรวบรวมรายละเอียดทุก
อย่างที่แสดงเรื่องราวของชาวลาวซี้ - ลาวครึ่ง ตั้งแต่เกิดจนตายเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไป

ข้อจำกัด มีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือ
ปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ
ประจำท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรีทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความประณีต งดงามเป็นที่นิยม
ของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น
เปลญวน ไม้กวาดไยมะพร้าว แจกันดินเผาหุ้มด้วยฝักตบชวลวดลายจิตรกรรมไทย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้
เครื่องจักสานเหล่านี้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากเครื่องจักสานยังมี
ความต้องการใช้ในวิถีชีวิตของคนในสังคม โดยแนวทางในการเพิ่มมูลค่าของเครื่องจักสานจึงขึ้นอยู่กับ
พัฒนาลวดลาย คุณภาพของวัตถุดิบ สีสันของเครื่องจักสาน การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่น
หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดสุพรรณบุรี
พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่
แหล่งผลิตเครื่องจักสานอำเภอเมือง อำเภอบางปลาม้า อำเภอสามชุก และอำเภอสองพี่น้อง ทั้งนี้แหล่ง
การผลิตเครื่องจักสานดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชน มีชาวบ้านประกอบอาชีพ
การจักสานเป็นจำนวนมากทั้งยังมีศักยภาพในการ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการสาธิต
ต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน

22. จังหวัดอ่างทอง

“พระสมเด็จพระไชโย หลวงพ่อโตองค์ใหญ่ วีระไทยใจกล้า ตุ๊กตาชาววัง โด่งดังจักสาน ถิ่นฐานทำกลอง เมืองสองพระนอน”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มสตรีสหกรณ์ตำบลบางเจ้าฉ่า บ้านยางทอง ตำบลบางเจ้าฉ่า

อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง 14120

คุณเรณู ทองงาม โทรศัพท์ : 035-644473

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : หัตถกรรมจากไม้ไผ่

เครื่องจักสาน ชุมชนบ้านบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง เป็นชุมชนที่มีความชำนาญในเรื่องการจักสาน โดยเฉพาะการจักสานไม้ไผ่ จากเดิมซึ่งเป็นการจักสานเพื่อประโยชน์ใช้สอยในบ้านและท้องถิ่นต่อมาได้มีการจัดตั้งกลุ่มจักสานเพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกเรื่องการจักสานดั้งเดิมให้คงอยู่ยังลูกหลานและผู้สนใจทั่วไป

งานฝีมือจักสานอันลือชื่อของจังหวัดอ่างทองส่วนมากจะเป็นฝีมือของชาวอำเภอโพธิ์ทอง แทบทุกครัวเรือนที่ดั่งบ้านเรือนอยู่สองฟากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยามีการจัดตั้งเป็นกลุ่มการผลิตเครื่องจักสานเครื่องหวาย กลุ่มจักสานไม้ไผ่ เช่น กลุ่มตำบลองครักษ์ กลุ่มตำบลบางเจ้าฉ่า กลุ่มตำบลบางระกำ กลุ่มตำบลพลับ และกลุ่มตำบลอิทธิพรประมุข แหล่งหัตถกรรมเครื่องจักสานสำคัญที่ขึ้นชื่อของจังหวัด คือ บ้านบางเจ้าฉ่า ตำบลบางเจ้าฉ่า อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทองสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เคยเสด็จพระราชดำเนินมาเยือนและได้พระราชทานคำแนะนำให้ราษฎรปลูก ไม้ไผ่สีสุกเพื่อเป็นวัตถุดิบในการทำเครื่องจักสานและเป็นการอนุรักษ์งานฝีมือประเภทนี้ไว้

จุดอ่อน เครื่องจักสานของจังหวัดอ่างทองเป็นการจักสานที่ต้องใช้ระยะเวลาในการจักสาน ใช้ความอดทนสูงและที่สำคัญมีเพียงบางชุมชนเท่านั้นที่มีการสืบทอดภูมิปัญญาการจักสาน

จุดแข็ง งานจักสานของบ้านบางเจ้าฉ่ามีความละเอียดประณีตสวยงามสามารถพัฒนางานฝีมือตามความต้องการของตลาดไม่ยึดติดกับรูปแบบเก่าๆ จนสามารถส่งออกขายต่างประเทศได้ จึงได้รับการยกย่องว่าเป็นหมู่บ้านตัวอย่างในการพัฒนาอาชีพ

โอกาส ภายในหมู่บ้านมีพิพิธภัณฑ์เครื่องใช้ไม้ไผ่แสดงอุปกรณ์เครื่องใช้พื้นบ้านต่าง ๆ ที่ผลิตจากไม้ไผ่และมีเก็บรวบรวมเอาไว้ ของจังหวัดอ่างทองที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลาง

ดังนั้นเครื่องจักสานจากหวายและผักตบชวาจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรม
พื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศและการส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด เนื่องจากเครื่องจักสานของชาวจังหวัดอ่างทองเป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความอดทนสูง
มีความละเอียด ประณีต ในการจักสานโดยเฉพาะลวดลายใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบัน
ทั้งยังเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้ตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานจากหวาย ผักตบชวาและไม้
ไผ่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดอ่างทองทำให้ทราบว่า เครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความ
งดงาม ประณีต คงทน เป็นที่นิยมในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสาน
ประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์
เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการเพิ่ม
มูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาลวดลายของเครื่องจักสาน คุณภาพของวัตถุดิบ สีสันทนของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่น
หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดอ่างทอง
พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่
อำเภอเมืองและอำเภอแสวงหาทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจักสานที่มีการส่งเสริมกระบวนการ
ผลิตในระดับชุมชน และยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจักสานทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน
ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการจักสาน
ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่
ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

23. จังหวัดจันทบุรี

“น้ำตกเลือด เมืองผลไม้ พริกไทยพันธุ์ดี อัญมณีมากเหลือ เสื่อจันทบูรณ์”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มสตรีทอเสื่อกกบ้านเสม็ดงาม ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง

จังหวัดจันทบุรี 22000

คุณจารุวรรณ เจริญงาม โทรศัพท์ : 039-454333

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : เสื่อจันทบูรณ์, กระเป๋าเสื่อกก

เครื่องจักสาน งานทอเสื่อเป็นหัตถกรรมที่บ่งบอกถึงวิถีชีวิตและอารยธรรมที่ เกิดจากภูมิปัญญา ชาวบ้านของจังหวัดจันทบุรี โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบมีพืชขึ้นอยู่ชนิดหนึ่งคือ กก ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะ แก่การทอเสื่ออันเป็นสินค้าประเภทหัตถกรรมที่ขึ้นของจังหวัดจันทบุรี ไม่น้อยกว่า 120 ปีมาแล้วซึ่งเสื่อ จันทบุรีเป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นของช วาจันทบุรี โดยแท้ที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านที่นำวัสดุท้องถิ่น มาผลิตเป็นเครื่องใช้แหล่งการผลิตงานดังกล่าวพบได้ตามหมู่บ้านในชนบทที่ผลิตเสื่อขึ้น ใช้เองและพัฒนา มาเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีชื่อเสียงประเภทหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี

จุดอ่อน ใช้ระยะเวลาในการจักสานนานและยังมีการสืบทอดกันน้อย

จุดแข็ง มีความสวยงามของลวดลาย ความประณีต มีรูปแบบที่ทันสมัย คงทนและความแข็งแรง มีการพัฒนาวิธีการผลิตอย่างต่อเนื่อง

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดจันทบุรี โดยเฉพาะเสื่อจันทบุรี เป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคกลาง ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็นสินค้าที่มี อยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาคหรือ แม้กระทั่งมีการจำหน่ายในระดับประเทศ

ข้อจำกัด ใช้ความละเอียด ประณีตในการจักสานโดยเฉพาะการจักสานลวดลายใหม่ ๆ ประกอบกับ ในปัจจุบันเหลือช่างฝีมือที่มีความชำนาญในการจักสานหรือการทอไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวน ไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของเสื่อจันทบุรีซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ ที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดจันทบุรีทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้าน ความงดงาม ประณีต เป็นที่นิยมในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสานประเภทอื่น ๆ ได้อย่าง หลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมาก เนื่องจากยังมีความต้องการของตลาดสูง โดยแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลายของ เครื่องจักสาน คุณภาพของวัตถุดิบ สีสันทนของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดจันทบุรี พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจักสานที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจักสานหรือทอเสื่อทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิต การทอเสื่อ และการพัฒนาตลาดต่าง ๆ ทั้งนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ของจังหวัดจันทบุรีอันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

24. จังหวัดชลบุรี

“ทะเลงาม ข้าวหลามอร่อย อ้อยหวาน จักสานดี ประเพณีวิ่งควาย”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : ตำบลพนัสนิคม อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี 20140

คุณคมกริช-คุณปราณี บริบูรณ์ โทรศัพท์ : 038-461313,

081-8994471 โทรสาร : 038-474362

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระเป๋าจักสานไม้ไผ่

เครื่องจักสาน จังหวัดชลบุรีมีชื่อเสียงในเรื่องของการจักสานไม้ไผ่มาช้านาน การจักสานที่ทำขึ้นมาในสมัยก่อนมักเป็นการจักสานเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันโดยใช้เวลาที่เหลือจากการทำไร่ ทำนาแต่ปัจจุบันเรื่องราวของการจักสานได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานที่สร้างรายได้ให้กับชาวบ้านในชุมชนจนกลายมาเป็นอาชีพหลักอย่างหนึ่ง

จุดอ่อน ใช้ระยะเวลาในการจักสานนานและยังมีการสืบทอดกันน้อย

จุดแข็ง เป็นศิลปหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น คือ กระเป๋าจักสานและเครื่องจักสานประเภทอื่น ๆ อีกมากมายซึ่งมีลวดลายที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่นทำให้สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ทั้งในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค

โอกาส กระเป๋าจักสานไม้ไผ่เป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ดังนั้นจึงจัดเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีศักยภาพในการผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้โดยไม่มีคู่แข่ง ภายในจังหวัดเนื่องจากมีเพียงชุมชนเดียวเท่านั้นที่มีการผลิตเครื่องจักสาน

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีตในการจักสานประกอบกับในปัจจุบันเหลือช่างฝีมือที่มีความชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

ภูมิปัญญาของชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์จักสานที่ผลิตจากไม้ไผ่ของจังหวัดชลบุรีเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีการผลิตเพียงในพื้นที่ท้องถิ่นอำเภอนันทนิคมเท่านั้นทำให้มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มากโดยแนวทางในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตที่ละเอียด ประณีต และทั้งนี้ยังต้องใช้วัสดุในท้องถิ่นที่มีคุณภาพ และมีการพัฒนาออกแบบลวดลายต่าง ๆ ที่ทันสมัยและเป็นสากลอยู่เสมอ

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดชลบุรีพบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตเครื่องจักสานจากไม้ไผ่ของอำเภอนันทนิคม ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตแห่งนี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพเป็นจำนวนมากและยังอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับกรเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตซึ่งมีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นและมีการจัดแสดงสินค้าในงานจัดแสดงสินค้าต่างๆ

25. จังหวัดตราด

“เมืองพลอยแห่งสยาม หมู่เกาะงามครึ่งร้อย อร์อระกำแสนหวาน สุนัขพันธุ์ไทยหลังอาน อนุสรณ์สถานเขาล้าน บวรสถานยุทธนาวิ (เกาะช้าง) เส้นทางดีสู่กัมพูชา ศูนย์การค้าชายแดน”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มจักสานใบจาก บ้านท้ายเขา ตำบลน้ำเชี่ยว อำเภอแหลมง

งอบ จังหวัดตราด 23210 คุณยินดี พานิชสุโข โทรศัพท์ :

081-9837378, 039-532346

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : งอบหมวกใบจ

เครื่องจักสาน งานหัตถกรรมจักสานของจังหวัดตราดมักอยู่ในรูปแบบของการจักสานหมวกอบที่ ทำมาจากใบจากซึ่งมีความโดดเด่น แปลกตา ทั้งรูปทรงและลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของผลิตภัณฑ์ที่ มีการผสมผสานให้เข้ากับยุคสมัยในปัจจุบัน ทั้งนี้จึงมีการพัฒนาลวดลายที่แตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่น

จุดอ่อน ต้องอาศัยระยะเวลาในการจักสานเพราะถือว่าเป็นหัตถกรรมที่ผลิตได้ในจำนวนไม่มากนัก ซึ่งส่วนใหญ่ช่างที่มีฝีมือจะเป็นผู้สูงอายุที่ผลิตอยู่ในชุมชนหรือในท้องถิ่นเท่านั้น ดังนั้นในการผลิตจึงผลิตได้ ไม่มากนักและไม่ทันต่อความต้องการของท้องตลาด

จุดแข็ง เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความประณีต สวยงาม แข็งแรง คงทน และมีการพัฒนาลวดลายที่ สะดุดตาให้กับลูกค้าที่พบเห็นทั้งนี้ยังเป็นทีนิยมของคนทั่ว ๆ ไป

โอกาส การจักสานในจังหวัดตราดมีอยู่ไม่มากนักส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนหรือ ชุมชนบางแห่งเท่านั้นอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็น สินค้าพื้นเมืองที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่มีการผลิตจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน ที่มีความงดงามจึงเป็นโอกาสที่จะสร้างรายได้ให้กับชุมชน การผลิตและจำหน่ายทั้งในชุมชนของจังหวัดและ ภูมิภาค

ข้อจำกัด เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียด และต้องใช้ระยะเวลาในการจักสาน นอกจากนี้ยังมีการสืบทอดอาชีพในการจักสานในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยจึงไม่สามารถผลิตสินค้าได้ เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานอบหมวกใบจาก ซึ่งเป็น เอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดตราดทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความประณีต งดงามและยังมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์อยู่เสมอจึงทำให้เป็นที่นิยมของคนทั่วไป ซึ่งถือเป็น โอกาส อย่างหนึ่งที่ทำให้ผลิตภัณฑ์หมวกใบจากมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น ทั้งนี้จึงขึ้นอยู่กับ การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ การเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ จึงทำให้หมวกใบจากเป็นสินค้าที่สร้างรายได้ ให้กับคนในชุมชนของจังหวัดอีกอย่างหนึ่ง

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมจักสานออบหมวกใบจากของจังหวัดตราดพบว่า แหล่งการผลิตที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตของอำเภอแหลมงอบทั้งนี้แหล่งผลิตดังกล่าวยังสามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งผลิตที่สร้างชื่อเสียงในระดับชุมชนซึ่งชาวบ้านในพื้นที่จะมีการประกอบอาชีพการสานออบหมวกใบจากเป็นจำนวนมากจึงทำให้เป็นการเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการด้านกา ารผลิตการผลิตและยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับชุมชน

26. จังหวัดระยอง

“ผลไม้โอชา อุตสาหกรรมก้าวหน้า น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่กวีเอก”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสานกระจูดบ้านมาบเหลาชะโอน

ตำบลชากพง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง 21190

คุณมนตรี ยิ้มเขื่อน โทรศัพท์ 086-0453938, 081-3514629

โทรสาร : 039-647079

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระจูด, ตะกร้า, กระจูดเป่าจากกระจูด

เครื่องจักสาน จังหวัดระยองมีชื่อเสียงในเรื่องของการจักสานกระจูดมาช้านานซึ่งเป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีการนำเอาวัสดุที่มีในชุมชนมาแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้กับครอบครัวในสมัยก่อนมักเป็นการจักสานเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันซึ่งการจักสานที่ผลิตขึ้นมานั้นส่วนใหญ่เป็นเครื่องจักสานที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนจนกลายเป็นอาชีพหลักอีกอย่างหนึ่งในชุมชนของจังหวัดระยอง

จุดอ่อน การจักสานกระจูด ผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดจะต้องใช้ระยะเวลาในการจักสานและยังมีการสืบทอดกันน้อย

จุดแข็ง เป็นศิลปหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่นมีลวดลายที่แตกต่างจากท้องถิ่นอื่นทำให้สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ทั้งภายในจังหวัดและภูมิภาค ทั้งนี้กระจุยยังเป็นวัสดุธรรมชาติที่มีในชุมชนจึงไม่สามารถต้องไปหาวัตถุดิบจากแหล่งอื่นหรือชุมชนอื่น

โอกาส เป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ดังนั้นจึงจัดเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดมีศักยภาพในการผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านที่จำหน่ายได้โดยไม่มีคู่แข่งภายในจังหวัดและไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางเนื่องจากเป็นสินค้าที่มีการพัฒนารูปทรง ลวดลาย ขนาดของผลิตภัณฑ์อยู่เสมอจึงทำให้เป็นสินค้าที่สนใจของบุคคลทั่วไป

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีตในการจักสานประกอบกับในปัจจุบันเหลือช่างที่มีฝีมือชำนาญในการจักสานไม่มากนักจึงทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของท้องตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องจักสานจากต้นกระจุยของจังหวัดระยองเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีการผลิตและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย ดังนั้นจึงเป็นโอกาสในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเพราะผลิตภัณฑ์ของจังหวัดระยองมีความโดดเด่นเป็นที่ต้องการของบุคคลทั่วไปในท้องตลาด โดยแนวทางในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจะต้องมีกรรมวิธีในการผลิตที่ละเอียด ประณีต ใช้งานได้นานนอกจากนี้ยังต้องเลือกวัสดุที่มีคุณภาพมาใช้ในการผลิตอีกด้วย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดระยองพบว่า การผลิตเครื่องจักสานที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติที่มีศักยภาพและที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตเครื่องจักสานต้นกระจุยบ้านมาบเหลาชะโอน ตำบลชากพง อำเภอแกลง ซึ่งเป็นแหล่งผลิตที่มีชื่อเสียงอีกแห่งหนึ่งของชาวจังหวัดระยอง ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตแห่งนี้เป็นแหล่งผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพจักสานเป็นจำนวนมากและยังอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยแนวทางในการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับ การเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งผลิต ซึ่งอาจจะมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ การจัดตั้งศูนย์สาธิต การแสดงสินค้าในงานต่างๆ และมีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น

แนวทางการพัฒนาศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและ
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคใต้

1. กระบี่

“ถิ่นหอยเก๋า เขตระหว่งน ธารสวย รวยเกาะ เพาะปลูกปาล์ม งามหาดทราย
ใต้ทะเลสวยสด มรกตอันดามัน”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : ผลิตภัณฑ์เตยปาหนัน กลุ่มผลิตภัณฑ์เตยปาหนัน ตำบลเกาะลันตาน้อย

อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ 81150

คุณช้อลี่พะ ละงู โทรศัพท์ : 075-611066

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : หมอนอิง กระเป๋า กล่องแว่นตา

เครื่องจักสาน ถือเป็นหัตถกรรมชนิดหนึ่งที่ชาวบ้านสร้างขึ้นเพื่อสนองประโยชน์ต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต เครื่องจักสานบางชนิดมีคุณสมบัติพิเศษคือ ความงดงาม ซึ่งเป็นผลพลอยได้จากการที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือประณีตจนรูปร่างสวยงามทั้งนี้เพราะเป็นการสร้างมาจากจิตใจที่บริสุทธิ์

เครื่องจักสานในจังหวัดกระบี่นั้นเชื่อกันว่าจะมีมาพร้อมกับผู้คนที่เข้ามาอยู่อาศัยเพราะจะมีเครื่องจักสานชนิดต่างๆ เป็นเครื่องใช้ประจำวันเนื่องจากความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจชาวบ้านต้องทำเครื่องจักสานเป็นเครื่องใช้สอยด้วยตนเอง ในปัจจุบันความต้องการเครื่องจักสานที่มีลักษณะและรูปแบบดั้งเดิมนั้นมิได้จำกัดอยู่เฉพาะชนบทเท่านั้นคนในเมืองก็ยังนิยมใช้กัน

นอกจากการสานเสื่อปาหนันแล้วจังหวัดกระบี่มีงานจักสานเป็นอาชีพชาวบ้านอยู่ทั่วไปจากวัสดุท้องถิ่น เช่น หวาย ไม้ไผ่ ดอกอ้อ เป็นต้น ประเภทเครื่องจักสานที่ทำ ได้แก่ กรงนกเขา ตะกร้า สุ่มไก่ แก้ว ไม้กวาด เข่ง เครื่องมือจับปลาชนิดต่างๆ ปุ้งกี๋ กระด้ง กระจาด และเสวียนหม้อ เป็นต้น หมู่บ้านที่มีช่างฝีมือประเภทนี้กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดกระบี่ เช่น บ้านตลิ่งชัน บ้านแหลมสอม บ้านคลองประสงค์ บ้านหนองทะเล บ้านไสไทย บ้านปากน้ำ บ้านกระบี่น้อย บ้านเขาคราม บ้านเหนือคลอง

บ้านปลาไส บ้านอ่าวนาง บ้านห้วยยูง บ้านเขาพนม บ้านเขาค้อ บ้านนาเหนือ บ้านโคกยาง บ้านคลองท่อม
บ้านคลองพน บ้านทรายขาว บ้านเพลลา บ้านทับปริก บ้านพรุดินนา เกาะลันเตาน้อย เกาะลันเตาใหญ่
 เป็นต้น

จุดอ่อน มีการสืบทอดของผู้คนในชุมชนน้อยใช้ระยะเวลาในการจักสานนาน

จุดแข็ง มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมีความประณีต สวยงาม มีลวดลายที่ทันสมัย

โอกาส เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความต้องการของตลาดสูง มีการผลิตอย่างต่อเนื่องและมีความหลากหลายซึ่งสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในประเทศ และการส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด ปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมาก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานทำให้ทราบว่าจุดเด่น คือ มีลวดลายที่ละเอียด สวยงาม ประณีต เป็นที่นิยมของผู้คนในสังคมทั่วไป ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของผลิตซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนารูปแบบ ลวดลายที่ทันสมัย มีสีสันที่สวยงาม คุณภาพของวัตถุดิบที่ใช้ การผลิตให้มีความโดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะสมการนำไปใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดกระบี่พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตเครื่องจักสานอำเภอเมืองทั้งนี้แหล่งการผลิตเครื่องจักสานดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชน มีชาวบ้านประกอบอาชีพการจักสานเป็นจำนวนมากซึ่งมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิตและการสาธิตภายในชุมชนและมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน

2. จังหวัดชุมพร

“ชุมพรประตูภาคใต้ ใหวัดดีในกรม ชมหาดทรายรี ดิกด้วยเล็บมือ ขึ้นชื่อรังนก”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มจักสานไม้ไผ่ คุณอนันท์ จันทรส ตำบลนาชะอัง อำเภอเมือง

จังหวัดชุมพร 081-4777171

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระจาดหาคู่

เครื่องจักสาน จังหวัดชุมพรถือว่าเป็นแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญของภาคใต้ที่มุ่งเน้นการผลิตเพื่อสร้างเศรษฐกิจในชุมชนและท้องถิ่นเป็นการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของสินค้าและผลิตภัณฑ์ ซึ่งแหล่งผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญของจังหวัดชุมพรมีอยู่หลายแห่งที่โดดเด่นที่สุด คือ อำเภอเมืองและอำเภอบึงสามพันเป็นแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีชื่อเสียงที่สุดของจังหวัดชุมพร

จุดอ่อน การจักสานเป็นวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวชุมพรเนื่องจากเครื่องจักสานเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิต เครื่องจักสานถือเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียด ผลิตได้จำนวนไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นผู้จักสาน ดังนั้นจึงผลิตได้ไม่ทันต่อความต้องการของท้องตลาด

จุดแข็ง เครื่องจักสานของจังหวัดชุมพรมีความประณีต ลวดลายสวยงาม มีการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถจักสานเพื่อประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส การจักสานในจังหวัดชุมพรมีอยู่ไม่มากนักซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนและในชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้นอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต งดงาม มีโอกาสในการผลิตและจำหน่ายได้ทั้งภายในจังหวัดและระดับภูมิภาค

ข้อจำกัด เครื่องจักสานของจังหวัดชุมพรเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดใช้ระยะเวลาในจักสานยาวนานมีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดชุมพรทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความประณีต งดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย เช่น กระจาดหาบคู่แข่ง กระจ่า เป็นต้น โอกาสที่ทำให้เครื่องจักสานมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการใช้ในชีวิตประจำวันแนวทางในการเพิ่มมูลค่าของเครื่องจักสานจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลาย คุณภาพของวัสดุที่ใช้ สีสันทนของเครื่องจักสาน การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดชุมพร พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้แก่ แหล่งผลิตเครื่องจักสานอำเภอเมืองและอำเภอประทิวทั้งนี้แหล่งการผลิตเครื่องจักสานดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนมีชาวบ้านประกอบอาชีพการจักสานเป็นจำนวนมากซึ่งมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิตและการสาธิตภายในชุมชนและมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน

3. จังหวัดตรัง

**“เมืองพระยารัษฎา ชาวประชาใจกว้าง หมูย่างรสเลิศ ถิ่นกำเนิดยางพารา เด่นสง่าดอกศรีตรัง
ปะการังใต้ทะเล เสน่ห์หาดทรายงาม น้ำตกสวยตระการตา”**

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มทอผ้านาหมื่นศรี บ้านควนสวรรค์ ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอนาโยง
จังหวัดตรัง 92170 คุณกฤษณ นิลละออ โทรศัพท์ 075-299597

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าทอนาหมื่นศรี

ผ้าทอนาหมื่นศรี นาหมื่นศรีแถบถิ่นชุมชนเกษตรกรรมสมัยโบราณมีการทอผ้าใช้เองด้วยกี่พื้นบ้านที่เรียกว่า “หูก” แทบทุกครัวเรือน ในยุคแรกเริ่มผ้าทอนาหมื่นศรีใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นมาทอเป็นผืนผ้า เช่น ฝ้าย ที่ปั่นกันเองแต่ส่วนใหญ่ใช้ด้ายดิบที่ซื้อมาจากตลาดเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่สองการทอผ้าต้องหยุดชะงักลงเพราะเส้นด้ายขาดตลาดการจะปลูกฝ้ายบ้านฝ้ายเองก็ไม่มีใครทำกันนัก หลังจากนั้นชาวบ้านหันไปนิยมผ้าที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมจากผ้าผืนเป็นเส้นสำเร็จรูปมีแบบแปลกใหม่ให้เลือกมากมายราคาไม่สูงมาก

ปัจจุบันผ้าทอนาหมื่นศรีก็กลับมาได้รับความนิยมอีกครั้งคนในท้องถิ่นและผู้แวะเวียนมาจังหวัดตรังต่างถวิลหาเพื่อนำไปเป็น ผากของที่ระลึก บ้างนำไปตัดเย็บเสื้อผ้าและชุดเครื่องแบบของหน่วยงานต่าง ๆ

ผ้าทอไหมนํ้าศรีเป็นผ้าทอพื้นเมืองที่มีคุณคุณส นิลลอ เป็นประธานกลุ่ม ทอผ้าไหมนํ้าศรี ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 119 หมู่ 8 ตำบลนาไหมนํ้าศรี อำเภอนาโยง จังหวัดตรัง

ผ้าทอไหมนํ้าศรีมรดกทางวัฒนธรรมคืออย่างหนึ่งของเมืองตรังยังคงรักษาเอกลักษณ์อันโดดเด่นสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งเข้ากับยุคสมัยได้อย่างลงตัวและเหมาะสม ทั้งนี้อยู่ที่คนรุ่นปัจจุบันจะต้องสืบทอดคุณค่าภูมิปัญญาและพัฒนาให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน

จุดอ่อน การทอผ้ามีขั้นตอนการทอผ้าใหม่ทีละเย็บ ซับซ้อน เป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องอาศัยความชำนาญในการทอและต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควร

จุดแข็ง มีความวิจิตร ประณีต งดงามเป็นที่นิยมในระดับสากลมีการส่งเสริมด้านการตลาดทำให้มีการผลิตและจำหน่ายในระดับอุตสาหกรรม

โอกาส เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีรายละเอียดที่โดดเด่นงดงามบนพื้นผ้าสามารถนำผ้ายดังกล่าวมาตัดเย็บแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่มประเภทอื่น ๆ ได้หลากหลายทั้งมีการผลิตและจำหน่ายทั้งในระดับครัวเรือน ระดับอุตสาหกรรมท้องถิ่น มีการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในระดับจังหวัดและในระดับประเทศ

ข้อจำกัด ถือเป็นงานศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องอาศัยระยะเวลาใช้ความละเอียด ประณีตในทอผ้าแต่ละชิ้นทำให้การผลิตและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมสามารถผลิตได้ในปริมาณไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านผ้าทำให้ทราบว่าผ้าทอไหมนํ้าศรีเป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตรประณีต งดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องนุ่งห่มประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เนื่องจากความต้องการยังมีอยู่มากทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยแนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าทอไหมนํ้าศรีจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาตลาด คุณภาพของไหม สีส้นของผ้า การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตผ้าทอไหมนํ้าศรีพบว่า แหล่งศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าที่อำเภอนาโยงเนื่องจากแหล่งทอผ้ายดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตผ้าขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าเป็นจำนวนมาก มีการส่งเสริมอาชีพให้ประชาชนในท้องถิ่นผลิตผ้าสร้างรายได้ให้กับครอบครัวและ ชุมชนและในปัจจุบันชุมชนเหล่านั้นก็ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการทอผ้าให้นักท่องเที่ยวได้ชมและเลือกซื้อผลิตภัณฑ์มีการ จัดตั้งศูนย์สาธิตการทอผ้าและมีการจัดนิทรรศการประวัติความเป็นมาของผ้าทอไหมนํ้าศรีในแหล่งการผลิตนั้น ๆ

4. จังหวัดนครศรีธรรมราช

“เมืองประวัติศาสตร์ พระธาตุทองคำ ชื่นฉ่ำธรรมชาติ แร่ธาตุอุดม เครื่องถมสามกษัตริย์ มากวัด
มากศิลป์ ครบสิ้นกุ้งปู”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : ผ้ายกเมืองนคร ศูนย์ศิลปาชีพบ้านเนินธัมมัง หมู่ 1 บ้านคงคาล้อม หมู่ 2
บ้านบางสูง และหมู่ 5 บ้านเนินธัมมัง ตำบลแม่เจ้าอยู่หัว อำเภอเชียรใหญ่
จังหวัดนครศรีธรรมราช 80190 คุณอำนาจ คงสีปาน โทรศัพท์
081-6787668

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหม

ผ้ายกเมืองนคร เป็นหัตถกรรมที่ขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่งของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ้ายกเป็นวิธีการทอที่นิยมมากของคนไทยในแต่ละพื้นที่ก็มีวิธีทอและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป ภาคใต้ ก็เช่นกันผ้ายกเมืองนครศรีธรรมราชเป็นผ้าที่วิจิตรสวยงามขึ้นชื่อมาแต่โบราณเป็นที่นิยมนำมาแต่ครั้งราชสำนักอยุธยาผ้ายกเมืองนครฯ ทอด้วยไหมเนื้อละเอียดนิยมเป็นสี่เหลี่ยมเกือบทั้งผืน สอดแทรกลวดลายด้วยด้ายทองที่เลื่อมแผ่วเบาแต่เป็นระเบียบ ลวดลายของท้องผ้าและกรอบกรวยเชิงจะมีลักษณะประณีตเหมาะสมกับเป็นของราชสำนักใช้เป็นผ้าปูโต๊ะกระเบนหรือผ้าปูเบาะหน้านาง

ชาวนครศรีธรรมราชรับวิธีการทอผ้ายกมาจากแขกเมืองไทรบุรีที่ถูกกวาดต้อนเข้ามาในสมัยเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) ในครั้งนั้นเจ้าพระยานครได้ส่งเสริมให้เด็กสาวที่เป็นลูกหลานและบริวารมาทอผ้า ยกกันอย่างเป็นล่ำเป็นสันที่ บริเวณบ้านท่าม้าในตัวเมืองนครศรีธรรมราชซึ่งเคยเป็นที่ตั้งโรงละครชาติริของเมืองนครศรีธรรมราช ลายผ้าที่ทอกันมีอยู่หลายแบบ เช่น ลายราชวัตร เก้าอี้ (หรือผ้าตาสมุก) ยกริ้ว ยกร่อง ลายตา(ชายเงินชายทอง) ผ้าหางกระรอก เฉพาะผ้าเก็บนัคหรือผ้าดอกก็แบ่งออกได้เป็นหลายชนิด เช่น ลายดอกพิกุล ลายก้านแย่ง ลายดอกมะลิร่วง ลายดอกพิกุลแก้ว และลายอื่นๆ อีกมาก เมื่อระบบเจ้าเมืองถูกยกเลิกเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบมณฑลเจ้านายไม่สามารถเลี้ยงป่าไพร่ไว้มากมายเหมือนเดิม การทอผ้าตามบ้านจึงเลิกรากันไป หลายคนหันไปประกอบอาชีพอื่นเพราะงานทอผ้ายกเป็นงานที่ต้องใช้เวลามากมายได้ไม่คุ้มค่านี่ที่สืบทอดมาบ้างก็ไปตั้งถิ่นฐานใหม่ที่ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แต่อย่างไรก็ตามการทอผ้า ยกเมืองนครศรีธรรมราชยังไม่สูญสิ้นไปในปัจจุบันยังมีการทำที่ตำบลนาสารและตำบลช้างซ้าย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

จุดอ่อน การทอผ้ามีขั้นตอนการทอผ้าใหม่ที่ละเอียด ซับซ้อน เป็นศิลปหัตถกรรมการทอผ้าที่ต้องอาศัยความชำนาญในการทอและต้องใช้ระยะเวลาานพอสมควร

จุดแข็ง ผ้าทอของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นผ้าที่มีความวิจิตร ประณีต งดงาม มีรายละเอียดบนพื้นผ้าที่งดงามมีกระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกายได้หลากหลายและสามารถนำผ้าทอนี้ไปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม เป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส สภาพการทอผ้าในจังหวัดนครศรีธรรมราชมีอยู่ไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้น อีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นผ้าทอจึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร งดงามมีโอกาสในการผลิตและจำหน่ายสูง

ข้อจำกัด ใช้ระยะเวลาในการทอยาวนานมีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมการทอผ้าซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราชทำให้ทราบว่าผ้าเหล่านี้เป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็งด้านความวิจิตร งดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจึงมีอยู่มากนี้ อกจากยังมีความต้องการภายในประเทศสูง โดยแนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาด คุณภาพของวัตถุดิบสีสันทนของผ้า การแปรรูปผ้าให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะสมการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทผ้าของจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า แหล่งการทอผ้าที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าอำเภอลานสะกา อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอท่าศาลาและอำเภอร่อนพิบูลย์ ทั้งนี้แหล่งการผลิตผ้าทอดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนมีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าเป็นจำนวนมากทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิต การสาธิตการทอผ้า การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชน และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวด้วย

5. จังหวัดนราธิวาส

“ทักษิณราชตำหนัก ชนรักศาสนา นราทัศน์เพลินตา ปาโจตรึงใจ แหล่งใหญ่แร่ทอง
ลองกองหวาน”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มผลิตภัณฑ์กระจูด ตำบลโคกเคียน อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

คุณเจ๊ะเสาะ แวอูลู โทรศัพท์ 073514045

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระจุงกระจูด

เครื่องจักสาน นราธิวาสเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งชาวบ้านสามารถจักสานได้อย่างวิจิตร งดงาม ประณีต โดยเฉพาะการจักสานกระจุงกระจูดและผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ การจักสานในจังหวัดนราธิวาสนั้นมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการจักสาน การคัดเลือกวัสดุที่ใช้ในการผลิต การย้อมสีวัสดุดิบ รวมถึงการออกแบบลวดลายของเครื่องจักสานเพราะแต่ละท้องถิ่นต่างก็มีเอกลักษณ์ของเครื่องจักสานที่โดดเด่น

จุดอ่อน เป็นการจักสานที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นอำเภอเมือง ส่วนอำเภออื่น ๆ จะผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทการทอผ้าไหม การทอผ้าขาวม้า เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลาในการจักสานมีการสืบทอดกันน้อย

จุดแข็ง มีการรังสรรค์รายละเอียดของเครื่องจักสานที่วิจิตร งดงาม มีกรรมวิธีการผลิตที่ประณีตซึ่งสามารถประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างหลากหลายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นที่นิยมของคนทั่วไปทั้งในระดับจังหวัดและภูมิภาค

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดนราธิวาสโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากกระจูดถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคใต้ ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของตลาด

ข้อจำกัด เป็นศิลปะหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการจักสานโดยเฉพาะการจักสาน ลวดลายใหม่ ๆ ประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวน ไม่มาก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ประจำท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความวิจิตร งดงาม ประณีต เป็นที่นิยมในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสานประเภทอื่น ๆ ได้อย่าง หลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมาก เนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับ การพัฒนาลวดลายของเครื่องจักสาน คุณภาพของวัตถุดิบ สีสันทนของ ผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นหลากหลายและมี เอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดปัตตานี พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริม ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ ตำบลโคกเคียน อำเภอเมืองเท่านั้น ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจักสานที่มีการส่งเสริม กระบวนการผลิตในระดับชุมชนยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจักสานทั้งในระดับครัวเรือนและ วิชาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการ พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการจักสานลวดลายต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน ดังกล่าว

6. จังหวัดปัตตานี

“บุคคละอาด หาดทรายสวย รวยน้ำตก นกเขาดี ลูกหยีอร่อย หอยแครงสด”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มตึกเหล็ก บ้านโคกอัน ตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

94120 คุณเจ๊ะแหว เต๊ะลูกกา โทรศัพท์ 073-431149

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กริช

กริช เมื่อประมาณ 300 ปีเศษในเกาะชวา อินโดนีเซีย มีเจ้าเมืองเมืองหนึ่งได้จัดทำกริชขึ้น เจ้าเมืองบังคับให้ช่างกริชทุกคนส่งกริชเข้าประกวดเมื่อถึงกำหนดวันแน่ งานกรรมการผู้ตัดสินกริชสำรวจ รายชื่อช่างตีกริชทั้งหมดปรากฏว่ามีช่างผู้หนึ่งไม่ได้ส่งกริชประกวดเจ้าเมืองจึงให้ทหารไปเอาช่างผู้นี้มาเมื่อ ช่างผู้นี้มาถึงวังก็มอบกริชของตนให้กรรมการพิจารณาลักษณะด้ามทำด้วยเหง้าไม้ ฝักทำด้วยกากหมากทำให้เจ้าเมืองโกรธเพราะกริชไม่สวยเหมือนช่างกริชคนอื่น ๆ ที่ประดับกริชด้วยทอง เพชร และพลอยอย่าง สวยงามเจ้าเมืองก็เอากริชที่ไม่สวยนี้โยนทิ้งในสระน้ำและเนรเทศช่างผู้ทำออกจากเมืองก่อนออกจากเมืองนั้น ช่างผู้นี้ได้กล่าวกับเจ้าเมืองว่ากริชที่ตีนั้นไม่ได้อยู่ที่เครื่องประดับตกแต่งแต่อยู่ที่ความขลังหรือศักดิ์สิทธิ์ วันรุ่งขึ้นเจ้าเมืองได้พบปลาขนาดใหญ่ในสระลอยพร้อมมีกริชปักอยู่เมื่อนำปลาขึ้นมาปรากฏว่าเป็นกริชที่เจ้า เมืองขว้างทิ้งเมื่อวานเมื่อเจ้าเมืองนึกคำพูดของช่างกริชรู้สึกเสียใจเป็นอย่างมากที่ได้เนรเทศช่างคนสำคัญ เมื่อช่างตีกริชได้มาถึงปัตตานีก็เดินทางมาถึงเมืองรามันและพักอยู่ที่นั่นจนเจ้าเมืองรามันทราบเรื่องราวจึงให้ ช่างผู้นี้ตีกริชให้ดูสักเล่มเมื่อทำเสร็จเจ้าเมืองได้ดูมีความประทับใจเป็นอย่างยิ่งจึงยกของช่างผู้นี้ไปเนนาเขาเขา หรือนายช่างผู้ยิ่งใหญ่ ปาเนนาเขาเขาได้ถ่ายทอดรูปแบบและเทคนิคในการตีกริชแก่ลูกศิษย์จึงได้รับความ นิยมเป็นอย่างมากตั้งแต่นั้นมาและได้เชื่อมความนิยมการใช้กริชเมื่อมีการออกก ฎหมายห้ามพกพาอาวุธในที่ สาธารณะ ปัจจุบัน มีช่างกริชกลุ่มหนึ่งได้รื้อฟื้นศิลปะการทำกริชโบราณให้มีความนิยมทำเป็น ศิลปะหัตถกรรมประเภทหนึ่งของประเทศไทยในปัจจุบัน

จุดอ่อน มีขั้นตอนในการหล่อหลอมที่มีความยุ่งยากพอสมควรเนื่องจากใช้ระยะเวลาในการ ตีกริช ให้คมและสวยงามจึงต้องใช้ความอดทนสูง

จุดแข็ง มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มีความละเอียด ประณีต สวยงาม มีเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่ยังมีการ ผลิต

โอกาส เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในระดับประเทศ ดังนั้นจึงเป็นสินค้าที่มีความต้องการของตลาดสูงมีการผลิตอย่างต่อเนื่องและมีความหลากหลายซึ่งสามารถ ผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ในประเทศ

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการขึ้นรูปประกอบกับ ในปัจจุบัน เหลือผู้ชำนาญในการตีกริชไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรม พื้นบ้านประเภทการหล่อหลอมโลหะของปัตตานีทำให้ทราบว่าจุดเด่นของการผลิตกริชนั้นมีความละเอียด วิจิตรสวยงาม ประณีต เหลือเพียงหมู่บ้าน โศกอันแห่งนี้เพียงแหล่งเดียวที่ผู้คนในชุมชนประกอบอาชีพการตีกริช ดังนั้น โอกาสที่จะเพิ่ม ศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มียุทธภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศสูงซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาช่างฝีมือรุ่นใหม่ในท้องถิ่น รวมทั้งคุณภาพของวัตถุดิบ

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งการผลิตกริชของจังหวัดปัตตานีพบว่า แหล่งการผลิตมีเฉพาะในพื้นที่อำเภอ โศกโพร้เท่านั้นที่มีศักยภาพควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีชื่อเสียงและประชาชนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการผลิตในระดับครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนซึ่งมี ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิต การจัดนิทรรศการและการจัดจำหน่ายรวมทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวอันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

7. จังหวัดพังงา

“แร่หมื่นล้านบ้านกลางน้ำถ้ำมดา ภูเขาแปลก แมกไม้จำปูน บริบูรณ์ด้วยทรัพยากร”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มจักสานบ้านทับเรียง บ้านทับเหวียง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

คุณสุนีย์ เจริญการ โทรศัพท์ 076-419616

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระเช้าผลไม้

เครื่องจักสาน งานหัตถกรรมท้องถิ่นเครื่องจักสานนับเป็นงานหัตถกรรมที่เกิดจาก ภูมิปัญญาชาวบ้านโดยการนำเอาวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันเป็นงานช่างฝีมือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ใช้วัสดุจากธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น หวาย ไม้ไผ่ นำมาสานขัดเพื่อนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้ในการ ดำรงชีพ ปัจจุบันผู้มี

ฝีมือด้านนี้มีไม่มากนักส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุซึ่งนับวันแต่ จะหมดไปถ้าไม่มีการอนุรักษ์และสืบทอดงาน เหล่านี้ไว้

จุดอ่อน เครื่องจักสานถือเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ผลิตได้จำนวนไม่มากนักซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นผู้จักสานบางครั้งทำให้ผลิตไม่ทันตามความต้องการของ ท้องตลาด

จุดแข็ง เครื่องจักสานของจังหวัดพังงามีความประณีต ลวดลายสวย ซึ่งสามารถจักสานเพื่อ ประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส การจักสานในจังหวัดพังงามีอยู่ไม่มากนักเป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนและในชุมชน ชนบทบางแห่งเท่านั้น อีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นเครื่องจักสานจึงเป็น สินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนัก และเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต จึงงามมีโอกาสนในการผลิต และจำหน่ายได้ทั้งภายในระดับจังหวัดและระดับภูมิภาค

ข้อจำกัด เครื่องจักสานของจังหวัดพังงาเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดใช้ ระยะเวลาในจักสานยาวนานมีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็น จำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ประจำท้องถิ่นของจังหวัดพังงาทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความประณีต งดงาม เป็นที่นิยมของ บุคคลทั่วไป ปมีประโยชน์ใช้สอยที่หลากหลายสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทอื่น ๆ ได้ เช่น กระเป๋า กระเป๋าผลไม้ กระเป๋าจากต้นกระจูด หมวก อื่น ๆ ดังนั้นโอกาสที่ทำให้เครื่องจักสานมี มูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความดี งามการใช้ในชีวิตประจำวัน แนวทางในการเพิ่มมูลค่าของเครื่องจักสานจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาลวดลาย คุณภาพของวัสดุที่ใช้ สีสันทนของ เครื่องจักสาน การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะเหมาะกับการ นำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดพังงา พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตเครื่องจักสานอำเภอเมือง อำเภอกะปง และอำเภอท้ายเหมือง ทั้งนี้แหล่งการผลิตเครื่องจักสาน ดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนมีชาวบ้านประกอบอาชีพการจักสานเป็น จำนวนมากซึ่งมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิตและการสาธิตภายใน ชุมชน และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน

8. จังหวัดพัทลุง

“ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น พุทธมณฑล
คู่ธานี พระปฐมเจดีย์เสียดฟ้า”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มหัตถกรรมผลิตภัณฑ์จากกระจูด (กลุ่มสหกรณ์ควนขนุน)

คุณหนูชีพ จันทวิเศษ บ้านหัวลาน บ้านคานพนางตุง ตำบลพนางตุง

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โทรศัพท์ : 074-685245

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : กระจูดเข้าผลไม้

เครื่องจักสาน พัทลุงเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งชาวบ้านสามารถนำวัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นเครื่องจักสานได้อย่างวิจิตร งดงาม ประณีต โดยเฉพาะการจักสานกระจูดเข้าจากหวาย ไม้ไผ่ กระจูด และกระจูดเป่าจากต้นกระจูด ตะกร้าจากหวายและไม้ไผ่ ข้อง และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ การจักสานในจังหวัดพัทลุงนั้นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการจักสานการคัดเลือกวัสดุที่ใช้ในการจักสาน การย้อมสีวัสดุดิบ รวมถึงการออกแบบลวดลายของเครื่องจักสานเพราะแต่ละท้องถิ่นต่างก็มีเอกลักษณ์ของเครื่องจักสานที่โดดเด่น

หัตถกรรมกระจูดหรือการสานเสื่อ กระจูดในจังหวัดพัทลุงนิยมทำกันมากตำบลทะเลน้อย และตำบลพนางตุง โดยทั่วไปรู้จักกันในนามการสานกระจูดบ้านทะเลน้อย ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

การสานกระจูดของชาวบ้านทะเลน้อยเดิมนิยมสานด้ วลายสองซึ่งเป็นลายแบบดั้งเดิม ต่อมาได้มีการประดิษฐ์ลายใหม่ เช่น ลายลูกกบ ลายดาว ลายลูกแก้ว ลายบวก ลายพัด ลายแมลงหวี่ ลายใยแมงมุม ลายกางเขน ลายก้างปลา ลายดอกกุหลาบ ลายดาวล้อมเดือน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีลายที่ไม่ปรากฏชื่ออีกจำนวนมาก การสานจะแตกต่างกันตามชนิดและรูปแบบของผลิตภัณฑ์การวางเส้นตอกเวลาสานจะ วางส่วน โคนและส่วนปลายสลับกันที่ละเส้น

จุดอ่อน เครื่องจักสานถือเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ผลิตได้จำนวนไม่มากนักซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นผู้จักสานบางครั้งทำให้ผลิตไม่ทันตามความต้องการของท้องตลาด

จุดแข็ง เครื่องจักสานของชาวจังหวัดพัทลุงเป็นศิลปหัตถกรรมการจักสานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่โดดเด่น คือ สิ่งของที่ใช้โดยทั่วไปในชีวิตประจำวัน ของประดับตกแต่งและเป็นของที่ระลึกที่มีลวดลายแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ ทำให้สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ทั้งภายในจังหวัดและภูมิภาค

โอกาส เครื่องจักสานจากไม้ไผ่ หวาย และกระจูดเป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นของชาวจังหวัดพัทลุงที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ดังนั้นจึงจัดเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัด มีศักยภาพในการผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ภายในจังหวัด เนื่องจากมีแหล่งการผลิตเครื่องจักสานไม่มากนัก

ข้อจำกัด เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต และความอดทนในการจักสานประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องจักสานของชาวจังหวัดพัทลุงเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมีการผลิตเพียงในพื้นที่ท้องถิ่นอำเภอควนขนุนและอำเภอกงหราเท่านั้นทำให้มีจำนวนไม่มากนักในท้องตลาด ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการในท้องตลาดมีอยู่มาก โดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีกรรมวิธีการผลิตที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุและวัตถุดิบที่มีคุณภาพมีการออกแบบลวดลายที่แปลกใหม่และทันสมัยรูปแบบพัฒนา คือ ผลิตภัณฑ์รุ่นใหม่ที่เกิดประดิษฐ์สานเป็นลายและรูปแบบต่างๆมีการเชื่อมโยงกระจุยหลากหลายสี เช่น สีแดง เขียว , เหลือง ม่วง เป็นต้น ที่ทำมาแล้วมี 11 แบบ ได้แก่ เสื้อกระจุยรุ่นใหม่ เสื้อปูโต๊ะ กระเป๋า พัด กระบุง ตะกร้า ผาซี ที่ใส่ของ จดหมาย ปิ่นโตของยาสูบ และเสื้อกระจุยการตลาดและการจำหน่าย ผลิตภัณฑ์กระจุยเป็นสินค้าที่ทำรายได้ให้กับชาวบ้านทะเลน้อยปีละจำนวนมากชาวบ้านทะเลน้อยจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กระจุยโดยการจำหน่ายที่บ้านทะเลน้อย เนื่องจากบ้านทะเลน้อยตั้งอยู่บริเวณเดียวกับอุทยานนกน้ำทะเลน้อยเมื่อผู้ผลิตทำงานเสร็จก็จะจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่บ้านเพราะผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นคนในครอบครัวจึงทำในลักษณะอุตสาหกรรมในครัวเรือนหรือบางรายอาจจะรับช่วงจากผู้ผลิตมาอีกทอดหนึ่ง

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดพัทลุง พบว่าแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งผลิตกระเช้าจากหวายและไม้ไผ่ กระบุงกระจูด จากอำเภอควนขนุน กระเป๋าจากต้นกระจูด ช้อง ตะกร้าจากหวายและไม้ไผ่ของอำเภอกงหรา ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งผลิตแห่งนี้เป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพทอผ้าพื้นเมืองอยู่เป็นจำนวนมากและที่สำคัญอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวทาง

ธรรมชาติของจังหวัดพัทลุง โดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตที่มีการจัดตั้งศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น

9. จังหวัดภูเก็ต

“ไข่มุกอันดามัน สวรรค์เมืองใต้ หาดทรายสีทอง สองวีรสตรี บารมีหลวงพ่อแช่ม”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มสตรีจักสานกก คุณมวด ศรีมูท บ้านพรุสมภาร ตำบลเทพกระษัตรี

อำเภอกลาง จังหวัดภูเก็ต 83110 โทรศัพท์ 076-313116

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผลิตภัณฑ์จักสาน (กระเป๋า กระเป๋าผลไม้ ถังขยะ ก่องกระดวย)

เครื่องจักสาน ภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งชาวบ้านสามารถจักสานได้อย่างสวยงาม ประณีต โดยเฉพาะการจักสาน ตะกร้า กระเป๋า และผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ การจักสานในจังหวัดภูเก็ตนี้นั้นจะมีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการจักสาน การคัดเลือกวัสดุ การย้อมสีวัสดุ รวมถึงการออกแบบลวดลายของเครื่องจักสาน

จุดอ่อน เครื่องจักสานของชาวจังหวัดภูเก็ตเป็นการจักสานที่จัดอยู่เฉพาะ ในกลุ่มชุมชน ท้องถิ่น อำเภอกลางและอำเภอเมืองเท่านั้นส่วนอำเภออื่น ๆ จะผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้าเนื่องจากการจักสานต้องใช้ความอดทนสูงและใช้ระยะเวลาในการจักสานและขาดการสืบทอดจากชนรุ่นหลัง

จุดแข็ง เครื่องจักสานถือว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดภูเก็ตที่มีการรังสรรค์รายละเอียดของเครื่องจักสานที่งดงามซึ่งสามารถประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปทั้งในระดับจังหวัดและภูมิภาค

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของ ชาวจังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จักสานกก ไม้ไผ่ และหวาย ซึ่งถือเป็นสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดภูเก็ตที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งใ

ภาคใต้ ดังนั้นเครื่องจักสานของชาวจังหวัดภูเก็ตจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้า
หัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของตลาด

ข้อจำกัด เนื่องจากเครื่องจักสานของชาวจังหวัดภูเก็ต เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด
ประณีต ในการจักสานโดยเฉพาะการจักสานลวดลายใหม่ ๆ ประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญในการจัก
สานไม่มากนัก ทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนไม่มาก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ
ประจำท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ตทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความงดงาม ประณีต เป็นที่นิยมใน
สังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์จักสานประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้น
โอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความ
ต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาดของ
เครื่องจักสานคุณภาพของวัตถุดิบและวัสดุที่ใช้ในการจักสาน สีสนของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นหลากหลายและ
มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดปทุมธานี
พบว่า แหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม ได้แก่
อำเภอกลางและอำเภอเมืองเท่านั้น ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจักสานที่มีการส่งเสริม
กระบวนการผลิตในระดับชุมชน ยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพ การจักสานทั้งในระดับครัวเรือนและ
วิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิต
การจักสานลวดลายต่าง ๆ และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

10. จังหวัดยะลา

“ใต้สุดสยาม เมืองงามชายแดน”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มเขียบปึกเสื่อผ้าสตรีเขื่อนบางลาง ตำบลเขื่อนบางลาง อำเภอบันนังสตา

จังหวัดยะลา 95130 คุณบีเคาะ มะแนสากอ โทรศัพท์ : 073-281059

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : หมวกกะปิเยาะ

ผ้า ยะลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นอย่างมากของศิลปหัตถกรรมประเภทผ้า ซึ่งชาวบ้านสามารถผลิตได้อย่างประณีต สวยงาม โดยเฉพาะการผ้าคลุมผมและหมวกกะปิเยาะ ที่มีลวดลายสีสันมีเอกลักษณ์แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นทั้งขั้นตอนการปักผ้า การคัดเลือกผ้า การย้อมสีรวมถึงการออกแบบลวดลายบนผ้า

จุดอ่อน ผ้าคลุมผมและหมวกกะปิเยาะของจังหวัดยะลามีขั้นตอนในการวาดลวดลายที่มีความยุ่งยากพอสมควรเนื่องจากเป็นลวดลายประยุกต์มีเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ

จุดแข็ง มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มีความประณีต สวยงาม มีลวดลายที่ทันสมัยแปลกใหม่

โอกาส เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในระดับประเทศ ดังนั้นผ้าคลุมผมและหมวกกะปิเยาะจึงเป็นสินค้าที่ยังมีความต้องการของตลาดสูง มีการผลิตอย่างต่อเนื่องและมีความหลากหลายซึ่งสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ ทั้งในประเทศและการส่งออกไปยังต่างประเทศ

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการวาดลวดลายบนผืนผ้า โดยเฉพาะลวดลายและรูปแบบใหม่ที่ทันสมัย ประกอบกับในปัจจุบันเหลือผู้ชำนาญไม่มากนัก

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้าทำให้ทราบว่าจุดเด่นของผ้าคลุมผมและหมวกกะปิเยาะนั้น คือ มีลวดลายบนผืนผ้าที่มีความละเอียด สวยงาม ประณีตเป็นที่นิยมของผู้คนในสังคมทั่วไป ดังนั้นจึงมีโอกาที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มีมูลค่าของผลิตภัณฑ์เนื่องจากยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาารูปแบบลวดลายของผ้าที่ทันสมัยมีสีสันที่สวยงาม คุณภาพของผ้าดิบที่ใช้ในการวาดลวดลาย สีสันและลวดลายที่ใช้บนผ้า การผลิตให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่น หลากหลายและมีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้าของจังหวัดยะลา พบว่า แหล่งการผลิตผ้าคลุมผมและหมวกกะปิเยาะมีเฉพาะในพื้นที่อำเภอบันนังสตาและอำเภอเมืองเท่านั้น ที่มีศักยภาพควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งของการผลิตผ้าคลุมผมและหมวกกะปิเยาะที่มีชื่อเสียงในภาคใต้และประชาชนส่วนใหญ่ จะประกอบอาชีพการผลิตผ้าคลุมผมและหมวกกะปิเยาะในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตและการจัดจำหน่ายในชุมชนรวมทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติอันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

11. จังหวัดระนอง

“คอคอดกระ ภูเขาหญ้า กาหยูหวาน ชารน้ำแร่ มุกแท้เมืองระนอง”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มผลิตภัณฑ์จักสาน หมู่ 2 บ้านย่านยาว ตำบลเขิวเหลียง ตำบลกะเปอร์ จังหวัดระนอง คุณเอนก น้อยชนะ โทรศัพท์ 077-824068

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ตะกร้า

เครื่องจักสาน จังหวัดระนองมีแหล่งการผลิตเครื่อง จักสานกระจายตามอำเภอต่างๆ ที่มีชื่อเสียงหลายแห่งซึ่งถือว่าเป็นเครื่องจักสานเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากลักษณะของเครื่องจักสานมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น คือ ใช้วัสดุในการจักสานจากหวายและไม้ไผ่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความคงทน มีรายละเอียดที่ประณีต สวยงาม ทนทานกว่าวัสดุประเภทอื่น มีความพิถีพิถันในการจักสานโดยผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานที่ผลิตขึ้น ได้สะท้อนภูมิปัญญาของท้องถิ่นและการสืบทอดการจักสานแบบรุ่นต่อรุ่นจนถึงปัจจุบันซึ่งมีแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่สำคัญคือ อำเภอกะเปอร์ อำเภอละอุ่น และอำเภอกระบุรี

จุดอ่อน การผลิตเครื่องจักสานของชาวจังหวัดระนองนั้นมีการผลิตไม่แพร่หลายเท่าที่ควรเป็นศิลปหัตถกรรมการจักสานที่ต้องอาศัยความชำนาญใช้ระยะเวลาในการจักสานนานส่วนใหญ่ จะผลิตขึ้นใช้เองในชุมชนเท่านั้น

จุดแข็ง มีเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น กงทน แข็งแรง ส่วนใหญ่เป็นการจักสานสิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนจึงมีการประยุกต์ใช้วัสดุธรรมชาติมาผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมในท้องถิ่น มีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และสินค้าอย่างอื่นที่หลากหลาย สวยงาม ละเอียด ประณีต

โอกาส หัตถกรรมจากไม้ไผ่และหวายเป็นศิลปหัตถกรรมของชาวจังหวัดระนองที่สืบทอดกันมาช้านาน ลิตขึ้นภายในชุมชนจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ตามความต้องการของท้องถิ่น

ข้อจำกัด เครื่องจักสานไม้ไผ่และหวายของชาวจังหวัดระนองเป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความละเอียด ประณีต ในการจักสานประกอบกับในปัจจุบัน แหล่งผู้ชำนาญไม่มากนักทำให้ไม่สามารถผลิตได้จำนวนมากตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

เครื่องจักสานของชาวจังหวัดระนองเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น สามารถประยุกต์ใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายรวมทั้งเป็นสินค้าที่มีอยู่ อย่างจำกัดมีจำนวนไม่มากนักในท้องถิ่น มีการใช้วัสดุในการผลิตที่แตกต่างจากแหล่งอื่น ๆ ในประเทศ ดังนั้นจึงมีโอกาสนในการส่งเสริมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจเนื่องจากความต้องการในท้องถิ่นมีอยู่มากโดยแนวทางในการส่งเสริมเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจต้องมีการมีวิธีการผลิตที่ละเอียด ประณีต ใช้วัสดุที่มีคุณภาพ และมีการออกแบบลวดลายที่ทันสมัย

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานของจังหวัดระนองพบว่า แหล่งการจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ อำเภอเกาะเปอร์ อำเภอละอุ่น และอำเภอกระบุรี ทั้งนี้เนื่องจากทั้ง 3 อำเภอเป็นแหล่งการผลิตขนาดใหญ่ที่มีชาวบ้านประกอบอาชีพอยู่เป็นจำนวนมากโดยแนวทางการส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งการผลิตซึ่งอาจมีการจัดตั้งศูนย์การสาธิต การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับเครื่องจักสานและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ และส่งเสริมให้มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนหรือท้องถิ่นเหล่านั้น

12. จังหวัดสงขลา

“นกน้ำเพลินตา สมิหลาเพลินใจ เมืองใหญ่สองทะเล เสน่ห์สะพานป๋า ถิ่นธุรกิจแดนใต้”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มราชวัดถ์แสงส่องหล้า บ้านนอก ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัด

สงขลา 90100 คุณวิชัย มาระเสนา โทรศัพท์ : 074-450029

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าไหมทอมือ, ผ้าฝ้ายทอมือ

ผ้าทอเกาะยอ หรือผ้าเกาะยอเป็นผ้าทอพื้นเมืองของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นผ้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสงขลาที่มีความประณีตและสีสันทึที่สวยงาม โดยมีการทอยกดอกที่มี ลวดลายอ่อนนุ่มถือเป็นสัญลักษณ์หัตถกรรมพื้นบ้านของภาคใต้และยังเป็นสุดยอดผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่ง ผลิตภัณฑ์ OTOP ปี 2549 สืบสานตำนานจากชาวเกาะยอที่ส่วนหนึ่งอพยพมาจากตำบลน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ และตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมืองสงขลา มีเชื้อสายจีนทำอาชีพประมง ทำสวนยาง สวนผลไม้ และงานหัตถกรรมพื้นบ้านคือการทอผ้าพื้นเมืองสำหรับใช้ในครัวเรือนจึงเป็นที่มาของผ้าทอเกาะยอไม่มี หลักฐานที่ปรากฏแน่ชัดว่าชาวเกาะยอเริ่มทอผ้ากันตั้งแต่เมื่อไหร่ แต่ทราบว่าที่เกาะยอมีการทอผ้ามานับเป็น ร้อยๆ ปีแล้วตั้งแต่เมื่อครั้งที่มีการอพยพมาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินอยู่บนเกาะยอสืบสานการถ่ายทอดภายใน ครอบครัวเรื่อยมา

หัตถกรรมผ้าทอเกาะยอ อุตสาหกรรมครัวเรือนผ้าทอพื้นเมืองของชาวตำบลเกาะยอ ซึ่งเป็นเกาะใน ทะเลสาบสงขลานั้นเป็นแหล่งหัตถกรรมผ้าทอพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์มีความประณีตและมีสีสันทลวดลายต่าง ๆ สวยงาม นอกเหนือจากการประมงและการทำสวนผลไม้แล้วชาวเกาะยอรู้จักการทอผ้ามาแล้วนับเป็นร้อย ๆ ปีตั้งแต่ครั้งที่ชาวจีนอพยพตั้งถิ่นฐานอยู่บนเกาะ

การทอผ้าเกาะยอในระยะแรกเริ่มใช้เครื่องทอที่เรียกกันว่า กี่ทอ เป็นกี่พื้นบ้านและใช้เครื่องมือที่ เรียกกันว่า ตรน แทนกระสวย ในปี พ.ศ. 2482 ได้มีครูทอผ้าชาวจีนจากเชียงใหม่นำวิธี การทอผ้ากี่กระตุก เป็นครั้งแรกบนเกาะยอและได้ใช้จนมาถึงปัจจุบันนี้

จุดอ่อน การทอผ้าเป็นวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวสงขลามานานซึ่งผู้หญิงทุกคนในชุมชนต้องรู้จัก การทอผ้าเนื่องจากผ้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิตแต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เทคโนโลยี เข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตทำให้แบบแผนการแต่งกายเปลี่ ยนแปลงไปด้วยโดยเฉพาะการนุ่งห่ม ด้วยผ้าทอพื้นเมือง การทอผ้าเป็นหัตถกรรมพื้นเมืองที่มีความประณีต ละเอียด วิจิตร งดงาม ทำให้การผลิตมี ต้นทุนที่สูงดังนั้นจึงทำให้ผ้าทอมีราคาเพิ่มสูงขึ้น ไปด้วย

จุดแข็ง ผ้าทอเป็นผ้าทอที่มีความวิจิตร ประณีต มีรายละเอียดบนผืนผ้าที่งดงามมีการผลิตอย่าง ต่อเนื่องซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกายได้หลากหลายและสามารถนำผ้าไปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์หรือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างสวยงามเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส สภาพการทอผ้าในจังหวัดสงขลามีอยู่ไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือน ชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้น อีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นผ้าทอจึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร งดงาม มีโอกาสในการผลิตสามารถจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

ข้อจำกัด ผ้าทอของจังหวัดสงขลาเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ใช้ระยะเวลาในการทอมีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อยไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรม พื้นบ้านผ้าซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดสงขลาทำให้ทราบว่าผ้าทอพื้นเมืองมีจุดแข็งด้านความวิจิตร งดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์และเครื่องห่มประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผ้าทอมีมูลค่าทางเศรษฐกิจของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจาก ผ้าทอยังมีความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ แนวทางในการเพิ่มมูลค่าของผ้าทอจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาตลาด คุณภาพของวัสดุที่ใช้ สีสันทนของผ้า การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่โดดเด่น หลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะและเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมผ้าทอของจังหวัดสงขลา พบว่า แหล่งการทอผ้าที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้าในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง ทั้งนี้แหล่งการผลิตผ้าดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับชุมชนมีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าเป็นจำนวนมากทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิต การสาธิตต่าง ๆ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชน และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวด้วย

13. จังหวัดสตูล

“ตระกูล ไก่ดำ จำปาตะ คนใจพระ งามเลิศ เชิดสตูล”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : การทำผ้าซัดตะ ถนนยนตรการกำธร ตำบลทุ่งน้อย อำเภอควนกาหลง

จังหวัดสตูล 91130 คุณดวงเดือน ไชยสะอาด

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าซัดตะ

เครื่องจักสาน ฝาชัดแต่ละเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมน้อยลงเนื่องจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประกอบกับไม้ไผ่มีจำนวนลดลงทำให้ หันไปนิยมใช้วัสดุอื่นแทนฝาชัดแต่ละ แต่อย่างไรก็ตามยังมีการทำ ฝาชัดแต่ละอยู่ที่ชุมชน “บ้านค่ายรวมมิตร” และหมู่บ้านสะพานวา อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล การทำฝาชัดแต่ละจัดเป็นการจักสานที่ต้องอาศัยความประณีตบรรจงเพราะนอกจากจะเป็นเรื่องของความแข็งแรงคงทนแล้วยังต้องคำนึงถึงความสวยงามอีกด้วย

ลายที่เป็นที่นิยม คือ ลายลูกแก้วและลายปีกเหยี่ยวเพราะมีความสวยงามและคงทนมาก ใช้ทำฝานำไปตกแต่งอาคาร เช่น ผนังห้องประชุม ทำฝ้าเพดาน เป็นต้น การทำฝาไม้ไผ่ในจังหวัดสตูลสามารถทำเป็นอาชีพได้เป็นอย่างดีเพราะนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งภายในจังหวัดสตูลจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

จุดอ่อน เป็นการจักสานที่จัดอยู่เฉพาะในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นอำเภอท่าแพและอำเภอ กวนกาหลงเท่านั้นส่วนอำเภออื่นๆ จะผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับ ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ด้านการแกะสลัก เนื่องจากการจักสานต้องใช้ระยะเวลา ใช้ความอดทนสูง มีการสืบทอดกันน้อย มีเพียงบางชุมชนเท่านั้น

จุดแข็ง มีการรังสรรค์รายละเอียดของเครื่องจักสานที่งดงาม มีความคงทน มีกรรมวิธี การผลิตอย่างต่อเนื่องผลิตภัณฑ์มีความคงทนสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างหลากหลายมีเอกลักษณ์เฉพาะ เป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส เครื่องจักสานเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของชาวจังหวัดสตูลโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์จากไม้ไผ่โปะและก้านจาก เป็นสินค้าพื้นเมืองของจังหวัดสตูลที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคใต้ ดังนั้นเครื่องจักสานจากวัสดุธรรมชาติจึงเป็นสินค้าที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถผลิตเป็นสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านจำหน่ายได้ทั้งในจังหวัดและภูมิภาค

ข้อจำกัด เป็นศิลปหัตถกรรมที่ต้องใช้ความอดทนในการจักสานโดยเฉพาะการจักสาน ลวดลายใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเหมาะกับยุคสมัยในปัจจุบันทั้งยังเหลือผู้ชำนาญในการจักสานไม่มากนัก ทำให้ไม่สามารถผลิตได้ตามความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานผาขัดแต่ละซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของจังหวัดสตูลทำให้ทราบว่าเครื่องจักสานมีจุดแข็งด้านความงดงาม ประณีต คงทน เป็นที่นิยมในสังคมโดยทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จักสานประเภทอื่นๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่จะเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจให้มามีมูลค่า

ของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นจึงมีโอกาสมากเนื่องจากยังมีความต้องการภายในท้องถิ่นสูง ซึ่งแนวทางการเพิ่มมูลค่านั้นจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาตลาดของเครื่องจักสาน คุณภาพของวัตถุดิบ สีสันทันของผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทเครื่องจักสานของจังหวัดสตูลพบว่าแหล่งการผลิตเครื่องจักสานที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ อำเภอควนกาหลงทั้งนี้แหล่งการผลิตดังกล่าวเป็นแหล่งการจักสานที่มีการส่งเสริมกระบวนการผลิตในระดับชุมชนและยังคงมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพการจักสานทั้งในระดับครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีทั้งกระบวนการผลิต การสาธิตการจักสานผลิตภัณฑ์ต่างๆ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนและมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ อันทรงคุณค่าที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าว

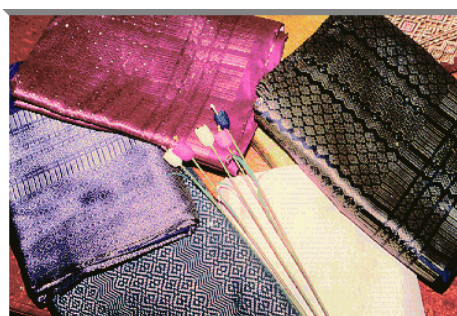
14. จังหวัดสุราษฎร์ธานี

“เมืองร้อยเกาะ เงาะอร่อย หอยใหญ่ ไข่แดง แหล่งธรรมะ”

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ : กลุ่มสตรีทอผ้าบ้านพุมเรียง ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

84110 คุณหวันมะ นุ้ยหิม โทศัพท์ 077-431359

ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น : ผ้าฝ้าย, ผ้าไหม ลวดลายต่างๆ

ผ้าไหมพุ่มเรียง เป็นงานศิลปหัตถกรรมที่ทำกันในกลุ่มหมู่บ้านชาวไทยมุสลิมที่ตำบลพุ่มเรียง อำเภอไชยา แต่เดิมชาวไทยมุสลิมพุ่มเรียงทอผ้าสำหรับใช้เองในครอบครัวในงานแต่งงานหรือทำพิธีฮัจญ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแต่ละครอบครัวจะมีกี่กระทงอยู่ แถบทุกบ้านแต่ภายหลังเมื่อมีความต้องการมากขึ้นจึงผลิตออกจำหน่ายเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน

ผ้าไหมพุ่มเรียง ผ้าไหมพุ่มเรียงเป็นงานศิลปหัตถกรรมซึ่งสืบทอดกันมาในกลุ่มชาวไทยมุสลิมที่ตำบลพุ่มเรียง อำเภอไชยา ศิลปะลวดลายผ้ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวลวดลายผ้าพุ่มเรียงซึ่งเป็นลายดั้งเดิมและเป็นที่ยอมรับมาแต่โบราณมีหลายแบบ เช่น ลายนพเก้า ลายดอกพิกุล ลายฝ้ายกเชิงครุฑ ลายก้านต่อดอก ลายราชวัตร ลายดอกแก้ว ลายดอกนุหงา ลายยกเบ็ด ลายดอกแมลงวัน ลายราชสีห์เข้าถ้ำ เป็นต้น ผ้าทอพุ่มเรียงที่ทอเสร็จเรียบร้อยแล้วสามารถนำไปทำเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายรูปแบบนอกจากการทำเป็นผ้าถุงแล้วยังสามารถทำเป็นเสื้อ กระโปรง กระเป๋า กรอบรูป พวงกุญแจ เนคไท และอื่น ๆ อีกมากมาย

จุดอ่อน การทอผ้าเป็นวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชุมชนชาวสุราษฎร์ธานีมานานซึ่งผู้หญิงทุกคนในชุมชนต้องรู้จักการทอผ้าเนื่องจากผ้าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิต แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตทำให้แบบแผนการแต่งกายเปลี่ยนแปลงไปด้วยโดยเฉพาะการนุ่งห่มด้วยผ้าทอซึ่งการผลิตต้องอาศัยระยะเวลาในการทอทำให้การผลิตมีต้นทุนที่สูง ดังนั้นจึงทำให้ผ้าทอชนิดต่าง ๆ มีราคาเพิ่มสูงขึ้นไปด้วย

จุดแข็ง ผ้าทอของชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นผ้าที่มีความวิจิตร ประณีต มีรายละเอียดบนผืนผ้าที่งดงาม มีกระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการแต่งกาย ได้หลากหลายและสามารถนำผ้าทอนี้ไปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์หรือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างสวยงาม เป็นที่นิยมของคนทั่วไป

โอกาส สภาพการทอผ้าในจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีอยู่ไม่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ทำในครัวเรือนชุมชนชนบทบางแห่งเท่านั้นอีกส่วนหนึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมของกลุ่มภายในท้องถิ่น ดังนั้นผ้าทอจึงเป็นสินค้าพื้นเมืองที่มีจำนวนไม่มากนักและเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความวิจิตร งดงามมีโอกาสในการผลิตและจำหน่ายสูง

ข้อจำกัด ผ้าทอของจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความประณีต ละเอียดอ่อน ใช้ระยะเวลาในมาทอยาวนาน มีการสืบทอดภายในชุมชนและท้องถิ่นค่อนข้างน้อย ไม่สามารถผลิตได้เป็นจำนวนหรือปริมาณมาก ๆ ในระยะเวลาความต้องการของตลาด

การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จากการวิเคราะห์งานศิลปหัตถกรรมการทอผ้าไหมพุ่มเรียงซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะประจำท้องถิ่นของ จังหวัดสุราษฎร์ธานีทำให้ทราบว่าผ้าเหล่านี้เป็นผ้าทอพื้นบ้านที่มีจุดแข็ง ด้านความประณีต วิจิตร งดงาม เป็นที่นิยมของบุคคลทั่วไปสามารถประยุกต์และแปรรูป เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่มประเภทอื่น ๆ ได้อย่างหลากหลาย ดังนั้นโอกาสที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นจึงมีอยู่มากเนื่องจากยังมีความต้องการภายในประเทศสูง โดยแนวทาง ในการเพิ่มมูลค่าของผ้าไหมพุ่มเรียงจึงขึ้นอยู่กับการพัฒนา

ลวดลาย คุณภาพของวัตถุดิบ สีเส้นของผ้า การแปรรูปผ้าให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่โดดเด่นหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ในสภาพการณ์ของสังคมปัจจุบัน

การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากการศึกษาแหล่งผลิตงานศิลปหัตถกรรมประเภทผ้าผ้าของจังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่า แหล่งการทอผ้าที่มีศักยภาพที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ แหล่งทอผ้า อำเภอไชยา ทั้งนี้แหล่งการผลิตผ้าทอดังกล่าวเป็นแหล่งการผลิตที่มีการส่งเสริมการผลิตในระดับ ชุมชนมีชาวบ้านประกอบอาชีพการทอผ้าเป็นจำนวนมากทั้งยังมีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมที่มีกระบวนการผลิต การสาธิตต่างๆ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชนและยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญอยู่ใกล้เคียงกับชุมชนดังกล่าวด้วย

จากการวิเคราะห์คุณค่าอัตลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศไทยในการประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ทำให้ทราบว่าศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านนั้นเป็นภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติร่วมกันมีการสืบสานองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ความสามารถ และความชำนาญต่างๆ ถ่ายทอดมายังกลุ่มชนรุ่นหลังกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านใดที่ไม่มีการสืบทอดและมีสิ่งอื่นที่ดีกว่าศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทนั้นก็จะเสื่อมสลายไป หากศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านใดยังคงมีความสำคัญในวิถีชีวิตประจำวันที่มีการสั่งสมองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นศิลปหัตถกรรม มีการประดิษฐ์ คิดค้นสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องแล้วสิ่งเหล่านั้นก็จะยังคงอยู่ในสังคมแห่งนั้นไม่เสื่อมสลายไปตามทฤษฎีการกระทำระหว่างกันด้วยสัญลักษณ์และทฤษฎีวิวัฒนาการในขณะเดียวกัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ยังคงมีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการเป็นศูนย์รวมของประชากรหลากหลายเชื้อชาติและกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจนก่อให้เกิดการถ่ายทอดและการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมระหว่างกัน ทำให้มีรูปแบบทางวัฒนธรรมที่ตีงามสามารถถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ได้เป็นอย่างดีตามทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานของประเทศไทยเป็นดินแดนที่มีอารยธรรมเก่าแก่ ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกและเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมและประเพณี ที่มีความแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมเป็นตัวบ่งบอกถึงคติ ความเชื่อ พิธีกรรม ค่านิยม ศาสนา และรูปแบบการดำเนินชีวิตตลอดจนการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดี สาเหตุที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรมประเพณี ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการเป็น ศูนย์รวมของประชากรหลากหลายเชื้อชาติและกลุ่มชาติพันธุ์ ที่มีการติดต่อค้าขายกับประเทศใกล้เคียงจน ก่อให้เกิดการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีระหว่างกัน ทำให้รูปแบบการดำเนินชีวิตก็มีความคล้ายคลึงกันด้วย ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์มีผลทำให้ศิลปวัฒนธรรมมีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทย โดยสังเกตได้จาก รูปแบบวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชาวอีสานผ่านทางประเพณีต่างๆ ที่จัดขึ้นทำให้สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้เป็นอย่างดีศิลปวัฒนธรรมของชาวอีสานมีพัฒนาการมาตั้งแต่ครั้งโบราณกาล ดังจะเห็นได้จาก หลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่ค้นพบล้วนแสดงให้เห็นว่าบรรพบุรุษ ของชาวอีสานรู้จัก การใช้งานศิลปะพวงภาพและสัญลักษณ์ต่างๆ เป็นตัวสื่อความหมายมาเป็นเวลานานที่ยังคงบอกเรื่องราวการ ดำเนินชีวิตของบรรพบุรุษของ ชุมชนชาวอีสานในยุค ก่อนประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาได้เป็นอย่างดี การค้นหา ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า โดย กระบวนการศึกษารุ่นนี้เริ่มต้นจากการสำรวจ เพื่อค้นหาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ เลย ยโสธร ร้อยเอ็ด มหาสารคาม มุกดาหาร สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุดรธานี อำนาจเจริญ และ อุบลราชธานี ด้วยวิธีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นและการ ตรวจสอบข้อมูลผลิตภัณฑ์จากสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดในแต่ละจังหวัดซึ่งผลการดำเนินการศึกษาทำให้ทราบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 19 จังหวัดนั้นมี ผลิตภัณฑ์ทางด้านศิลปหัตถกรรมที่หลากหลายมีเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละจังหวัด บางผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นคล้ายคลึงกันมากจึง สามารถแยกประเภทของผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะได้เป็น 4 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา และการหล่อหลอม โลหะ โดยเฉพาะศิลปหัตถกรรมประเภทผ้าไหมที่มีความวิจิตร ประณีต งดงาม โดยมีการผลิตในทุกจังหวัด ทำให้ผ้าไหมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีชื่อเสียงในระดับสากล

ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ผ้าไหมลวดลายต่าง ๆ ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้าย ผ้าขิด ผ้าจก ผ้าแพรวา ผ้าแพรมน ผ้าโสร่ง และผ้าขาวม้า ซึ่งแหล่งการผลิตผ้าต่างๆ เหล่านี้สามารถ พบได้ทั่วทุกจังหวัด

ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นงานหัตถกรรมเก่าแก่อย่างหนึ่ง ที่ทำขึ้นเป็น เครื่องมือเครื่องใช้โดยใช้วัสดุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นซึ่งกรรมวิธีในการทำเครื่องจักสาน เริ่มจากการใช้วัสดุจาก ธรรมชาติที่มีลักษณะเป็นเถา เป็นเส้น เช่น เถาวัลย์ หวาย กระจูด กกมาสอดขัดกันเป็นแผ่นอย่างง่ายๆ แล้วพัฒนาเป็นภาชนะหรือเครื่องใช้ ที่มีประโยชน์ใช้สอย ตามความต้องการพร้อมกับพัฒนารูปทรงลวดลาย

ให้มีความละเอียด ประณีตงดงาม เครื่องจักสานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่สร้างขึ้นก่อนที่จะมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ผลิตด้วยเครื่องจักร และเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ การทำเครื่องจักสานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยทั่วไป จะมีกรรมวิธีในการทำและรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน รูปแบบของเครื่อง จักสานก็จะจะเป็นไปตาม ความนิยมชนบประเพณีและชีวิตความเป็นอยู่ในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งเครื่องจักสาน ที่พบใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากการรวบรวมข้อมูลและการวิจัยพบว่ามีประเภทของ เครื่องจักสาน ที่หลากหลาย ได้แก่ กระเป๋ากลึงสตรี ไช ข้อง ตะกร้า เสื่อกก กระจาด กระจิบข้าว กระด้ง เครื่องหวาย เสื่อจันทบูรณั กระเช้าวัว กระด้งเลี้ยงไหม โคมไฟต้นมะพร้าว ไม้กวาด เสื่อผือ เสื่อกรายบรา กล้องกระดาดชำระ เสื่อกมัดหมี่และกระบุง เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่ที่มีร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์และมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาเป็นเวลายาวนาน หลักฐานเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาของภาคอีสานที่เก่าแก่และสำคัญที่สุดก็คือ แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีการค้นพบเครื่องปั้นดินเผาเขียนสีที่มีอายุเก่าแก่ถึงประมาณ 5,600 ปี โดยเครื่องปั้นดินเผาเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตชาวอีสาน มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนับตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ก็เริ่มรู้จักการนำเอาดินมาปั้น เป็นรูปทรงต่างๆ แล้วนำไปเผาไฟให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความแข็งแกร่ง คงรูปเหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ มากมาย เช่น หม้อน้ำ โอ่ง แจก้น ถ้วย ชาม และอิฐ เป็นต้น และเมื่อชุมชนหรือท้องถิ่นใดมีการผลิตอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานก็จะมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใน ท้องถิ่นของตนทั้งในด้านคุณภาพและรูปแบบจนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นหนึ่ง ไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ส่วนใหญ่เครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตเพื่อเป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ในชุมชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ถ้วย ชาม ครก โอ่งน้ำ กระจาดดอกบัว อ่างปลุกบัว แจก้น เครื่องตกแต่งบ้านและสวน กระจาดต้นไม้ หม้อดินเหนียว อ่างเลี้ยงปลา และหม้อเขียนสี เป็นต้น

การหล่อหลอมโลหะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นเทคโนโลยี ของชุมชนชาวอีสาน ในรูปแบบของเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องใช้ และเครื่องประดับนานกว่า 6,000 ปีมาแล้วซึ่งได้พบร่องรอยและความเจริญของชุมชนอีสานในอดีตตามที่ปรากฏในแหล่งโบราณคดีต่าง ๆ จึงไม่ยากที่วัฒนธรรมการผลิตเครื่องสำริดจะกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ การติดต่อค้าขายระหว่างชุมชนหนึ่งไปสู่อีกชุมชนหนึ่งทั้งนี้ในแต่ละ กลุ่มชาติพันธุ์ก็มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการหล่อหลอมโลหะอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอดมาจากบรรพบุรุษแตกต่างกันออกไป ซึ่งชาวอีสานสามารถใช้วิธีการหล่อหลอมโลหะเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม วิจิตร บรรจงจนเป็นที่ยอมรับและรู้จักกันอย่างแพร่หลาย ผลิตภัณฑ์การหล่อหลอมโลหะส่วนใหญ่เป็นศิลปหัตถกรรมประเภท บัวรดน้ำ รางน้ำฝน ฝาโอ่ง เครื่องประดับเงิน ขวาน มีด พรำ เคียว เครื่องทองเหลือง เป็นต้น

ศิลปหัตถกรรมประเภทอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารและผลผลิตทางการเกษตร

แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์ เป็นผลิตภัณฑ์ ประเภทต่างๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผาและการหล่อหลอมโลหะ ซึ่งผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ในกลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิมที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและ ได้รับการพัฒนารูปแบบ ของผลิตภัณฑ์ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาท ต่อชุมชนภาคอีสานมากขึ้น โดยแนวทางในการเพิ่มศักยภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้นอยู่กับการแนะนำในการเลือกใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่มีคุณภาพในการผลิต สนับสนุนด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความสวยงาม สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายและทันสมัย พยายามลดต้นทุนในการผลิต ด้วยการเลือกใช้วัสดุและวัตถุดิบ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นโดยที่ไม่ทำให้คุณค่า คุณภาพของผลิตภัณฑ์ลดลง มีการส่งเสริมอาชีพให้กับคนรุ่นหลังเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ภายในชุมชน ตลอดจนมีการส่งเสริมด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นซึ่งจะทำให้ศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ มีศักยภาพสามารถผลิตเป็นสินค้าในเชิงธุรกิจได้ตามความต้องการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยนั้น ทุกแหล่งการผลิตมีการจัดตั้งศูนย์รวมผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการสาธิตกระบวนการผลิต เพื่อเป็นการเพิ่มแรงจูงใจและอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับผู้เข้าเยี่ยมชมในแต่ละท้องถิ่น ในการส่งเสริมศักยภาพให้แหล่งการผลิตงานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่า มีแหล่งการผลิตที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวมีดังนี้

1. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทผ้า ได้แก่

- 1.1 แหล่งการผลิตผ้าไหมแพรวาในพื้นที่อำเภอลำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
- 1.2 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในพื้นที่อำเภอชนบท อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น
- 1.3 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมเกร็ดเต้า ในพื้นที่อำเภอบ้านเขว้า อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ
- 1.4 แหล่งการผลิตผ้าไหมมุกในพื้นที่อำเภอนาทม อำเภโพนสวรรค์ อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม
- 1.5 แหล่งการผลิตผ้าไหมลายประยุกต์ ผ้าไหมพิมพ์ลายในพื้นที่อำเภอบักรงชัย จังหวัดนครราชสีมา

1.6 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในพื้นที่อำเภอนาโพธิ์ อำเภอประโคนชัย อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

1.7 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในพื้นที่อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอคอนสาร อำเภอนิคมคำสร้อย จังหวัดมุกดาหาร

1.8 แหล่งการผลิตผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก อำเภอบรบือ อำเภอกุดรัง อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

1.9 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมจิด หมอนขวานผ้าจิดในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอมหาชนะชัย อำเภอป่าติ้วจังหวัดยโสธร

1.10 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

1.11 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้าย ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอวังสะพุง อำเภอผาขาว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

1.12 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในพื้นที่อำเภอ ห้วยทับทัน อำเภออุทุมพรพิสัย อำเภอขุนหาญ อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ

1.13 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าไหมหางกระรอกในพื้นที่อำเภออากาศอำนวย อำเภอวาริชภูมิ อำเภอมัญจาคีรี อำเภอเสลภูมิ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด อำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอคำชะอี อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอพังโคน อำเภอเจริญศิลป์ อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร

1.14 แหล่งการผลิตผ้าไหมยกทองลายครุฑยุดนาค ในพื้นที่อำเภอเมือง ผ้าไหมลายลูกแก้ว อำเภอท่าตูม อำเภอชุมพลบุรี อำเภอจอมพระ อำเภอปราสาท อำเภอสนม อำเภอศรีขรภูมิ อำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์

1.15 แหล่งการผลิตผ้าไหมในพื้นที่อำเภอปาดคาค อำเภอโพธิ์พิสัย อำเภอโพธิ์ตาก กิ่งอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

1.16 แหล่งการผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในพื้นที่อำเภอศรีบุญเรือง อำเภอเมือง อำเภอนากลาง อำเภอโนนสังข์ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

1.17 แหล่งการผลิตผ้าไหมจิดในพื้นที่อำเภอเสนางนิคม อำเภอเมือง อำเภอลืออำนาจ อำเภอพนนา อำเภอปทุมราชวงศา อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

1.18 แหล่งการผลิตผ้าไหมจิดในพื้นที่อำเภอหนองวัวซอ อำเภอกุดจับ อำเภอโนนสะอาด อำเภอศรีธาตุ อำเภอหนองแสง อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

1.19 แหล่งการผลิตผ้าไหมเงินไหมคำ ผ้าไหมมัดหมี่ลายกาบบัวในพื้นที่ อำเภอเมือง อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอสำโรง อำเภอบุณฑริกอำเภอเขื่องใน อำเภอเดชอุดม อำเภอม่วงสามสิบ อำเภอนาตาล อำเภอพิบูลมังสาหาร อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

2. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทเครื่องจักสาน ได้แก่

2.1 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอดอนจาน อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอเวียงใหญ่ อำเภอหนองสองห้อง อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

2.3 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ

2.4 แหล่งการผลิต เครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอนาหว้า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

2.5 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอพิมาย อำเภอชุมพวง อำเภอด่านขุนทด อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

2.6 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอสตึก อำเภอประโคนชัย อำเภอบ้านกรวด อำเภอเมือง อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์

2.7 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอกำชะอี อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

2.8 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอวาปีปทุม อำเภอแกดำ อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2.9 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร

2.10 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอโพนทราย อำเภอโพธิ์ชัย อำเภอเมือง อำเภอปทุมรัตน์ อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.11 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอท่าลี่ อำเภอวังสะพุง อำเภอเชียงคาน อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

2.12 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอภูพาน อำเภอนิคมน้ำอูน อำเภออากาศอำนวย อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

2.13 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอสำโรงท่า อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

2.14 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอบุ่งคล้า อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

2.15 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเสนางนิคม อำเภอพนา อำเภอหัวตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ

2.16 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอบ้านดุง อำเภอเมือง อำเภอบ้านฝ้อ อำเภอกุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี

2.17 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

3. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่

3.1 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

3.2 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอจตุรัส อำเภอแก้งค้อ จังหวัดชัยภูมิ

3.3 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอโซคชัย จังหวัดนครราชสีมา

- 3.4 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์
- 3.5 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
- 3.6 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
- 3.7 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ
- 3.8 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
- 3.9 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย
- 3.10 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู
- 3.11 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่ อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี
- 3.12 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอตระการพืชผล

จังหวัดอุบลราชธานี

4. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทการหล่อหลอมโลหะ ได้แก่
 - 4.1 แหล่งการหล่อหลอมโลหะในพื้นที่อำเภอกักค้อชุมพล จังหวัดชัยภูมิ
 - 4.2 แหล่งการหล่อหลอมโลหะในพื้นที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
 - 4.3 แหล่งการหล่อหลอมโลหะในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด
 - 4.4 แหล่งการหล่อหลอมโลหะในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
 - 4.5 แหล่งการหล่อหลอมโลหะในพื้นที่อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
 - 4.6 แหล่งการหล่อหลอมโลหะในพื้นที่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย
 - 4.7 แหล่งการหล่อหลอมโลหะในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ภาคกลาง

ภาคกลางเป็นดินแดนแหล่งอารยธรรมที่เก่าแก่สืบเนื่องมาตั้งแต่สมัยทวารวดี มีประชากรหลายกลุ่มชาติพันธุ์จึงก่อให้เกิดงานศิลปวัฒนธรรมผสมผสานที่งดงามเป็นมรดกของประเทศสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน และบางแห่งทรงคุณค่าจนได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกของโลกที่ต้องรักษาไว้ การค้นหาศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคกลางที่เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า โดยกระบวนการศึกษาครั้งนี้ เริ่มต้นจากการสำรวจเพื่อค้นหาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นภาคกลางในพื้นที่ 26 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สุพรรณบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา สมุทรสงคราม ชัยนาท สระบุรีสมุทรปราการ ปทุมธานี อ่างทอง กาญจนบุรี ลพบุรี นนทบุรี สิงห์บุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สมุทรสาคร สระแก้ว อุทัยธานี นครนายก ฉะเชิงเทรา จันทบุรี ชลบุรี ตราด และระยอง ด้วยวิธีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้น การเก็บข้อมูลภาคสนาม และการตรวจสอบข้อมูลผลิตภัณฑ์จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในแต่ละจังหวัด ผลการดำเนินการศึกษา ทำให้ทราบว่า พื้นที่ภาคกลางทั้ง 26 จังหวัดนั้น มีศิลปวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ในแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งมีผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับศิลปหัตถกรรมที่หลากหลาย บางผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่น

คล้ายคลึงกันมาก จึงสามารถแยกประเภทของผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน ภาคกลางที่มีเอกลักษณ์เฉพาะได้เป็น 4 ประเภท คือ

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา การหล่อหลอมโลหะ และหัตถกรรมงานฝีมืออื่นๆ โดยศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องจักสานมีการผลิตในทุกจังหวัด ทำให้เครื่องจักสานของภาคกลางมีความโดดเด่นและมีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า ได้แก่ ผ้าไหมลวดลายต่าง ๆ ผ้าฝ้าย ผ้าจก ผ้าขาวม้า และผ้าทอโบราณ ซึ่งแหล่งการผลิตผ้าต่างๆ เหล่านี้พบได้ในบางพื้นที่ของภาคกลาง โดยเฉพาะจังหวัดฉะเชิงเทรา นครนายก นนทบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี เพชรบุรี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง และกรุงเทพมหานคร

ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานของภาคกลางมีความเกี่ยวเนื่องด้วยวัฒนธรรมการดำรงชีวิต คือ เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนและในการประกอบอาชีพ ซึ่งภาคกลางมีพื้นที่กว้างขวางและอุดมสมบูรณ์ มากกว่าภาคอื่นๆ มีวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำเครื่องจักสานหลายชนิด และเครื่องจักสาน ภาคกลางส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์ท้องถิ่นและขนบประเพณีของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ เป็นอย่างดี เครื่องจักสานของภาคกลางมีรูปแบบเฉพาะที่แตกต่างกัน โดยมีรูปแบบและวิธีการจักสานเป็นของตนเองตามความนิยมของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เครื่องจักสานที่พบในภาคกลางจากการรวบรวมข้อมูลและการวิจัยพบว่ามีประเภทของเครื่องจักสานที่หลากหลายชนิด ได้แก่ หมวกพลาสติก โคมไฟจากหวาย เก้าอี้หวาย เฆง ตะกร้าไม้ไผ่ ตะกร้าหวาย หมวกกุงเย็บ เสื่อกก กระจาด กระจง กระจเป่าผักตบชวา กระจเป่าเสื่อกก กระจเป่าใบลาน กระจเข้าหวาย ที่นอนพับจากเสื่อกก แจก้น หมวกควายบอย กระจขร กระจติบข้าว ไม้กวาด เปลญวน โครงอบ กล่องใบลาน เป็นต้น

เครื่องปั้นดินเผาเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่งที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตชุมชนภาคกลางมาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งอารยธรรมของเครื่องปั้นดินเผาที่เก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศ มีร่องรอยการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์และมีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาเป็นเวลา ยาวนาน นับตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ก็เริ่มรู้จักการนำเอาดินมาปั้นเป็นรูปทรงต่างๆ แล้วนำไปเผาไฟให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความแข็งแรง คงรูป เหมาะกับการนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆ มากมาย เช่น หม้อ โอ่ง แจก้น ถ้วย ชาม อ่างน้ำ และอิฐ เป็นต้น และเมื่อชุมชนหรือท้องถิ่นใดมีการผลิตอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานก็จะเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นทั้งในด้านคุณภาพ รูปแบบ และสีสันทัน จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะและสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งส่วนใหญ่เครื่องปั้นดินเผาที่เป็นศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นที่ผลิตเป็นสินค้าและ ผลิตภัณฑ์ในชุมชนในภาคกลาง ได้แก่ ภาพนูนต่ำ แจก้น หม้อดิน เครื่องเบญจรงค์ กระจ่าง จานผลไม้ ตุ๊กตา โคมไฟฟ้า ชุดพริกไทย อ่างบัว อ่างลอยดอกกุหลาบ ขันพานรอง เป็นต้น

การหล่อหลอมโลหะในภาคกลางเป็นศิลปหัตถกรรมที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน แห่งหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยปรากฏหลักฐานโบราณสถาน โบราณวัตถุที่เป็นงานประณีตศิลป์จำนวนมาก ที่ผ่านการคิดค้น สร้างสรรค์ ประดิษฐ์ ขึ้นมาด้วยความเพียรพยายาม ประณีต วิจิตร บรรจง สืบต่อกันมา

เป็นเวลานาน โดยเฉพาะเครื่องทองเหลืองและเครื่องเงิน ซึ่งเทคโนโลยีการหล่อหลอมโลหะของชุมชนภาคกลางส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องใช้ และเครื่องประดับ ชุมชนภาคกลางมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการหล่อหลอมโลหะอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งได้ใช้วิธีหล่อหลอมโลหะสร้างผลิตภัณฑ์ที่สวยงาม วิจิตรบรรจงจนเป็นที่ยอมรับและรู้จักกันอย่างแพร่หลาย ผลิตภัณฑ์การหล่อหลอมโลหะของภาคกลางส่วนใหญ่เป็นศิลปหัตถกรรมประเภท เครื่องทองเหลือง กระจก ทองเหลือง ภาชนะ โลหะเทียม กระจาเครื่องเงินขันทองเหลือง เป็นต้น

แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ในภาคกลาง

ในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์ เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ในภาคกลางประกอบด้วยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นประเภทผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา การหล่อหลอมโลหะ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งสินค้าท้องถิ่น ในกลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิมที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและได้รับ การพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามามีบทบาท ต่อชุมชนภาคกลางมากขึ้น โดยแนวทางในการเพิ่มศักยภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ท้องถิ่นขึ้นอยู่กับการแนะนำในการเลือกใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่มีคุณภาพในการผลิต สนับสนุน ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความสวยงาม สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายและทันสมัย พยายามลดต้นทุนในการผลิตด้วยการเลือกใช้วัสดุและวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น โดยที่ไม่ทำให้คุณค่าคุณภาพของผลิตภัณฑ์ลดลง มีการส่งเสริมอาชีพให้กับคนรุ่นหลังเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ ภายในชุมชน ตลอดจนมีการส่งเสริมด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นซึ่งจะทำให้ศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ มีศักยภาพสามารถผลิตเป็นสินค้าในเชิงธุรกิจได้ตามความต้องการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคกลาง

แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นในพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทยนั้น ทุกแหล่งการผลิตมีการจัดตั้งศูนย์รวมผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับ ผลิตภัณฑ์ และสถานที่สาธิตกระบวนการผลิตงานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นการเพิ่มแรงจูงใจและอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับผู้เข้าเยี่ยมชมใน แต่ละชุมชน ในการส่งเสริมศักยภาพให้แหล่งการผลิตงานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคกลางให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่าแหล่งการผลิตที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีดังนี้

1. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทผ้า ได้แก่
 - 1.1 แหล่งการผลิตผ้าไหมทอมือในพื้นที่เขตราชเทวีและเขตทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร
 - 1.2 แหล่งการผลิตผ้าไหมในพื้นที่อำเภอท่าตะเียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา

1.3 แหล่งการผลิตผ้าขาวม้าและผ้าทอในพื้นที่อำเภอบ้านนา อำเภอปากพลี จังหวัด

นครนายก

1.4 แหล่งการผลิตผ้าไหมในพื้นที่อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

1.5 แหล่งการผลิตผ้าไหม ผ้าพันคอลายบุติก ผ้าฝ้ายในพื้นที่อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

1.6 แหล่งการผลิตผ้าขาวม้า ผ้าพันคอในพื้นที่อำเภอหัวหิน อำเภอเมือง จังหวัด

ประจวบคีรีขันธ์

1.7 แหล่งการผลิตผ้าขาวม้า ผ้าฝ้าย ผ้าไหมในพื้นที่อำเภอภาษี อำเภอบางซ้าย จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

1.8 แหล่งการผลิตผ้าทอในพื้นที่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

1.9 แหล่งการผลิตผ้าจก ผ้าทอในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

1.10 แหล่งการผลิตผ้าขาวม้า ผ้าทอในพื้นที่อำเภอโคกเจริญ อำเภอเมือง อำเภอบ้านหมี่

จังหวัดลพบุรี

1.11 แหล่งการผลิตผ้าขาวม้าในพื้นที่อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้วแหล่งการผลิตผ้าทอโบราณ ผ้ามัดหมี่ในพื้นที่อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

1.12 แหล่งการผลิตผ้าทอ ผ้าฝ้ายทอมือในพื้นที่อำเภอแสวงหา อำเภอไชโย จังหวัด

อ่างทอง

2. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทเครื่องจักสาน ได้แก่

2.1 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่เขตจอมทอง เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

2.2 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอดำม่วง อำเภอไทรโยค อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

2.3 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอบางคล้า อำเภอราชสาส์น

จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.4 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอมโนรมย์ อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

2.5 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอองครักษ์ อำเภอเมือง อำเภอปากพลี

จังหวัดนครนายก

2.6 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอสามพราน และอำเภอบางเลน จังหวัด

นครปฐม

2.7 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอบางบัวทอง อำเภอปากเกร็ด จังหวัด

นนทบุรี

2.8 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอลำลูกกา อำเภอธัญบุรี

จังหวัดปทุมธานี

2.9 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอบางสะพาน อำเภอหัวหิน และอำเภอเมือง
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.10 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี

2.11 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

2.12 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอนครหลวง อำเภอบางปะหัน จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา

2.13 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี

2.14 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอพัฒนานิคม อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี

2.15 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอพระประแดง อำเภอบางบ่อ

จังหวัดสมุทรปราการ

2.16 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภออัมพวา อำเภอบางคนที อำเภอเมือง

จังหวัดสมุทรสงคราม

2.17 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอกระทุ่มแบน อำเภอเมือง อำเภอบ้าน

แพรว จังหวัดสมุทรสาคร

2.18 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

2.19 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอหนองโดน อำเภอวังม่วง อำเภอเสนาให้

อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

2.20 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

2.21 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอบางปลาม้า อำเภอสามชุก

อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.22 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง

3. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่

3.1 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่เขตวังทองหลาง เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร

3.2 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอหนองปรือ

จังหวัดกาญจนบุรี

3.3 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

3.4 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

3.5 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

3.6 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอสาม โศก อำเภอลาดหลุมแก้ว

จังหวัดปทุมธานี

3.7 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

- 3.8 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 3.9 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
- 3.10 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
- 3.11 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่ อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี
- 3.12 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- 3.13 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
- 3.14 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอเดิมบา นางงามบวชอำเภอเมือง
จังหวัดสุพรรณบุรี
4. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทการหล่อหลอมโลหะ ได้แก่
- 4.1 แหล่งการผลิตเครื่องทองเหลืองในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
- 4.2 แหล่งการผลิตภาพปูนบนโลหะเทียมในพื้นที่อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก
- 4.3 แหล่งการผลิตกระเป๋าเครื่องเงินในพื้นที่อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 4.4 แหล่งการผลิตตุ๊กตาครอบครัวหมีในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
- 4.5 แหล่งการผลิตขันน้ำทองเหลืองในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ
- 4.6 แหล่งการผลิตเครื่องเบญจรงค์ในพื้นที่อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
- 4.7 แหล่งการผลิตกระถางรูปทองเหลืองในพื้นที่อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
- 4.8 แหล่งการผลิตคอนโดคักปลาในพื้นที่อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
5. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทอื่น ๆ ได้แก่
- 5.1 แหล่งการแกะสลักหนังสัตว์ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
- 5.2 แหล่งการผลิตกระดาษประดิษฐ์ อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

ภาคใต้

ภาคใต้ของประเทศไทยนั้นมีผู้คนหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ หลากหลายภาษา และวัฒนธรรมเข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นเวลาดึกดำบรรพ์กว่าพันปี ทำให้เกิดการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของผู้คนที่ประกอบด้วยคนไทยและอีกหลายกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในคาบสมุทรจนสามารถหล่อหลอมรวมกันเกิดเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรมทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าซึ่งมีอยู่หลายลักษณะ ได้แก่ ภูมิปัญญาในด้านการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาในด้านความสัมพันธ์และการพึ่งพา ภูมิปัญญาในด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน ภูมิปัญญาในด้านสมุนไพร ภูมิปัญญาในด้านทัศนคติ ภูมิปัญญาในด้านการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และอื่น ๆ

ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้เป็นภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของสังคม เกษตรกรรมที่ได้มีการสืบสานองค์ความรู้ ความสามารถและความชำนาญต่าง ๆ ถ่ายทอดมายังกลุ่ม ชนรุ่น

หลังกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านใดที่ไม่มีการสืบทอดและมี สิ่งอื่นที่ดีกว่าศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทนั้นก็จะเสื่อมสลายไป และหากศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านใด ยังคงมีความสำคัญในวิถีชีวิตประจำวันแล้วก็จะยังคงอยู่และไม่เสื่อมสลายไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม กล่าวโดยทั่วไปศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้เป็นการนำเอาวัสดุ วัสดุดิบ และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น โดยเฉพาะพืชพรรณที่มีอยู่อย่างมากมาย หลากหลาย เช่น ไม้ไผ่ หวาย กก มะพร้าว ลิเกา กระจูด กกล้วย ฐูปญาธิ รวมถึงปาล์ม นำมาดัดแปลงเป็นเครื่องใช้ สอยต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน

การค้นหาศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภาคใต้ ซึ่งเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าอันกระบวนการศึกษาครั้งนี้ เริ่มต้นจากการสำรวจเพื่อค้นหาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นภาคใต้ในพื้นที่ 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี ด้วยวิธีการสอบถามข้อมูลเบื้องต้นและการตรวจสอบข้อมูลผลิตภัณฑ์จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในแต่ละจังหวัด ผลการดำเนินการศึกษาทำให้ทราบว่าภาคใต้ทั้ง 14 จังหวัด มีผลิตภัณฑ์ทางศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายสามารถแยกประเภทของผลิตภัณฑ์พื้นบ้านภาคใต้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะได้เป็น 4 ประเภท คือ ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านประเภทผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา การหล่อหลอมโลหะ และหัตถกรรมงานฝีมืออื่นๆ ซึ่งบางผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นคล้ายคลึงกันมาก โดยเฉพาะเครื่องจักสานและหัตถกรรมการทอผ้า

ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้า ได้แก่ ผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าบาติก ผ้าขาวม้า ผ้าทอหมิ่นศรี และผ้ามัดย้อมลวดลายต่างๆ ซึ่งแหล่งการผลิตผ้าเหล่านี้พบได้เกือบทุกพื้นที่ของภาคใต้ โดยเฉพาะจังหวัดกระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สงขลา และสุราษฎร์ธานี

ผลิตภัณฑ์เครื่องจักสาน มีความเกี่ยวเนื่องด้วยวัฒนธรรมการดำรงชีวิต คือ เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือนและในการประกอบอาชีพ ซึ่งภาคใต้มีพื้นที่เป็นคาบสมุทรทำให้มีทรัพยากร ทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีวัตถุดิบที่นำมาใช้ทำเครื่องจักสานหลากหลายชนิด โดยเฉพาะย่านลิเกาเป็นวัสดุทางธรรมชาติที่พบมากที่สุดในประเทศไทย และเครื่องจักสานภาคใต้ส่วนใหญ่จะสัมพันธ์กับสภาพภูมิศาสตร์ท้องถิ่นและขนบประเพณีของประชาชนเป็นอย่างดี ซึ่งเครื่องจักสานของภาคใต้มีรูปแบบ เอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกัน มีรูปแบบและวิธีการจักสานเป็นของตนเองตามความนิยมของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เครื่องจักสานที่พบในภาคใต้จากการรวบรวมข้อมูล และการวิจัย พบว่าพื้นที่ภาคใต้มีการใช้วัสดุประเภทไม้ไผ่ หวาย กก ใบเตย ย่านลิเกา ก้านมะพร้าว ก้านฐูปญาธิ กระจูด กก และวัสดุอื่นๆ ในการจักสานทำให้มีเครื่องจักสานที่หลากหลายชนิด ได้แก่ แจกกัน กระจาด กระจาในรูปแบบต่างๆ เข่ง เสวียนหม้อ หมวก กระจุง โคมไฟ กระจัง กระจ้า ตะกร้า ข้อง ถังขยะ ก่องกระดาศหาระ ผาขัดแตะ เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ถึงแม้ว่าเครื่องปั้นดินเผาในภาคใต้จะไม่เป็นที่แพร่หลายมากนักแต่ก็ยังมี การปั้นอยู่เพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน สถานที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นที่รู้จักกันดี คือ เครื่องปั้นดินเผาสิงหม้อ ตำบลสทิงหม้อ อำเภอลำพูน และที่ตำบลบางกล้า อำเภอบางกล่ำ

จังหวัดสงขลา โดยลักษณะการทำเครื่องปั้นดินเผาของภาคใต้แตกต่างไปจากพื้นที่อื่นๆ คือ มีการใช้แป้นหมุน และการเผาจะไม่เผากลางแจ้งจะใช้เตาเผา จึงทำให้เนื้อแข็งแรง โดยใช้ฟางทำ เราเรียกวิธีนี้ว่าการเผาแดดทางภาคใต้จะหาดินจากบริเวณใกล้เคียงจากแหล่งที่ผลิต และนำดินมาขนาดผสมกับทรายที่เป็นลักษณะของภาคใต้ โดยเฉพาะ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ทางภาคใต้มีแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผา น้อยมาก เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ผู้คนหันไปใช้ผลิตภัณฑ์อย่างอื่นกันหมด ซึ่งเครื่องปั้นดินเผาที่ผลิตเพื่อเป็นสินค้าและผลิตภัณฑ์ในชุมชนในภาคใต้นั้น ได้แก่ แจกกันดินเผาประดับหอย หม้อ กระจ่าง อ่างน้ำ และเครื่องปั้นดินเผา ตกแต่งบ้าน เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์การหล่อหลอมโลหะ ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์เครื่องใช้เท่านั้น ซึ่งพบได้น้อยมากมีเพียง 3 จังหวัดเท่านั้น คือ ตำบลควนปริง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง (ผลิตถัก) และตำบลโคกสัก อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง (ผลิตพั่ว) ตำบลท่าเรือ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

แนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ในภาคใต้

ในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการนำมาประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ ในภาคใต้นั้นประกอบด้วยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นประเภทผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา และการหล่อหลอมโลหะ ซึ่งผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในกลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นผลิตภัณฑ์แบบดั้งเดิมที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษและได้รับการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ตามการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เข้ามามีบทบาทต่อชุมชนภาคใต้มากขึ้น โดยแนวทางในการเพิ่มศักยภาพเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นภาคใต้นั้นขึ้นอยู่กับการแนะนำในการเลือกใช้วัสดุหรือวัตถุดิบที่มีคุณภาพในการผลิต สนับสนุนด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความสวยงาม สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายและทันสมัย พยายามลดต้นทุนในการผลิตด้วยการเลือกใช้วัสดุและวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นโดยไม่ทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ลดลง มีการส่งเสริมอาชีพให้กับคนรุ่นหลังเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาในท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีศูนย์สาธิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างๆ ภายในชุมชน ตลอดจนมีการส่งเสริมด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นซึ่งจะทำให้ศิลปหัตถกรรมต่างๆ มีศักยภาพสามารถผลิตเป็นสินค้าในเชิงธุรกิจได้ตามความต้องการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคใต้

แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทยนั้น ทุกแหล่งการผลิตมีการจัดตั้งศูนย์รวมผลิตภัณฑ์แต่ละประเภท การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และสถานที่สาธิตกระบวนการผลิตงานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นการเพิ่มแรงจูงใจและอำนวยความสะดวก ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับผู้เข้าเยี่ยมชมในแต่ละชุมชน ในการส่งเสริมศักยภาพให้แหล่งการผลิตงานศิลปหัตถกรรม

ท้องถิ่นภาคใต้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จากการศึกษาพบว่า แหล่งการผลิตที่ควรส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีดังนี้

1. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทผ้า ได้แก่

1.1 แหล่งการผลิตผ้าบาติกในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

1.2 แหล่งการผลิตผ้าไหมทอมือ ผ้าขาวม้าในพื้นที่อำเภอท่าแซะ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร

1.3 แหล่งการผลิตผ้าขาวม้าและผ้าทอหมื่นศรีในพื้นที่อำเภอห้วยยอด อำเภอนาโยง จังหวัด

ตรัง

1.4 แหล่งการผลิตผ้าคลุมผม ผ้าตัดชุดในพื้นที่อำเภอจะนะ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

1.5 แหล่งการผลิตผ้าขาวม้า ผ้าไหมทอมือในพื้นที่อำเภอมายอ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัด

ปัตตานี

1.6 แหล่งการผลิตผ้าบาติกในพื้นที่อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

1.7 แหล่งการผลิตผ้าทอ ผ้าขึ้นในพื้นที่อำเภอศรีนครินทร์ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

1.8 แหล่งการผลิตผ้าฝ้ายลายปลาในพื้นที่อำเภอถลุง จังหวัดภูเก็ต

1.9 แหล่งการผลิตผ้าคลุมผม หมวกกะปิเยาะในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอบันนังสตา จังหวัด

ยะลา

1.10 แหล่งการผลิตผ้าบาติกในพื้นที่อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

1.11 แหล่งการผลิตผ้าไหมทอมือ ผ้าไหมเกาะยอผ้าบาติกในพื้นที่อำเภอเมืองอำเภอกระเส

พันธ์ จังหวัดสงขลา

1.12 แหล่งการผลิตผ้าขาวม้า ผ้านอกพิกุล ผ้าทอ ผ้าบาติก ผ้าฝ้ายในพื้นที่อำเภอ อำเภอ

วิภาวดี อำเภอท่าชนะ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.13 แหล่งการผลิตผ้าเอนกประสงค์ ผ้ายก ผ้ามัดย้อม ผ้าทอในพื้นที่อำเภอลานสะกา อำเภอ

เชียรใหญ่ อำเภอท่าศาลา อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทเครื่องจักสาน ได้แก่

2.1 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่

2.2 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอประทิว จังหวัดชุมพร

2.3 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอวังวิเศษ อำเภอสิเกา อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง

2.4 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอระแงะ

จังหวัดนราธิวาส

2.5 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ อำเภอหนองจิก อำเภอยะหริ่ง

จังหวัดปัตตานี

- 2.6 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอกะปง อำเภอเมือง อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา
- 2.7 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอกวนขนุน อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุง
- 2.8 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอถลุง อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต
- 2.9 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
- 2.10 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอกะเปอร์ อำเภอกระบุรี อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง
- 2.11 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ อำเภอเมือง อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
- 2.12 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอควนกาหลง อำเภอท่าแพ จังหวัดสตูล
- 2.13 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอบ้านนาเดิม อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2.14 แหล่งการผลิตเครื่องจักสานในพื้นที่อำเภอนบพิตำ อำเภอชะอวด อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทเครื่องปั้นดินเผา ได้แก่
- 3.1 แหล่งการผลิตแจกันดินเผาประดับหอยในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา
- 3.2 แหล่งการผลิตเครื่องปั้นดินเผาในพื้นที่อำเภอสิงหนคร อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา
4. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทการหล่อหลอมโลหะ ได้แก่
- 4.1 แหล่งการผลิตกีในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดตรัง
- 4.2 แหล่งการผลิตพู่ในพื้นที่อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
- 4.3 แหล่งการผลิตกรีซในพื้นที่อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
5. แหล่งการผลิตศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นประเภทอื่นๆ ได้แก่
- 5.1 แหล่งการแกะสลักหนังวัวเป็นรูปวัวควาย อำเภอควนกาหลง อำเภอเมือง จังหวัดสตูล

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยที่กล่าวมานั้นทำให้เห็นว่าพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศไทย เป็นดินแดนที่มีอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่งของโลกที่อุดมไปด้วยศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศโดยมีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายในแต่ ละจังหวัดทำให้มีความโดดเด่นของศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ท้องถิ่น ซึ่งศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศไทยมีคุณลักษณะดังนี้ มีรูปแบบและเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มุ่งกระบวนการผลิตเพื่อใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันเป็นหลัก เน้นประโยชน์ใช้สอยควบคู่กับความสวยงาม มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่เรียบง่าย ลักษณะผลิตภัณฑ์ของแต่ละท้องถิ่นจะมีความแตกต่างกันในสภาพ

สังคมและวิถีชีวิตของผู้คน ซึ่งปัจจุบันผลิตภัณฑ์ทางด้านศิลปหัตถกรรมเริ่มลดน้อยลง เนื่องจากค่านิยมและความนิยมในการใช้ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นลดลง มีการผลิตแล้วแต่จำหน่ายทางการตลาดไม่ได้ ขาดช่างฝีมือและผู้ชำนาญในงานศิลปหัตถกรรมแต่ละประเภท ที่สำคัญไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดแคลนวัสดุหรือวัตถุดิบ และทรัพยากรที่ใช้ในกระบวนการผลิต ซึ่งปัญหาต่างๆ เหล่านี้อาจทำให้งานศิลปะ หัตถกรรมท้องถิ่นของประเทศไทยสูญหายไปในช่วงเวลาไม่นาน เพื่อเป็นการรักษาและอนุรักษ์คุณค่าอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ จึงขอเสนอแนะแนวทางในการรักษาคุณค่าอัตลักษณ์ท้องถิ่นดังนี้ ควรมีการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลงานของช่างฝีมือ ผู้ชำนาญในงานศิลปหัตถกรรมประเภทผ้า เครื่องจักสาน เครื่องปั้นดินเผา และการหล่อหลอมโลหะในแต่ละชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุนและเผยแพร่การสืบสานงานศิลปหัตถกรรมดังกล่าวไม่ให้สูญหายไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน ควรศึกษาวิจัยทาง ด้านภูมิปัญญาพื้นบ้านและเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นในแขนงต่าง ๆ ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาทรัพยากรเพื่อเพิ่มศักยภาพกระบวนการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นและชุมชนอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. หัตถกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2529.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ศิลปหัตถกรรมไทย. กรุงเทพฯ : ด้านอุตสาหกรรมพิมพ์, 2532.
- จรเดช อภิชาติกุล. หัตถกรรมพื้นบ้าน : ปลายตะเพียนใบลานชุมชนหัวแหลม ตำบลท่าวาสกรี อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- จุฑารัตน์ ศรีโยวงศ์. แนวทางการพัฒนาตลาดของธุรกิจผ้าไหม ในเขตอำเภอชนบท จังหวัด ขอนแก่น. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 2546.
- ชนิดา รักษ์พลเมือง. สังคมวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสารัตถศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยวิทยาลัย, 2525.
- ธวัชชัย หินเชาว์. การประกอบธุรกิจขนาดย่อมในช่วงเศรษฐกิจชะลอตัวศึกษาเฉพาะกรณีผ้าไหม ในเขตสุขาภิบาลอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.
- นพรัตน์ มหิพันธ์. การศึกษาแนวทางในการพัฒนาธุรกิจผลิตภัณฑ์พื้นเมือง ศึกษากรณี ร้านเลิศไพบูลย์ อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- นิคม ชมพุลหวง. ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง การสร้างและพัฒนาหลักสูตรโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์, 2542.
- นิคม มุสิกคามะ. วัฒนธรรม : บทบาทใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : บริษัท รุ่งศิลป์ การพิมพ์, 2545.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากร. ทิศทางไทย 5 สิงหาคม, 2536.
- ปฐม นิคมานนท์. การค้นหาคำรู้และระบบการถ่ายทอดความรู้ในชุมชนชนบทไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2535.
- มณนิภา ชุตินุตร. แนวทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน. วารสารหมู่บ้าน 7, 8 (ธันวาคม), 2538.
- รุ่งโรจน์ พิพัฒน์มงคล. ศึกษาสภาพปัญหาทางการตลาดของโรงงานทอผ้าไหม : กรณีศึกษา โรงงานอุตสาหกรรมทอ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543
- รัตนะ บัวสนธ์. แนวทางการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร 4, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม), 2539.

วิจิต นันทสุวรรณ. ภูมิปัญญาชาวบ้านในงานพัฒนา. ในวารสารสังคมพัฒนา. ฉบับที่ 5 / 2528
เดือนกันยายน - ตุลาคม, 2528.

วิษณุ อันสงคราม. การศึกษากลยุทธ์การตลาดของผู้ผลิตผ้าไหมแพรวา ศึกษากรณีบ้านโปง
ตำบลโปง อำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ บช.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : ปานยา, 2527.

———. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป,
2535.

———. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน. กรุงเทพฯ : บ้านหนังสือ, 2535.

ศิริพงษ์ นวลแก้ว. การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียน
ระดับประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.

สถาบันราชภัฏนครปฐม. ภูมิปัญญาไทยจังหวัดนครปฐม. นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, 2545.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ภูมิปัญญาไทย. วารสารพัฒนาชุมชน 31, 5 (พฤษภาคม), 2535.

สายชล เข้มไรสง. แนวทางการพัฒนากลยุทธ์การตลาดสำหรับน้ำดื่มยูนีเพียวของมหาวิทยาลัย
มหาสารคาม. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2546.

สามารถ จันทร์สุรย์. ภูมิปัญญาชาวบ้านคืออะไร อย่างไร. วารสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
ชาวอีสานสารานุกรมฐาน 7, 2 (พฤศจิกายน), 2534.

สุมาลี คู่สกุลนิรันดร์. การประกอบอาชีพเสริมของชาวอีสาน ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านศรีฐาน
อำเภอลำดวน จังหวัดยโสธร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2531.

สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2545.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักงานกฤษฎีกา. แผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน
จำกัดวิ.เจ.พริ้นติ้ง, 2550.

สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. การสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตและการตลาดหมอนศรีฐาน.
กรุงเทพฯ : สำนักงานผู้ตรวจราชการสำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2523.

อนุวัติ ศรีแก้ว. ความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิต
ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายพื้นเมืองในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ บช.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2545.

- อมรทิพย์ แท้เที่ยงธรรม และคณะ. สถานการณ์ด้านการผลิต การตลาด โอกาสทางการตลาดและกลยุทธ์ทางการตลาดของสินค้าศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านภายใต้โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาเครื่องจักสานจังหวัดนครราชสีมาและอ่างทอง. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- อังกุล หงษ์คณาเคราะห์. รายงานผลการศึกษา โครงการวิจัยทางวัฒนธรรมในยุคเศรษฐกิจพอเพียง เรื่อง กลุ่มหัตถกรรมเครื่องทองลงหิน ชุมชน ประดิษฐ์โทรถาร. กันยายน 2542 ณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2540.
- เอี่ยม ทองดี. ภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น. เอกสารประกอบการบรรยายวิชา วทพช 511 สาขาวิชาพัฒนาชนบทศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.
- Ashley, Dominic Tarlton. Bureaucratic barriers and constraints to the utilization of indigenous knowledge in sustainable agriculture in Sierra Leone. Ph.D. Dissertation. The University of Wisconsin-Madison, 1995.
- Cartledge, Daniel M. Taming the mountain : Human ecology, Indigenous knowledge, and sustainable resource management in the Doko Gamo society of Ethiopia. Ph.D. Dissertation. University of Florida, 1996.
- Cizek, Petr. Gardians of Manomin : A case study of indigenous resource management of Wild rice (Ontario). MSC. Dissertation. University of Guelph (Canada), 1993.
- Gurung, Om Prasad. Customary system of natural resource management among Tarami Magar of western Nepal. Ph.D. Dissertation. Cornell University, 1997.
- Hoare, Toney Richard. Whose knowledge? Using participatory action research in land-use planning : The Mowachaht case study (British Columbia). MED. Dissertation. University of Calgary (Canada), 1995.
- Jannanit, Surasin. Indigenous knowledge in natural resource management : The case of two village in Thailand. Ph.D. Dissertation. The University of Wisconsin-Madison, 1996.
- Perot-Maitre, Daniele. The use of indigenous knowledge in understanding resource allocation at the farm level : The case of lowland farms in Leyte island, Phillippines. Ph.D. Dissertation. University of Rhode Island, 1993.
- Rajasekarant, Bhakthavatsalam. A framework for incorporating indigenous knowledge

systems into agricultural research and extension organizations for sustainable agricultural development in India. Ph.D. Dissertation. Iowa State University, 1993.

Saul, Rebecca Leigh. Who knows the forest? Indigenous knowledge and forest management in mid-hills Nepal. M.A. Dissertation, University of Alberta (Canada), 1994.